Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében

Ennek a tájékoztató füzetnek két főszereplője van. Egyik a magyar állam, másik a nemzeti emigráció.

A rendszerváltozás előtt a nemzeti emigráció nemzetközi fórumokon követelte az ország felszabadulását, ápolta a magyar nemzet jó hírét, felhívta a figyelmet a magyar kisebbség sérelmeire. A pártállam igyekezett az emigrációt megbontani, tevékenységét akadályozni.

A rendszerváltozás után az emigráció készen állt együttműködni a magyar állam külügyi inézményeivel, kiépített kapcsolatai, helyi ismeretei és tapasztalatai hazai szogálatra állításával. A független vált ország első kormánya tartózkodó, majd elutasító módon viszonyult a felajánláshoz.

Változás jeleként tekinthető a 2010-es váltás nemzeti kormánya figyelme, amivel a nemzeti történelmi együttlét területén kívüli, úgynevezett diaszpóra magyarságát is bele fogalmazta a nemzetpolitika gondoskodási körébe, a Nemzeti Összetartozás Rendszerét megvalósító törvényben.

Szó lesz ebben a füzetben arról, hogy ez a jelenlét mit jelent a gyakorlatban, alkalmas-e arra, hogy az időközben már más jelleget felmutató diaszpóra alkalmas-e nemzetpolitikai szolgálatra.

A múló időben szükséges visszaidézni a ma már történelmi nemzeti emigráció szerepét, küzdelmeit, korabeli és jelenlegi jelentőségét.

Erről szól ez a füzet, amely még nem teljes, amely a Magyar Életben heti folytatással megjelenő sorozat eddig megjelent 20 oldalát tartalmazza.

Közzéteszi Csapó Endre Sydneyben, 2017. július 30-án.

A kettős állampolgárság régi vívódásaink tükrében

Amikor valami, amiért küzdöttünk, már megvalósul, lehiggadnak a kedélyek, és előbb-utóbb természetesnek tűnik, életünk részévé válik, és lassan feledésbe megy, hogy milyen nagy reményt fűztünk köréje, és bizony előfordul, hogy nem élünk a kiküzdött alkalommal úgy mint valamikor terveztük, nem igyekszünk eljutni a lehetőségek határáig. Így látom a kettős állampolgárság megvalósítása utáni helyzetet.

A HITEL főszerkesztője arra kért, írjak a folyóirat részére a kettős állampolgársággal kapcsolatos élményeimről, észrevételeimről, érzéseimről, gondolataimról.

A kettős állampolgárság dolgával nem annak megvalósítása alkalmával találkoztam először, mi több annak Ausztráliában is van előtörténete, így ha szabad, arról szólnék előbb. Már amiatt is, hogy számomra ez az előtörténet hosszabb, mélyebb és érdekesebb élmény volt, mint a megvalósítás, amiben már nem volt, nem is lehetett személyes részem, hiszen az már csak a magyar törvényhozás munkája lehetett.

Ellentétben Melbourne rendkívül sikeres, világszínvonalú magyar közösségeivel, Sydneyben a nemzetpolitika, hungarológia témakörében mutattak fel honfitársaink a magyar összemigráció munkájában is számontartott eredményt. Nem véletlen, hogy Sydneyben 1989-ben alakítottuk meg az Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaságot, amelynek a történelmi alkotmány helyreállítása követelése mellett fontos feladata volt a nemzet egységének hirdetése, szimbolikusan is a Korona-eszmeiség birodalmában.

Nem is anyira a magunk helyzetét, hanem inkább az elszakított nemzetrészek sorsát tettük törődésünk középpontjába, mintegy folyatásaként az emigrációban Trianonnal és annak meg nem szűnő következményeivel való foglalkozásnak. Trianon hódítókra és hódítottakra osztotta a Kárpát-medence társadalmát nemcsak az országhatárok vonalán, hanem a falvak, a családi otthonok kerítésén, küszöbén is, néha azon belül is. Ebben az állapotban új értelmezést kapott a nemzet és az állam fogalma, de nem egységesen, hanem a hódoltatók és hódoltatottak vonalán életbevágóan eltérően. Az egykori magyar (nemesi majd polgári) nemzetfogalommal szemben az utódállamok nemzetfogalma az uralkodó etnikai alapú nacionalizmusnak megfelelően kirekesztő – nem fogadja el a magyart a román, a szlovák, a szerb stb. közéjük valónak, de állampolgársági státuszában sem kaphat a magyar teljes értékű elfogadottságot mindaddig, amíg nyelvi és társadalmi különállásával idegen elemként rontja az ország etnikai tisztaságát. Nem rasszizmus, mert az asszimilált magyart elfogadja. Az azonosulás elősegítése államformától, politikai ideológiától mindvégig jelen van az utódállamok politikájában az elmúlt közel száz évben.

Behatóan foglalkoztunk az emigrációban Trianon következményeivel, követtük főként a magyar állampolgárságot elvesztett milliók méltánytalan emberiességi jogi helyzetét, ami hátrányt szenved amiatt, hogy az etatista felfogáson alapuló nemzetközi jog nem ismeri (nem ismeri el) a nemzetiségi kategória jogalanyiságát, csak azt a csupán közigazgatásit ismeri, ami az államhoz köti az egyént, holott az új hatalmi közegben kiemelt jelentőséget nyer a nemzetiségi kategória, mert annak alapján szenvednek joghátrányt, válnak nem teljes értékű állampolgárrá. A területfoglalás jogvédelmet élvez, az ember a tárgyi fogalalás része. Ebben a nemzetközi jogrendszerben a magyar államnak nincs jogi megfogalmazású kapcsolata a határon kívülre került nemzettársaihoz.

1991. november 30-án Sydneyben, a Délvidéki Magyar Szövetség összejövetelén a következőket mondtam:

„Éppen most, ezekben a hetekben, hónapokban bontakozik ki annak a szemléletnek a tarthatatlansága, amit a trianoni majd a párizsi úgynevezett békeszerződés a magyar népre rákényszerített. »Úgynevezett« békeszerződés, mert nekünk nem hozott békét, és a szerződés elfogadása is kényszer alatt történt, aminek megtartására minket köteleztek, de amit a másik fél azóta is minduntalan megszeg. Tarthatatlan ez a szemlélet, mert arra kötelezi a magyar kormányt, a magyar hatóságokat, hogy a négymillió magyart, akik a trianoni határokon kívülre kerültek, idegen állampolgároknak tekintse. A nemzetközi jog ezeket a magyarokat, akik el sem mozdultak szülőföldjükről, jugoszlávnak, románnak, szovjetnek, csehszlováknak, osztráknak minősíti. Ezzel a minősítéssel a természet rendje ellen cselekedtek, kiszakították őket a magyar nemzet kötelékéből, ugyanakkor idegen elemként kellett élniük egy más nép uralma alatt, amelyik elfogadta a megszerzett területek birtoklását, de nem fogadta el a rajta élő őslakosok nemzeti mivoltát. Ez okozta a magyarság mérhetetlen szenvedését, ami iránt az államhatárokat megszabó nagyhatalmaknak nincsen érzékük. Jogalkotásuk még ma is abban a primitív állapotban van, hogy a kisebbségi jogokat csak az általános emberi jogok keretében szemléli.”

Jól tudtam, hogy a nemzetmivolt-alapra helyezett felhorkanásom beleütközik a nemzetközi jogba, aminek hatálya alá szorítottan a magyar állam sem tud annak ellenében törvényes megoldást érvényesíteni. De ha van értéke a népakaratnak, akkor palántázzunk népakaraterdőt, ezért így fogalmaztam 1991-ben:

„Nem az etatizmus-szülte állampolgárságot kell megszólítani, hanem a nemzeti öntudatot, az együvétartozás érzését kell újjáéleszteni, és ennek érvényesülése érdekében kell megfelelő törvényeket hozni. Olyan törvényeket, amelyek törvényes és jogi keretet adnak a nemzetnek az államhatároktól függetlenül. A nemzet fogalmát tárgyiasító törvények birtokában, és a társadalomnak nemzeti szolidaritásban megvalósult közérzetében minden adódó alkalomban készen állhat a lehetőség meghozni azt a szükséges intézkedést, ami a nemzet erőforrásait gyújtópontra összefűzi.”

Lehet, hogy ez költői megfogalmazás, amitől a jogásztársadalom haja égnek áll, ezért jött létre az alábbi megfogalmazás 1993-ban:

- *„Azt akarjuk elérni, hogy hozzon a magyar országgyűlés olyan törvényeket, amik törvényes és jogi keretet adnak az egész magyar nemzetnek az államhatároktól függetlenül.”*

• *„Hozzanak olyan törvényt, ami szerint: a magyar alkotmány a magyar nemzet tagjának tekint minden magyart, függetlenül attól, hogy mely államnak állampolgára."*

• *„Emeltessék a nemzet fogalma alkotmányjogi képletté, mert érzéseiben is, vágyaiban is, és reméljük, felemelkedésében is: egy a nemzet!"*

• *„Ennek a kornak az a bűne, hogy állampolgári kategóriákra szaggat kultúrköri kategóriákat."*

Ezekkel a gondolatokkal indult el Sydneyben az *Egy a nemzet Mozgalom*, amelynek programjaként kifejtettük, hogy általa azon fáradozunk: jöjjön létre olyan törekvés Magyarországon, az elhatárolt területeken és a nagyvilágban szétszórtan élő magyarok között, amely feladatává teszi a magyar nemzet fogalmának és jogállásának törvényes meghatározását annak érdekében, hogy végülis a nemzet, mint államjogi kategória újra helyreálljon egy olyan közjogi és magánjogi rendezés, továbbá társadalmi akarat alapján, ami elveti azt az újkori etatista elvet, ami megtagadja a nemzethez tartozást azoktól, akik nem élhetnek a magyar állam határain belül, megfosztva őket olyan emberi és kollektív jogoktól, amikre ma már általánosan nemzetközi törvények vannak. A magyarok összesége – mint olyan nép, amely egyharmadában nem magyar állampolgár – ne az állampolgárság kötelékében keresse az együvétartozás esélyeit és indokolását, hanem abban, hogy nyelvével, kultúrájával, érzelmeivel magyarnak érzi magát.

Kettős állampolgárság

Az élet időnként mást hoz, mint amit az elképzelés lehetségesnek tart. Végülis a határon túl élő nemzetrészek állampolgársági-jogi törvény-kiterjesztéssel való egybekapcsolása a magyar állam területén élő magyarsággal valósíthatja meg a határon átható nemzetegyesítést.

A felkérésre adott véleménynek őszintének kell lennie. Nem tartottam elégségesnek a kettős állampolgárságot a trianoni bántalmak elhárítására. A 90-es években évente 4–5 hónapot töltöttem Magyarországon, a Magyarok Világszövetsége munkájában is résztvettem. Újjáalakulása után nem sokkal már felvetődött a kettős állampolgárság, mint megoldás, majd mindinkább előtérbe került, az évtized végén határozatban is a nyilvánosság elé lépett, nagy érdeklődést és vitát keltve a politikai életben és a médiában.

Féltem a 2004-ben népszavazásra kényszerített kérdés következményeitől. Nemcsak a baloldali kormány és média nyilvánvaló ellenzésétől, inkább attól, hogy a magyar társadalomban nincs meg kellő mértékben a szükséges nemzeti összetartozás érzése, ami miatt a sikertelenség felesleges kiábrándulást gerjeszt a határon túliakban, ami a lelki megrázkódtatás traumáját idézi épp azokban, akiknek a képzeletében ölelő karú anyaország él. Ennek adtunk hangot a hetilapunkban és a közösségi rádiónkban.

Csapdában a kormány, Magyar Élet, 2004. november 25.:

„A jelenlegi kormányt adó két politikai párt azonnal ellenségesen viszonyult a kettős állampolgárság kérdéséhez, és a kormány elkövette azt a súlyos politikai bűnt, hogy megtagadta a pártatlanságot. A kormánynak az lett volna a kötelessége, hogy a szavazókat részrehajlástól mentesen tájékoztassa a javaslat lényegéről, előnyeiről és hátrányairól. Mi, itt Ausztráliában, emlékezünk néhány ilyen korrekt módon lefolytatott népszavazásra, legnevezetesebb volt az, ami a köztársasági államforma elfogadásáról szólt. Minden szavazó megkapta a kis füzetet, amiben képzett jogászok felsorolták a mellette és ellene szóló érveket. Ehhez képest Magyarország a vita során egy vad vidék lett, és azt a magyar kibontakozást ellenző baloldal gerjesztette. ... Az elmúlt 15 évben soha nem mutatkozott meg olyan élesen a két táborra szakítottság, mint ebben a szavazás körüli vitában. De csak azért, mert eddig még nem került vitára olyan élesen a nemzeti kérdés, mint a kettős állampolgárság ügyében. A kormány pártkormányként lépett fel, arra számítva, hogy tekintélyével, hatalmi súlyával és tájékoztatási lehetőségeivel rémületet kelt, és eléri, hogy a javaslat megbukjon akár az ellene szavazók többségével, akár a távolmaradókkal."

Éreztük tehát, hogy a követelés tárgya olyan történelmi horderejű, amivel nem szabad hazardírozni előkészítetlen népszavazással. Egyébként is a nemzetegyesítés kérdésében, népszavazás esetében, a nemzet legérdekeltebb részei maradnak szótlanok, hiszen csak a magyar állam területén lehet erről népszavazást rendezni. Tehát csak az a rész szavaztatható meg, amely kevésbé érdekelt, esetleg bizonyos értelemben ellenérdekelt. Ami még rosszabb, a kérdés azonnal pártpolitikai ügy lett, és mint ilyen a javaslattal szembeszálló kormánypártok hívei nem a kérdés lényegét mérlegelik, hanem egyszerűen követik párthűségüket.

Átéreztük a népszavazás eredménye során fellobbanó kollektív csalódást a határon túli, főleg az erdélyi magyarság szinte egészében. Sovány vigasz, hogy az „igen" szavazatok kis többséget mégis kaptak, amikor az érdektelenség miatt érvénytelen lett a szavazás, de felmutatta a szavazó országnak a kérdéshez viszonyuló kiábrándító állapotát. Végülis a kormány a szavazás győzteseként a kettős állampolgárság ügyét elvetettnek tekintette.

Rossz időben jött a csalódás, éppen amikor az európai uniós csatlakozással elérhető nyitottabb határoktól remélték a határon túliak a 85 éves elzártság enyhülését, amihez jobban illett volna a törzsország nyitott, tettrekész, testvért ölelő állapota. Felesleges bemutatkozás volt, mert az uniós követelményeknek megfelelően az államhatárok átjárhatása nolens volens trianoni állapotokat bontó következményekkel jár, és csak idő és felelősség kérdése ilyenkor, hogy kormányzat és társadalom mikor és milyen mértékben ismeri fel a történelemadta nyílást, amin keresztül eddig nem remélt nyomulásra nyílik alkalom.

A népszavazás idején a történelmi jelentőségű vállalásra sem az akkori magyar kormányzat, sem pedig a szavazók felfogóképessége nem volt megfelelő állapotban, értve alatta a társadalom olyan állapotát, amely úgy nőtt fel, hogy ha arra járt, csodálkozott, hogy a románok tudnak magyarul. De persze a nemzetegyesítő szándékot ellenzők igyekeztek kihasználni a szavazók jelentős részének fogékonyságát a nemzetellenes kormányzat irinységet felkeltő propagandájára. Ez minősíti őket.

2010-re egy egészen más felfogású szavazópolgárság nyilatkozott meg, amelynek megváltozott ítélőképességét igazolja a törvényerőre emelt kettős állampolgárság általános kedvező fogadtatása, éles ellentétben a hat évvel korábbi botrányos társaddalommegosztó kísérlettel szemben.

A mai helyzet

Ebben az évben tartottuk meg Sydneyben, június 8–9–10-én a VII. Ausztráliai Magyar Identitás Konferenciát, ami öt évvel követte a korábbit. Így történt, hogy annak tartalmi része nagyban eltért a korábbiaktól, mert ezúttal már nem a várakozás, hanem a megvalósulás hangulata uralkodott, hiszen intézményesült Magyarországon a nemzetegyesítés régtől óhajtott programja, aminek első felada volt megvalósítani a kettős állampolgárság intézményét. Erre való emlékezéssel üdvözöltem a kongresszust „Az összetartozás a nemzeti lét követelménye" című írásomban, amiből egy rövid szakaszt ide másolok:

„A nemzeti kormány romhalmazt örökölt hazahűtlen elődjétől, de végre hozzáláthatott az ország szinte minden dolgának radikális rendbetételéhez. Szemléletében nemcsak az ország, hanem a nemzet is helyet kapott. Történelmi felelősségre utal az a mód, ahogyan megfogalmazza a nemzet szerepét, és beviszi azt a közjogi térbe, ahol eddig nem szerepelt. Ez ad jogi alapot és ró kötelességet a nemzet dolgaival való törődésre."

A magyar kisebbség védelmét ellátni, megmaradása feltételeit biztosítani – a kor felfogása szerint – annak az államnak a kötelessége, amely joghatóságot gyakorol felette. Ugyankkor a magyar állam felelőssége a védelem ellátására figyelmeztetni a szomszéd államokat. Ilyen védelem hiánya vagy elégtelensége miatt kell érvényesíteni minden törvényes eszközt a magyar állam részéről, a kisebbségi létre ítéltek nemzeti identitása megtartása érdekében.

Számontartjuk és üdvözöljük az illetékes kormányszervek és a nemzetegyesítés vonalán elfoglalt civil intézmények munkáját és eredményeit. Tudomásul vesszük, hogy a kettős állampolgárság haszna és jelentősége sokszorosan nagyobb a szomszédos országok magyarjai számára, mint a távolabbra elvándoroltak számára. Igények, elvárások és kötelesség tekintetében nagy az eltérés a két nemzetrész között. Egy dologban azonban azonosak vagyunk, az asszimiláció dolgában. Ez külön tanulmányt érdemelne, itt csak annyit említenék, hogy igenis lehet magyar identitást ápolni idegen nyelven is, a származás alapjaira építkezve, megfelelő ismeretanyaggal. Tehát ne szűnjön meg a gondoskodás a nyelvi hanyatlás nyomán.

Mi itt az ausztráliai emigrációban nem találtunk korábban érkező magyarokat. Minden magyar összejövetelünk magyarnyelvű volt, és ma is az. Az asszimilációval igazán csak az unokageneráció megjelenésével ismerkedtünk meg, illetve döbbentünk rá, hogy milyen rövid idő alatt megy végbe az iskolázottsági szintű nyelvcsere. A származástudati identitás még megmaradhat további generációkban is, köszönhetően annak, hogy a mai Ausztrália kevertnépiségű társadalma már nem kínál (mégkevésbé erőltet) kultúrtársadalmi beolvadást.

Nem szándékozom kilépni a kijelölt témából, csak megemlítem, aggasztónak tartom az asszimiláció felgyorsulását, a magyar identitásvesztést, a szórványosodást a Kárpát-medencében. Ezt a területet nem fedi a kettős állampolgárság intézménye, ami csak a nyelvében és nemzeti érzésében megmaradt magyarokat karolhatja fel. A követendő út annak felismerése lehet, hogy a magyar identitást azon a nyelven kell fenntartani vagy újjáéleszteni, amelynek iskolázottsági szintjén megértik a szórványban élő magyarok, és egészben vagy részben magyar származásúak a hungarológia tárgykörébe tartozó ismereteket. Így tudnának mentesülni az ország többségi környezetének olyan hatása alól, amiben magyar műveltség hiányában identitást váltanak.

Mindamellett a kettős állampolgárság intézménye elgurította azt a nagy követ, amit Trianon helyezett a magyarság útjába. Most már nyomulni kell ezen az úton.

Csapó Endre
HITEL 2013. október.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (1)

Régi adósságot szeretnénk törleszteni, ami ugyan nem a hetilap mulasztása, hanem azon magyar állami szerveké, amelyek feladatul kapták a 2012. január 1-jétől hatályos Alaptörvényben a Nemzeti Összetartozás néven összefoglalt feladatok megvalósítását.

Az Alaptörvény történelmi jelentőségű jogalapot alkotott, **alkotmányos tényezővé tette a nemzetet**, amit a XIX. századi materialista–liberalista jogalkotás kifelejtett (kihagyott) az állam jogrendjéből. Megelőzően a **nemzet** szerződött az uralkodóval.

Nekünk itt Ausztráliában nagy elégtétel volt ez az alkotmányjogi rendezés, mert itt hirdettük meg az 1989-ben létrehozott *Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaság* keretében, 1993-ban az *Egy a Nemzet Mozgalmat*, a magyar nemzet együvé tartozásának, nemzeti önvédelemre összefogásának népszerűsítésére. Külön kiadványban hirdettük meg, amelynek előlapján volt olvasható a Mozgalom követelése:

Fel kell emelni a nemzet fogalmát olyan köztudati, közjogi és alkotmányjogi szintre, mint amivel felszerelte a polgári liberális államfelfogás az állampolgár fogalmát!

Azt akarjuk elérni, hogy hozzon a magyar országgyűlés olyan törvényeket, amik törvényes és jogi keretet adnak az egész magyar nemzetnek az államhatároktól függetlenül.

Ezek után – 19 évre rá – végtelen örömünkre és megelégedésünkre bekerült (visszakerült) a magyar alkotmányba a **nemzet**, mint jogi tényező. Ugyancsak örömünkre szolgált a *Nemzeti Összetartozás* meghirdetése, mint állami feladat a magyar nemzetpolitika keretében.

Úgy érezzük, megérdemli az ausztráliai magyar társadalom, hogy megismerje e feladat megfogalmazását, annak gyakorlatba tételét, eddigi eredményeit, értékeit és ha vannak hiányait. Egyáltalán szükséges lenne végre egyeztetni a diaszpóra dolgait a diaszpórával. Másszóval beszéljük meg közös dolgainkat.

★

A tárgykörben nagyon kevés közlemény található, szinte egyetlen az, aminek ismertetésével megkezdjük a tájékoztatást.

Magyar Nemzetpolitika A nemzetpolitikai stratégia kerete

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
Nemzetpolitikai Államtitkárság kiadványa

(Év nélkül, feltehetően 2012-ben.)

Az 50 oldalas dokumentumból itt csak azokat a részeket idézzük, amelyek az ún. **diaszpóra magyarság**ra (a Kárpát-medencén kívüli országokra, földrészekre elvándoroltak, és utódaikra) vonatkoznak.

Köszöntő

2011 őszére nemzetpolitikánk szilárd morális és jogi alapjait letettük: 2012. január 1-jétől hatályos Alaptörvényünkben és a Nemzeti Összetartozás melletti tanúságtételről szóló törvényünkben kimondtuk a magyar nemzet határok feletti összetartozását, az egyszerűsített honosítási eljárással valamennyi magyar számára biztosítjuk a magyar állampolgárság könnyített megszerzését, a szavazati jog kiterjesztése Magyarország jövőjét illetően is aktív szerepvállalásra szólítja a külhoni magyarságot, a Nemzeti Regiszter azokat a nemzettársainkat is megszólítja, akik távol Magyarországtól – sok esetben már a magyar nyelvet nem beszélve – élnek a nagyvilágban.

A magyar nemzet boldogulása, céljainak megvalósítása csak együtt, közös erővel lehetséges. Sikert csak úgy érhetünk el, ha a magyar nemzet minden egyes tagja, éljen bárhol a világon: Magyarországon, a Kárpát-medencében vagy a diaszpórában, a neki adott tehetséggel megcselekszi azt, ami rá bízatott.

A magyar állam határai és a magyar nemzet határai nem esnek egybe. Ezért az anyaországnak segítenie kell a nemzet tagjai közötti kötelékek erősítését, nemzetpolitikájának a határokon belül és kívül élő nemzettársainak összetartozását, egymás iránti felelősségvállalását.

A Magyar Nemzetpolitika című dokumentum ezeknek a cselekvéseknek a rendszerbe foglalása. A dokumentumban közösen megfogalmaztuk a nemzetpolitikai kereteket, célokat és irányokat.

Azzal, hogy kultúránkat, történelmünket, nyelvünket megőrizzük, nemcsak saját nemzetünknek, hanem az egész emberiségnek tartozunk.

Semjén Zsolt

nemzetpolitikáért felelős miniszter, miniszterelnök-helyettes

(...)

A Magyar Nemzetpolitika a külhoni magyar közösségek gyarapodása érdekében fogalmaz meg célokat, mert úgy véli, ez által valósulhat meg az összmagyar nemzet felemelkedése. Iránymutatásul szolgál ahhoz, hogy Magyarország hogyan viszonyuljon a külhoni magyarsághoz, milyen alapelvek alapján és hogyan támogassa a külhoni közösségek gyarapodását.

A magyar állam a magyar nemzet letéteményese. Magyarország megfelelő állami kerete nélkül a nemzetpolitika megalapozása és működtetése elképzelhetetlen; ez egyben kiemelt felelősséget is ró a magyar államra. Ezt a felelősséget az Alaptörvényből eredezteti:

– Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket... Azonban a nemzet fennmaradása nem csupán Magyarország felelőssége, hanem minden – magyarországi és külhoni – magyar közös felelőssége.

– Jelen dokumentum rendszerbe foglalja, strukturálja a magyar állam nemzetpolitikáját. A nemzetpolitikai stratégia egyrészt a magyarországi politika és közigazgatás, másrészt pedig a határon túli magyar közösségek számára fogalmaz meg célokat és feladatokat.

(...)

A nemzetpolitikai stratégia végrehajtásáért, a nemzetpolitika működtetéséért a Nemzetpolitikai Államtitkárság, valamint a külhoni magyarok felelnek.

(...)

A nemzetpolitikai stratégia fejlesztése a magyar állam és a külhoni magyarok közös feladata.

(...)

C. Magyar diaszpóra

A magyar diaszpóra tagjai mind térbelileg, mind kivándorlásuk idejét tekintve egymástól elkülönült közösségek. A diaszpórában fokozatosan kialakultak azok a szervezetek, amelyek tevékenysége a magyar identitás erősítésére, megtartására irányulnak. Azonban a fenti okokból eredően mind területi, mind pedig a változó szervezettségi szint miatt más-más problémák érintik a diaszpórában élő közösségeket. A szervezetek tagjain kívül számos olyan egyén él diaszpórában, aki nem tagja ezeknek a szervezeteknek. A magyar diaszpóra tekintetében fontos megemlíteni azokat is, akik a közelmúltban vándoroltak el Magyarországról. A fenti szintek alapján a magyar diaszpóra tagjainak egy része jól beszéli a magyar nyelvet, azonban a másod-, illetve többedgenerációs leszármazottak egy része már nem beszéli anyanyelvét.

(...)

• A diaszpórában élő magyarság tagjai sok esetben nem tagjai magyar diaszpóra szervezeteknek, a másod-, illetve többedgenerációs leszármazottak nem beszélik a magyar nyelvet, illetve a magyar diaszpóra tagjai egy részének nincs kapcsolata Magyarországgal. A közelmúltban kivándorlók megtalálása, megszólítása nehézkes.

(...)

• Az állampolgársági törvény módosítása (2010): jelentős az érdeklődés az egyszerűsített honosítási eljárás iránt, az ügyintézés akadálymentes.

(...)

A Magyarság Háza olyan többfunkciós intézmény, amely az egységes magyar nemzet bemutatását, megismertetését tűzte ki céljául. A Magyarság Háza komplex kulturális bázisa a külhoni magyarságnak. Az intézmény egyszerre gyűjti és feldolgozza a világban élő magyar közösségekről, személyekről, teljesítményekről szóló ismereteket, másrészt tudásközpontként is működik, amely ezeket az ismereteket kiállítások, programok, rendezvények, kiadványok formájában tovább is adja. Feladata korszerű módon bemutatni a külhoni magyarság értékeit. Hangsúlyt fektetünk Trianon hátterének és következményeinek megismertetésére, a magyar közösségek kulturális, tudományos eredményeinek bemutatására, illetve a diaszpóra történetének és értékeinek bemutatására. A Magyarság Háza nemzetünk sajátosságait, csak rá jellemző értékeit, hagyományait igyekszik közvetíteni mind a világ magyarsága, mind a világ más nemzetei felé.

(...)

A központi költségvetés kiadási főösszegének 1 ezrelék körüli aránya a külhoni magyarok támogatására szánt összeg.

(...)

3. CSELEKVÉSI TERÜLETEK

A diaszpórában élő magyarság a magyar nemzetpolitika húsz éve háttérbe szoruló szegmense. Célunk, hogy a világban szétszórtan élő magyarságot jobban bevonjuk a magyar nemzet életébe. Ez nem könnyű feladat, hiszen jóval nehézkesebb megszólítani a diaszpórában élő magyarokat, mint a szomszédos országok magyar közösségeit. Ennek érdekében egy három elemből álló, komplex rendszer jött létre, amely a nyugati magyarság egészét eléri:

• A *Friends of Hungary Alapítvány* célja, hogy a diaszpórában élő elitet megszólítsa.

• A nyugati magyar szervezeteket a *Magyar Diaszpóra Tanács* hivatott összefogni.

• A *Nemzeti Regiszter* a diaszpórában élő magyar egyéneknek jelent egy közös virtuális teret.

Magyarország elemi érdeke, hogy a világon bárhol élő magyarokat egyéni, illetve közösségi szinten is megszólítsa. A diaszpórára célzott programok szempontjából figyelemmel kell lennünk arra a tényre, hogy a velük való erős kötelék kialakításának a kezdeti fázisában vagyunk.

A diaszpórában élő magyarok helyzetelemezése tekintetében több szempontot is figyelembe kell vennünk. Ha a diaszpóra közösségeiről beszélünk, meghatározó szempont az egyén és a közösség viszonya. Ez alapján szervezethez tartozó, illetve nem tartozó egyénekről beszélhetünk. Akkor, ha valakinek van lehetősége, azonban mégsem fontos számára a magyarsága, csak egy megszólítási mód létezik: érdekeltté kell tennünk.

3. CSELEKVÉSI TERÜLETEK

A kivándorlás idejét tekintve figyelemmel kell lennünk arra a tényre, hogy a diaszpóra esetében olyan többedgenerációs leszármazottakról is beszélhetünk, akiknek életük folyamán sosem volt közvetlen tapasztalata, élménye Magyarországról. Azoknak a többedgenerációs leszármazottaknak az esetében, akik még beszélik a magyar nyelvet, feltételezhetően a hátterében áll egy olyan szervezet, amely segíti őket ebben (többnyire az egyház, illetve a cserkészet). Céljaink megfogalmazásánál figyelemmel kell lennünk azokra a diaszpórában élő többedgenerációs leszármazottakra, akik nem beszélik a magyar nyelvet. Segítenünk kell nekik megtalálni helyüket a közös munkában és a közös jövőben.

Fontos hangsúlyoznunk a diaszpórában élő gazdasági, tudományos, politikai elit szerepének fontosságát. Ők sok esetben kapcsolatban állnak Magyarországgal, illetve a Kárpát-medencében élő magyarsággal. Hangsúlyoznunk kell azt is, hogy a diaszpóra egyes közösségei célzott támogatást nyújtottak a Kárpát-medencében élő magyar közösségek számára, azonban erről a segítségnyújtási folyamatról nem tudott, illetve nem volt jelen Magyarország központi koordináló szerepe. A célzott segítségnyújtási területek sokszor annak mentén alakultak ki, hogy az adott személyek, illetve közösségek vagy azok felmenői mely régióból vándoroltak ki.

A diaszpóra tekintetében célzott figyelmet kell szentelnünk a Magyarországot újonnan elhagyókra. Ehhez egyrészt tagjává kell válniuk az adott magyar diaszpóra szervezetnek, másrészt őket Magyarországhoz kötő programokkal (pl. internetes tananyag gyerekeknek) kell megszólítanunk. Ezzel a kategóriával elsődleges célunk az, hogy néhány éven belül hazaköltözzenek Magyarországra.

CÉLOK

• a diaszpórával kapcsolatosan megfogalmazott célok: megtalálni – megszólítani – megtartani – érdekeltté tenni – Magyarországhoz kötni;

• a diaszpórában élők nemzeti identitásának megerősítése;

• a diaszpóra szerepének kiaknázása a Magyarországról alkotott kép formálásában;

• a diaszpóra képzettségének, képességeinek elismerése és terjesztése;

• a diaszpóra üzleti potenciáljának kiaknázása a magyarság közös növekedése és sikeressége érdekében;

• az újonnan kivándorlók megtalálása és megszólítása.

(...)

A Kárpát-medence egyik legfontosabb közösségépítő és ifjúságnevelő mozgalma a cserkészet, ezért törekednünk kell annak fejlesztésre.

A nyugati magyar fiatalság körében a cserkészetnek van a legnagyobb összetartó ereje, ezért magyarságuk megőrzésének ez a legfontosabb színtere.

(...)

3.2.14. Média

A magyar nyelvű média összetartó és informáló szerepet tölt be egyszerre. A külhoni magyarság háromféle média fogyasztója: a helyi magyar média, a magyarországi média, valamint az adott ország többségi nyelvű médiájának hatása alatt áll.

A külhoni sajtótermékek jó része a magyar állam támogatására szorul – területenként eltérő mértékben –, enélkül nem képesek önerőből fennmaradni.

Arról nem mondhatunk le, hogy ahol magyarok élnek, ott működjön magyar nyelvű média.

A magyar állam a rendszerváltás óta támogatja a külhoni magyar médiát, ez sok esetben az adott médiatermékek létezését biztosította.

(...)

• A külhoni magyar médiapiac pluralizmusának fenntartása mellett kiemelt stratégiai jelentősége van, hogy a külhoni magyarság magyar nyelven informálódhasson a magyar közösségekről és az adott országban történő eseményekről/hírekről.

Cél, hogy minden külhoni magyar – különösen a szórványban élők – számára elérhetővé váljon a magyar nyelvű információ, és azt napi szinten használják is.

(...)

• A média fontos mobilizációs szerepet tölt be. Összmagyar ügyekben bölcsen és összehangoltan kell ezt a funkciót felhasználni.

(...)

• Az írott sajtó megőrzésére fontos, ám világos tendencia olvasottságának csökkenése. Ki kell használni az új csatornák nyújtotta lehetőségeket, és terjeszteni az online sajtótermékeket.

(...)

A szerkesztésért felelős:
Répás Zsuzsanna.
A kiadásért felelős a Magyar Közlöny Lap és Könyvkiadó Kft.,
1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.
A kiadásért felelős vezető:
Majláth Zsolt László

★★★

(Folytatjuk.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (2)

A Nemzeti Együttműködés Rendszere

„Mi a nemzet?

A nemzet lélek, szellemi alapelv. Ezt a lelket, ezt a szellemi principiumot két dolog alkotja, ami azonban voltaképp egy. Az egyik: emlékek gazdag örökségének közös birtoklása, a másik: a jelenlegi megegyezés, vágy arra, hogy közösen éljünk, annak szándéka, hogy a továbbiakban is kamatoztassuk az osztatlanul kapott örökséget. Az ember, Uraim, nem rögtönözhető. A nemzet, akárcsak az egyén múltbeli erőfeszítések, odaadás, áldozatok hosszú folyamatának eredője. Valamennyi kultusz közül az ősök tisztelete a legjogosabb: ők alakítottak bennünket olyanná, amilyenek vagyunk. Hősi múlt, nagy férfiak, dicsőség (az igazi dicsőség) – íme ez az a társadalmi tőke amelyre föl lehet építeni a nemzeti elvet. Közös dicsőséget vallani a múltban, közös akaratot a jelenben; nagy közös tetteket tisztelni a múltban, azt akarni, hogy a jövőben is nagy cselekedeteket hajtsunk végre – íme egy nép létének alapfeltételei. Elszenvedett gyötrelmeinket önként vállalt áldozataink arányában szeretjük, azt a házat szeretjük, amelyet magunk építettünk, hogy majdan utódainkra örökítsük. A spártai vers, amely szerint „az vagyunk, ami ti voltatok; az leszünk, ami ti vagytok", a maga egyszerűségében minden haza tömörített himnusza.

Megosztani a múlt dicsőségét és keserveit, hasonló programot megvalósítani a jövőben; annak tudatában, hogy egykor közösen szenvedtünk, örültünk, reménykedtünk – ez az örökség többet ér, mint a közös vámés stratégiai követelményeknek megfelelő határok: ezt ugyanis a fajok és nyelvek sokfélesége ellenére mindenki megérti. Az imént az egykori közös szenvedésről beszéltem – igen, a közös szenvedés erősebb kapocs mint az öröm. Nemzeti emlékeinkben a gyász becsesebb, mint a győzelem, mivelhogy kötelességeinkre figyelmeztet, közös erőfeszítésre ösztönöz.

A nemzet tehát roppant szolidaritás aminek lényeges alkotóelemét jelentik azok az áldozatok, amelyeket őseink hoztak, és azok, amelyeket mi vagyunk készek a jövőben meghozni." (részlet).

Idézet **Ernest Renan** (1923 – 1892) francia filozófus gondolataiból.

Találhattam volna számos idézetet a kérdésre a magyar irodalomból, de mert éppen Renan egy másik írásával foglalkoztam, szemem elé ugrott a kérdés: Mi a nemzet?, – lássunk egy francia véleményt. Nagyon megtetszett, annyira reánk illik, emigránsokra, akik magunkkal hoztuk mindazt, amiről szól, a múlt tiszteletét, amit fel tudunk eleveníteni olvasmányainkban, a tájat, a jelen eseményeit szemünk elé hozza a képernyő, otthonunkat magyar képekkel, tárgyakkal tesszük otthonosabbá, távol is, szétszórtan is a nemzet része maradtunk.

Ha megkésve is, de eljött az idő, megerősödött a félévszázadra koncentrációs táborba szorított nemzeti szellem 2010-re végre olyan mértékben Magyarországon, ami lehetővé tette a valóban nemzeti kormány létrejöttéhez. Az itt közzé tett korabeli dokumentumokból érzékelhetjük a változás jelentőségét.

KITEKINTŐ Nemzetpolitikai Elemző 2010. november

Ez a korabeli kiadvány tanúsítja, hogy a második Orbán-kormány alaposan felkészült a kormányzásra.

Bár nem tekinthetjük a meghirdetett nemzeti eszmeiséget új gondolatnak, hiszen éppen ősisége adja nagyszerűségét, de gondoljunk bele, 2010-ben 65 éven át tiltott, üldözött, gyalázott, mellőzött eszmeiség kapta vissza helyét a magyar politikai életben.

Ennek akarunk most itt emlket állítani a Kitekintő-ben megjelent írások visszaidézésével:

I. Bevezetés

A 2010. április 11-én és 25-én megtartot parlamenti választásokon a Fidesz és a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) által alkotott pártszövetség döntő többséget szerzett az Országgyűlésben, aminek eredményeként májusban az **Orbán Viktor** vezette kormány letette az esküt. Közhelynek tűnhet azt állítani, hogy minden kormányváltás alkalmával gyökeresen változik az állam által körülhatárolt politikai közösség vezetésének módja, ám bizonyos szakterületek tekintetében mégis érdemes hangsúlyosabban kiemelni ezt a tényt. Az Orbán-kormány esetében különösen igaz ez a **nemzetpolitika** területére. A kormány ezen azt a gyakorlatba ültetett szakpolitikát *(policy)* érti, amely aktívan elősegíti a magyar nemzet fennmaradását. A nemzetpolitika célja kettős: egyrészt a nemzet egyesítése a határokon belül, másrészt a határon túli magyarok közösségekkel való kapcsolatok megerősítése. Ebből adódik, hogy a nemzetpolitika „célközönségén" az anyaországi, a kárpát-medencei és a diaszpórában élő magyarságot egyaránt értik. A policy három alapvető „tartalmi pillére" pedig a nemzeti együttműködés, az etnikai képviselet és az autonómia. A nemzetpolitika kialakítása ugyanazon mechanizmusok szerint működik mint más szakpolitikák *(public policy)* megalkotása, a politikai doktrínák, világnézetek hallattatják hangjukat a különböző pragmatikus, szaktudást megmozgató megközelítések mellett.

A Fidesz-KDNP esetében ez a nagyarányú választási győzelemből merített „népi felhatalmazás", valamint a nemzeti tematika előtérbe helyezése volt. Nyelvi eszközökkel, szófordulatokkal díszítve így jött létre a ***„Nemzeti Együttműködés Rendszere"*** (NER), amelyre fel lehetett építeni a gyakorlati szakpolitikai döntésekért felelős intézményi struktúrát, amiben tükröződik a nemzetpolitika hangsúlyos szerepe. A NER-en kívül azonban számos egyéb, a nemzetpolitika témáját érintő törvény is elfogadásra került a kormányzat első féléves működésének ideje alatt.

A Nemzeti Együttműködés Rendszerét pedig már az új országgyűlés első ülésnapján az **Orbán Viktor** által benyújtott politikai nyilatkozattervezet harangozta be. Az elgondolás alapja egyszerű: a politikai apátiában szenvedő társadalomban fel kell ébreszteni a hitet, aminek köszönhetően olyan politikai légkör alakul ki, ahol a népszerűség és támogatás gerjesztette hátszélben (és a kétharmados parlamenti többség birtokában) az egyébként komoly vitákat kiváltó kérdésekben is könnyebben átvihető a kormány álláspontja. Így született meg a **Politikai Nyilatkozat a Nemzeti Együttműködésről**, amit az országgyűlés 2010. június 14-én 260 igen, 66 nem szavazattal 46 tartózkodás mellett fogadott el.

Míg a **NER** a célcsoportok közül elsőként az anyaországi közösség felé irányul, a következő törvénymódosítás célközönsége a határon túl élő magyar közösség.

Egyszerűsített honosítási eljárás

A paradigmaváltást legmarkánsabban talán az állampolgársági törvény módosítása mutatja, amelynek köszönhetően az ország határain túl elő magyarok 2011. január 1-től egyéni kérelemre **egyszerűsített eljárással** kaphatják meg a magyar állampolgárságot. A „kettős állampolgársági törvényként" emlegetett döntésnek nemcsak a tartalma, hanem előkészítése, elfogadása, életbe lépésének időzítése és annak körülményei is azt mutatják, a külhoni magyarság egyértelműen felértékelődött az új magyar kormány számára. Mindezek szimbolikus tartalommal is bírnak.

Az új jogszabály az 1993-as állampolgársági törvényt módosítja, annak a magyar állampolgárság megszerzésére vonatkozó feltételeit és részleteit szabályozza. A Fidesz már a kormányra lépés előtt elkészítette a törvény tervezetét: **Orbán Viktor, Semjén Zsolt, Kövér László, Németh Zsolt** és **Kósa Lajos** 2010. május 14-én nyújtotta be a dokumentumot a köztársasági elnöknek. A javaslat indoklásában az szerepel, hogy a külhoni magyaroknak az anyaországgal való kapcsolattartásukban és magyar identitásuk megőrzésében nagy segítséget jelentene a magyar állampolgárság könnyített megszerzésének a lehetősége, amit egyébként a határon túl élő magyar közösségek az elmúlt 20 év folyamán többször is kérvényeztek. Az indoklás kiemeli, hogy a javaslat nem jelentene egyet a magyar állampolgárság tömeges megadásával: a honosítás továbbra is egyéni kérelmek alapján történne, pusztán a felesleges adminisztratív akadályok eltörlése valósulna meg a törvénnyel. A törvény megszavazására 2010. május 26-án került sor 344 igen, 3 nem (MSZP) szavazat és 5 tartózkodás (3 MSZP, 2 LMP) mellett. A szabályozásba bekerült a „valószínűsíti magyarországi származását" fordulat, ami azon személyeknek kedvez, akik hivatalos okmányok hiányában nem tudják igazolni magyar felmenőiket.

Nemzeti Összetartozás Napja

2010-ben a Trianoni Szerződés megkötésének kilencvenedik évfordulója érkezett el. Ilyen körülmények között került sor az 1920-as trianoni békediktátum napjának, június 4-nek, a **Nemzeti Összetartozás Napjá**vá nyilvánítására.

A törvényjavaslat szövege:

„Az Országgyűlése kinyilvánítja, hogy a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme. Ebből kiindulva az Országgyűlés megerősíti Magyarország elkötelezettségét a magyar nemzet tagjainak és közösségeinek egymással való kapcsolatuk fenntartására és ápolására, és az Európában elfogadott gyakorlatot alapul vevő közösségi autonómia különböző formáira irányuló természetes igényének támogatására."

Új kormányzati struktúra

Az új struktúrában a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumon belül létrehozták a ***Nemzetpolitikai Államtitkárságot***. Az államtitkárság kiemelt hangsúlyt nyert azáltal, hogy **Semjén Zsolt** személyében a miniszterelnök-helyettes felügyeli.

A Nemzetpolitikai Államtitkárság Koordinációs és Jogi Főosztályra, Kapcsolattartási Főosztályra, valamint Stratégiai Tervező és Tájékoztatási Főosztályra bomlik. Korábban főosztályi szinten nem volt lehetőség a nemzetpolitika problémáinak differenciált kezelésére, az új struktúra azonban **külön-külön foglalkozik a tömbmagyarság, valamint a diaszpóra** kérdéseivel.

Emellett a meghatározott célokat különböző programokkal, projektekkel igyekeznek megvalósítani. A Jogsegély Iroda például sérelem esetén nyújt segítséget a határon túli magyarok számára. A szórványprogram keretében pedig **a diaszpórában élő magyarság** segítése a cél, elsősorban az identitáserősítés és a nyelvmegőrzés területén. Az intézmény átszervezésében is érzékelhető a nemzetpolitikát megközelítő új koncepció, hiszen egy koordinációs jellegű stratégiai gondolkodás került előtérbe.

A nemzetpolitika (további szakpolitikai területekbe történő) integrálásának további bizonyítéka, hogy több minisztériumban is létrehoztak határon túli magyar ügyekért felelős egységeket. A Nemzetgazdasági Minisztériumban például a Külgazdasági Államtitkárságon működik a Kárpát-medencei Térség Gazdaságfejlesztési Főosztálya, a Nemzeti Erőforrás Minisztériumban pedig a Kultúráért felelős Államtitkárságon belül a Határon Túli Magyarok Titkárságán dolgoznak az ügy érdekében. Illetve **a nemzetpolitika egyes kérdéseit a Külügyminisztérium is napirendjére tűzheti.**

A koordinációs gondolkozás bizonyítéka, hogy augusztus folyamán létrehozták a **Nemzetpolitikai Tárcaközi Bizottságot** is, melynek célja, hogy a **„a határon túl élő és a világban szétszóródott magyarságot érintő kormányzati döntéseket összehangolja."** A testület hét minisztérium tagjait foglalja magában: a Belügyminisztériumot, a Külügyminisztériumot, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot, a Nemzeti Erőforrás Minisztériumot, a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumot, a Nemzetgazdasági Minisztériumot, valamint a Vidékfejlesztési Minisztériumot parlamenti államtitkári szinten.

MÁÉRT

A Gyurcsány- illetve Bajnai-kormányok nemzetpolitikájával való szembenállást és a határon túli magyarokhoz kapcsolódó markánsan eltérő viszonyt mutatja, hogy a második Orbán-kormány ciklusának elején – a hat éves szüneteltetést követően – újból összehívták a Magyar Állandó Értekezletet (MÁÉRT). A MÁÉRT a magyar–magyar kapcsolattartás erősítése céljából 1999-ben jött létre a határon túli és magyarországi politikai erők, érdekképviseleti szervezetek konzultatív intézménye. A fórum a „polgári kormány" ideje alatt sikeresen töltötte be a megalakulásakor neki szánt funkciókat. Az új kormányzati struktúrában **Semjén Zsolt**nak volt tisztje újra életet lehelni az intézménybe, mely körül számos kérdés várt megválaszolásra. Először is az időközben **Szili Katalin** által létrehozott **Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma** (KMKF) és a MÁÉRT közti kompetencia megosztásának kérdése. AKMKF több állam törvényhozói közötti együttműködés és elméletileg a MÁÉRT kiegészítésére jött létre, úgy, hogy az a parlamenti együttműködés dimenziójával bővülhessen. Létrehozásával a végrehajtó szerv, a kormány mellett a másik hatalmi ág, a törvényhozás szintjén is rendszeressé, következésképpen eredményesebbé válik az együttműködés a magyarországi parlamenti pártok és a határon túli magyar szervezetek képviselői között. Ennek tükrében nincs ellentmondás a két fórum egymás mellett való működésével kapcsolatban, és minden jel arra mutat, hogy a KMKF a MÁÉRT-tól függetlenül fennmarad, s tovább működik.

... És a diaszpóra ...

Az ausztriai Felsőpulyán szeptemberben került megrendezésre *XI. Kufstein konferencia*, amely a világban élő magyar szórványközösségek problémáinak megtárgyalását tűzte ki célul. A konferenciát az *Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége* szervezte, és képviseltette magát a *Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége*, illetve a Latin-amerikai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége is. **Schmitt Pál** köztársasági elnök levélben szólt a konferencia résztvevőihez, de jelen volt **Szili Katalin** is, az Országgyűlés volt elnöke.

Megfogalmazódott az igény, hogy a magyar állam nagyobb segítséget nyújtson a szórványmagyarság megmaradásának biztosításához, ugyanakkor azon elképzelés is, hogy létrehozzák a *Nyugati Magyar Kontinentális Szórványszervezetek Szövetségét*, mint az egyes földrészek összefogásának civil keretét.

Összegezés

Igyekszünk teljes képet adni a nemzeti kormány nemzetpolitikai gondoskodásáról, amivel törekszik összekapcsolni a sors által elhatárolt, elvándorolt nemzetrészeket. Ezen belül a távoli égtájakra került nemzetrészt érintő intézmények létéről, működéséről kívánunk tájékozódni, tájékoztatni. Szeretnénk meghatározni, ahogy a sorozat címe is jelzi, helyünket a nemzeti összetartozás rendszerében.

Szerkeszti Csapó Endre.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (3)

A MAGYAR DIASZPÓRA TANÁCS ALAPÍTÓ NYILATKOZATA

A magyar emberek 2010-ben példátlanul széles és erős összefogást hoztak létre, ami a nemzetpolitika megújításához vezetett. Ezt tükrözi hazánk 2012. január 1-jén hatályba lépő Alaptörvénye, amely szerint *„Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal."*

A *Magyar Diaszpóra Tanács* a világon szétszórtságban élő magyarság szervezeteinek közös fóruma, amely a diaszpórában élők sajátos igényeit és érdekeit tartja szem előtt, valamint

megteremti a diaszpóra magyarságának önálló képviseletét. (1)

A Magyar Diaszpóra Tanács és a *Magyar Állandó Értekezlet* – egymással szoros együttműködésben – a közös gondolkodást, valamint a magyar nemzet jelenét és jövőjét meghatározó döntésekhez való hozzájárulást szolgálják.

– Egyetértenek abban, hogy a Magyar Diaszpóra Tanács biztosít intézményes fórumot a diaszpórában élő magyarság számára az összetartozástudat erősítése, az önazonosság megőrzése és a nemzeti integráció megvalósítása érdekében.

– Üdvözlik a Nemzeti Regiszter létrehozását, amellyel a Magyar Kormány

meg kíván szólítani minden magyart, éljen bárhol a világon. (2)

– Tudomásul veszik azt a sajnálatos, de elkerülhetetlen jelenséget, hogy a diaszpórában élő másod-, illetve többedgenerációs leszármazottak közül vannak, akik már nem beszélik a magyar nyelvet. Egyetértenek abban, hogy a magyar nemzet nem mondhat le róluk sem. Megegyeznek abban, hogy az egységes magyar nemzetnek

kiemelt figyelmet kell forditania a magyarul már nem beszélő, diaszpórában élő nemzettársaira. (3)

Budapest, 2011. november 17.

Magyar Diaszpóra Tanács II. ülés Zárónyilatkozat

A Magyar Kormány hangsúlyozottan számít

a diaszpórában élő magyar közösségekre, a befogadó államban felhalmozott szellemi potenciáljukra (4)

és kulturális örökségükre a világ magyarsága megbecsültségének és versenyképességének együttes megerősítése érdekében.

– Üdvözlik a Julianus-program elindítását, amelynek célja, hogy részletes kataszter készüljön a magyar tárgyi örökségekről – épületekről, műalkotásokról, emléktáblákról, utcákról, könyvtárakról, levéltárakról és múzeumokról a magyar kultúra széleskörű megismerhetősége erdekében.

– Fontosnak tartják, hogy a

Magyarország elleni, sokszor politikai indíttatású támadásokat elhárítsák, tompítsák és hozzájáruljanak az ország hiteles megítélésének helyreállításához. (5)

– Támogatják a Külföldi Magyar Cserkészszövetség együttműködését a Kárpát-medencei magyar cserkészszövetségekkel és a nyugati magyar ifjúsági szervezetekkel annak érdekében, hogy a jövő nemzedékének erkölcsi stabilitása és magyarságtudata erősödjön.

– Elismerik és támogatják a diaszpórában szolgáló egyházak munkáját a magyar közösségek megerősítése érdekében.

– Fontosnak tartják, hogy a kulturális kapcsolatok mellett

a gazdasági kapcsolatok is megerősödjenek, (6)

hogy Magyarország gazdasága ilyen módon is fejlődjön.

Budapest, 2012. október 8.

Magyar Diaszpóra Tanács III. ülés Zárónyilatkozat

A Tanács az egységes magyar nemzet szerves részét képező diaszpóra magyarsága képviseletében, a *Magyar Állandó Értekezlettel* szoros együttműködésben tevékenykedik a diaszpóra és az anyaország kapcsolatának szorosabbra fűzéséért, valamint a magyar közösség identitásának megerősítéséért.

– Az egyetemes magyarság történelmi sikereként értékelik az egyszerűsített honosítási eljárást, amelynek köszönhetően az Alaptörvény által is deklarált egységes magyar nemzet valóban közjogilag is egyesült.

– Üdvözlik, hogy a Magyar Országgyűlés 2012 novemberében elfogadta a választójogi törvény módosítását, miszerint külhoni magyar állampolgárok is részt vehetnek a magyarországi választásokon.

– Üdvözlik, hogy 2014-ben folytatódik a diaszpóra magyarságát segítő *Kőrösi Csoma Sándor Ösztöndíj Program*. A program keretében magyarországi fiatalok látogattak el a diaszpóra közösségeihez, ahol közösségépítő tevékenységükkel segítették a diaszpóra szervezetek hagyományápoló és identitásőrző munkáját, valamint erősítették a Magyarországhoz való kötődésüket.

– Kiemelten támogatják a *Julianus Program* működését, amely a világban fellelhető magyar értékeink és emlékeink összegyűjtését célozza.

– Egyetértésüket fejezik ki, hogy a diaszpórában felhalmozódott, magyar vonatkozású hagyatékokat méltó módon meg kell őrizni a jövő nemzedékek számára. Igény mutatkozott a tagok részéről, hogy létrejöjjön a *Mikes Kelemen Program*, amelynek célja, hogy a diaszpóra tárgyi örökségét ápoljuk, rendezett módon összegyűjtve Magyarországra szállítsuk, és gondoskodjunk későbbi méltó felhasználásáról.

Budapest, 2013. november 6.

Magyar Diaszpóra Tanács IV. ülés Zárónyilatkozat

2014-ben a magyar nemzet közjogi egységének kiteljesedéseként a diaszpórában élő magyar állampolgárok is részt vehettek

a parlamenti választáson így immár mostantól össznemzeti parlament képviseli (7)

a magyar nemzet közös ügyeit, szolgálja a nemzeti egységet.

– Üdvözlik a kiemelkedően sikeres Kőrösi Csoma Sándor ösztöndíjprogram folytatását, amely az ösztöndíjasok kibővített létszámának köszönhetően még eredményesebben szolgálta a diaszpóra magyar közösségeinek megerősítését.

– Üdvözlik a 2013. július 15-én útjára indult Julianus Programot, melynek célja, hogy bemutassa a diaszpórában fellelhető magyar értékeket, és betekintést nyújtson a világban szétszórtságában élő magyar közösségek identitásmegőrző munkájába.

Örömüket fejezik ki, hogy a Mikes Kelemen Program támogatja egy gyűjtemény létrehozását a Magyarság Háza közreműködésével, amely megőrzi és bemutatja az értékes magyar hagyatékokat rendszerezve, hogy fennmaradhassanak a jövő generációi számára.

– A másod- és harmadgenerációs fiatalok magyar identitása kulcskérdés az egész nemzet számára, ezért a tagok szorgalmazzák a diaszpórában élő fiatalok anyanyelvi oktatását, az identitást átörökítő foglalkozások megszervezését.

– Elismerik azt a szerepet, amelyet a diaszpóra szervezetei, kiemelten a magyar nyelvű egyházi közösségek játszanak a magyar nemzetpolitika céljainak elérésében, a magyar identitás megőrzésében, valamint kifejezik együttműködési készségüket a további közös munka kapcsán.

– Aggodalmuknak adnak hangot a nyugati sajtóban megjelenő, Magyarországot érő, kettős mércét alkalmazó támadásokkal kapcsolatban. Kérik és szívesen fogadják a magyar kormányzat tájékoztatását ezen ügyekben, és kijelentik, hogy

együttműködnek a Magyar Kormánnyal a közvélemény, a sajtó és a politikai szereplők hiteles tájékoztatásában azokban az országokban, ahol élnek. (8)

Budapest, 2014. november 19.

Magyar Diaszpóra Tanács V. ülés Zárónyilatkozat

A Magyar Diaszpóra Tanács a Magyar Kormány tanácsadó testületeként immáron négy éve vesz részt a világ magyarságát érintő ügyek és a diaszpóra magyarságát célzó programok alakításában. A Kőrösi Csoma Sándor Program, amely a célországok számának növekedésének köszönhetően újabb magyar közösségek megerősítéséhez járulhatott hozzá. Immáron 26 országban tevékenykednek a kiküldött ösztöndíjasok a diaszpórában élők identitásának megerősítése érdekében. Az idei évben a tavalyihoz hasonlóan 100 ösztöndíjas utazott a szervezetekhez, hogy segítse és ösztönözze a magyar közösségek tevékenységét.

– Üdvözlik a diaszpórában fennmaradt magyar hagyatékokról és tárgyi örökségekről való gondoskodást vállaló Mikes Kelemen Program eddigi eredményeit. A program keretében összegyűjtött adományok hazaszállítása, és azoknak az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai által végzett katalogizálása folyamatban van. Üdvözlik a Magyar Nemzeti Levéltár bekapcsolódását a programba, amelynek eredményeképpen a gyűjtés kiterjedhet a könyveken kívül a levéltári anyagokra is. Örömüknek adnak hangot annak kapcsán, hogy a program idén, digitalizálást, történeti kutatások és életút interjúk készítését is vállalta, amelynek érdekében 10 ösztöndíjas érkezett a diaszpóra szervezetekhez.

– Támogatják azt a döntést, hogy a diaszpóráról összegyűlt tudás bemutatására *Emigrációs és Diaszpóra Központ* jöjjön létre, amely vállalja a diaszpóra gyűjtemények adatbázisban való feldolgozását, a diaszpórában élőkkel való kapcsolat erősítését, állandó és időszaki kiállításokon mutatja be a magyar emigráció történetét, a témában tudományos és ismeretterjesztő előadásokat, konferenciákat szervez.

Támogatják a világban fellelhető magyar értékeket és emlékeket bemutató *Julianus Program* folytatását. Üdvözlik, hogy a program segítségével már több száz magyar emlék vált elérhetővé a Nemzeti Regiszteren. Arra bíztatják a tagszervezeteket, hogy adatszolgáltatásukkal, saját gyűjtésükkel járuljanak hozzá a kataszter folyamatos bővítéséhez.

Budapest, 2015. december 2.

Magyar Diaszpóra Tanács VI. ülés Zárónyilatkozat

– Üdvözlik a *Magyar diaszpórapolitika – Stratégiai irányok* című dokumentum elkészítését.

– Örömüket fejezik ki, hogy 2016-ban is folytatódik a Kőrösi Csoma Sándor Program, amelynek segítségével az elmúlt három évben összesen 34 ország magyar közösségeihez érkeztek ösztöndíjasok. Idén is 100 fiatal segíti munkájával a diaszpórában működő magyar szervezetek közösségépítő tevékenységét.

– Sikeresnek ítélik a veszélyeztetett emigrációs hagyatékok megmentése érdekében indított Mikes Kelemen Programot, amelynek keretében folyamatosan zajlik a felajánlott könyvtári és levéltári anyagok hazaszállítása, feldolgozása és kiajánlása. Üdvözlik, hogy hét kutató közreműködésével tovább folytatódik a gyűjtés a tengerentúli magyar közösségek központjaiban.

– Üdvözlik a Julianus Program folytatását, aminek eredményeképpen eddig több száz magyar emlék vált megismerhetővé a Nemzeti Regiszteren. Elkötelezettek a tekintetben, hogy adatszolgáltatásukkal, saját gyűjtésükkel a jövőben is segítik a kataszter folyamatos bővítését.

– Üdvözlik, hogy elindult a diaszpórában élő magyar gyermekek és fiatalok Kárpát- medencei táboroztatása, aminek lebonyolítója a Rákóczi Szövetség. A program segítségével a résztvevők élményeket és tapasztalatokat szerezhetnek, kapcsolatokat építhetnek. Bíznak a program sikerében, reménykednek annak folytatásában.

– Támogatják azt, hogy a diaszpórában élő és a határon túli magyar fiatalok jobban megismerjék egymást és Magyarország kulturális kincseit a *Diákok Határok Nélkül* (Students Without Boundaries program – Magyarságismereti Mozgótábor) és a *ReConnect Hungary – Magyar Birthright Program* keretében.

– Méltányolva az egyházak és cserkészet szerepét a magyar közösségek identitásának megőrzésében, fontosnak tartják a keresztény, keresztyén nevelési programok megerősítését a diaszpórában.

A Magyar Diaszpóra Tanács tagjai kinyilvánítják elkötelezettségüket a fentiekben rögzített elvek érvényre juttatásában, a kijelölt feladatok elvégzésében.

Budapest, 2016. november 30.

ÖSSZEGEZÉS

Hiányt pótolunk ezeknek az ismereteknek közzétételével, pedig megérdemelnék a nemzeti kormány gondoskodása folytán létrejött intézmények, hogy széles körben ismertté váljanak. Mintha nem lenne hetilap, amely évtizedeken át tájékoztat egyebek mellett a közösségi élet eseményeiről.

A Magyar Diaszpóra Tanács évenként eddig megtartott összejöveteleire vendégül látta az ausztráliai magyar egyesületek vezetőit, azon a feltételezésen, hogy ők képviselik az egész itteni magyarságot Budapesten. Erről a hat összejövetelről, ahol rendszerint megjelenik és beszédet tart, üzenetet küld Orbán Viktor miniszterelnök. Még jó, hogy olvassuk az eseményről a magyarországi ujságok beszámolóját, de a minket képviselő egyesületi vezetők nem adnak tájékoztatást az általuk állítólag képviselt újságolvasóknak.

A minden dícséretet megérdemlő létrehozott intézmények, mint például a Kőrösi Csoma Sándor Program, megfelelnek a várakozásoknak, de helytelen olyanokként tekinteni ezekre, mint amelyek megoldják a nemzetegyesítés legfőbb feladatait.

Az egyesítésre szánt nemzet diaszpóra részének nemzetpolitikai gyakorlati stratégiája alapvetően helytelen szemléletre épült. A gyakorlat úgy véli megjeleníteni a világban szétszórtan élő magyarokat, mint a törzsországi és az elhatárolt nemzetrészek magyarjait – képviselői által. A képviseleti demokrácia mindenütt sikos talaj, de a szórványmagyarság esetében teljes képtelenség. A nagyvilág magyarjai képviselhetetlenek.

Ennek a sorozatnak az általános tájékoztatáson túl az is a feladata, hogy rámutasson a helytelen pályaállításra.

A fenti ismertetőben kövér betűkkel szedett és sorszámmal megjelölt részek jelzik a kifogásolható elemeket. Jelzik, hogy a nemzetpolitikai elemzők nem konzultáltak a diaszpóra szakértőivel.

(Folytatjuk.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (4)

A magyar diaszpórapolitika stratégiai célrendszere

Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága kiadványa 2016. november 17. Kiadásért felelős: Potápi Árpád János államtitkár

(Rövidített változat a Magyar Élet olvasói számára a Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében című sorozat részeként. A sorozatot Csapó Endre szerkeszti.)

A Magyar Kormány 2010-ben a magyar nemzet határokon átívelő újraegyesítését, valamint a magyar közösségek közti bizalom helyreállítását állította nemzetpolitikájának középpontjába. Az új nemzetpolitikai irányvonal egyik legfontosabb eleme volt annak megfogalmazása, hogy a diaszpórában élő magyar közösségek az egységes magyar nemzet egyenrangú tagjai. A szemléletváltás értelmében az általános nemzetpolitikai célok egyszerre vonatkoznak minden külhoni magyar területrészre – így a diaszpórára is –, emellett pedig a nemzetpolitikában külön figyelem irányul a magyar diaszpóra speciális helyzetére.

Tekintettel a diaszpórában élők speciális helyzetére, a magyar diaszpóra külön cselekvési területként került meghatározásra: a diaszpóra magyarságára való odafigyelés, a diaszpóra identitásának megerősítése a nemzetpolitikai stratégiai dokumentum kiemelt cselekvési területe. Magyarország elemi érdeke, hogy a világon bárhol élő magyarokat egyéni, illetve közösségi szinten is megszólítsa.

A diaszpórában élő magyarok helyzetelemezése tekintetében több szempontot is figyelembe kell vennünk. Ha a diaszpóra közösségeiről beszélünk, meghatározó szempont az egyén és a közösség viszonya. Ez alapján vannak szervezethez tartozó, illetve nem tartozó egyének.

Céljaink megfogalmazásánál figyelemmel kell lennünk azokra a diaszpórában élő többedgenerációs leszármazottakra, akik nem beszélik a magyar nyelvet.

Fontos hangsúlyoznunk a diaszpórában élő gazdasági, tudományos, politikai elit szerepét. Ők sok esetben kapcsolatban állnak Magyarországgal, illetve a Kárpát-medencében élő magyarsággal.

A diaszpóra tekintetében célzott figyelmet kell szentelnünk a Magyarországot újonnan elhagyókra. Ehhez egyrészt tagjává kell válniuk az adott magyar diaszpóraszervezetnek, másrészt Magyarországhoz kötő programokkal kell megszólítanunk őket. Ezzel a kategóriával elsődleges célunk az, hogy néhány éven belül hazaköltözzenek Magyarországra. **(1)**

A diaszpóra megtalálása: azonosítás

Minden stratégiai tervezés alapja az intézkedésekkel elérni kívánt célcsoport meghatározása. A magyar diaszpórapolitika kiindulópontja a világ számos országában szétszóródott magyarsággal kapcsolatos információk összegyűjtése. Az új magyar emigráció – a klasszikus kivándorlási hullámokkal összevetve – arányaiban kisebb, időben jobban eloszlik, s inkább gazdasági, mint politikai jellegű. Az 1990-es években megtorpant magyar emigráció a 2000-es évek második felében – kiváltképp a 2008-as gazdasági válság kirobbanását követően – felélénkült. A magyar emigrációt tovább gyarapítja a határon túli magyarok Nyugat-Európába és a tengerentúlra történő elvándorlása, mely az utóbbi években szintén növekvőtendenciát mutat.

Jelentős magyar kolónia él Ausztráliában, a 2011. évi ausztrál népszámlálási adatok alapján 69 167 fő. A magyar diaszpóraközösség Új-Dél-Wales, Victoria és Queensland államokban, elsősorban Sydney, Melbourne és Adelaide városokban él. Az újzélandi hatóságok 2013-ban 1482 magyar származású regisztráltak.

A magyar diaszpóra intézményrendszere

A diaszpóraszervezetek a világban szétszóródott magyarságot jelenítik meg intézményes formában, egyúttal pedig keretet biztosítanak a magyar identitás megőrzésére sokszor több ezer kilométerre az anyaországtól. A társadalmi, kulturális szervezeteken és ernyőszervezeteken kívül a magyar kultúra és nyelv megőrzését szolgálják a cserkészcsapatok, az egyházak, a magyar nyelvű médiumok és a hétvégi iskolák. Ezek együtt alkotják a magyar diaszpóra intézményrendszerét.

Társadalmi és kulturális szervezetek

Újabb tömeges magyar migrációs hullámok érkezése híján, a helyi közösségeknek szembe kellett nézniük a kulturális asszimiláció folyamatával, ami a többségi társadalomba való beolvadáshoz és így a Kárpát-medencén kívüli magyar közösségi élet megszűnéséhez vezethet. **(2)**

Média

Az első világháború kitöréséig csak az Amerikai Egyesült Államokban több mint száz magyar lap jelent meg. A magyar diaszpóraközösségek XX. századi fejlődéstörténetében nagy törést jelentett a második világháború alatt és az azt követő időszakban kialakult felekezeti és politikai megosztottság, amely a sajtóorgánumokra is jelemző volt. Napjainkban a diaszpórában működő magyar nyelvű média igen sokszínű: a különféle nyomtatott és online sajtóorgánumok, rádió- és tévéműsorok más-más tematikában nyújtanak ismereteket és közérdekű híreket magyar nyelven a diaszpórában élőknek. Többségük kis példányszámban megjelenő, alacsony költségvetéssel működő, elsősorban a helyi kisközösséget érintő eseményekről hírt adó médium.

Nemzeti Regiszter

A világ magyarsága közti mindennapi párbeszéd, az egymásról való tudás bővítése jegyében Magyarország útjára indította a Nemzeti Regisztert, amely 2011. október 17-étől érhető el a www.nemzetiregiszter.hu oldalon. Megalkotásának célja, hogy közvetlenül lehessen kapcsolatba lépni a világ számos pontján élő valamennyi magyarral. A honlap hasznos információkat tartalmaz a magyarság közéleti kérdéseiről, illetve közös teret teremt az egymástól távol élő magyar közösségek számára. A nyugati diaszpóraszervezetek itt megoszthatják egymással és az oldalra látogatókkal az általuk szervezett programokat, beszámolókat, illetve képet és videót is feltölthetnek. A honlapon folyamatosan frissülve olvashatók a legfrissebb, nemzetpolitikai vonatkozású közéleti, politikai, kulturális hírek. Emellett az eseménynaptár funkció segítségével hetekkel előre információt lehet kapni az elkövetkező eseményekről, például a kihelyezett konzuli napokról. A Nemzeti Regiszter a magyarság azon tagjaira is számít, akik már kevésbé beszélik a magyar nyelvet, a honlap ezért angol nyelven is elérhető. Ugyanitt olvashatók a Kőrösi Csoma Program 2013 és 2015 közötti ösztöndíjasainak beszámolói (a program 2016-tól saját weboldala van), a Mikes Kelemen Program kutatóinak beszámolói, valamint a Julianus Program keretében beérkezett magyar értékek adatlapjai is. A honlap mellett működik a Nemzeti Regiszter Facebook-oldal, amely a fenti célokat a közösségi média interaktívabb eszközeinek és lehetőségeinek felhasználásával támogatja.

A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága minden hét első napján nemzetpolitikai összefoglalót készít, amely két nyelven – magyarul és angolul – foglalja össze az elmúlt hét legfontosabb, a Kárpát-medence és a diaszpóra magyarságát érintő híreit és eseményeit. A nemzetpolitikai összefoglalót mintegy 1000 címzettnek küldjük ki szerte a világon.

A közmédia diaszpórának szóló műsorai

A diaszpóra magyarságával való kapcsolattartásban kiemelkedően fontos szerepet játszik a magyar közmédia. A hét televízió- és hat rádiócsatornát, valamint az MTI magyar állami hírügynökséget magába foglaló *Médiszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap* (MTVA) célja, hogy közös információs teret biztosítson a világ magyarsága számára, amelyben a külhoni magyarok életét bemutató hírek és események az anyaországiakkal együtt megjelennek, és a világ minden magyarja számára elérhetővé válnak.

A külhoni magyarság szempontjából különösen fontos a *Duna Televízió* és a *Duna World* csatorna. Előbbi a nemzeti főadó, és egyben a legnézettebb közszolgálati csatorna, amely több mint húsz éve ugyanazzal a küldetéstudattal végzi feladatát: közös kulturális teret képez a határon túl élő magyarok számára. A diaszpóra magyarsága tekintetében jelentősebb az utóbbi, a Duna World, amelynek műsorstruktúrája az M1 hírtelevízió és a Duna TV műsorainak válogatásából áll, a világ magyarságának tévézési szokásaihoz igazodott időpontokban vetítve. A tévécsatorna egyik legfontosabb, a világban szétszórtságban élő magyarságot megszólító műsora az *Öt kontinens – egy nemzet*. Minden héten jelentkező adásában arra keres választ, miként lehet távoli országokban megőrizni a magyar identitást, és hogyan lehet népszerűsíteni a magyar kultúrát. A csatorna másik fontos, a külhoni magyarságra fókuszáló magazinműsora a *Határtalanul magyar Ismeretterjesztő Sorozat*, amelyben felkeresik és bemutatják a világ különböző pontjain élő magyar közösségeket, egyesületeket, szervezeteket, klubokat, egyéneket. A *Kossuth Rádión* a rendszerváltozás óta hallható, naponta jelentkező *Határok nélkül* című műsor hírt ad az elszakított nemzetrészek és a diaszpóra életéről, illetve az őket érintő döntésekről és eseményekről.

Anyagi támogatás

Működési és programtámogatást biztosítunk a világ legkülönbözőbb pontjain működő magyar egyesületek, szervezetek és intézmények számára. Kiemelt figyelmet fordítunk a diaszpórában működő anyanyelvi és hagyományőrző gyermek- és ifjúsági programok, valamint a cserkészet támogatására. 2010 óta több esetben nyújtottunk anyagi segítséget annak érdekében, hogy a diaszpórában élő magyarok közösségi tereket, házakat, ifjúsági központokat hozzanak létre, vagy a már meglévőket felújítsák. Az elmúlt években többek között a *Torontói Magyar Ház* építésének befejezéséhez, a svédországi *Ifjúsági Központ* és a *Bécsi Magyar Otthon* épületének megvásárlásához, valamint az argentínai, a brazíliai és az uruguayi magyar házak felújításához járultunk hozzá. Támogatjuk a diaszpórát célzó kezdeményezések, így a *ReConnect Hungary – Magyar Birthright Program,* a *Vendégségben Magyarországon – Külhoni magyar fiatalok találkozójának* és a nyugati magyarság kétévente megrendezésre kerülő *Kufstein konferenciájának* megvalósulását. Segítjük a diaszpóra magyarsága jeles kiadványai – többek között a *Bécsi Napló*, az ausztráliai *Magyar Élet* és a *Prágai Tükör* – megjelenését.

Aktív konzuli hálózatok

A magyar konzuli szolgálat feladatainak összetétele, minősége, különösen pedig az intézendő ügyek mennyisége jelentős változáson ment keresztül az utóbbi években. Az elmúlt hat év fejlesztéseinek köszönhetően mára elmondható, hogy a világ számos szegletében, komplex körülmények között működő magyar konzuli hivatalok a külföldön élő magyar állampolgároknak a szolgáltatások széles körét nyújtják.

A konzuli szolgálat – döntő részben magyar állampolgárok számára – nyújtott szolgáltatásainak száma 2010-ben még mintegy 80 000, míg 2015-ben már közel 430 000 ügyet számlált. Az utóbbi számnak több mint egyharmada volt honosítási kérelem. A konzulátusok nemcsak az egyszerűsített honosítás folyamatában vállalnak kiemelt feladatot: az új magyar állampolgárok az állampolgárság megszerzését követően minden egyéb, a magyar közigazgatás körébe tartozó kérelmeikkel, kérdéseikkel is a magyar külképviseletek konzuljaihoz fordulhatnak.

A kormány jelentős erőfeszítéseket tesz annak érdekében is, hogy a konzuli szolgáltatásokat minden külföldön élő honfitársunk számára közelebb hozza lakóhelyéhez. Ennek jegyében 2017 végével bezárólag 115 külképviseleten folyik majd valamilyen jellegű konzuli tevékenység. 2014 óta a kormány a következő helyeken nyitott, illetve nyit konzuli szolgáltatásokat is biztosító külképviseleteket, amelyek közül több megnyitásánál kifejezett szempont volt a székhely vonzáskörzetében élő nagyszámú magyar közösségek ottléte vagy a konzuli védelem hatékonyabb ellátása: Stuttgart, Düsseldorf (Németország), Melbourne (Ausztrália), Toronto (Kanada), San Francisco (USA), Chicago (USA), Sao Paulo (Brazília), Quito (Ecuador), Lima (Peru), Bogota (Kolumbia), Accra (Ghána), Addisz-Abeba (Etiópia), Luanda (Angola), Abuja (Nigéria), Kazany (Oroszország – Tatár Köztársaság), Taskent (Üzbegisztán), Manila (Fülöp-szigetek), Kuala Lumpur (Malajzia), Ulánbátor (Mongólia), Erbil (Irak), Ho Si Minh-város (Vietnam), Hongkong (Kína), Wellington (Új-Zéland). Mindemellett a már működő magyar külképviseletek éves szinten csaknem ezer alkalommal rendeznek a külképviselet székhelyétől eltérő településeken, közel 200 helyszínen kihelyezett konzuli napokat.

★

A magyar diaszpórapolitika stratégiai célrendszere című magyar állami kiadvány ismertetését jövőheti számunkban folytatjuk.

Két megjegyzés a szerkesztő részéről

(1) „A Magyarországot újonnan elhagyók váljanak tagjává az adott magyar diaszpóraszervezetnek.” A gyakorlatban ez nem működik. A generációs gap kevés a magyarázatra. A régiekre (emigránsokra) az értékmegőrzés a jellemző, a mostani jövevények jó esetben is csak érzéketlenek a nemzeti emlékezés tartalma iránt. Nekünk fájt eljönni, más hazát építeni. Egyesületeinknek ez adott tartalmat.

(2) Az asszimilációt ne úgy képzeljék el, hogy ha valaki nem jár el a magyar egyesületekbe, akkor ausztrállá válik. Vagy a másik oldaláról nézve: ha eljár az egyesületi rendezvényre, magyar identitását azzal tartja meg. Aki magyar nyelvi környezetben, magyar iskolázottsággal nőtt fel, az soha nem fog új környezetébe asszimilálódni, viszont, aki gyerekként itt iskolázott, magyarországi emlékei nincsnek, csak a szülői házban, családban szerez magyar identitásmennyiséget, ami egyénileg változó. Magyar egyesületekbe eljárnak, szüleikkel, amíg el nem jön önálló házon kívüli szórakozásuk ideje. Azután magyar egyesületben ritkán látjuk őket, ugyanakkor magyarságuk többet jelent nekik, mint a házon kívüli környezet világa. Nem mindig volt ez így. Valamikor az itt felnövekvők az ausztrál környezet hatására ausztrál identitásra váltottak. Ilyen ma már nincs. A mai itteni magyar gyerek iskolai pajtásainak már csak kis része angolszász eredetű. A multikulturális keverékben, a sokféleségben fokozatosan elkopik az ausztrál identitás domináns érzelmi megvallása. Tehát nincs domináló vonzó helyi nemzeti karakter, hanem többféle fajta csoportok összessége, amelyek mindegyike alapvetően idegen a magyar gyermek számára. Ez közvetve kedvez magyarsága megtartásában.

(Folytatjuk.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (5)

Az eddig megjelent négy részletben ismertettük a magyarországi állami intézmények szervezeti felépítését, amivel gyakorlati pályára helyeznék a Nemzetpolitikai Stratégia keretében a diaszpórában élő magyarság beillesztését a nemzet életébe, a nemzetegyesítés szellemében.

A rólunk szóló törekvést természetesen örömmel fogadjuk, mert e mai kormányzat evvel negyed évszázados mulasztást igyekszik jóvátenni. A mulasztás bűne természetesen a korábbi kormányoké, elkövetve azt a rendszerváltoztatás részeként, amikor még működött a népköztársasági elutasító szemlélet a nemzeti emigráció iránt. A puszta tény az, hogy az akkori liberalista közmédia mint nemlétezőt kezelte a nyugati országok magyarságát, és ez a mód alig javult azóta is. Innen ered az a mai helyzet, hogy a folyamatos figyelmetlenség és tájékozatlanság jellemzi azokat az állami szerveket is, amelyeknek feladatává lett a nemzetegyesítés intézményeinek megvalósítása. A tájékozatlanságra nincs mentség a nemzetpolitikai stratégia kidolgozói számára azért, mert elmulasztották a helyi ismeretszerzést, felmérést, és nem keresték fel a diaszpóra központjaiban a gyakorlatban tapasztalatokat szerzett vezetőket. Mi több, miniszteri szintről lefelé válasz nélkül hagyták javaslatainkat.

Sorozatunk következő néhány oldalán visszaidézzük az emigráció korai időszakának, szerepének annak idején megfogalmazott ismertetését. Nagyon fontos visszaidézni a kezdetet. ami meghatározta az emigráció további szerepét, feladatát. A feladat adta értelmét a nemzet egy darabja külföldi létének. És most éppen a feladat, és annak megszervezése, a diaszpóra hasznosítása maradt ki a nemzetstratégia programjából.

Emigráció Ausztráliában

Emigrációs gondolatok

• Mint ahogy életünk is kettős — fizikai létezésünk mellett gondolkodó ember, homo sapiens vagyunk, emigrációs életünk megnyilvánulásai is kettősek. Dologi megnyilvánulásunk mellett gondolati tevékenységet is folytatunk. Bizonyos okok miatt az emigrációban ez a fontosabb, sőt egyedül mértékadó.

• Az emigrációs szellemi élet otthonról indult el, és bár idegenben történik, folytatása a magyar szellemnek, ami volt és ami ma is van. Csakhogy a magyar szellemet magyar földön ma visszafojtják és idegennel igyekeznek helyettesíteni. Az elvándorolt magyar szellemet nem érte gerinctörő erőszak, talán inkább világot látó hatásoktól szélesedett.

• A jó olvasmány a lélek tápláléka. Idegenbe kényszerült életünknek olyan kelléke a magyar olvasmány, mint ételünknek a só. Ki ne érzett volna honvágyat közülünk? És milyen kevesen tudják, hogy az nem más, mint a magyar szellem lelket hevítő, éltető napsugarának hiánya. Ez a napsugár törtfényű otthon is. Ezért boldogtalan az otthoni magyar nép. Ők nyugatot áhítozzák. Nem tudják, hogy idegenben sóvárgó testvéreik, bár teljes keblüket kinyitva szívhatják be a nyugati szabad levegőt, mégsem boldogok. Pedig kezükben van a varázslat lehetősége, írhatnak és olvashatnak szabadon. Nem úgy, mint az otthoni tömjénező irodalom émelyítő közegében — se nem látni, se nem hallani.

(Csapó Endre, Magyar Nők, München, 1961 június)

Háború, béke, emigráció

(Részlet.)

Az emigráció legnagyobb tévedése, ha céljait politikainak tartja és politikai eszközökkel akarja azt elérni. A magyarságot semmiféle politikai képlet nem tarthatja fenn, ha elérkezett nemzeti életének utolsó órája, de ugyanúgy semmiféle politikai rendszer nem tudja megszüntetni, ha ragaszkodik eredeti kultúrájához, ősi nyelvéhez és hagyományaihoz. Ebből következik, hogy semmiféle politikai elgondolásnak egészen oda nem adhatja magát, és következik az is, hogy megmaradásának harcához nem a politikai pártállás eszközét kell használnia. Az emigrációban sem.

A mai világképet a kontinentális nagyhatalmi hódítás jellemzi. Minket a keleti nagyhatalom szállt meg a nyugati nagyhatalommal egyetértő akarattal, és nem hozhat a történelem olyan fordulatot, hogy a nyugati nagyhatalom felszabadítson minket magyar nemzeti életünk érdekeiért. A magyar felszabadításba amerikai csapatokat bekalkulálni 1956 előtt naivság volt, 1956 után mérhetetlen ostobaság. A magyar életet nem a nyugati kapitalizmus teremtette, és a magyar életet nem áldozhatjuk fel a nyugati kapitalizmusért. A magyar életnek saját törvényei vannak, amit a nyugati nagyhatalom éppúgy veszélyeztet, mint a keleti. A keleti oldalon az elsorvasztás veszélye fenyeget, a nyugati oldalon a feloldás rettenetes rémei lesnek ránk. A magyarnak az életet kell megnyernie, nem ezen vagy azon az oldalon hadakozni. Balekok már voltunk eleget, de saját termésünk gyümölcseit még nem élveztük.

Ma kapitalizmus van keleten is nyugaton is. Ezek a technikai nagyüzemek magasan civilizált és alacsonyan kulturált vezetőségükkel a kisnemzetekben nagyüzemi akadályokat látnak, nem pedig védeni, kifejleszteni való, Istentől csókolt kultúrértékeket, az előttünk járó évezredek csodálatos prezervációját. Elpusztított kultúrák soha nem pótolhatók. A két nagyra nőtt kamasz nyers erejével és csekély értelmével nem foghatja ezt fel, rombol és tékozol, és bambán bámulja kétségbeesésünket. Erre nincsen politikai recept senki tarsolyában, itt a nemzetnek átvészelni, az emigrációnak pedig körmeszakadtáig ápolni és prezerválni kell a magyar élet értelmét és lényegét jelentő magyar szellemet. Lássa a világ, hogy nemzet vagyunk még, amelynek nemcsak múltja van, hanem követeli a jövőt, amely nemcsak beszél értékeiről, hanem fel is mutatja azt, amely itt nyugaton nem nagyvárosok ízetlen tölteléke, hanem amely hozott valamit, ami élesztő és esszencia, jóízű, szép termések termékeny magva, amit minden földben elültethetünk, hogy szebb legyen a föld és dícsérje a talajt, amelyből vétetett, és amelyet védeni és megtartani közös emberi és egyetemes érdek. Lássa a világ, hogy benne vagyunk a haladás áramlatában, de magyarul haladunk, katolikusok vagyunk, de magyar katolikusok, protestánsok vagyunk, de magyar protestánsok, szocialisták is lehetünk, de annak csak magyar arculatával, mert értse meg a világ, ízetlen az étel fűszer nélkül, és ízetlen az élet nemzeti jelleg nélkül. Legyünk prófétái a nemzetek egymást megbecsülésének, legyünk értékeltetői az emberiség sokszínűségének, legyünk a jövő politika spirituális magva, hirdessük a nemzetek közötti humanizmust, mert arra nagy szükség van, és a belső kulturális életünk magasítása mellett árasszuk el a világ szellemi üzemeit a magyar táj rendezésének követelményeivel, ami nem revanche, hanem megoldás lesz. Legyen a magyar emigrációs életből egy nagy magyar műhely, ahol mindenki épít és senki sem rombol. Legyen az emigrációs műhely szent kötelesség, ahova a jószívvel felajánlott áldozatot hordjuk össze egy szimbolikus piramisba, amit nem fújhat el az idők szele, és nem temethet be az ismeretlenség homokja.

(Csapó Endre, Magyar Szó, Melbourne, 1961. május 4.)

Le a vasfüggönnyel!

(Részlet.)

Éhesek vagyunk a magyar betűre. Még többet akarunk tudni otthoni testvéreink életéről, de azt nem a cenzúra hivatal értesítőjéből akarjuk megtudni. Ugyanúgy hangoztatjuk az egész magyar nép jogát arra, hogy rólunk is a valóságot hallhassák. A külföldi magyarság sajtója, irodalma, szellemi világa teljes szabadságban fejlődött lelkének hű tükreként. Tűrhetetlen, hogy a huszadik század végefelé a gondolatszabadságnak olyan korlátokat állítanak, hogy közel egy millió magyar olvasmányából egy könyv, egy újság sem kerülhet a magyarországi vásárló kezébe.

(Cs.E. Ausztráliai Magyarság, 1969 július)

Fórum

(Részlet.)

Amikor hét évvel ezelőtt elindítottuk ezt az újságot, körültekintő tanulmányozást végeztünk az újság hangja, iránya, tartalmi megoszlása, témaköre, stb. tekintetében. Elsősorban számolnunk kellett az olvasóközönség igényével, ízlésével, világnézetével, érdeklődési körével. Előttünk több újság megszűnt, mellettünk más újság is működik. Úgy éreztük, adva van mintegy 4–5 ezer magyar család Ausztráliában, akik keresztény erkölcsi felfogásuknak és nemzeti érzéseiknek megfelelő újságot szívesen olvasnának. De evvel a két fogalommal távolról sem határoztuk meg az olvasó igényét. A magyar újságolvasó rendkívül kényes, önzőn válogató, kritizáló, de kedvelt újságjához ragaszkodik, áldoz, s ha kell, harcol érte. Két dologban talán egyedülálló az Ausztráliai Magyarság, képes oldalaival és avval, hogy tartalmában igyekszik hű tükre lenni – méltóan nevéhez – az ausztráliai magyarság életének. Azon fáradozunk, hogy ebben az újságban fussanak össze gondjaink, örömünk, bánatunk, itt halmozódjanak fel közös szándékaink, egyéni értékeink, itt csapjanak össze nemes küzdelmeink, forrjanak ki cselekvő nézeteink, táruljanak fel buzdító példáink és raktározódjanak el, talán az utókor okulására, velünk együtt világgá űzött eszméink.

Csak a jól végzett munka és a helyesnek vélt szándék öröme tölt el bennünket a mind gyakoribb segítő szándék felett, amikor olvasóink igyekeznek a lap tartalmát terjedelmét gyarapítani. Van aki hirdetést szerez, aki előfizetőket toboroz, aki riportképeket ajándékoz, aki mellékletekre áldoz. De érződik hatása e szépen együttdolgozó csoporton kívüli körökben is. A magyar munka megbecsült tevékenység lett, a fényképeinken látható magyar népviselet új divattá vált, elnököket, főtitkárokat ma már kötéllel fogják, de az emigrációs munka minden területén találunk szorgalmas munkásokat. Az *építő magyar oldal*, Galambos atya kifejezése valóság, és mi, az újság szekértolói, annak egy kis részeként szeretnénk a nagy célok eszköze lenni.

Az igyekezet – hogy mindig kísérői legyünk emigrációs törekvéseinknek, eseményeiről beszámoljunk, terveit meghirdessük, vagy másrészről ismertetést adjunk olyan törekvésekről is, amelyek emigrációs érdekeink ellen dolgoznak – néhányszor komoly dilemma elé állít bennünket. Magyarországgal ezer érzelmi szál köt össze minket, és a magyar néppel, vagy otthon élő szemé--lyekkel a kapcsolat ellenségeink miatt megszűnt, vagy nagyon szűk térre korlátozódott.

(Cs.E. Ausztráliai Magyarság, 1971. szeptember.)

Bemutatkozás

(A Magyar Élet hetilap országos terjesztésű emigrációs újság lett.)

(Részlet.)

Ma már hajlamos vagyok azt mondani, hogy az sem természetes dolog – de mindenképpen rendkívüli – ha nincsen cenzúra. Ilyen rendkívüli állapot az emigráció. Gondoljunk csak bele, a tizenötmilliós magyarságnak csak az a kis része élvezi a sajtószabadságot, amely ma külföldön, az úgynevezett nyugati államokban él. A feladat csak annyi, hogy a sajtószabadsággal élve megmondjuk az igazat, ezenkívül többféle felelősség is terheli az emigrációs újságírót.

Az igazság mellett a valóságot is meg kell írni. A kettő nem ugyanaz, mert például Trianon problémakörében elmondott igazságaink mellett azt is meg kell írni, hogy senki azt meg nem hallgatja, mert a valóság az, hogy a nagypolitika érdekei nem esnek egybe a magyar érdekekkel. A felelősség ott van, ahogyan ezt és minden más kérdést kezelünk. Nem támasztunk-e oktalan reményeket, vagy céltalan kétségbeesést?

Azután jönnek a feladatok. A hetilapnak már szorosabban kell olvasóközönsége életéhez tapadni, mint annak, ami csak havonta jelenik meg. Egyedüli hetilap lévén – a kapcsolat egyetlen eszközére mérhető felelősséggel – általános igényeket kell kielégíteni.

Feladataink szétágazóak: azonkívül, hogy olvasnivalót adunk, itteni életünk tükre kell hogy legyünk. Bármily jelentéktelennek is látszik valamely törekvés magyarok között, magyar nyelven, magyar szándékkal: az újság feladata arról hírt adni. Tükre, számontartója akarunk lenni itteni életünknek. De ez csak úgy sikerülhet, ha az Olvasó is hozzásegít.

Hűség is kötelez bennünket. Állampolgári hűségünk Ausztráliához köt, de szellemi hűségünk a magyar népé, amely ezer esztendős állami keretben építette, csiszolta azt a sajátos ízű, színű műveltséget, ami különös szép nyelvünkön oly egyénien fejeződik ki. Hűségünk nem pártoké, vagy csoportoké. Mennyezetünk az a magyar égbolt, amely mindazokat betakarja, akiknek szívét-lelkét még melegíti a magyar érzés. Újságunk ehhez kíván lenni szellemi fűtőanyag. Hűségesek kívánunk lenni a magyar égbolt világló csillagaihoz is, szellemi életünk, irodalmunk nagyságaihoz. Tiszta égboltot akarunk, felhőtlen égboltot – olyant amit csak itt láthatunk – ha lesz erőnk azt fejünk fölé feszíteni.

Ez rója ránk a kötelességet, megőrizni szellemi kincsünknek elfelhőzött értékeit arra az időre, amikor egy friss történelmi szellő a műfelhőket szétfújja.

Az emigráció ma már nem az esetleges szétszórtság állapotában él, ma már társadalom. Egy emberöltőnyi tapasztalattal idomult magyar nemzeti ellenállássá az egypártos világgal szemben, és hangadó vezetőiben, számottevő újságjaiban, írói-költői termékeiben, mindig az otthoni magyar múlt emelkedett színvonalán tud szellemi szintet tartani, ennek a külföldre került minden idők legnagyobb magyar emigrációjának megfelelő karaktert adni. Ugyanakkor, mint helyi íróink munkásságának készséges közvetítője, szívesen bocsátjuk rendelkezésre megjelent írásainkat tengerentúli laptársainknak.

Ezenkívül, és egyáltalán nem utolsó sorban, érdekel minket az otthoni valóság. Minden, ami a megengedett kereteken belül ma odahaza magyarság-szolgálat, számíthat a mi lelkesedésünkre. Azt hiszem, rossz címet választottam ennek az írásnak. Mert, hogy is lehetne bemutatkozni, amíg csak ígéreteket nyújthatnak a szép szavak, és amikből nem tudjuk még, hogy mit enged megvalósítani az élet.

A fent említett szabadság még csak lehetőség. A tehetség és a tapasztalatszerzésben jól felhasznált emberöltőnyi idő még csak mód. Az újság üzleti felépítménye és mögötte a nyomda még csak eszköz. A sorokba öntött, lapokba hajtogatott gondolat még csak szellemi kisugárzás. Ahhoz, hogy mindez életünk formáló élménye legyen, még egy dolognak a jelenléte kell: az Olvasó aktív érdeklődése. Ha ez megvan, akkor majd bemutatkozunk!

Szeretettel köszönti az Olvasót az egységes kiállítású Magyar Élet szerkesztője, Csapó Endre.

(Magyar Élet, 1978. február 2.)

★★★

Ezen az egy oldalon nagyon vázlatos bemutatásra került a magyar nemzet Ausztráliában letelepedett részének korai időszaka, egymásra találva itt alkottak új cselekvő nemzeti közösséget nemcsak önmaguk szórakozására, de aggódva a távoli ország sorsáért, emigrációs feladatokat is vállaltak. Ez is magyar történelem, amit ismertté kell tenni. *(Folytatjuk.)*

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (6)

Az eddig megjelent négy részletben ismertettük a magyarországi állami intézmények szervezeti felépítését, amivel gyakorlati pályára helyeznék a Nemzetpolitikai Stratégia keretében a diaszpórában élő magyarság beillesztését a nemzet életébe, a nemzetegyesítés szellemében.

A múltheti, 5-ik részben indítottuk el az emigráció ismertetését korábbi írásokból visszaidézve. Szükséges ez a visszatekintés, mert a történtek természete a feledésbe menés, de ha arra gondolunk, hogy Magyarországon a Kádár-korszakban vagy rosszat vagy semmit nem tettek közzé a mi végzett munkásságunkból, és ha még hozzáadjuk az azóta eltelt negyedszázad irántunk való érdeklődés gyér voltát az otthoni média részéről, hasznos lehet ez a kis tájékoztatás.

Újévi gondolatok

Ismét itt az új esztendő. Hányadik már életünk hazátlan korszakában? Sokan közülünk 1944-ben lépték át az országhatárt, mások csak néhány hónapja. Az országra törő ellenség elől „átmeneti" időre, avagy szolgaságban születetten is szabadságra vágyva, végleges időre. A magyar föld szétküldi fiait történelmének mély szakadékából, a reménytelenség immár negyedik évtizedéből, abban a reményben, hogy lesz közöttük néhány tanúságtevő.

Sokféleképpen lehet elhagyni a hazát. – Ott a hazám, ahol a kenyerem – módon is, meg úgy is, hogy felsóhajtunk: – szívet cseréljen az, ki hazát cserél. Trianon óta minden harmadik magyar hazátlanságba jut: a magyar hazátlanság már nem is természetellenes. És mégis fáj a hontalanság. Nem mindenkinek, de akinek fáj, mások helyett is fáj.

Eleinte biztattuk egymást: nem tarthat sokáig. Azóta a bizakodók fele már sírbaszállt idegen földben megnyugodni. És közben újabb és újabb híre jön, hogy magyar földön is mindinkább idegenné válik az élet. És akkor már nem ábrándozunk többé a hazatérésen, itt építettünk magunknak pót-Magyarországot, vérszegényt, rongyosat, hiányosat, olyant mint ami a régi volt, vagy ami abból megmaradt.

De legalább ezt a lélek-Magyarországot, ezt az álom-Magyarországot megőrizhetnénk a feltámadásig! Nem a mi feltámadásunkig, hanem a magyar nép feltámadásáig!

(Magyar Élet, 1982. december 30.)

Hazai szirénhangok

A hazai újságok a megszállás különböző hangulatú időszakainak megfelelően különböző módon írtak az emigrációról. Volt idő, amikor „nem is voltunk", amikor szóra sem voltunk érdemesek. Ma annál inkább, szinte naponta olvashatunk valamit magunkról az otthoni lapokban. Ez az állapot csábította haza például Nagy Kázmért, akinek füllentéseit az otthoni szerkesztők tájékozatlanságukban készpénznek veszik.

Érdekes megfigyelni, hogy megjelölésünkre az *emigráció* kifejezést alkalmazzák, holott ez a szó a külföldre távozáson kívül politikai ellenzékiséget is kifejez. Az Értelmező Kéziszótár szerint az „aki emigrál, politikai okok miatt hazáját elhagyva önkéntes száműzetésbe megy". Mi idekint reálisabban kezeljük az emigráns szót, nem alkalmazzuk minden külföldön élő magyarra, mert tudjuk, hogy nem mindannyian hagytuk el politikai okok miatt az országot. Tehát mindannyiunkra alkalmazni az emigráns jelzőt csak a szó erősen felvizezett értelmében lehet. Ezt alkalmazzák az otthoni újságírók, mert ez a tág értelmezés adja részükre a lehetőséget, hogy bármelyik külországi magyar nekik tetsző kijelentését az emigráció hangjaként kápráztathatják,

Megtévesztő megállapítás, hogy a párbeszéd korát éljük. Az még nem párbeszéd az emigrációval, hogy vannak, akik szóbaállnak az otthoni rezsim hivatalosaival. Maradjunk meg az *emigráció* kifejezés eredeti értelménél: az emigráció az otthoni törvénytelen rezsim politikai ellenzőinek külföldön élő társadalma. A *törvénytelen* szó hangsúlyos, mert az emigráns, mint ellenzéki, csak olyan kormányt ismerhet el, amit a magyar nép választ szabad akaratából A rezsim kijelentette több ízben, hogy a *párbeszéd* alapja a Magyar Népköztársaság elismerése, vagyis az orosz megszállók által kinevezett kormányzat elfogadása. Megtévesztésre használják a „mai Magyarország" kifejezést is. Szívesen keverik össze az *ország*, az *állam* és a *nép* fogalmakat.

Bizony, lehet különböző világnézetű embereknek is közös célja. Ilyen a béke is. De mi nem a fegyverek csövéből kilőtt, vagy azoktól való rettegés békéjét kívánjuk, hanem azt a békét, amit a magyar nép ezeréves államalkotó múltjának hagyományai szellemében, népi állagának széttöretlen és megszállás előtti országában, külső beavatkozástól mentes nemzeti akarattal hozna létre. A béke állapotához az első lépés a háborús megszálló csapatok kivonása. Tudjuk jól, hogy ebbe az otthoni rezsimnek nincs beleszólása, de egy közös cél még így is volna, világnézeti különbözőségünk ellenére, ha van bennük még magyar érzés: törődni kellene minden lehetséges eszközzel a szomszédos, úgynevezett „testvéri szocialista államokba" hadizsákmányolt négymillió magyarnak a sorsával. Ehhez még csak disputára sincs szükség, mert minden hírzárlat ellenére ezt az ország népe is ismeri és aggódva figyeli a süket tétlenséget.

Nem is igaz ember az, aki a mai Magyarországról nem nyilatkozik tárgyilagosan. De az sem igaz ember, aki a tegnapi vagy tegnapelőtti Magyarországról nem nyilatkozik tárgyilagosan. Bizony a tárgyilagosság terén még mindig sok a kívánnivaló. A mai Magyarországon is a mai Magyarországról. Szeretnénk azonban tisztázni egy fogalmazási buktatót: a „mai Magyarország" és a jelenlegi magyarországi rezsim nekünk nem azonos fogalmak.

(Magyar Élet, 1985. január 24.)

Magyar emigrációs sajtó — Hetilap Ausztráliában

A 6. Ausztráliai Magyar Találkozó sajtóankétjának vitaindító előadása (Perth, 1985. január 2.) Részlet

Ha a XIX. század és a XX. század nemzeti emigrációját összehasonlítjuk, azonnal feltűnik, hogy a kettő szinte mindenben különbözik. Annak volt vezére, ennek nem volt. Annak politikai kilátásai voltak, ennek semmi. Kossuth valóságos diadalmenetben utazta végig a művelt világ nagyvárosait, beszédeket tartott, államfőkkel tárgyalt, vezető lapok hozták cikkeit. A mai emigrációnak nem volt vezére, de ha lett is volna, minden fórumon elutasításban lenne része. De az is igaz, hogy a végeredmény ugyanaz lett; maradt az idegen megszállás.

Minden hátráltató erő ellenére a XX. század nemzeti emigrációja nem állott szét 15 év alatt, ellenben az otthoni sajnálatos események és növekvő terror miatt állandóan felfrissült, és közel negyven év múltán is a megszálló rezsimnek gondot okozó vitalitást tud felmutatni. A XX. század magyar emigrációja nem talált hivatalos pártfogást azokhoz az eszmékhez, amiknek visszaállításáért vagy védelméért harcolt: a nemzeti függetlenség fasizmusnak bélyegezve, a kereszténység elgyalázva és kigúnyolva, nem voltak ügyünknek rokonszenvet keltő érvei. Ötvenhat nagy áldozata felkorbácsolta ugyan a világ közvéleményét, de a gyakorlati politika kitiltotta a szellemi küzdőtérről.

A jelen emigráció tartósságát és szívósságát talán annak köszönheti, hogy indulása oly reménytelen volt. A nyugati segítségben való ábrándozás múló jelenség volt, a csalódottak félreálltak, és azok álltak helyükre, akik a magyarság belső erőinek és szellemi integritásának megőrzését tűzték maguk elé feladatul. Ennek a feladatnak volt fontos eszköze – amivel ugyancsak eltér a mostani a korábbi emigrációtól – az emigrációs sajtó, ami szinte az első naptól kezdve oly nagy bőséggel és az elhivatottság szenvedélyével igyekezett előbb vigaszt és reményt nyújtani, majd megtalálni azt a feladatot, amit az emigráció még megtehetett.

Az emigrációs sajtó szerepét igazán csak akkor tudjuk felmérni, ha feltesszük a kérdést: mi az, ami a nagyvilágba szétszóródott magyarokat egymással tudati, ismereti kapcsolatba hozza, vagy hozhatja? A válasz, kedves hallgatóim: egyedül az emigrációs újság, semmi más! Mint ahogy a testet behálózó érrendszer viszi az éltető oxigént, úgy viszi a hírt, a gondolatot, az ismereteket az emigrációs újság abba a nemzeti testbe, amelyet többé már nem tart össze a földrajzi haza, a történelmi táj és a közös nyelv. Az emigrációs sajtó az, ami a közös nyelven közvetíteni tudja a földrajzi haza igazi sorsát és a történelmi táj valódi eszméit. Mert írhatnak nekünk, küldhetnek nekünk a megszállt hazából magyarnyelvű olvasnivalót, de abból mérgezett levegő árad, vagy legalábbis hiányzik belőle az az eszmei tartalom, ami ősi szellemiségünknek évezredes szerves fejlődésével lett nemzeti sajátossággá. És ez a nemzeti sajátosság, a megteremtő földjéből kiszakítottan is tovább élő magyar lélek – tehát nemcsak a nyelv és a közös származás – késztet minket arra, hogy heti- és havilapokkal, folyóiratokkal szellemi közlekedő hálózatot építsünk ki felhőkarcolós torlaszok és óceános vizesárkok áthatolására.

Ma, 40 év után elmondhatjuk, hogy századunk magyar nemzeti emigrációja világviszonylatban is kivételes jelenség. Kivételessé teszi szilárd politikai integritása és szellemi termékenysége. A klasszikus értelemben vett politikai emigráns elhagyja hazáját, mert politikai érvényesülése, vagy élete veszélyben van. Távozása ideiglenes, azon dolgozik, hogy az elvesztett politikai pozíciót visszaszerezze, tehát visszatérjen hazájába. Ha a visszatérés reménytelenné válik, a politikai emigráns feladja tevékenységét. Nos, ez a klasszikus meghatározás a magyar nemzeti emigrációra nem érvényes, mert eleve nyílvánvaló volt, hogy visszatérés, mint politikai garnitúra, belátható időn belül nem lesz. Nem is azok szervezkedtek ebben az emigrációban, akik kiestek a politikai hatalom bársonyszékeiből, hanem főleg olyanok, akikben sajgott a magyar lélek, akiket tettvágyra késztetett a nemzetpusztulás réme. Így talált rá a nemzeti emigráció olyan feladatok vállalására, amelyek meghaladják a szokásos politikai törekvéseket.

Az emigráció feladatait a szükség hozta létre: azokat a tennivalókat tette magáévá, amiket a nemzet nem végezhet el az idegen megszállás miatt. Hogy csak néhányat említsek: szellemi harc a trianoni országcsonkítás ellen, az elszakított területeken élő magyarság emberi és kisebbségi jogai, küzdelem a kommunizmus mételye ellen, történelmi igazságaink védelme, nemzettudatunk ápolása, nemzeti kultúránk megóvása a szláv törekvésektől, a keresztény erkölcsiség, családi életkeret, polgári életforma, politikai, gyülekezési szabadság, sajtó és szólásszabadság elveinek fenntartása, világháborús önvédelmünk igazolása, 1956 szellemének ébrentartása, nemkülönben gyermekeink magyar nevelése, szellemi értékeink átmentése, ésatöbbi, ésatöbbi.

Ezt a szerteágazó tevékenységet nemcsak hogy lehetetlen volna az emigrációs sajtó nélkül végrehajtani, de ezek nagy részét az emigrációs sajtó, folyóirat és könyvkiadás hajtja végre.

– *Az emigrációs irodalom feladata nem könnyelmű lantpengetés* – írja a Nemzetőrben **dr. Csernohorszky Vilmos**. – *Sokkal nagyobb és több ennél: mert történelmi és nélkülözhetetlen! Mert nemcsak kiegészítője, hanem helyettesítője is az otthoninak! Mert 1945-től vannak események, tények, gondolatok, érzelmek, elvek, hitek, vágyak, remények, szenvedések, amelyeknek kifejezést adni, amelyeket megírni csak az emigrációban és ott is csak a mindig aktuális jelenben lehet!"*

Egyszer talán valaki megírja az emigrációs sajtó regényét is. De ma itt elég egy röpke visszapillantás az elmúlt negyven évre, aminek során többszáz újságalapítási kísérlet, szakszerű vagy dilettáns kezdeményezés, jószándék vagy önös érdek, keserű csalódás vagy talmi siker, hűség és árulás tisztítótüzében fennmaradva küzd a létért és a feladatok ellátásának lehetőségéért vagy egy tucatra való olyan magyar újság vagy folyóirat, amely méltó az irányító fáklya elnevezésre. Ma már megértjük, miért nem alakultak lapjai a korábbi magyar emigrációknak, mert ehhez is évtizedek csiszoló munkája szükséges.

Simon László, a *Délamerikai Magyar Újság* főszerkesztője néhány nagyon helyénvaló megállapítását idézem itt: *„A valódi emigráns sajtó alapfeltétele, hogy emigránsok adják ki, emigránsok támogatásával. A külföldön élő magyar még erősebb kritikus, mint az otthoni, s előfizetésével, vagy inkább nem fizetésével, lemondásával, olykor blokádjával, vagy legalábbis propagandájával olyan mértékben kívánja befolyásolni, vagy ha ez nem megy, megsemmisíteni a neki nem tetsző emigráns sajtóterméket, mint a nagy lapokat fenntartó nagykapitalizmus a hirdetéseivel. Az emigráns magyar lap élete mindennapos küzdelem a létért. Az emigráns szerkesztő türelmének és energiájának kifogyhatatlannak kell lennie. Kemény küzdelem ez, amiben nincs kímélet, a gyengébb elhull. De természetes kiválasztódás is, aminek során legyőzött és győztes feltétlenül nagy belső változáson megy át. Megismeri a harcon át mindazt, ami »nagyban« is lényegében ugyanaz. Látja a politikát, a harcokat, azok rugóit, eszközeit, ugyanakkor a világ másik részéből távlatban látja, ami otthon volt. Figyeli az új világ kialakulását, hogy felismerje a történelem mozgató erőit, az igazi erővonalakat. Kialakul egy új, mindent átfogó arányérzéke, s ha mindezt kiegészíti megfelelő információkkal, olvasással, tanulással, akkor az évek során talán alkalmassá válhat, hogy valódi lapot írjon, amely épít, s amely túl az egyéni harcokon, távlatokat keres s talán talál is. Most már a pozitív értelemben vett sajtószabadság kihasználásával használhat népének is."*

Csak igazolni tudom Simon László fenti megállapításait, és talán csak kiegészítem azzal, hogy az olvasónak, a nemzetnek, és majd a visszapillantó jövő történészeinek is felelősséget felmutató újságírói szakmát nem iskolában, nem is könyvből lehet megtanulni, hanem kizárólag a szívósan és türelmesen végzett gyakorlatból. A magyar olvasóközönség elég felnőtt ahhoz, hogy a valóságot elébe tárjuk, és ne feneklődjünk meg sablonok ismételgetésében, mert az élet előbb-utóbb megcáfol, és bármilyen tetszetős szóvirágcsokrokkal ékesítjük is üresjáratú sablonjainkat, az értelmes olvasó előbb-utóbb rájön arra, hogy becsaptuk, és a maga részéről szenvtelenül végzi el kivégzésünket, lemondja az előfizetést.

A másik dolog: a nívót tartani kell, de az sem könnyű dolog, mert a nívóhoz mindenkinek más mértéke van, és az érdeklődési körökön belül is külön mértékű. Egyetlen hetilap – mint Ausztráliában a Magyar Élet – minden igényt nem elégíthet ki, de úgy érzem, a legszélesebb igény kielégítésére példás módon törekszik. Tudomásom szerint a Magyar Élet az emigráció egyetlen hetilapja, amely átlag öt oldalon hoz egyesületi beszámolókat. Ez a szolgálat teljesen ingyenes, és a szerkesztőknek az a meggyőződése tartja fenn, hogy az emigrációs életnek egyik fontos bázisa a társadalmi együttlét.

★

A Perthi Magyar Találkozón 32 évvel ezelőtt elhangzott előadás közlését jövő heti számunkban folytatjuk.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (7)

Magyar emigrációs sajtó — Hetilap Ausztráliában

Befejező rész.

A 6. Ausztráliai Magyar Találkozó sajtóankétjának vitaindító előadása (Perth, 1985. január 2.) Részlet

Krónikása vagyunk az itt élő magyarságnak, és büszkén valljuk, hogy az ausztráliai magyarság élete, történelme reprodukálható a Magyar Élet lapjairól. Ezt – sajnos – tengerentúli laptársainkról nem tudjuk elmondani.

Ugyancsak kötelességszerűen adunk tájékoztatást más országok magyar emigrációja életéről, szellemi tevékenységéről, emigrációs szervezetek munkájáról, eredményeiről. Figyelemmel kísérjük a magyar emigráció főbb lapjainak cikkeit, és ha úgy érezzük, hogy azok szolgálják olvasóink szélesebbkörű tájékoztatását, a forrásra hivatkozva közzétesszük. Ezáltal is igyekszünk ráhangolni az emigráció általános áramkörére, közvetítjük a vezető emigrációs szervezetek és egyének küzdelmeit és eredményeit a széles olvasóközönség részére, akik ezáltal magukénak érezhetik az élvonalban küzdők emigrációs harcát. Ez a folyamatosan és tervszerű következtetéssel gyakorolt publicitás építi ki azt az emigrációs kzszellemet, amire oly nagyon szükség van az otthon és az emigráció viszonyában beállott változás folyamatában. Arra utalok itt, hogy – akár tetszik nekünk, akár nem – évente állítólag százezer külföldi magyar látogat el Magyarországra. Nem lényegtelen, hogy ez a százezer magyar milyen ellenérvekkel vegyül el az otthoni lakosságban, akiknek a véleményét az otthoni egyoldalú tájékoztatás alakítja ki. Az emigrációs magyar sajtó feladata, hogy a hazalátogatók magukkal vigyék azt a nemzetközpontú, magyarságvdelmi szemléletet, amit a magyar nemzeti emigráció oly híven megőrzött.

Szilárdan valljuk, hogy az emigráció ellensége az otthoni rendszernek és barátja, támogatója a magyar népnek. Ennélfogva az otthoni helyzetről szóló folyamatos tájékoztatás nagyon fontos feladata az emigrációs sajtónak. Nagy súlyt helyezünk rá, hogy ez a tájékoztatás a való tényeket tükrözze. Még így is elég vád ér minket azon a címen, hogy csak a rosszat írjuk meg. Ne feledjük azonban, hogy az emigrációs sajtó egyúttal ellenzéki sajtó is, és ezáltal fontos feladata az otthoni ellenzék véleményének továbbítása, hangjának felemelése. Mi nem szabhatjuk meg az otthoni ellenzék politikai kiállásának határait és taktikáját, de általában helyesnek tartjuk az otthoni aktív rezisztenciának azt a harcmodorát, amivel a polgári, magángazdálkodási jogokat millimétereknként igyekeznek kiharcolni a rendszertől vagy a gyarmati adminisztrációtól. E megértés alapján vesszük át és továbbítjuk az ellenzéki búvópatak kiadványok híreit és tanulmányait, akkor is, ha azok nem az emigrációs politika maximáit követik. Mert a lényeg az – és itt gondoljunk Széchenyi konzervatív küzdelmeire –, hogy az otthon megindult szellemi erjedés el ne akadjon, befussa pályáját, alapozásává válhasson a nemzeti felszabadulás egyszer minden bizonnyal érvényre kerülő kollektív akaratának, arra az időre, amikor eljön annak a történelmi lehetősége. Mert ne felejtsük el, ez a folyamat játszódott le gyors lefolyásban az ötvenhatos magyar felkelés alatt is: apró követelések plakátjait vitték elégedetlen pártemberek, és szinte csak órákba telt, míg elhangzott a nyílt követelés: Ruszkik haza!

A szellemi harc hadállásait nehéz áttekinteni — az emigrációs közvélemény megfogalmazására, még inkább százalékos felmérésére szinte senki sem vállalkozhat. Nem megbízható iránymutató az egyesületekben való részvétel, vagy a nemzeti ünnepeken megjelenők arányszáma, de a másik oldalon a hazautazók száma sem. Sok jó magyar van egyesületeken kívül is, és a százezer hazautazó másféle magatartást tanúsítana, ha a képmutatás nem volna célirányos. De van az emigrációban egy jelenség, amely ha százalékos adatokat nem is ad, de nyújt részünkre általános következtetésre alkalmas jelzést — ez pedig a nemezti emigráció sajtója. Annak ellenére, hogy a magyarországi rezsim propagandája szabadon grasszál közöttünk, hogy a felületes hazajárók vendégeskedésből és jó dolláros nyaralásaikból általános jólétre következtetnek, hogy a külföldi lapok a budapesti kirakatok árukínálatáról a szocialista gazdasági rendszer dicsőségét zengik, hogy a korábban megtaposott korosztályok otthon jobb helyzetük miatti hálából a diktatúra hangos hívei lettek – mindezek ellenére a nemzeti emigráció sajtója nem veszített hiteléből, jelentőségében tovább növekedett, olvasói éppen az otthoni helyzetet kiértékelő írások után érdeklődnek.

Nem beszélhetek más országok magyar hetilapjairól, mert nincsenek adataim, de a némelyek által megjósolt – és kihaló nemzedékünk amúgyis logikusnak vélhető – csökkenéssel és visszafejlődéssel ellentétben az ausztráliai Magyar Élet jelentős fejlődési időszakon ment keresztül az utóbbi 2–3 évben.

Ha legszigorúbban kirekesztem a mindenképpen illő és különösen egy ilyen Találkozó alkalmára kötelező szerénységgel a fejlődés személyi komponenseit, értve alatta a munkatársak és szerkesztők külön fejlesztési igyekezetét, akkor is marad elég figyelemre méltó olyan tényező, ami a fejlődést elősegíti, ami a mi esetünkben az olvasók növekvő érdeklődésében nyilvánul meg.

Az érdeklődés növekedését felkeltő tényezők közül néhányat kiemelve említem az otthoni általános helyzetet, a nagyhatalmi politikát, az ausztráliai politikai fejleményeket és az itteni emigráció, illetve társas élet mozgásait. Mind a négy említett területen lényegesebb változások tünetei észlelhetők, egyrészt az elkerülhetetlen generációváltás követeli mindenütt a változást, másrészt a félmegoldások követelik vagy a folyamat befejezését, vagy visszatérést a dolgok természetes medrébe. Arra a változásra utalok, ami az európai és vele együtt a magyar önvédelmi küzdelem összeomlásával jött létre 1945-ben katonailag és ennek a természetellenes állapotnak erőltetett politikai fenntartása által. A változást az élet természetes rendje előbbutóbb kikényszeríti, és jó, ha az eseményekre felkészülünk, bár nem valószínű, hogy az eseményeknek cselekvő részesei lehetünk.

Ami ebben a kérdésben az újságot illeti, igyekezni fogunk tárgyilagos helyzetelemzést adni, szólamoktól, politikai stancáktól mentes kiértékelést, aminek egyetlen kötött szempontja lehet csak: az összmagyarság érdeke.

Befejezésül még szeretnék valamit nyilvánosan kijelenteni: a Magyar Élet a nemzeti emigráció lapja, és hogy nem egyesületi vállalkozás, az ma már semmiképpen nem hátrány, sőt azzal az előnnyel jár, hogy részrehajlástól mentesen nyilvánosságot biztosítunk minden jó magyar munkát végző egyesületnek, és tőlünk telhetően jó viszonyt tartunk fenn minden jószándékú egyesületi újsággal, folyóirattal.

Munkatársaim nevében, a Találkozó összefogást hirdető szellemében köszöntöm az ausztráliai magyar sajtó és rádió ankétjának mélyen tisztelt résztvevőit.

(Magyar Élet, 1985. március 14.)

Az emigrációs diplomácia küszködése

Rövidített változat.

A 40 éves emigrációs diplomáciának sok értékes tapasztalata van.

A jelenlegi magyarországi helyzet érlelte meg a külföldre jutott magyarokban a szemléletet, hogy a magyar nép több mint egyharmadának üldöztetése kérdését saját feladatának tekintse, és a világ lelkiismerete elé vigye. Ez így nagyon jól hangzik, egyszerű és logikus. A gyakorlati kivitelezés azonban ott akad el, hogy a magyar emigráció csak magyarok részéről létezik, a nyugati hatalmak kormányai szempontjából magyar emigráció nincs, továbbá, az utódállamok kommunista kormányait a nyugati hatalmak kezdettől fogva elismerték, azokkal diplomáciai kapcsolatban vannak. Ez a gyakorlat az ún. hidegháborús években sem szünetelt. Mindamellett a magyar emigrációnak voltak egyénei és szervezetei, melyeknek módjában volt szóvátenni hivatalos helyeken a magyar sérelmeket, sőt volt egy ideig egy Nemzeti Bizottmány nevű szervezet is, amit közvetve az amerikai kormány hozott létre volt magyar politikusokból, és gondoskodott róluk anyagilag is. E körülmény, és ennek ellenére is eredménytelenségük miatt is, a magyar emigráció széles rétegei nem ismerték el a Nemzeti Bizottmányt szószólójuknak, és több igyekezet történt szélesebb alapú csúcsszervezet létesítésére. Negyven év gyakorlata azonban bebizonyította, hogy akár kinevezett, akár demokratikusan létrejött szervezet szorgoskodott a magyar függetlenség és a magyar kisebbségek kérdésében politikai-diplomáciai vonalon, az eredmény a nullával volt egyenlő. Ennyi eredménytelenség azonban már nem írható a magyar emigráció számlájára, amelynek tagjai között nagyon tehetséges és befolyásos személyek is voltak, amely Közép- és Kelet-Európa emigrációi közt a legéletrevalóbb, szellemi kapacitása a legmagasabb.

Egy tucatnyi országban több tucatra való magyar emigráns csoport igyekszik sok különböző módon eredményt elérni, de a fogadtatás, mintha szerepkönyvből jönne, annyira egyöntetű: udvariasan meghallgatják (különösen választások előtt), azután ügyes mellébeszélés.

Annyit a magyar emigráció régen magtanult, hogy felesleges zaklatni az amerikai kormányzatot trianoni, vagy oroszmegszállási problémákkal, ezért egyöntetűen a kisebbségi, elsősorban romániai magyarüldözésekre központosítunk, súllyal az emberi jogokra, ami ma egyetlen felpanaszolható dolog, amivel itt a vasfüggöny mögötti rémuralmat még illethetjük. Nagyon elkeserítő viszont, amikor rájövünk, hogy az emberi jogokra szűkítve sem foglalkoznak olyan panaszokkal, amelyekben magyarokról van szó. Az alábbi eset is ezt példázza:

A magyar emigráció egy tekintélyes és buzgó szervezete, az Erdélyi Világszövetség, memorandumot küldött az elmúlt évben a Reagan–Gorbacsov találkozóra mindkét államfőnek. A memorandum szövegét nem kaptuk meg, és az oroszok válaszáról sem hallottunk, de megkaptuk a State Department válaszlevelének másolatát, és úgy érezzük, nincs értelme takargatni annak tartalmát. A levél hű magyar fordításban így hangzik:

United States Department of States
Washington D.C. 20520
Decemeber 16. 1985.
Mr. István Zolcsák, Co-President,
Transylvanian World Federation,
Sao Paulo, Brazil.
Kedves Zolcsák úr!

Megkértek, hogy válaszoljak november 1-jén kelt levelére, melyet az Elnökhöz írt, és melyhez egy, a romániai magyarság problémáival foglalkozó memorandum volt csatolva.

Az Egyesült Államok kormányának álláspontját több tényező határozza meg ezekben a kérdésekben. Támogatjuk a nemzeti kisebbségek óhaját az emberi jogok és alapvető szabadságjogok élvezéséhez a helsinki záróokmány szellemében és elfogadjuk, hogy a romániai magyarság a legnagyobb kisebbségi nemzetiségi csoport Kelet-Európában a Szovjetunión kívül, bár nem hitelesítjük egyik oldal statisztikai adatait sem a romániai magyar etnikum számát illetően.

Az U.S. kormány úgy véli, hogy a felhozott kérdések több szempontúak, hátterük évszázadokba nyúlik vissza, és nem képzelhető el egyszerű meghatározása vagy megoldása. Az Egyesült Államok határozottan támogatja mind Románia, mind Magyarország területi integritását, és megemlítjük, hogy egyik állam sem hangoztatott területi követelést a másikkal szemben 1947 óta. Véleményünk szerint a romániai magyarokkal kapcsolatos kérdésekben, a hovatartozás miatt, a román kormány illetékes, ugyanakkor értékeljük, ha a magyar kormány és nép, csakúgy mint az US-beli és egyéb országok magyar csoportjai, erős érdeklődést tanúsítanak az említett kérdések iránt különböző történelmi és jelenkori okokból. Megértjük azt is, hogy a tárgykör iránt mind a román, mind a magyar kormány érzékenyen viseltetik.

A fentiek értelmében a State Department és a bukaresti amerikai követség tisztviselői több személyes megbeszélést folytattak a romániai magyar népcsoport helyzetével kapcsolatban a jelen években. Úgy látjuk, hogy a magyar népcsoport helyzete Romániában alapos aggodalomra ad okot, ami érdemes a román kormánnyal folytatott dialógusra, de azt is tudjuk, hogy az osztrák–magyar hatóságok viselkedése Erdélyben 1918-ig és Erdély magyar megszállása 1940–44 években súlyosan kifogásolható. A Budapesten 1985 novemberében megtartott kulturális fórumon az US kiküldött felemlített jó néhány panaszt a romániai magyarok kulturális szabadsága korlátozása terén.

Az Ön által benyújtott memorandum egyes kitételei meglehetős nehézséget okoznak a Departmentnek. A Romániával kötött 1947-es békeszerződéssel kapcsolatos bármely külön felelősség már nem terheli az Egyesült Államokat, az Egyesült Királyságot és a Szovjetuniót, mert a békeszerződés életbelépte, 1947 februárja óta a szerződés 37. paragrafusa által előírt 18 hónap eltelt. Nincs rá bizonyítékunk, mely alátámasztja azt az állítását, hogy Románia „kiirtja Transylvania és Moldavia őslakosságát". Memorandumában azt állítja, hogy a magyarság a legnagyobb népcsoport Magyarország nyugati határai és a Kárpátok hegyláncolata között, holott az 1910 évi osztrák–magyar népszámlálás azt mutatja, hogy már jó ideje a románság volt a többségi csoport ezen a területen. A népi megoszlás sohasem volt kiegyenlítve és mindig is volt magyar többségű helység.

Az Ön memoranduma azt kívánja, hogy az Elnök tárgyalja meg Románia határainak felülvizsgálatát Gorbacsov főtitkárral Genfben. Nem tartjuk helyénvalónak bármely US—szovjet megbeszélésen a kelet-európai kisebbségek helyzetét felvetni. Kisebbségi csoportok ügyei Kelet-Európában a körzet kormányainak kizárólagos hatáskörébe tartoznak, az Egyesült Államok politikai elve: nem beleavatkozni a kelet-európai országok belügyeibe, vagy részesévé válni a szovjet igyekezetnek a terület kormányzásában.

Tisztelettel
Nicholas R. Lang, Office of Eastern Európa and Yugoslav Affairs

A State Department levelének részletes kiértékelése az emigrációs szervezetek feladata. Néhány tanulságot azonban mi is levonhatunk:

1. Az amerikai külügyminisztériumban tudják, hogy mi a helyzet Romániában, de politikai változást nem akarnak Közép-Európában, így a kérdést elhárítják maguktól.

2. Trianont a nyugati nagyhatalmak idézték elő, a visszacsonkítást Sztalin rendelte el, amit nyugati szövetségesei, ezúttal az Egyesült Államok is jóváhagyott, tehát a mai helyzetet, a nagyhatalmi politika idézte elő.

3. Helyénvaló a tiltakozás akkor is, ha tudjuk, hogy elutasítják, mindez nem mentesíthet az alól, hogy szóljunk, dörömböljünk, ellenkezőleg, arra kell hogy késztessen, hogy fokozzuk aktivitásunkat, mert az elfelezett Európa sem lehet végleges megoldás, milliók leválasztása és más országokba kényszerítése soviniszta őrület martalékául dobása sem lehet állandósult gyakorlat.

(Magyar Élet, 1986. augusztus 7.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (8)

A magyar október és az emigráció

Amiként a magyar szabadságharc kommunizmus feletti győzelmének megvolt a világpolitikára kiható szerepe, ugyanúgy meglehet és meg is van a szerepe az emigrációnak, akkor is, ha az nem mérhető le a mindennapi eseményekben. (1986)

A jelenlegi emigráció, amely 30–40 évvel ezelőtt kutatgatta hasznosságának lehetőségeit, a magyar történelem legnépesebb és legjelentősebb emigrációja. Ugyanakkor lehetőségei a világpolitika Magyarország érdekében kívánt befolyásolása terén talán a legkorlátozottabb. Ennek oka az a körülmény, hogy a nagyhatalmi politika ma már nem országok, hanem kontinensek méreteiben tervez, és ami nekünk a legnagyobb problémánk, az oroszbolsevista megszállás része csak annak a történelmi eseménynek, amit a háborús helyzet hozott létre 1945-ben, és része annak a politikai gyakorlatnak, ami a háborús események alkotta helyzetet tartós időre rögzítette.

A magyar emigráció nagy vonalakban kétrétegű, két nagy történelmi eseménynek megfelelően, a használatban forgó kifejezéssel „negyvenötös" és „ötvenhatos". A két réteg kiáramlása (vissza nem térése) azonos okból történt: az oroszbolsevista katonai megszállás miatt. De a két emigráció külföldi fogadtatása ellenkező előjelű volt, ezért a lehetőségeik is nagy mértékben eltértek egymástól. A külföld – ez esetben elsősorban Amerika, Anglia, Franciaország – politikai szervei és közvéleménye érzéketlen volt az „ellenséges táborban résztvett" Magyarország sorsa iránt, ami Magyarország első orosz-bolsevista megszállását (1944–45) illeti. Merőben más volt a helyzet tizenegy évvel később, 1956-ban, amikorra Közép-Európa orosz-bolsevista megszállásának világbotrányos eseményei már felszívódtak, tudatosultak a nyugati köztudatban.

A magyar Ötvenhat jelentősége pontosan abban mutatkozott meg, hogy mértékegységet alkotott az orosz-bolsevista terjeszkedés világreakciója érzékeléséhez. Egy cseppet sem kockázatos következtetés a helyzet jellemzésére, ha azt mondjuk, hogy a nyugati hatalmak részéről a természetes lépés csakis a határozott beavatkozás lett volna, azzal a céllal, hogy az Európa féltestére rászabadított primitív gyarmatosítót visszaszorítsák legalábbis határai közé. Sok adat szól amellett, hogy ez fegyveres beavatkozás nélkül is elérhető lett volna. Ezt igazolja a moszkvaiak habozása, kapkodása, kivonulása, taktikázása, és végül az a ma már tisztázott történelmi tény, hogy Magyarország második megszállására csak akkor határozta el magát a Szovjetunió, amikor meggyőződött arról, hogy az Egyesült Államok kormánya nem kívánja a magyar események adta lehetőséget kihasználni arra, hogy az 1945-ben elért Európa-felező koegzisztenciás és kooperációs politikáján változtasson. Ezt igazolja az azóta eltelt harminc év változatlansága, illetve az akkori helyzetnek megszilárdítása.

A magyar emigráció minden vélt és valóságos megosztottsága ellenére is egységes annak megítélésében, hogy függetlenségünknek és szabadságunknak akadálya az orosz-bolsevista megszállás és a diktatórikus kormányzás. Aki a külföldön élő magyarok közül ezzel nem ért, vagy nem érez egyet, az egyszerűen nem emigráns. Ez így az emigráció legtágabb értelmezésű meghatározása, de az is beigazolódott a 3–4 évtized során, hogy ennél szűkebbre szabott behatárolás kirekesztő és megosztó hatással van. Káros tehát minden olyan törekvés vagy értelmezés, ami a különböző időben érkezett emigrációs rétegek bármelyikét kirekeszteni igyekszik abból a küzdelemből, amelynek alapvető célkitűzéseiben, az ország függetlensége és belső szabadsága kérdéseiben, megegyezik.

Más volna a helyzet, ha a rétegek, a 45-ös, a 47-es, az 56-os, vagy az újabb és legújabb rétegek bármelyikének több esélye lenne, mint a többinek arra, hogy külpolitikai síkon valami eredményt elérjen a fő célkitűzések terén, amit az ország függetlensége és demokratikus kormányzása követelményében jelöltünk meg. Ilyen lehetőség hiányában parancsolóan szükséges az egységes fellépés minden adandó alkalommal. Az egység felmutatására kiváló alkalom részt vállalni a 30 éves évforduló nyilvános rendezvényein, amelyek minden más alkalomtól abban különböznek előnyösen, hogy egy olyan eseményhez kötődik, amelyhez Ausztrália közvéleménye nagy részének nincs szüksége külön magyarázatra.

Ha nincs is szükség külön magyarázatra, emlékeztetésre annál inkább. Különösen az utóbbi néhány évben, amióta az ausztrál politikai arénában növekvő erővel és a központi (federális) kormányzat hatalmi súlyával lebontásra ítélnek jól bevált demokratikus intézményeket, és olyan jellegű változtatásokat sürgetnek, amilyen módszerek miatt kénytelenek voltunk elhagyni szülőhazánkat. Így a 30. évforduló figyelmeztető is, hogy a világ egyik fele sem hagyható szolgasági állapotban annak veszélye nélkül, hogy meg ne fertőzné azt a részt is, amely szerencsés volt elkerülni Közép-Európa és azon belül Magyarország sorsát. Nincs okunk kételkedni annak a számos kitűnő tanulmánynak a megállapításában, amelyek feltételezik, hogy az ötvenhatos magyar felkelés és annak következményeként a kommunizmus végzetes válsága megváltoztatta a világra kiterjedő diktatúra terveit, de legalább késleltette a menetrendet, és megadja az emberi társadalomnak a lehetőséget, hogy felépítse ellenálló képességét.

A bolsevizmus fegyveres ereje szolgaságba taszíthatta volna a fél világot (jelentős az is, hogy a bolsevizmus csak abban a birodalomban volt bevezethető, amelynek népe soha nem ismerte a szabadságot), de a világnak azt a részét, amit ma még szabad világnak nevezünk, csak akkor lehet a szolgaság igájába befogni, ha annak belső ellenségei elrágják az éberség idegszálait, és zavaros elméletekkel elbódítják, deviáns akciócsoportokkal megosztják annak társadalmát. A bolsevizmus nem orosz találmány, és nem csak géppisztollyal terjed.

Amiként a magyar szabadságharc kommunizmus feletti győzelmének megvolt a világpolitikára kiható szerepe, ugyanúgy meglehet és meg is van a szerepe az emigrációnak, akkor is, ha az nem mérhető le a mindennapi eseményekben. Az a tény, hogy a napi politika menetére nincs erőnk és módunk behatással lenni, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy felesleges erőfeszítés minden igyekezetünk. A jókor és jól alkalmazott erőbedobás, ha méretei korlátozottak is, további erők mozgásba lendülését idézheti elő, amelyek már nagyobb eséllyel lépnek a küzdőtérre. S Ausztráliának nagyon szüksége van ma inspirációra társadalmi szabadságjogai megóvásához.

A 30. évforduló ünnepélyeinek nyelvezete nem ok nélkül angol, és nem ok nélkül jelenik meg angol nyelven a három évtized emlékére az emigráció egyik legjelentősebb könyve. Helyzetünk kötelez minket erre, angol nyelvterületen ez a mi külmissziónk. Nem könnyű feladat, mert a világ dolgainak irányítását a koegzisztenciás (a szovjet iránt nem ellenséges) politikára átálló nyugati hatalmi csoportok sajtója épp olyan gyorsított ütemben vette le a magyar kérdést a műsorról, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete.

Ami könyv, ami újságcikk 1957 óta megjelent a nagyobb könyvkiadók üzleti hálózatában, túlnyomó részt olyan magyar szerzők angolnyelvű munkái, akik a magyar nép megpróbáltatása idején kidülledt szemekkel éltették Sztalint, akiknek nem fájt az ország orosz-bolsevista megszállása, akik maguk is kommunisták lévén, nem ellenezték a diktatórikus kormányzatot. Az ő ellenzékiségük csak az ötösfogattól szenvedett mellőzés miatt volt, nem pedig a magyar nép sorsán érzett aggódás miatt. Ők a hatalom első vonalába vágyó pártemberek, akik „emberarcú kommunizmus" néven hirdették magukat a diktatórikus hatalomba jutásuk érdekében. Őket Moszkva el is fogadta volna, ha a magyar nép kitörő szabadságvágya nem érvényesül oly elemi erővel. *„Az események irányítása kiesett a kezünkből"* – mondta egyikük, **Aczél Tamás**, egy interjú során a londoni rádióban. Ezek hamisították meg a magyar szabadságharcról alkotott képet itt külföldön, és ezek súgják a fülünkbe most, hogy a kádári éra alatt a forradalom követelményei lassan megvalósulnak. Ezért fontos ismételni, különösen a következő nemzedék számára, hogy a magyar népnek 1956-ban két fő törekvése volt: az ország függetlenségének kivívása és az egypárt diktatúra megszüntetése.

Ma adahaza, Magyarországon, 1956 úgynevezett tabu kérdés, írni róla, vagy nyilvánosan megemlékezni különböző fokozatokban: tilos, nem szabad, nem ajánlatos, nem illik – kinek mennyi mozgási szabadsága van. **Csurka István** *Új magyar önépítés* című tanulmányában írja, hogy 1956 óta Magyarországon minden a lényeges kérdések elhallgatásán épül:

„...1956 és ami utána következett, a magyar történelem máig fel nem mért, a maga valójában fel nem fogott cezúrája és vízválasztója. A forradalomnak nemcsak hogy a története nincs kellőképpen feldolgozva, hanem történelmi fordulópont jellege sincs kimutatva, s talán még csak megsejtve sem a gondolkodásban... 1945-ben... nem szakadt meg a magyar lelkekben a folytonosság tudata. ... S még akkoris, amikor a nemzet nyakára ültetett bábok elkezdték véres és kegyetlen színjátékukat a politikai porondon ... a nemzet belső szervezete, öntudata, ha nem is érintetlen és sértetlen, de valójában ép maradt. S éppen mert ép és lelkében szuverén maradt, tudta véghezvinni 1956 lélegzetelállító, világra szóló csodáját. Felkelt, felegyenesedett, s ha csak két hétre is, de nyilvánvalóvá tudta tenni, hogy ennek a kicsiny darab európai földnek jogos ura, méltó művelője, s hogy szavának, jellemének, gondolatainak tisztes helye van az európai népek parlamentjében. S éppen, mert a forradalom ilyen volt, rendkívüli világesemény, az uralmi rendszerek lényegét leleplező rakétafény, mert tragikusan szép és nagyszerű volt, egyszeri és megismételhetetlen, mert egy nemzet élniakarásának utolsó fellobbanása volt, éppen azért, ami utána következett: a bukás, az eltiprás, a magára maradás is végzetes volt. Csak az lehetett... Ilyen fordulat még egyetlenegy történelmi fordulópontján, egyetlenegy szabadságharcának bukása, egyetlenegy háborúvesztése után sem következett be. 1956. november 4-e óta a magyarság nem a saját történelmét éli..."

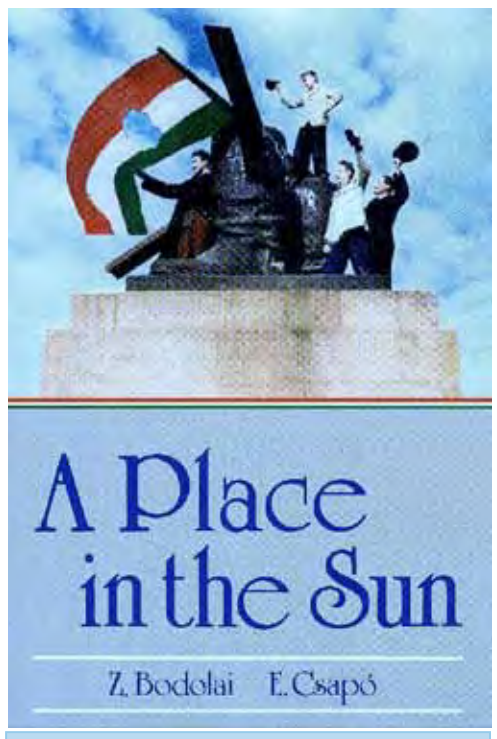

A 76 oldalas könyv a forradalom 30-ik évfordulójára jelent meg Dr Bodolai Zoltán és Csapó Endre szerzői munkájával. Újra megjelent az 50-ik évfordulón. A könyv méltó módon emelte az ünnepély színvonalát és sikerét, hirdette a magyar nép helytállását a szabadságért és nemzeti függetlenségért. Hasonló könyv külföldi terjesztését hiányoljuk a magyar külképviseletek ünnepélyein. Letölthető a Magyar Élet internet változatán: www.magyarelet.net

Csurka István tanulmányának – amelyből a fenti gondolatokat idéztük – végső következtetése, hogy: *„...a mai magyar élet minden őrülete, tudathasadásossága, lehetetlensége az évszázadok óta begyakorolt életmentő magatartástól való elfordulásból vezethető le..."* És ami végzetes lehet: *„... ez a fordulat a lelkekben állt be... A magyarság ebben a korszakban hagyott fel évszázados magatartásával, azzal a hovatovább már nemzeti sajátosságnak ítélt ellenállási formával, ami eleddig – legalábbis részben – a fennmaradását biztosította; a passzív rezisztenciával..."*

Az otthoni magyar író szavai súlyos figyelmeztetés az emigráció számára: az ami az otthoniak elégedettségeként, a rezsim iránti lojalitásként, a helyzetükbe való beletörődésként mutatkozik, valójában a történelmi magatartásban beállt kábult törés, *„...eltehetetlenülés, a kilátástalanság és a megalázottság nihilje..."* Ezzel a *„tanknyomatékos"* lelkülettel szemben megcsillantja a reményt is: *„...Hiába, hogy a nagy »nihil« minden mögött ott van, mégsem mindenki nihilista ebben az országban. Kis közösségek, kevesek szívéből kisugárzó jóakaratok már jobban át tudják hatni ezt a merevségből lassan kigyógyuló népet... A feladat az, hogy emelje fel a fejét."*

Érzékelve a fentieket, nem kell sok magyarázat ahhoz, milyen nagy lehetősége van az emigrációnak hatással lenni arra a folyamatra, ami otthon, Magyarországon, a kis közösségekben erjed. A 30. évforduló évében, és az évforduló hónapjának eseményeiben éppen most kínálkozik a nagyszerű alkalom ráhangolni világszerte ezekre a kis rőzselángokra, hogy az októberi ünnepségek világot átkaroló láncolatával égigérő fénnyel hirdesse egy szerencsétlen nemzet szabadságvágyát.

Szerte Ausztráliában a magyar társadalmi egyesületeket összefogó szövetségek gondoskodtak arról, hogy a 30. évforduló méltó keretek között és a lehető legnagyobb nyilvánossággal nyújtson alkalmat a magyar nép felszabadulásának követelésére. A szervezők megtették a tőlük telhetőt, a többi a magyar közönség feladata, a siker az ő kezükben van. A szervezés méreteiről itt most csak annyit említünk, hogy Ausztrália minden jelentős városában, helyenként több eseményből álló megemlékezés lesz, és ezek elsősorban új hazánk vezetői és jelentős személyiségei tájé-koztatására összpontosítanak.

Ezt a célt szolgálja az évforduló alkalmával megjelenő könyv: ***A Place in the Sun***, amely angolnyelvű, képekkel, térképekkel illusztrált leírást ad a magyar szabadságharcról, nemzeti történelmünk keretébe ágyazva, és utalással a mai helyzetre.

A **magyar október** már nem tagadható le, sem mint nemzeti történelmünk nagy eseménye, sem mint világraszóló történelmi epizód. De ahhoz, hogy a hősök áldozata meghozza gyümölcsét, nem elég az, hogy Ötvenhat ott ragyog a történelem fényes lapjain, mert a kivívott szabadság újra elveszett és ennélfogva a küzdelem még nem ért véget. A feladat az, hogy a nemzet újra „emelje fel a fejét".

(**Csapó Endre**, Magyar Élet, 1986. október 9.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (9)

Cselekvő emigráció (1989)

Vita folyik arról, hogy volt-e, van-e szerepe az emigrációnak a mai otthoni fejleményekben. A hírlapi viták egyikében, a *Nemzetőr* októberi számában **Borbándi Gyulá**t idézi és helyesbíti **Csernohorszky Vilmos**. Az idézet: *„Az emigránsoknak triumfálásra nincs joguk, mert ami megvalósult és elindult a megvalósulás útján, azt nem ők vívták ki, annak útját nem ők egyengették."* E kijelentéssel szállt szembe a Nemzetőr munkatársa, és egy másikkal, ami így hangzik: az emigránsok feje felett eljárt az idő. Ez utóbbi kijelentés néhány évvel ezelőtt még könnyen eladható volt, de éppen most nagyon furcsán hangzik. A magyar emigrációnak – és itt most ezen a kifejezésen a nemzeti emigrációt értjük – négy évtizeden keresztül kellett küzdenie a sikertelenség élményével és a hiábavalóság érzésével. De, hogy mégis küzdött, annak a világpolitikai realitások kényszerű tudomásulvétele mellett az a realitás adott erőt és értelmet, hogy szent meggyőződéssel hitte saját vágyainak és a magyar nép vágyainak azonosságát. A mai magyar emigrációt azért nevezzük nemzeti emigrációnak, mert a nemzet önvédelmi harcának során, vagy annak folytatása érdekében szakadt ki a nemzet testéből. Nem az emigráció távolodott el a nemzettől, hanem a nemzetet távolították el önmagától.

A magyar emigráns még nem örvendezik – hogy ráhangoljunk a fent idézett mondatra –, mert még messze vagyunk a megvalósulástól. Örvendezni viszont mindenkinek joga van bármin, ami neki örömet okoz, akár „triumfálhat" is, függetlenül attól, hogy van-e köze, egyengette-e a megvalósult vagy megvalósulásra elindult dolgokat. De nem lehet sommásan kijelenteni az emigrációról, hogy semmi köze ahhoz a folyamathoz, ami Magyarországon történik, mint ahogy azt sem lehet állítani, hogy mindazt, ami változott, a magyar nép hozta létre. Európa 1945 óta nem ura önmagának, és azóta sorsának minden rossz és minden jó fordulata külső erők hatására jön létre. Különösen fennáll ez a vasfüggönytől keletre fekvő megszállt országokban.

Ami kedvező változás megvalósul vagy megvalósulni ígérkezik, azt a nagyhatalmak viszonya, viselkedése, akarata vagy a körülmények rájuk ható kényszere hozza létre.

Két mesterséges úton indult el a világ 1945-ben. A két út közös fegyveres vállalkozásból jött a napvilágra, és az útjelző táblák szerint mindkettő elindult egy irányba: a világuralom felé. Szándékos volt-e vagy sem, az egyik út nagyon rögös, embertelen körülmé-nyekkel, garázda hajcsárokkal. Most, úgy látszik, ennek a rögös úton járó menetnek a szekere beleragad a sárba. Mielőtt végleg odavész, segítség érkezik nyugatról, aminek a feltétele elfogadni a másik utat, és ott beállni a sor végére. Úgy néz ki a dolog, hogy a mi kis magyar kordénkat, vagy Ady Endre szavával: kompunkat, le szabad csatolni a süllyedő vörös szekérről. Talán letérhetünk a katorgás kényszerpályáról egy másik valamilyen pályára. Az említett útra 1945-ben nem jószántunkból léptünk. Világhatalommá felfejlesztett, minden létező fegyverrel ellátott katonai nagyhatalom vigyázta, óvta a néhány száz szadista bolsevistát abban a feladatban, amit Keleten–Nyugaton magasabbrendű szocialista fejlődésnek hirdettek, hogy létrehozzák a szovjet embert.

Valahol nagyon elszámították magukat. Azt hitték, hogy a lélek is átöblíthető, kilúgozható. Mi, akik távol éltünk a hazától, néha kételyeink támadtak: kibírja-e a mi népünk ezt az erős nyomást? A lelki nyomást, aminek sok suttyó firkász és hitvány pap is szolgálatába állt. Ide is jutott néhány propagandista belőlük, akadt önként felajánlkozó is a nagy világépítkezés ügynökeként, de mindig volt elég vállalkozó nemzeti érzésű magyar, akik tartották a frontot, a megmaradásnak, az átmentésnek, a hagyományőrzésnek a hadállásait. Ma tudjuk meg, hogy a derék magyar nép odahaza épp olyan hősi küzdelemmel ápolta a lélekmagyarságot egy későbbi alkalomra. Ez az alkalom most megérkezett, bár a test bilincsei még csak lazábbak, de a lélek felszabadult. Mármost feltehetjük a kérdést: lehetne-e reményünk felépíteni a szabad, demokratikus Magyarországot, ha megtört volna a nemzeti értékek, a keresztény morál, a normális életforma iránti vágy? Itt jön be a kérdés: volt-e ebben része az emigrációnak? Kérdéssel válaszolunk: elég lesz-e bizonyítéknak a rengeteg újság, könyv, folyóirat, cserkészet, iskolák, tánccsoportok, kultúregyesületek, nemzeti ünnepek, nemzetpolitikai előadások, tanulmányi napok, idegen nyelvű kiadványok, memorandumok, tiltakozások, tüntetések, lobbyzás, adatgyűjtések, trianoni napok, szabadságharcos ünnepélyek, Magyarországra küldött nyomtatványok, biztató levelek, magyar házak, szeretetotthonok, klubok, rádió, értekezletek, templomok, karitászok, színházak, találkozók stb., stb.?

Könnyű azt mondani, hogy mindaz, amit itt felsoroltunk, vajmi keveset tett abban a fordulatban, ami most folyik Magyarországon. Nehéz bizonyítani mindezeknek az értékét az otthoni nép küzdelmében. De nem is ez a lényeges, hanem az, hogy az öt államra és hatodikként a nagyvilágra szétszórt 16 milliós magyarság minden fellelhető csoportja készült, dolgozott, áldozott egy célért; azért, hogy Magyarország újból elfoglalhassa kiérdemelt helyét Európában. Az, hogy ennek a tevékenységnek volt-e, vagy mennyi volt a fölösleges része, mennyire volt hiábavaló a küzdelem, hogy felhívjuk a világ figyelmét négy évtizeden át, hogy hányan keseredtünk el a sikertelenségek során, hány derék, küzdő szellem halt meg ez idők alatt olyan kételyekkel, hogy talán hiába őrölte fel idejét, egészségét magyarságmentéssel ott, ahol ez senkit nem érdekelt – mindez ma már felesleges kérdés. Mindez a múlté, mert a jelen ettől – szerencsére – már eltér. Ma már nem az a kérdés, hogy volt-e, és mit tett az emigráció. Ma már az a kérdés, hogy meg tudunk-e felelni a várakozásnak, amit a nemzet elvár az emigrációtól.

Nemcsak magyarországi testvéreink keresik velünk a kapcsolatot, hanem Ausztrália kormányzati szervei is. Magyarország derék kiállásával, élenjáró példamutatásával felkerült a világ érdeklődésének térképére. Ennek során nőtt meg az érdeklődés az itteni emigrációs szerveink, a szövetségek, az újság iránt. Egyszerre érdeklődés mutatkozik irántunk: mit hogyan gondolunk, miként viszonyulunk az otthoni változásokhoz, mi a véleményünk, mit írunk, vannak-e terveink? Nos, aligha tudnánk megfelelni, nem csak a kérdésekre, de a közvetítő szerepében is, ha nem tartottunk volna fenn magyar szervezeteket. Külföldi látogatók, a háromévenkénti Ausztráliai Magyar Találkozók alkalmával vallják egyöntetűen, hogy Ausztráliában van a legjobban szervezett emigráció. Függetlenül a jóleső elismeréstől, tény az, hogy szervezeteink érzik a nagy idők igényét az eddiginél nagyobb feladatok vállalására.

A magyarországi események miatt felélénkült tevékenység késztette az Ausztráliai Magyar Szövetséget (AMSZ) arra, hogy eltérjen a hároméves tanácskozási gyakorlattól rendkívüli tanácskozás tartásával. Ilyen rendkívüli tanácskozás folyt le Wodongában október 28–29-én, a távolsági okok miatt csak négy (Vic., S.A., NSW és A.C.T.) szövetség részvételével. Nem célunk itt most erről az értekezletről beszámolni, csupán tájékoztatást kívánunk adni: van-e felépítménye, felkészültsége, szándéka az ausztráliai magyar emigrációnak diplomáciai feladatot ellátni ebben a történelmi időszakban? A feladat természetesen nyitott, vagyis nemcsak a szervezek előjoga és kötelessége, hanem mindenkié, aki tehet is és akar is tenni valamit. Egyénileg is hozzájárulhat bárki az otthoni küzdelemhez, de most a szervezeti segítséggel lehet csak ellátni a megsokasodott feladatokat. A közeljövőben ezekről többet fogunk hallani. A Magyar Élet felajánlotta hasábjait a Magyarországot segítő szándékok közlésére. Most, amikor oly világosan megmutatkozik, hogy a magyar feladatokkal törődés nem hiábavaló emigrációs politizálgatás, el fog hangzani a hívó szó az erők és szándékok összefogására. Mert – ahogy **dr. Csernohorszky Vilmos** a *Nemzetőr* fent említett cikkében írja: *„Az igazság az, hogy nagyon is szükséges lenne Magyarországnak a több mint negyven éves, demokrácia nélküli sztalini provincializmus és Ázsiába való áttolatás után az évtizedeken át nyugaton élt, a demokráciába belenőtt, annak minden csínját-bínját ismerő, széles látókörű, világhorizontú, nyelveket beszélő emberfőkre, még ha azok – horribile scriptu – emigránsok is."*

(Magyar Élet, 1989. november 9.)

Emigráció, előre! (1990)

Munkára fel, magyar emigráns! – ez az üzenete a magyar hazának. Az, ami az ország részére eddig veszteség volt, most mind hasznossá tehető. A magyar emigráció 45 éves tevékenységének nem sok eredménye volt a nemzetközi politika küzdőterén, de nem a saját tehetetlensége miatt, hanem mert a koegzisztencia beton-falait nem törhette át, mert ezeken a falakon belül a bolsevizmus átmentése volt a cél, a magyar élet megmentése pedig csakis a bolsevizmus megdöntése árán volt remélhető. De most, hogy a bolsevizmus sorai megbomlottak, más csillagzat áll fölöttünk. Egyre több jelzés érkezik a szülőhazából, egyrészt értékeléssel, másrészt (éppen erre alapítva) kívánják, elvárják, hogy segítő kezet nyújtsunk a szülőhazának. Ezt fejezi ki a cím: Emigráció, előre! – amit nem itteni buzgólkodás fogalmazott, hanem a nemzet önti szavakba aggódó és cselekvő szólói által.

Amiként mi érdeklődünk az otthoni fejlemények eseményei iránt, hasonló érdeklődés nyilvánul meg az otthoniak körében a külföldön élő magyarság iránt. Magyarország 45 éven át nem intézhette saját ügyeit, „kormánya" ugyan volt, de az teljes mértékben moszkovitákból állt, később a helyhatósági szerepbe hűségesen betanult fejbólogató (Kádár) Jánosokból. Ilyen volt a külképviselet is. A magyar emigráció legfőbb törekvése arra irányult, hogy meggyőzze Nyugat kormányait, tömegtájékoztatóit arról, hogy a Szovjetunió érdemtelen szövetséges, veszélyes, eltiporja a népek szabadságát stb.

Ötvenhat új lehetőségeket és új feladatokat adott az emigrációnak, és új réteget is, illetve rétegeket, mert aki a szabadságharc imponáló egységéből következtetett, az csalódottan látta a nézetek sokaságát. Így az emigráció szervezése az első rétegtől lerakott alapokon folytatódhatott csak, és 56 eszmeisége és ünneplése is belesimult a korábbi szervezetek feladatkörébe. Ötvenhat vívmányait és követeléseit vállalta az emigráció, és talán még egységesebben vállalta az egyre nyíltabb és embertelenebb üldöztetést szenvedő erdélyi magyarság védelmét.

Külföldről, más földrészekről érkező magyarok megfogalmazása szerint az ausztráliai magyar emigráció a legjobban megszervezett, a legállandóbb jellegű.

A magyar szervezeti hálózat jelentősége nagymértékben megnőtt az utóbbi két év közép-európai eseményei nyomán. Most gyümölcsözött 35 év gyakorlata. Amikor szükség volt szervezetre, ami el tud látni diplomáciai feladatokat, megszervez tüntetést, memorandumokat fogalmaz, nagygyűlést hirdet, pamfletet ad ki, információt ad érdeklődő sajtónak, politikusoknak, gyűjtést indít, adatokat gyűjt és szolgáltat, buzdít és végrehajt sürgős feladatokat, akkor volt ilyen szervezet, ami mindezt el tudta látni.

Az Ausztráliai Magyar Szövetség a felgyorsult otthoni fejlemények miatt a korábbinál gyakrabban ül össze tanácskozásra, az állandóbb levél- és telefonösszeköttetés mellett. Rövid egy év alatt három ilyen összejövetelt tartottak négy-öt államból (State) érke-zett képviselőkkel. Rendszerint beszámolók vezetik be a tanácskozást, a végzett munkáról adnak tájékoztatást egymásnak a szervezetek. Így beszámoló hangzott el a *Szent Korona Társaság* (NSW) működéséről, további hasonló Társaságok szervezéséről; a Trianoni évfordulóval kapcsolatos tevékenységről (tájékoztató Trianon-füzetek készítése, terjesztése, petíciók küldése, előadás, levelezés, Trianon-képeslap, újság-cikkek, nyilvános megemlékezések); a VIII. Ausztráliai Magyar Találkozóról (a műsor együtt van, neves külföldi magyar vezetők, művészek, a magyar kormány valamely prominens tagja meghívása, előadói körutak szervezése stb.); a Tasmániai Magyar Egyesület felvételi kérelme; Darwinban magyar egyesület alakult; **Nt. Tőkés László** felterjesztése Nobel-díjra; a *Trianon-füzet* otthoni terjesztése; a szövetségi ellenzék külügyminiszter-jelöltjének Trianonról szóló levele tévedéseiről, megválaszolásáról…stb.

A Nemzetvédelmi Alapról hosszas tárgyalás folyt, erről nekünk is bővebben kell szólnunk. A Szövetségek a feladatokhoz szükséges anyagiakat általában a nemzeti ünnepek belépődíjaiból fedezik. Ez a megsokasodott kiadásokat távolról sem fedezi. A drámai erdélyi események hangulatában szinte mindenütt megindult a gyűjtés, főleg az erdélyi egyesületek szervezésében, Sydneyben még külön rádió-gyűjtés is volt. Ebben az időszakban kb. 60 ezer dollárt gyűjtöttek a különböző szervezetek, és azokat mindig jó helyre küldték, de bizonyára hatásosabb lett volna, ha valamilyen egységes szempontok érvényesülnek. De a gond nem is ez, hanem az, hogy a drámai események hangulata elmúlt és múlóban van a közvetlen üldözés enyhültével, az időközben kiépített kapcsolatok révén megszerzett ismeretek tudatában rádöbbenünk arra, hogy az anyagi segélyezés eddigi módja és mennyisége teljesen elégtelen a magyarságmentés közvetlen feladatai számára.

Sok felelős helyzetjelentést idézhetnék itt, de talán egy tömör tartalmú is érzékelteti azt, ami a „tét", ami „a kockán forog":

Íme, a tét: ha nem mentjük meg Erdély, a Felvidék, a Délvidék magyarságát, a csonka ország ma-gyarsága is a pusztulás, hanyatlás útjára lép. Vigyázat, a folyamat már megindult: a diktátor pusztulását követően könnyebbé lett határátkelést kihasználva megindult a menekültáradat Erdélyből, és ami ezt végzetessé emeli, a marosvásárhelyi Vatra-támadás óta az iskolázott, képzett réteg indult meg. Az a réteg, amely eddig tartotta a magyar megmaradás szellemi hadállásait, ellátta, fenntartotta az iskolákat, irodalmat adott, olvasott, fenntartott.

Nem élelemre kérték elkölteni a pénzt, vállalják a további éhezést, fázást, foltos ruhát; de elsőként jelölték meg: segítsünk felszerelni az iskoláikat, megindítani vagy fenntartani újságjaikat. Mert, bár iskoláikat nem kapták vissza, de az önszerveződés jogaira hivatkozva alapítottak iskolákat, amiben nincs bútorzat, nincs tankönyv, nincs pénz a tanítót fizetni. Ami innét ment, azt nagyon hálásan vették át, de az csak csepp a tengernyi szükségben.

És pontosan itt van a jelentősége és a lehetősége is a mi szerepünknek: ha létre lehet hozni a **Nemzetvédelmi Alapot**, amiből hathatós támogatást nyújtunk a magyar iskoláknak, és példamutatásunk nyomán ezt mások is megteszik, bizonnyal visszafordítható lesz az a föladási hangulat, ami most eluralkodott, különösen a románmegszállta magyar területeken. Újságunk ma már szabadon eljut Magyarországra több száz példányban, és tudjuk, hogy több ezren olvassák, mert kézről-kézre jár. Számos visszajelzésből tudjuk, hogy az érdeklődés és értékelés annak a higgadt, a valóság talaján álló tájékoztatási készségnek szól, amivel a magyar sorskérdéseket kezeljük, híven őrizve a magyar értékeket és érdekeket. De azt is láthatják otthoni olvasóink, hogy a mi nemzetközpontú szemléletünk nem csak a szép szavak felhőiben lebeg, hanem egyúttal kifejezője, közvetítője az itteni magyar társadalom közszellemének.

(Magyar Élet, 1990. július 12.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (10)

Európa trianoni fele
1990

Európa békéje és biztonsága elképzelhetetlen, ha Közép-Európában megmarad a gyűlölet völgye.

A trianoni 70. évfordulóról nem azért emlékeztünk meg nagyobb mértékben, hogy most majd annak elmúltával levesszük gondjaink sorából. Az évfordulót nemcsak mi tartottuk számon, de szomszédaink is. A mi számunkra alkalmat adott az emlékezésre, a történtek felidézésére, és a területi veszteségeink feledtetésére tett ígéretek (a kisebbségi jogok) beváltásának követelése. Az utódállamok számára jó alkalom volt gyalázkodásra, hazudozásokra, magyarellenes kirohanásokra, magyarüldözésre. A magyaroknak pedig tudomására ták, hogy a megszállt országrészek magyar tömegeit túszként kezelik, és azt is, hogy nem tettek le eddigi folyamatos tervükről, az egységes nemzet megalkotásáról, ami a magyarok és egyéb kisebbségek beolvasztását jelenti. És, mert a rossz lelkiismeret rossz tanácsadó, az igaztalanul elozott területek birtoklása, a régi és új bnök takargatása, igazolása érdekében a rágalmazás eszközéhez folyamodtak: saját népüket a magyarok évfordulós cselekedeteivel, támadásaival riogatták.

Trianon emléke valóságos betegséggé lett ebben a hamis szerepjátszásban, országos szkizofréniává, és különösen Romániában, a tömegindulatok szándékos felkorbácsolására törekedtek azzal a céllal, hogy félelmet, rémületet keltsenek a magyarok körében, nehogy akár egyetlen követelésük is teljesüljön.

Trianon nemcsak magyar tragédia volt, Európának is megvolt a maga Trianonja. Nekünk országcsonkítással, helyesebben ötfelé darabolással tudatosult, és minden bajt e cselekedetből eredőnek tulajdonítottunk. Részünkre ugyan ez volt a fő tragédia, de visszatekintve ma már látjuk, hogy Trianon csupán része volt egy történelmi viselkedésficamnak, ami a származási és nyelvi különbözőségekből táplálkozó kollektív gyűlöletet tette a népek közötti érintkezés fő mozgatójává.

Messze menne kimutatni, hogy mi idézte elő, de hogy nagy szerepe volt ebben a világháborúnak, az bizonyos. Azoknak, akiknek a háború érdekében állt, szították a gyűlöletet abból a természetadta szép tarkaságból, ami Európát jelentette: hogy számos nép számos nyelven, sajátos kultúrával élt egymás mellett. Habár a különbözőségek már a múltban is könnyű talajt adtak az összetűzésre, a század elejének nagy háborújában a más nyelvűek, más származásúak gyilkolása, a népek határok közé zárkózása, végül a békediktátumok gyűlöletében fogant egyoldalúsága olyan közszellemet hozott létre Európában, amiből természetes módon következett be az újabb és még végzetesebb Európaháború, amiben már nemcsak Közép-Európa, de egész Európa vesztes lett.

A származásuk miatt és annak ürügyén folytatott üldözés az első világháború végén kezdődött, és tart a mai napig is. A fajüldözésből csak az a nép tudta kivonni magát, amelyik elég erős szankciók alkalmazására. Más szóval, a kis népek az áldozatai ennek a korbetegségnek, és ezen belül is az államhatárrendszer miatt kiszolgáltatottak. Az, amit holocaust néven emlegetnek, és csak egy nép üldöztetésére vonatkozik, időben csak átmeneti jelenség volt, bár intenzitásában sajnálatosan erős. Ingatag eredmény, ha a fajüldözés tilalma csak a zsidókra korlátozódik. Van a hetven éve folytatott fajüldözésnek földrajzilag is meghatározható sajátossága Európában: nyugatról keletre haladva nagy mértékben erősödik. A második világháború genocídiumai Európa keletén folytak le, és most nem a háborús felek kölcsönös harctéri veszteségére gondolok, hanem a hatalmi változásokkal végrehajtott atrocitásokra, és nemcsak a háború alatti, hanem majdhogynem főleg az azután elkövetettekre, amiknek egyetlen indoka volt: összeszedni és ártalmatlanná tenni a más származásúakat.

Azok, akik Európát 1945-ben kettészakították, bizonyára nem sejtették, hogy egy olyan vonalon osztották meg a földrészt, amitől nyugatra megindulhatott egy egészséges ellenáramlat, egy olyan nemes értelemben vett internacionalizmus, mint aminőt a keresztény középkorban alkotott az idealista közszellem. Mi történt ezalatt a keleti részen, az internacionalizmus nagy hangon hirdetett ígéretföldjén? Katyn, Tito-vérengzés, Maniu-vérfürdő Észak Erdélyben, kassai program, felvidéki magyarok kiüldözése, Csehországba deportálása, szudétanémetek, svábok, lengyelek, németek kiűzése ősi földjükről stb.

Mindez nagyobb mértékben az orosz előrenyomulás nyomában, hogy közel félévszázados bolsevista uralomban állandósuljon és Helsinkiben nemzetközi egyezménybe mereved-jen. A keleti fél-Európában elszabadult a gyűlölet, és a határok visszarendeződtek az 1938-as állapotokra a déli részen, míg az északin a feltétel nélküli megadás elve alapján új hódítások érdeke szerint. A határokon kívül maradt magyar milliókra a fejvadászok, a fajüldözők vártak és a teljes kiszolgáltatottság a rablásnak, a boszszúállásnak, a leszámolásnak az indulataival. Az új béke szellemisége az volt, hogy tanulni kell a múltból, meg kell semmisíteni a nemzetiségeket, beteljesíteni a nemzetállam koncepciót.

Ez év elején, 1990. február 8-án **Catherine Lalumiére**, az Európa Tanács főtitkára budapesti látogatása során többek közt azt mondta, hogy:

„A kisebbségek problémája erősen foglalkoztatja a testületet. Nyugat-Európában is gondot jelent a helyzetük, de e téren Kelet-Európában jelentősebb problémával kell szembenézni. A háború után kialakult határok ugyanis nem felelnek meg a népek földrajzi elhelyezkedésének. Az Európa Tanács véleménye szerint biztosítani kell az emberi jogok — ennek keretében a kisebbségi jogok — tiszteletben tartását mindenütt, ugyanakkor meg kell őrizni az államok stabilitását, a határok sérthetetlenségét."

Bizonyára mindenki észreveszi a következetlenséget: a határok nem felelnek meg a népek földrajzi elhelyezkedésének — meg kell őrizni a határok sérthetetlenségét. De ne legyünk türelmetlenek, már az is eredmény, hogy hetven süketfülű év után szóba került a határok alkalmatlansága, a kisebbségi jogok tiszteletben tartása. Ha ez azt jelenti, hogy megindult végre egy folyamat, akkor reméljük a folytatását is. A határok alkalmatlansága ebben a képletben a legállandóbb tényező, de ha már a kisebbségi jogok helyreállíthatók, a határok sérthetetlenségének elve megváltozhat. Ezek a dolgok természetesen nem máról holnapra jönnek létre, és nem automatikusan.

A kisebbségi jogokat az elnyomók nem a maguk jószántából fogják megadni, és ezen a téren kemény küzdelmeket kell vívni a helyszínen, továbbá a kormánynak otthon és külföldön, egyetértésben az emigrációval.

A határok sérthetetlenségének elve a háború kimenetelének logikus következménye volt, és hogy ez fennáll és ma alapvető követelmény, az a még létrehozandó német—orosz békeszerződés miatt van, egy olyan konstellációban, ami még mindig egy vesztes fél és egy győztes fél alkuhoz nem köthető viszonyát rögzíti. Ha az események úgy hozták volna, hogy a Szovjetunió összeomlik, bizonyára nem kapott volna ez az elv oly egyöntetű elfogadást. Egyébként ez a béketerv-alap, ami a hadi helyzetből előállt területveszteség véglegesítését megköveteli, nem is mai keletű, hanem kereken 15 éves: 1975. augusztus 1-jén írták alá a finn fővárosban 35 ország képviselői az *Európai Biztonsági és Együttműködési Egyezmény* keretén belül, aminek legfőbb célja már akkor is a Szovjetunió biz-tonságának nemzetközi garantálása volt. Most, a szuperhatalmak nyilvános összecsókolózása után, ez a biztonságnyújtás egyöntetű politikai akarat, megtoldva azzal is, hogy segíteni kell a Szovjetuniót belső válsága idején. Így hát a Szovjetunió biztonsága érdekében a határok megváltoztatását nem szabad szóba hozni. Ebben csak az a vigasztaló, hogy habár a háborúk után általában „véglegesítik" a határokat, ennek ellenére Európára a határok gyakori változása a jellemző. De nekünk erre számítva, ölbe tett kézzel várni nem szabad.

A tavalyi esztendő jelentős változást hozott a kisebbségi kérdésben. Nemcsak a megváltozott viszonyok új magyar kormányszervei kaptak lehetőséget a kisebbségek védelmét szolgáló intézkedésekre, de az utódállamok vezetői is egy új élmény hatása alá kerültek, amiben veszélyeztetve látták a magyarirtás eddigi gyakorlatát. Ez Felvidéken is, de főleg Erdélyben pánikhangulatot idézett elő a magyarokat elnyomók körében. Az időközben szomszédainknál is végbement rezsimváltozás nem enyhülést hozott, hanem azt a szomorú tapasztalatot, hogy miután a kommunista kormányzat magyarellenes nacionalizmusa a népszerű intézkedések egyike volt, az új kormányzat ugyanabban a magyarellenes gyakorlatban találja meg társadalmi támaszát, mint elődje.

Mindez nagyon nehéz helyzetbe hozza a magyar kormányt. A magyarüldözést nem hagyhatja szó nélkül, retorziókkal sem élhet, de még nemzetközi vonalra szánt panaszait, sőt, az atrocitások magyarországi publikálását is, zsarolási szándékkal, a magyar kisebbségen torolják meg. És hogy a megtorlást igazoltnak tüntethessék fel, a legképtelenebb hazug vádakat kürtölik világgá. Az országon belüli magyarellenes vádak magas fokra csavarták a fajgyűlöletet.

Vajon lehet-e tárgyalni egy olyan rendszerrel, amely kiüldözi saját nemzeti köréből azt az írót, aki élete feladatának tette a két együtt élő nép kibékülését. **Gelu Pateanu** román író — aki 52 kötetes munkásságával évtizedek óta a román—magyar kultúrközeledést szolgálta, magyar klasszikusokat románra fordított — Magyarországon keresett menedéket, mert otthon, hazájában árulónak nevezték, társadalmi bojkott alá vették, a román sajtó teljesen elzárkózott tőle. Gelu Pateanu ezt írja:

„Megkezdődtek a fenyegetések, hogy így kinyírnak, meg úgy, elrabolják a gyermekeimet..., nemzetgyalázónak, nemzetárulónak már réges-régen megbélyegeztek, mondván, hogy nem lehet valaki román, aki így viszonyul a magyarokhoz, ahogy én. Márpedig én leszögeztem mindig, hogy úgy vagyok román, hogy európai. Tehát először is embernek, szűkebb értelemben európainak születtem, az etnikai hovatartozásom csak azután következik."

Egy európai román. Van-e több is? Ott, ahol elhangzik oly dölyfösen: *„Minket nem érdekel Európa, mi Nagy-Romániát akarunk!"*

Mi, magyarok viszont akarunk Európát, és így vagy úgy azt akarjuk, hogy visszatérjünk Európába, és hogy Erdély is visszatérjen Európába, mert mindig is oda tartozott. Remélhetőleg Európa is ma másként viszonyul a közép-európai államokhoz, mint a két háború közötti időben, amikor az döntötte el a nyugati nagyhatalmak szimpátiáját az egyes közép-európai országok iránt, hogy az miképpen állítható be az ő szövetségi rendszerükbe.

Abban a játékban nekünk nem osztottak lapot. Akkor Európa két táborra igyekezett szakadni, ma egyesülni akar, és ennek a szándéknak nem hatalmi követelményei vannak, hanem gazdasági és erkölcsi. Amióta Románia létezik, először történik meg, hogy a magyar magatartásnak jobb árfolyama van, és szinte hétről hétre meg is nyilatkozik, mint például a belga külügyminiszter szavaival, aki szerint a kisebbségi viszályokat a kulturális autonómia oldhatja fel, mint például Belgiumban a flamandok, vallonok, németek békésen élnek egymás mellett, mert minden népcsoport a saját nyelvét használhatja, megőrizheti hagyományait, külön rádiója, sajtója, televíziója van, oktatási rendszert működtethet.

A Ceausescu-banda személyes diktatúrájának bukása után, már január elején, **Glatz Ferenc** akkori művelődésügyi miniszter delegáció élén Bukarestben járt, ahol igyekezett a békés egyetértés talaján szót érteni az új rezsimmel. Erről így nyilatkozott:

„A megértés alapjait a viszonosság elvére akarjuk fektetni. Mi azt valljuk, hogy Magyarországnak egyetlen négyzetméternyi területi követelése sincs Romániával szemben. De amikor ezt leszögezzük, kijelentjük azt is, hogy a magyar kormány a szomszédos országokban élő magyarokat a magyar nemzet részének tekinti, és nem csak, hogy nem közömbös számunkra a sorsuk, hanem aktívan megpróbáljuk segíteni kulturális fejlődésüket és erőfeszítésüket az autonómia kibontakoztatásáért."

Ez a nyilatkozat a helsinki határozat szellemében a területi követelésekre vonatkozó román aggodalmakat elhárítva, autonómiát követelt az erdélyi magyar népnek. Ezt elfogadni nemcsak a jó szándék őszinte megnyilatkozása volt (lett volna), hanem egy olyan történelmi alkalom számukra okos lépésre, amit saját érdekükben meg kellett volna, hogy ragadjanak. Akkor tulajdonképpen ezt meg is tették, amiként az ismertté vált Glatz nyilatkozatából:

„Megegyeztünk abban, hogy összeállítjuk az idei akcióprogramot és azt alá is írjuk. Megegyeztünk abban is, hogy nemcsak romániai román, hanem romániai magyar kultúrát is igyekeznek Magyarországra küldeni. Elmondották, hogy szeptembertől vissza akarják állítani a kolozsvári magyar egyetemet. Kifejezetten szívesen fogadták azt a javaslatunkat, hogy segíteni szándékozunk az iskolarendszer, mármint magyar iskolahálózat újraélesztését... Elfogadták ama javaslatunkat is, hogy a magyar–román történész vegyes bizottság munkája során kerüljön sor a tankönyvek hamis és elfogult történelem-szemléletének korrekciójára. Felszabadítják továbbá a folyóirat és újságelőfizetéseket is, és máris megegyeztünk, hogy örömmel látják romániai vendégszereplésre az Operaházat és a Nemzeti Színházat... Rendkívül szimpatikus, európai nézőpontú emberekkel ismerkedtünk meg, akikkel úgy tűnik, van remény az együttműködésre."

Nem tudhatjuk, hogy ezek valami ritka holló jószándékú urak voltak, vagy csak a szokásos levantei képmutató ravaszság nyilatkozott meg, félve attól, hogy belső gyengeségük esetén a magyarok bevonulnak Erdélybe megvédeni fajtestvéreiket. Nekünk a területrendezésről való indokolatlan (végső kényszerhelyzet nélküli) lemondás csak ártalmas, mert az csak minket kötelez, míg az utódállamok részére a mi lemondásunknak nincs árfolyama, mert ezt a Helsinki kötés amúgy is garantálja. Azóta nem csak az ígéretek szálltak el, de mint tudjuk, megkezdődött a magyarüldözés, a még meglévő jogok elvétele. A nemzetközi közeg, amiben ezt megteszik, nem alkalmas arra, hogy bármivel is kényszeríthető legyen Románia (vagy bármely állam) akárcsak az emberi jogok végrehajtására is. A megbélyegzésig sem jutott el a világ, ma még csak valamiféle fejcsóválásnál tart. A magyar követeléseknek nagyon kevés a reménye, mert a területrendezés követelése tilos, de a magyarok nyomorgatása nem tilos, hiszen a kisebbségvédelem még mindig az általános emberi jogok zsákjában szorong, és az is csak kívánság és ajánlás kereteiben van. Így nem sok eredmény várható a nemzetközi fórumokhoz beadott panaszoktól. Mindamellett bombázni kell minden fórumot, és felhasználni minden hírverést a kisebbségi jogok követelésére.

Ez, ahogy most van: Európa Trianonja!

(Magyar Élet, 1990. október 4.)

Csapó Endre

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (11)

Új korszak küszöbén
1990

Köszöntjük a Nagykövet urat!

Nevezetes nap volt 1990 október tizennyolcadika. Nekünk, ausztráliai magyar emigránsoknak történelmi nevezetességű nap. Ebbe a mi kis társadalmunkba, az ausztráliai *Civitas Hungarus*ba, most érkezett meg az a változás, ami az év elején a reprezentatív magyar országgyűlés létrejöttével megtörtént Magyarországon. A magyar nép által szabad választások útján hivatalba lépett felelős magyar kormány első nagykövete, **dr. Pordány László** megérkezett Ausztráliába, hogy átvegye hivatalát, a Magyar Köztársaság ausztráliai nagykövetsége vezetését.

★

A nagykövetségi hivatal nem új intézmény Canberrában, de eddig a Magyar Népköztársaság képviselői szerve volt, amelynek létrejöttekor nehéz helyzetbe jutott az itteni magyar társadalom, mert nehéz volt elviselni a helytartósági kormányzat diplomáciai elismertetésének következményeit. Nevezetesen azt, hogy Magyarország és a magyar nép nevében olyan diplomáciai testület fészkelte be magát a nyugati világ egyik politikai területére, ami elkötelezetten védte a szovjet érdekeket. A régi nagykövetségnek az volt a feladata, hogy az ország megszállását felszabadulásnak, a bolsevista diktatúrát egy fejlettebb, magasabb színvonalú politikai és gazdasági rendnek kápráztassa.

Nehezen viseltük el ennek a csak nevében magyar intézménynek a jelenlétét, ami már önmagában is 1956 dicsfényének elsötétítését jelentette. Ennek az intézménynek a puszta jelenléte is romboló volt; többé nem az emigrációs magyar társadalom és annak intézményei képviselhették a magyar nép szellemi álláspontját. Ezt az intézményt az a klímaváltoztató, hangulatkeltő politikai irányzat hozta be ebbe az országba, amely minden erővel, a tájékoztatás minden eszközével igyekezett úgy propagálni a Szovjetuniót, mint a népek szabadságának bajnokát, és a kommunizmust mint az emberiség jövő életformáját. A nemzeti emigrációk ellen már megindult a hangulatkeltés, a horvát emigrációt már házkutatásokkal zaklatták, és bizalmas értesülést kaptunk a készülő listáról, ami egy baloldali fordulat esetére a magyar emigráció letartóztatandó tagjait tartalmazta. Akkori egyes vélemények szerint a cél csupán a nemzeti érzésű, vagyis a kommunizmust elvető réteg megfélemlítése volt. Ez a manőver nem sikerült, az emigrációs szervezetek és vezetők kiépítették védekező hadállásaikat.

Sikeresebb volt a zsarolással egybekapcsolt fraternizáló akció, a Kádár-rendszer „aki nincs ellenünk, velünk van" taktikájának időszakában. A szabadságharcosok szervezetei ennek a taktikának malomkövei alatt morzsolódtak szét. Hallottunk adatgyűjtésekről, követségre bejárkáló fülbesúgókról. Okkal vagy alaptalanul, a gyanú is néha közénk állt, de a közfelfogást nem tudta kikezdeni, és az emigráció szervezete és sajtója megmaradt hűségben a nemzeti eszme iránt.

Nagy küzdelmet vívott a canberrai magyar társadalom nevében **Malonyay Éva**, újságunk munkatársa, április 4-e miatt. Az ausztrál kormány és diplomáciai testület udvarias szokásként köszönti a követségeket országuk nemzeti ünnepe alkalmából. A magyarországi kormányzat(így írtuk, így mondtuk 40 éven keresztül, mert az nem volt magyar kormány) április 4-ét jelölte meg, mint a magyar nép nemzeti ünnepét. A dolog akkor keltett országos felháborodást és tiltakozást, amikor a canberrai televízió üdvözölte „magyar hallgatóit nemzeti ünnepük alkalmából". Illetékes ausztrál fejekben nem gyújtott világosságot a mi csökönyös érvelésünk, hogy az ország idegen megszállása nekünk nem nemzeti ünnep. Önekik a *Magyar Népköztársaság* kormányának bejelentése volt a mérvadó.

Az igazság érdekében meg kell említeni azt is, hogy az utóbbi években nem volt kifogásolni való a magyarországi kormányzat itteni külképviseletének viselkedésében, ami így követte az otthoni klímaváltozást. De a változás napja részünkre mégis csak az új kormány új nagykövetének a megérkezése.

Ő már nem fogja érzékelni a változást, egy új és természetes közegben fog dolgozni hazája és népe érdekében. Hányszor irigyeltük az olasz vagy görög, vagy éppen a német emigrációt; amikor valami kérésük, problémájuk volt, ott volt mögöttük a szülőhaza kormánya. De nem volt könnyű dolga az ausztrál hivatalosoknak sem, hiszen amikor eljöttek körünkbe, megmozdulásaink, nemzeti ünnepeink vendégei voltak, a megértés hangján szóltak hozzánk, úgy mint ennek az országnak értékes polgáraihoz, akiknek még élő érzelmi kapcsolata van szülőhazájukkal, ahova nem mehetnek vissza, mert nem is a maguk jószántából jöttek el, azután, ha már mehettek is, csak mint idegenek, turisták mehettek azzal a figyelmeztetéssel, hogy ha valami baj van, az ausztrál hatóságok nem tudnak segítséget adni. Amikor pedig a népköztársasági hivatalosokkal kellett érintkezniük az ausztrál politikusoknak, kötötte őket a nemzetközi etikett, a felemás világ felemás protokollja.

Örökké emlékezetes marad **Ceausescu** látogatása. Érdekes volna megtudni, kinek az ötlete volt a kormányon belül, milyen szándék vagy felmérés késztette politikusainkat erre a szükségtelen és szégyenteljes cselekedetre. Ennek idevágó érdekessége az, hogy a Parlament előtti tüntetésen a figyelésünkre kiküldött részleg parancsnoka legalább olyan dühös volt a palota vendégére, és legalább úgy szégyellte, mint mi. Ebből az esetből is érzékelhető, hogy a nemzetközi politika milyen szélsőséges túlzásokra kalandozott egyes diktátorok és diktatúrák megítélésében és kezelésében. És láthattuk azt is, hogy milyen rövid vonalon rendeződik helyére a természetes sodrából elterelt világ, amikor a politikai kalandorkísérlet csődöt mond.

A Szovjetunió nagy csődjének köszönhetjük a klímaváltozást, a világ természetes sodrába való visszaterelődést. Ennek a változásnak köszönhetjük **dr. Pordány Lászlót**, aki még Budapestről kiadta talán első intézkedését: — Október 23-án a szabadságharc évfordulóját együtt akarom ünnepelni az ausztráliai magyarokkal, akik ápolták a nemzeti függetlenség és szabadság eszméjét. Ez volt részünkre is az első üzenet, amiből érezhettük: a magyar nép választotta kormány Ausztráliába akkreditált diplomatája minket fog képviselni, mint ahogy — ha nem is szavazhattunk, de — mi is a magyar nép részeként vállaljuk a megszavazott változást, és elismerjük népünknek és mimagunknak vezetőiként a magyar kormányt és a canberrai magyar nagykövetet.

Viszonzásra is igényt tartunk. Mi, akik a kivetettségnek, a száműzetésnek, az idegen közegnek minden rontása ellenére híven megtartottuk magyarságunkat, nemzetünk iránt, szabadságharcunk iránti hűségünket, megtartottuk a szentkoronás magyar címert, gyermekeink velünk éneklik a magyar Himnuszt, akik kiálltunk az elhurcoltakért, az elszakítottakért, akik elhárítottuk magunktól a bolsevizmus mételyét, ápoltuk keresztény hitünket és nemzeti hagyományainkat, most mi is jelentkezünk kívánságainkkal:

Ne tekintsen minket a magyar hazát hűtlen elhagyóknak, szö-kevényeknek, hazát–szívet cserélőknek, szerencsevadászoknak, habár ilyen is akadt közöttünk. De a zöm, a többség két szélvihar áldozataként menekítette nemcsak életét, de azt a szellemet is, ami most éledezik a szabadság felé vezető úton Magyarországon. De nem csak megtartottunk valamit, szereztünk is. Nem csak anyagiakat, de tudást, tapasztalatot, összeköttetést. Csupa olyan dolgokat, amikre ma Magyarországon szükség van. Csakhogy annyi mesterséges távoltartás éve után a természetes vonzás erőteréből kiesve, régi kapcsolatainktól elszakadva nem jön automatikusan létre a lelki egyesülés. Várjuk a magyar haza hivatott vezetőitől a nyilatkozatot, ami szerint minket is épp úgy magyarnak, állampolgárnak tartanak, mint bárki mást, aki otthon él. Elszakadni innét már nagyon kevesen fognak, de bizonyára sok más lehetőség kínálkozik megfelelő szervezéssel arra, hogy a távolságok ellenére szellemi, üzleti és látogatói kapcsolataink kiépüljenek.

A magyarság mai problémáihoz nem lehet hozzányúlni XIX. századbeli polgári szabályzatokkal. A magyar nép különleges helyzetbe került ebben az évszázadban: népi állagának több mint kétharmada kívül került Magyarország határain. Úgy került kívül, hogy ott maradt szülőföldjén, vagy kisebb részben el kellett menekülnie. Olyan állampolgársági törvényre van szükség, ami nem tesz különbséget államhatárokon belül és azokon kívül élő magyarok között. Európa amúgy is a határok nélküli egyesülés felé halad. Ennek alapjaira helyezetten létesüljenek államhatárok fölötti magyar szervezetek és intézmények. A rossz emlékű Magyarok Világszövetségét fel kell oszlatni, és teljesen új alapokon újjászervezni. Új intézmények sorára van szükség, amiken keresztül a szétszórtan élő magyar erő bekapcsolható lesz az ország újjáépítésébe.

Nagy lehetőségeket nyit meg ez az új helyzet és rajtunk, most már otthoniak és kintiek erőfeszítésén múlik egyaránt, hogy miként alakul az emigráció és az otthon viszonya. Tanúi voltunk új, erős, fiatal szellemi és vállalkozói erők ébredésének. Ha igaz, most talán elér Európa népe a háborús időszak végéhez, ami 1914-ben kezdődött jobbról-balról buzgó hadüzenettel és azzal a meggyőződéssel, hogy győztesen hazatérünk karácsonyra.

Magyar ember általában büszke katonai vitézségére. De a megnyert csaták és elvesztett háborúk sora után jó lenne a megmaradás magyar erényeit is nemzeti sajátosságaink közé emelni, mert ez tartott meg minket eddig is, és amikor a háborús készültség feltételei már régen túlnőtték a kis népek lehetőségeit, akkor tekintsünk a munka küzdőterére, a költővel: Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!

(Magyar Élet, 1990. október 25.)

Együtt Európáért

Memorandum a külügyminiszterhez

Az Ausztráliai Magyar Szövetség javaslata dr. Jeszenszky Géza külügyminiszter úrhoz az ausztráliai nemzeti emigráció szervezeteinek és a Magyar Külügyminisztériumnak együttműködésére

Mélyen tisztelt Miniszter Úr!

Örömmel üdvözöljük Önt ausztráliai látogatása alkalmából. Köszönjük, hogy módot ad a nemzeti emigráció vezetőinek a találkozásra.

Mindenek előtt szeretnénk kifejezni Ön előtt is, hogy végtelenül örülünk annak a történelmi fordulatnak, ami lehetővé tette szülőhazánk részére a szabad választásokat és annak eredményeként hosszú idők óta az első törvényes és felelős magyar kormány megalakulását. Megelégedéssel vettük tudomásul, hogy a magyar nép a keresztény hit és a nemzeti gondolat elveit meghirdető pártokra tette többségi szavazatát. Azt is érzékeljük, hogy ezeknek az elveknek az érvényesítése nem csekély akadályba ütközik, országon belül és kívül. Megelégedéssel tapasztaljuk, hogy a magyar kormányban megvan a törekvés az erkölcsös és nemzeti érzésű Magyarország felépítésére.

Az ausztráliai magyar emigráció összetételében homogénebb mint az amerikai, mert lényegében két nagy bevándorlási hullám eredménye: az ötvenes évek elején érkezettek és az ötvenes évek végén érkezettek rétege. A korábban érkezők magukkal hozták a nemzeti érzést, az áldozatvállalást, a társas szervezkedés igényét, míg a másodiknak érkezők a magyar forradalom és szabadságharc eszméit. A kettő együttműködéséből termékeny munka fakadt.

Az első bevándorlási hullámnak pionér-sorsa volt minden tekintetben. Önekik kellett leszerelni az előítéleteket, az ex-enemy bélyeget, kitörni a fehér-néger szerepből (úti okmányunkban foglalkozásunk gumibélyegzővel így szerepelt: *labourer*, asszonyoknak: *domestic* — két évi kötelező szerződéses munkaszolgálat államilag kijelölt munkahelyen). Amire a második hullám megérkezett, a magyar munkavállalóknak megbecsült neve volt, számosan megkapaszkodtak önálló vállalkozóként, üzleti életben és szellemi munkakörben.

Bőrünkön éreztük, hogy milyen hátrányos, ha egy népről nem sokat tudnak, és amit tudnak azt is az ellenségeinktől tanulják. A közkönyvtárakban siralmas az arány a Magyarországról szóló tárgyilagos és ellenséges forrású és tartalmú könyvek között. A háború előtti Magyarországról még ma is a háború utáni rendszer sommásan elítélő véleménye uralkodik. Az orosz megszállás tényére, a kommunizmus borzalmaira csak a magyar forradalom tudta felhívni az ausztrál politikai tábor és közvélemény figyelmét, de a sajtó, az első kirobbanóan rokonszenves üdvözlés után nagyon hamar hallgatásba burkolózott, vagy éppen a szocializmus példamutató magyar sikeréről adott kápráztató jelentést. Különösen sok bosszúságot okozott nekünk, hogy 1967 után egyremásra csak a prágai tavaszt emlegették az újságok, mint a kelet-európai kibontakozás nagy történelmi kísérletét. Trianon kérdését szóba sem lehetett hozni, a jég csak akkor tört meg amikor Ceausescu bulldózerei megindultak.

Az előbbi bekezdés lényegében tartalmazza is az itteni emigráció maga elé tűzött feladatait:

1.) a magyarságról alkotott ismeretek hiányának pótlása, múltunkról és történelmi szerepünkről helytelen vagy éppen rosszindulatú vélemények helyreigazítása,

2.) a magyar forradalom eszmei tartalmának ismertetése, történelmi jelentőségének tudatosítása, a magyar nép érdeme a jelenlegi fejlemények kibontakozására,

3.) Trianon szerepének és hatásainak ismertetése, a mai határokon túli magyarüldözés okaiként elsősorban Trianon megjelölése,

4.) a mai magyar nemzeti kormányzat támogatása, védekezés az alaptalan rágalmak ellen,

5.) a kárpátmedencei demokratikus jövőkép kialakítása a multikulturalizmus meghirdetésével,

6.) magyarországi — ausztráliai diákcsere illetve nyaraltatási akció kiépítése.

Szeretnénk hinni, hogy a közelmúltban Közép- és Kelet-Európában lezajlott események és változások valójában a nagy történelmi visszazökkenés eseményei, oda ahonnét a világ menetét 1914-ben a háború kifordította. Ebben az esetben Magyarország nagy lehetőségek előtt áll ahhoz, hogy Trianon árkába lökött állapotából kiemelkedjen. A magyar külpolitika mozgásterének két nagy akadálya eltűnt, illetve visszahúzódóban van: a német és a szovjetorosz expanzió arroganciája. Helyette itt van (megmaradt és új lángra kapott) a kisantant-gyűrű, akkor is ha ez nem nyer külön ilyen kifejezést. A változásban rejlő lehetőségeket az utódállamok már a bőrükön érzik, a pánik hangulatában megfeledkeznek még a demokrácia kápráztatásáról is. A magyar külpolitika úgy tűnik minden korábbinál jobb helyzetből indíthatja az ország követeléseit. Magyarország nem engedheti meg magának azt a

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (11)

veszteséget, hogy az összefüggő területen élő magyar nép egy negyedét együvé tartozásából és gazdálkodásából kirekesztve hagyja. A magyarok érdeke a határok eddigi szerepének enyhülése, szemben az utódállamokkal, nekik ellenkezniök kell az európai fejlődéssel. Oda kell hatnunk, hogy ez számukra tehertétel legyen külpolitikai kapcsolataikban. Közép-Európában ezáltal mi lehetünk az európai haladás bajnokai.

A fent felsorolt feladatok az alábbi gyakorlati intézkedéseket kívánják:

Ad 1.) Az átlag ausztrál ismerettárának térképén Magyarország nagybanegészben még mindig fehér folt. Ami itt ezen a téren történt, azt a forradalomnak köszönhetően az itt élő magyarok tették. Könyveket, füzetes kiadványokat adtunk ki, derék egyének kihasználják a *Letters to the Editor* rovatokat az újságokban, nemzeti ünnepeinkre rendszeresen meghívunk vezető ausztrál politikusokat, akadémikusokat, leveleket, memorandumokat küldünk megfelelő személyeknek és intézményeknek, a háromévenkénti Magyar Találkozókon felvonulás, kiállítás, sajtótájékoztatás útján igyekszünk ismertté tenni hazánk helyzetét, újságunkban időnként angolnyelvű melléklet jelenik meg, nemzeti hírességeinket propagáljuk stb. Érezzük azonban, hogy mindez nem elég. A magyarországi bolsevista rezsim négy évtizeden át mulasztással és magyarellenes megnyilatkozásokkal, propagandával annyi sokat ártott, amit az emigráció, szűkös lehetőségeivel nem tudott ellensúlyozni. Most ugyan sok minden megváltozott, de eddig csak lehetőségekben, amit még ki kell használni. Aggasztó azonban a magyarországi sajtó magatartása, és ha ezen a téren nem lesz változás, ez a mi helyzetünket is a korábbi állapotban tartja. Számos esetben fordulnak, különösen az újság szerkesztőjéhez, tanárok és diákok, hogy Magyarországról szeretnének illetve kell projectumot készíteni, de szinte semmi adatuk nincs, különösen a jelenleg folyó eseményekkel kapcsolatban. Szükség volna tehát füzetes méretű kiadványokra, (School Projects), amiben rövid történelem, magyar hírességek, a magyar nép jelenlegi helyzete határokon belül és kívül, turisztikai ismeretek, üzleti lehetőségek stb. szerepelnek. Fontos volna sajtóattasé alkalmazása (esetleg itteni személy) aki az emigrációs hálózattal együtt dolgozik.

Ad 2.) A magyar forradalom nem kapta meg a nyugati világ szemléletében azt a helyet, amire szellemtörténeti, politikai és a jelenkori történelemre gyakorolt szerepénél fogva jogosult volna. Jelentőségét politikai érdekekből az esemény után nagyon hamar elsikkasztották. **Göncz Árpád** elnök úr az évfordulón kiemelten említette, hogy a forradalom mindenkié, a reformkommunistáké is. Igen, annak indult, de a magyar nép forradalma lett. A nemzetközi baloldal, és annak sajtója (vagyis a nyugati nagysajtó) amely a kommunizmusnak nem megbukását hanem csak megreformálását, eredményessé tételét óhajtotta, a kezdeti lelkesedésből átváltott közömbösségre majd mellőzésre, a kádári reformirányzat népszerűsítésére, és széttáruló öleléssel fogadta a „Prágai tavasz”-t, ami attól kezdve a híriparban, csakúgy mint az igényesebb politikai publicisztikában magasabb és tartósabb értékelést kapott mint a magyar forradalom. Ennek a történelmi csalás méreteit öltő gyakorlatnak az ellensúlyozására az emigráció ereje és lehetőségei túl korlátozottak. Számos rendezvény és kiadvány jelzi ellensúlyozó törekvésünket, és azt is érezzük, hogy ezt folytatnunk kell, mintegy kiterjesztve Magyarországra is, mert a forradalom jelentősége még ott sem tudatosult, a kettősség annak megítélésére ott is fönnáll. Megfelelő tanulmányokra és eredményes népszerűsítésre van szükség, hogy a napjainkban kialakuló új európai szellemiség elvi forrásaiba beiktassa a magyar forradalmat.

Az ami ma történik Európában, a változás méreteit és jelentőségét tekintve, csak az 1000. év körüli változáshoz mérhető, amikoris kialakultak Európa nemzeti királyságai, államai. Ennek az ezredévnek az alapítói között ott volt a magyar nép, jelentős erővel és befolyással. Az új Európa kialakulása elvi, eszmei alapjának tekinthető a magyar forradalom követelése: a nagyhatalmi ellenőrzés, valamint a totális párturalom kiiktatása a népek életéből. Most, hogy a történelem ezt az irányt vette, nem a reformkommunisták, hanem a magyar nép megfogalmazta szándék teljesült. Nem szűnt azonban meg az elsikkasztási szándék, aminek ellensúlyozására, kivédésére komoly erőfeszítést kell tenni, amihez az emigráció is hasznosan hozzájárulhat.

Ad 3.) A Trianonban elszakított területek problémája nem csak területi (anyagi) probléma, hanem négymillió magyar tartós hadifogsága. Ebben a kérdésben is a legnagyobb bajunk a tájékozottság illetve a tájékoztatás hiánya. Két külön Trianon-nyelvet beszélünk mi magyarok és mások. Ezen kell változtatni és javítani, mert így nemcsak hogy nem értenek meg, de nem is akarnak meghallgatni. A mi érvelési módszerünk és követelésünk éppúgy módosításra szorul, mint mások ismerettára. Mindkettő a mi feladatunk. Ez par excellence külpolitikai feladat. A négymilliónyi magyar kisebbség problémáját európai dimenzióba kell emelni. Erre most kedvező a nemzetközi légkör, mert a mostani Európa-rendezés a korábbi két alkalomtól eltérően nem győztesek és legyőzöttek közötti zsákmány-egyezmény *at gunpoint*, hanem a teljes Közép-Európa eddigi státusának átszerelése. Jó benne az, hogy nem veszteségként remegünk győztesek gyűrűjében ezúttal, de rossz benne az, hogy az általánosság érdekében a határok sérthetetlensége kimondatott. Jó benne az, hogy nem szorongunk többé egyik nagyhatalom árnyékától sem, de rossz az, hogy a szomszéd államok vad ellenségeskedésbe kezdtek amiatt, hogy Magyarországon megszűnt az általuk okozott sérelmek iránti kukaság.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a helsinki ajánlások aláírójaként Magyarország nem vetheti fel a határrevízió javaslatát anélkül, hogy emiatt ne támadna nemzetközi bonyodalom. A határok revíziójának felvetése legfeljebb csak kormány-politikai tilalom lehet, (remélhetőleg átmeneti-leg), de semmi esetre sem lehet tilalom alá vetni a kérdést, mint nyíltan tárgyalható elvi álláspontot az országon belül és az emigrációban, csakúgy mint bármely más federációs javaslatot, az önálló Erdély gondolatát, vagy akár a Monarchia visszaállítását.

Közép-Európában 1920-ban teljesedett be a nemzetállam koncepció gyakorlata, ami a nyugati minta nyomán Európa keletén is a feléledő nacionalizmus programja volt. Talán azért is késett, mert nem volt meg a feltétele, a népek elhatároltabb települési mintája, másszóval, mert itt sokkal inkább egymásbafonódva éltek, így a természetes fejlődés nem hozhatta létre, csak az erőszak. És mert az igazságtalan volt, tartósította az ellenségeskedést. Mindaddig amíg az utódállamok megtarthatják a zsákmányt, érdekeltek a *nemzetállam–szuverénállam* koncepcióban, elleneznek bármiféle föderációt, vámuniót stb. A románok máris kijelentették, hogy ők nem akarnak Európába bejutni, ellenkezőleg meg akarnak szerezni minden ősi földet. Ez erős fáziskülönbség az európai egyesülés hajnalán.

A „dunai államok” összefogása mindaddig illúzió, amíg Trianon közöttünk áll. Trianon nemcsak magyar bánat, magyar sérelem, nemcsak forrása a reviziós követeléseknek, mert ha elhallgat mindez négy évtizedre, akkor sem szűnik meg az utódállamok törekvése, a terület megtartása érdekében folytatott irtóhadjárat az államhatáraikba zárt magyarság ellen. Az utódállamok viselkedése e téren teljesen független a magyar állam és társadalom viselkedésétől. Gyűlöletünknek nem a mi viselkedésünk az alapja, hanem a projektum sikertelensége, hogy az évszázad elején szerzett területeken még az évszázad végén is asszimilálatlan magyar tömegek vannak. A kérdés nyugvópontra juttatására nem lévén más receptjük, most, hogy a magyarok részéről felhangozhat a tiltakozás, a felfokozott gyűlölethez tudnak csak nyúlni. Igazuk megtámogatására elképesztő hazugságokat ömlesztenek a magyarokra, főleg a románok a négy évre visszatért Észak-Erdélyre vonatkoztatva.

Általános érvényű (a részleteket későbbre hagyó) **nyilatkozatot kívánunk a magyar külügyi kormányzattól** arra, hogy van-e szándéka elfogadni a nemzeti emigráció együttműködését általában és különösen a fenti kérdésekben. Az együttműködés bizonyos fázisaiban az összjátéknak bizalmas alapon kell folynia, mert az emigráció (természeténél fogva) módszereiben radikálisabb és a követelésekben előbbre lép. Különösen hasznosak tudunk lenni a románok politikáját, jellemét, gyakorlatát leleplező információk publikálása terén, amiket a magyar kormány valami oknál fogva nem indíthat útjára. Mindenesetre felvilágosító iratok tömkelegére lesz szükség, mert ellenségeink is ezzel operálnak. Csak egy példát említünk: Moldávia visszacsatolásának kérdése Romániához az itteni sajtóban gyakori és természetes jellegű téma, míg Erdély visszacsatolásának kérdését nemcsak pártoló, de még csak közömbös hangvételű hírként sem lehet elhelyezni.

Összegezve: az emigráció támogatja a magyar kormányt minden törekvésében, amit a kisebbségek érdekében kifejt, de nem korlátozza tevékenységét arra, ami a magyar kormány mozgáshatára. Elvben elfogadunk megnyugtató megoldásként olyan határmódosítási célt, amiben a magyar nép megnyugodott volna, ha Trianonban a határokat részrehajlás nélküli elvek alapján húzták volna meg. Veszteségünk így csak a történelmi jog alapján lett volna. Elvben egyetértünk az önálló Erdélyre törekvőkkel, mert van igazság abban, hogy az a terület nem osztható ketté sem igazságosan sem hasznosan, de legalább a magyar etnikum országon belüli aránya előnyösebb lehetne, annyira hogy remélhető így nemzeti jellegük és kultúrájuk megtartása.

Ad 4.) A nemzeti emigráció nagy örömmel fogadta a hírt, hogy Magyarországon a nép többségi akaratából nemzeti és keresztény szellemű kormány alakult. Mivelhogy a változás nem forradalom által jött létre, ami elsöpörte volna az előző rezsim kiskirályait – és a jelenlegi kormányzat vagy gyenge, vagy óvatos az ellenzék külkapcsolatai miatt, vagy nagyhatalmi figyelmeztetés korlátozza –, az átváltás csak felületi és marginális. Itt áll az új kormánnyal szemben a régi rezsim párt- és hivatali apparátusa bűnök bélyege helyett az ellenzékiség tisztes palástjában, ajkán a nép jogos követeléseinek gőgjével, megtámogatva a sajtó által, ahol ugyancsak elmaradt a tisztogatás, amely negyven éven át nem tanúsított annyi kormányellenes bátorságot, mint most egyetlen nap alatt. Új jelenség ütötte fel a fejét: antiszemitaság vádjával igyekeznek egyesek Maginot-vonalat maguk köré vonni újólag felfedezett származási különállásuk előnyeiből, aminek lőréseiből a nemzetért égő lelkű írókra, költőkre, politikusokra vadásznak, szavaikat kiforgatják, és úgy továbbítják külföldi szenzáció útjára, hogy a fabrikált ügyből árnyék vetődik a kormányra is és az egész országra. Éppen ennek a jelenségnek a külföldi vetülete késztet minket arra, hogy ezen a téren is felajánljuk segítségünket az ország jó hírnevének érdekében.

Ad 5.) Sok szó esik az Egyesült Európáról, de sehol nem olvashatunk a jövő terveiről, arról, hogy vajon abban az együttesben milyen különállásokra, egységen belüli szerkezeti elemekre kívánják osztani a földrészt, amely soha nem alakult egységessé, ellenkezőleg a történelem műhelyében a természetes fejlődésadta nyelvi, geopolitikai, gazdasági, vallási, kultúrtörténeti tájegységek váltakoznak rajta. Ezeknek a határait szelik át, és akadályozzák harmónikus működésüket a jelenlegi államhatárok. A Csatornától az Uralig terjedő európai egység nemcsak hogy nem kívánatos, de teljesen utópisztikus. Ezen belül akkor is létrejönnek tájegységek, ha azokat mellőzni akarják. Nem szükséges bizonygatni a Kárpát-medence tájegység jellegét és annak előnyeit a középhelyet elfoglaló magyarságra. A határok záróvonal szerepének csökkenésével, vagy megszűntével az említett helyzeti előnyünk azonnal felkínálkozik, de ugyanakkor külső gazdaságok vonzáskörébe is belekerülünk. Ezeket csak úgy védhetjük ki, ha tudatosul a magyar gazdálkodásban a Kárpát-medence-koncepció, és ha az vonzást tud gyakorolni Szlovákiára, Erdélyre, Jugoszlávia északi tájaira és Ausztria keleti lapályaira.

A Kárpátmedence-koncepció alapjává kell tenni a ma oly divatos multikulturalizmust. Ez az elv roppant jól hangzana nyugati, főleg kanadai, ausztráliai politikai fülekben. De amíg ez a nagy erőbedobással folytatott kohó-elmélet a vegyes kultúráknak itt helyet kíván biztosítani, a Kárpát-medencében a többrétűség történelmi forrású adottság. Közelebbről vizsgálva egy kárpát-medencei kohóban meghatározó elem lehetünk, míg egy régiók nélküli Európában beletöredezünk a környezetbe. Ez végülis az európai változás lényegéből kifejthető tanulság. Szent István akklimatizálta Magyarországot az akkor kialakuló Európához, ez telekkönyvezte országunkat ezer évre. A mai feladat ugyanaz, Európa új formákba szerveződik, amitől nekünk nem elzárkózni kell, hanem elébesietni, hogy ismét alapító tagok legyünk. Szerencsére a Szláv-Európa csak a két világháború sötét árnya maradt, és most már rajtunk múlik, hogy akciórádiuszunk átlépi a trianoni határokat, és a történelmi Magyarország egykori területeit a magyar kultúra és gazdaság vonzáskörébe tudjuk vonni. Nem szólamokkal, de az élet tényeivel kell leszerelni nagy türelemmel a környező népek politika-keltette mesterséges gyűlöletét a multikulturalizmus és egymás irénti türelem szellemében.

Nem hallgathatjuk el mélységes aggodalmunkat arra az esetre, ha a magyar népet fölkészületlenül éri egy olyan hirtelen változás, ami megnyitja a határokat, még mielőtt a Balkán és a kelet-európai térség konszolidálódik és pacifikálódik. Egy liberális korszak hasonló keleti elözönlésének emléke rémlik fel többszörös méreteiben. Szeretnénk Külügyminiszter Úrtól erre vonatkozóan tájékoztatást kapni: számol-e ilyen eshetőséggel a magyar kormány, és lát-e védekezési lehetőséget?

Ad 6.) Örvendve látjuk, hogy Magyarország nagy igyekezetet fejt ki az elszigeteltségből való kilépés érdekében. Külügyminiszter úr, csakúgy mint a miniszterelnök úr, szorgalmasan járja a világot, és amennyire ezt innét meg lehet ítélni: jó eredménnyel. Bizonyára ezt szolgálja a jelenlegi útja is. A magyar–ausztrál kapcsolatok kiépítése terén nagy szolgálatot tehet az itteni magyar társadalom. Ezt az itteni magyar küképviseleti szervek bizonyára kiépítik és szorgalmazni fogják. Egy ilyen feladat máris folyamatban van diákcsere akció lebonyolításával, ami szélesebb alapokra is kiterjeszthető jó szervezéssel.

★

Ez a fogalmazvány a külügyminiszter úr előzetes tájékoztatására szolgál, és az ausztráliai magyar szervezetek vezetőivel folytatott konzultáció alapján, **Csapó Endre** megfogalmazásában, **Fadgyas László** az Ausztráliai Magyar Szövetség elnöke jóváhagyásával került **Dr. Pordány László** nagykövet úrhoz, kérve a továbbítást.

A külügyminiszter pozitívan fogadta a tájékoztatást, részletesen válaszolt az emigrációs szervezetek vezetőinek gyűlésén Sydneyben.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (12)

Az emigráció demokrácia-képe

1991 február

Magyar parlamenti küldöttség járt Ausztráliában az ausztrál szövetségi parlament meghívására. A magyar delegáció tagjai: **dr. Dornbach Alajos**, a Ház egyik alelnöke, a Szabad Demokraták Szövetsége, **Pap András** a Magyar Demokrata Fórum és **dr. Mózes Mihály** a Szabad Demokraták Szövetsége képviselője.

Tíznapos látogatásuk hivatalos programjában szerepelt néhány találkozás a magyar közösséggel is: Sydneyben részt vettek vendégként az Actio Transylvanica műsoros erdélyi gálaestjén a Budapest Klubban; a NSW-i Magyar Szövetség nyilvános vacsoraösszejövetelt rendezett tiszteletükre; ugyancsak vacsoraösszejövetelen vettek részt a melbournei Magyar Központban, továbbá interjút adtak mind a sydneyi mind a melbournei magyar rádióműsor részére.

Egyelőre csak a sydneyi találkozásról szólva, a NSW-i Magyar Szövetség **Csapó Endré**t kérte fel, hogy tartson témameghatározó tájékoztatót, ami körvonalazza a látogatók részére az emigráció nézőpontját, és felsorolja részükre a minket foglalkoztató témákat és feladatokat.

Kardos Béla, a NSW-i Magyar Szövetség elnöke névszerint üdvözölte a küldöttség tagjait és a megjelent diplomáciai kar tagjait. Az est eseményeit tájékoztató szavai után három kérdést intézett a képviselőkhöz:

1. Miért van az, hogy akik az országot a jelenlegi csődbe taszították, ma havi 50–60 ezer forintos nyugdíjat élveznek?
2. Miért nem kaphatják vissza vagyonukat azok, akiktől azt jogtalanul elvették?
3. Miért tartják vagy teszik a levitézlett kommunistákat jól fizetett állásokba, ugyanakkor az arra rátermetteket nem engedik szóhoz jutni?

Vacsora után Csapó Endre felolvasta tájékoztatóját.

Annak idején a Magyar Élet az elhangzottak és azokra adott válaszokat részletesen közölte. Ennek a visszaemlékezésnek a célja csupán visszaidézni a parlament bizottság előtt elhangzott véleményt az akkor kialakuló magyarországi parlamenti képviseletről, amire akkor úgy tekintettünk, mint a legkevésbé alkalmasra a teljes változás részére. A nemzeti emigrációnak volt ideje az ország felszabadulására várakozó 45 évében elmélkedni arról, hogy milyen lenne az ideális demokrácia Magyarország számára. Megállapítottuk, hogy sem a keleten bevezetett egypártrendszer, sem a nyugaton elterjedt parlamenti képviseleti rendszer nem valósítja meg a népképviseletet, ami a demokrácia alapja lenne. A keleti gyakorlatról nincs mit mondani, a nyugatiról pedig azt látjuk, hogy nem éppen ellentéte az egypártdiktatúrának, minthogy pártalapon áll össze a törvényhozás háza, és több párt is létrehozhat a nemzet érdekeivel ellentétes célzatú, nemzetközi érdekeket szolgáló kormányzatot.

Az emigrációban így kialakult nézetet fontosnak tartottuk a látogató magyar parlamenti delegáció tudomására hozni.

A továbbiakban most csak azokat a részeket közöljük az akkor elhangzott tájékoztatóból, amelyekben kifejezésre jut a nemzeti emigráció álláspontja.

★

A változás odahaza Magyarországon, illetve Európa keleti felén folyt le. Mi itt szívdobogva követtük az eseményeket. Arra nem számítottunk, hogy a megszállás megszűnése évekig tartó folyamat lesz, mint ahogy az sem volt előre látható, hogy a kommunizmus oly látványos és kétségtelen összeomlása, a demokratikus politikai erők oly határozott színrelépése ellenére, a politikai establishment érintetlen marad. Pontosabban rámutatva: a pártállam emberei úgyszólván mindenütt megmaradtak, mint vezetők, az élet legfontosabb területein. Összefoglalva ezt a gondolatot, az események ilyen sorrendje és természete, eredményeiben is eredménytelensége arra figyelmeztet bennünket, hogy a kedvező külpolitikai fejlemények ellenére, bent az országban a szükséges változás még nem ment végbe.

Magyarországnak talpra kell állnia nagyon gyorsan és a legcélravezetőbb úton. Erre a feladatra a pártpolitikai törvényhozás, úgy ahogy azt megismertük, nem alkalmas. Csak akkor lenne alkalmas, ha mindenegyes pártnak csak arra lenne gondja, hogy miként segítsen törvényhozó erejénél fogva a gyors átalakulást elősegíteni és a végrehajtást szorgalmazni. Más szóval, a kormány munkáját segíteni. Mindegyik az egyetlen kormányét, ami ne a párté legyen, hanem az országé. Nem „erről" a kormányról szólok, hanem „a" kormányról, ami az ország akaratából törvényesen létrejött azért, hogy a törvényhozó szerv akaratát végrehajtsa.

A parlamenti demokráciából is van többféle. Úgy vélem, hogy Magyarországon a politikai tervezők a parlamenti demokrácia legalkalmatlanabb és legkevésbé demokratikus válfaját vezették be. Mert ugyebár azt mondtuk, hogy a diktatúrából elegünk van. Ez azt jelenti, hogy a pártok diktatúrájából is. Az még nem demokrácia, ha egy párt helyében több párt irányítja a politikát.

Magyarországról nézve, a nyugati parlamenti demokrácia egyértelműen szép és követendő példa. Ennek eredményeként tekintik azt, hogy ott rend van és jólét. A nyugati gyakorlatból mi itt az ausztrál szisztémát ismerjük jobban, a példát ebből vezetem le. A törvény lehetővé teszi korlátlan számú párt és pártszerű szervezet indulását a választásokon. Az, hogy itt mindenkinek joga van szavazni, a demokrácia alapja. Az, hogy kötelező szavazni, az alap megerősítése. De mindez csak a látszatot erősíti, a gyakorlat mást mutat. A gyakorlat az, hogy esélye a kormányzásra csak egyetlen pártnak, esetleg egyakaratú koalíciónak van. Ennek az ausztrál példának egy szerepe van csak itt, az hogy jelezzem, az ország törvényhozásában és kormányzásában pártakarat érvényesül.

A pártokkal még azon kívül az a baj, hogy valamiféle nemzetközi doktrinák szüleménye, mint például: kommunizmus, liberalizmus, szocializmus, keresztényszocializmus, stb. Miért van ezekre szükség akkor, amikor egy választó körzet beküldi képviselőjét a parlamentbe? A képviselő ne politikai eszmét képviseljen, hanem a választók érdekeit. Legyen tájékozott ezekben az irányzatokban, de ugyanakkor legyen mentes tőlük, elsősorban azért, hogy ne zavarja hűségét körzete és nemzete szolgálatában valamiféle politikai doktrina iránti elkötelezettség. Kell-e példa erre 45 évi bolsevizmus után? De itt is példa rá nyugaton az a gyakorlat, hogy képviselő csak pártember lehet, és képviselő csak úgy szavazhat a parlamentben, ahogyan őt a pártdirektórium (caucus) utasítja. Független képviselő nagy ritkaság. Ilyen gyakorlatban az a kis demokrácia is elvész, amit a titkos szavazás megenged.

Magyarországon most lett volna a kiváló alkalom letérni a pártdiktatúra rendszeréről, és rátérni a valódi népképviseleti rendszerre. Miért nem lehetett volna azt mondani, hogy mi nem a pártok képviselőit, hanem a magyar nép képviselőit akarjuk látni az új magyar parlamentben – azt mondani, hogy a pártok szervezzenek, lobbyzzanak, tanácsoljanak, de a törvényeket a magyar nép hozza, személyesen kiválasztott képviselői által?

A magyaroknak nem kellett volna külföldi mintákat lemásolni. Csak fel kellett volna eleveníteni, modern formába önteni a régi tradíciókat a régi apró autonómiáktól: a család, a nagycsalád, a falusi, községi elöljáróságoktól a szabad városokig, vármegyékig. Ezeket rombolta szét a múlt századi liberalizmustól kezve az eszázadi kommunizmus.

Erről szólt **Tamási Áron** a következőkben: *„Új kormányzati formát kell kialakítani, amely alulról épül fel, de legfelül erős kézben nyugszik. A nép sorsát hordozó és vállaló értelmiség kell, testvéri érzületű középosztály, és öntudatos, egészséges nép. Igazság az anyagi és szellemi javak elosztásában, és főleg, hogy az ország földje valóban azé a magyarságé legyen, amelynek számára szintén nincs és nem lehet máshol a világon hely."*

Liberalizmust említettem, amiről manapság ismét sok szó esik, olyanképpen ajánlva, hogy az volna a magyar nép követendő útja. Erről is már sok jellemzés hangzott el, már a múlt században, és minden más többet fejlődött azóta, mint a liberalizmus. Hadd idézzem ismét Tamási Áront, aki – miután nem volt politikus – érezte is a politikát:

„Beteg a lélek, mert az anyagelvűség olyan világnézetet kényszerített rá, amelyben meg kellett nyomorodnia. Az egészséges és természetes világnézetnek ugyanis három örök tényezője van az emberi lélek számára: az Isten, a természet és a társadalom. Emberhez méltó élet csak akkor képzelhető el, ha a lélek e három tényezőhöz való kapcsolatát megnyugtató módon rendezni tudja. Az anyagelvű korszak úgy rendezte ezeket a kapcsolatokat, hogy az Istent és a természetet kiűzte lelkivilágunk képéből, s élete színteréül egyedül a társadalmat tette meg, amelyben egyenlőtlen és gyakran méltatlan fegyverekkel folyt a küzdelem: ember és ember, osztály és osztály, nemzet és nemzet között. ... Bajosan lehet elképzelni, hogy jól rendezett társadalom jöjjön létre olyan világban, amely a lélek kultúráját „produkciókkal" akarja helyettesíteni; másfelől pedig az anyagi javak elosztásában olyan igazsággal mér, amely azoknak az igazsága, akiknek több van az anyagi javakból. Először az egyén békéje borul fel ilyen világban, azután a közösségek békéje, majd földrészeké és az egész világé..."

Tamási Áron ezt 1942-ben mondta, amikor az anyagelvűség világnézetét valló ideológiák küzdöttek boldoggá tenni a világot az örök tényezők félreállításával, üldözésével. Ismét semmi nem változott most, amikor minden megváltozott 45 év diktatúrája után. Mi úgy gondoljuk, hogy a költő által kifejezett szemléletben egységes lenne a magyar nemzet. Ilyen szemlélet esélytelensége okozott nekünk lelki fájdalmat, amikor a magyar parlamentben letorkollták olyan nagy számban a képviselők az öreg katonát, aki azt találta mondani, hogy a magyar honvédség harca a Szovjetunió ellen jogos és igazságos volt. Ebben a teremben számos olyan idős magyar van jelen, akik – velem együtt – még viselték a magyar királyi honvédség egyenruháját. Mi tanúsítjuk itt Önöknek, hogy Magyarországon a negyvenes évek elején a magyar királyi honvédséget nem hatotta át semmi más szemlélet, csak az, hogy megvédje azokat a határokat, amikben végre együtt élhettünk a Kárpát-medence úgyszólván összes magyarjával. Igen, kiment a magyar honvéd a Kárpátok előterébe, hogy elhárítsa országa újabb pusztulását. Aki ebbe Hitlert meg nácizmust magyaráz bele, az barátja annak a bolsevizmusnak és magyarüldözésnek, amitől akkor féltettük az országot, és ami végzetünkre bekövetkezett. Féltettük az országot a német megszállástól is. De nem adott a történelem olyan helyzetet, ami e veszéllyel szemben védelmet ígért. De adott a történelem ugyanakkor egy másik veszélyt, amiben a magyar nép a nagyobbik veszélyt látta. Ez a veszély bekövetkezett, megszállással, országcsonkítással és olyan rémuralommal, amit már nem lehetett elviselni. Nem kell ismételnem, ezt mind tudjuk és döbbenten állunk a Parlamentben lezajlott kép előtt.

Szóba került a magyar parlamentben az elszakított területek szobrainak visszaállítása. Mi itt úgy tudjuk, hogy visszahelyezésüket azért ellenezték, mert azok sértenék a szomszéd népek érzékenységét. Csakhogy: a szomszéd népek érzékenységét legfőképpen az sérti, hogy még nem pusztultunk ki egészen. Mindamellett gyerekes dolog azért visszahelyezni a négy szobrot, hogy bosszantsuk őket. Én sem tartom helyénvalónak azoknak a szobroknak a visszahelyezését, de más okból. Egyrészt nem szeretem az érzelmi hangulati elemeket megfelelő cselekedetek helyett, másrészt ezek a szobrok elérhetetlen célokra buzdítanak.

Mi a nagy országnak már csak a hírét ismerjük, de a fájdalomból nekünk is kijutott. Az utódállamok nem úgy jöttek létre, ahogyan azt a népek önrendelkezési joga és a nemzetállam elve előírta. De úgy jöttek létre, hogy tisztán magyarlakta városokat és vármegyéket is elvettek a magyar etnikum országából. Ha ezt nem tették volna, ma nem állna szemben három imperialista, zsákmányféltő állam az ötfelé tépett nemzettel. A jogtalanul megszerzett terület és népesség féltése tette gonosszá, ellenséggé, tömeggyilkossá a túljutalmazottakat. Eddig erre az volt az orvosság, hogy a károsult hallgasson. De lehet-e így felépíteni a béke és a rend Európáját?

Itt már rég nem az ezeréves határokról van szó, hanem négymillió magyarról, akiket négy idegen országban meg akarnak semmisíteni. A négy millió magyar nekünk igenis feladat és cél, amit nem elfeledtetni kell, hanem ellenkezőleg: napi gondjaink középpontjába kell helyezni! Addig magyar a mai határok között nem nyughat, amíg a határokon túl üldözik nemzettársait.

A szobrokkal kapcsolatban pedig azt javaslom: állítsanak fel négy új szobrot azoknak az emlékére és emlékezetben tartására, akiket Csekszlovákiához, a Szovjetunióhoz, Romániához és Jugoszláviához kényszerítettek, ott meggyilkoltak, megkínoztak, gyötörtek és ma is gyötörnek. Erre emlékeztessen a négy szobor. Emlékeztessen úgy, ahogyan emlékmű idézi Izraelben Auschwitzot. És ha még példa kell, akkor fogunk megbocsátani, ha az elkövetett bűnök színhelyén is állnak majd emlékművek, mint ahogy az auschwitzi emlékművek állnak szerte Németországban.

Szemrehányás és szidalom érte a miniszterelnököt a parlamentben, mert azt mondta: „15 millió magyarnak akarok a miniszterelnöke lenni". Egyes allergiások azonnal hevületbe esnek, amikor Trianont hallják, és nacionalistát, fasisztát kiáltanak. Azután jön az oktatás a realitásokról. A trianoni határok mellett azonban ott van a magyar nyelvhatár realitása is. Azon kívül ott van a trianoni határok és a magyar etnikai határok között élő négy millió magyar üldözése is. Ezért sem lehet megtagadni a 14 milliós kárpát-medencei magyar nyelvterület realitását semmiféle más realitással, mert az valóságos történelemalkotta tény, és annak mindenegyes sérelmi esete felveti a kérdést: miért kell ennek így lenni? Miért nem lehet ezen valamiképpen segíteni? Számunkra érthetetlen, hogy a magyar parlamentben nem állt fel minden képviselő tapssal köszöntve a honvédőt, amikor azt a kijelentést tette.

Irodám falán olyan térkép van, ami az 1943-as országhatárokat mutatja. A mai imperialista eredetű kisantant-határokkal szemben ez a '43-as határvonal megfelel a nemzetállam elvének, a népek önrendelkezési elvének és a történelmi igazságtételnek is. Nőjjünk ki egyszer már abból, hogy azért kell hallgatnunk, és fasiszta nép vagyunk amiatt, hogy fáj nekünk testvéreink sanyargatása. Legyen már egyenlő jogunk és esélyünk, hogy megbékélhessünk szomszédainkkal, és őket se ösztökélje genocidiumra a zsákmány méltatlan birtoklása.

Visszatérve az eredeti gondolatra: nem vagyunk megelégedve a magyar törvényhozás szerkezetével. A magyar nép sorsa néhány száz pártemberképviselő, adott esetben néhány pártvezető kénye-kedvére jutott. Hiányoljuk a felsőházat, hiányoljuk a tekintélyben tündöklő államfőt, de lefelé ugyanúgy hiányoljuk a nép köréből létrehozott demokratikus alapszerveket, pártpolitikától mentes polgári felépítményt. Az, hogy ez milyen legyen, annyira komoly feladat, hogy mindezek létrehozására javasoljuk a népképviseleti minisztérium felállítását. Ezt kérem üzenetként fogadni.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (13)

Kötelességeink, feladataink 1991

Ebben a megismételt írásban egy negyed évszázadra tekintünk vissza. Akkor még tele voltunk tervekkel, olyanokkkal amiket mi itt emigrációban még el tudtunk végezni, immár a felszabadult ország kormányával összhangban.

Akkor még együtt volt a magyar világemigráció nemzetpolitikai szemléletet kiépítő, a hazaiakkal szellemi és diplomáciai együttműködésre kész gárdája. Nagy feladatokra felkészülten kerestük a kapcsolatot a felszabadulás utáni külügyi kormányzattal, ilyen törekvésünknek nagy pátfogója volt a szabad ország első ausztráliai magykövete. Abban az időben a canberrai nagykövetségen nagy feladatokra készülő tanácskozások folytak. Egy ilyen tanácskozási előadást rögzít az alábbi írás.

Tisztelt Tanácskozás!

Az ausztráliai magyar emigráció két különálló tevékenységi területen végezhet támogató munkát a kisebbségek és a menekültek érdekében. Az egyik tevékenység anyagi, a másik diplomáciai.

Ami az anyagi segítséget illeti, ennek a feladatnak számos szervezet igyekszik eleget tenni. A segélyalapok megszervezésének módozataihoz, problémáihoz nem vagyok hivatott hozzászólni, mert ezekben nem veszek részt, de azért figyelemmel kísérem, hiszen az újságon keresztül eredményesen támogatjuk a gyűjtési akciókat.

Annyit azonban megállapíthatok, hogy szervezésben ugyan nincs hiány, de pénzben annál inkább. Több alkalommal rámutattam arra, hogy a pénzgyűjtés is professzionális foglalkozás, és támogató szerveinknek – Charity Act regisztrálásuk alapján – joguk van szerencsejátékot alkalmazni. Sajnos, a magyar közönség nem áll úgy anyagilag, hogy gond nélkül adhatna eleget. Akik viszont tudnának adni, azokban sajnos nincs elég adakozási kedv. Ezért kellene a pénzgyűjtést profi kézbe adni.

Jobban állunk a másik feladat terén. Az emigráció szervezetei, de neves írói, szakemberei is, úgyszólván az első naptól fogva foglalkoztak a trianoni kérdéssel, ami lényegében azonos a kisebbségi kérdéssel. Ha az utódállamokban nem üldözték volna a magyarokat, akkor talán nem is foglalkoztunk volna a trianoni kérdéssel, és megelégedett volna az emigráció foglalkozni a szovjetorosz megszállás dolgaival.

Az a körülmény viszont, hogy Magyarországon tilos volt Trianon következményeiről szólni és írni, valósággal tettre bőszítette az emigrációt. Valóban felháborító volt tapasztalni, hogy Magyarországon úgy fogalmaznak, mint ahogy Bukarestben, Prágában vagy Belgrádban. Az Új Magyar Lexikonban, Románia történetében ez olvasható: *„A kizsákmányoló osztályok 1940 augusztusában szolgai módon elfogadták a hitlerista Németország és a fasiszta Olaszország által Romániára kényszerített bécsi döntést, ami Észak-Erdély Romániától való elszakítását és a horthysta Magyarországhoz való csatolását jelentette.”* Ez a kiragadott példa minősíti a Lexikont, ami még ma is forgalomban van és fertőzi a szellemi életre készülődő ifjúságot, de jellemzi az egész magyar tudományos és politikai irodalmat is.

De lehetett-e nem felbőszülni azon az angol nyelvű könyvön, amit a Corvina Kiadó jelentetett meg *Hungary* címen. A könyv *Történelem* fejezetében Trianonról semmi többet, mint a következő négy mondatot lehet olvasni: *„In 1920, Parliament, elected under incredible terror, made Miklós Horthy regent of Hungary. By the Treaty of Trianon, signed in 1920, Transylvania was incorporated into Rumania, and the Northern Highlands into Czechoslovakia, while Croatia and the southern parts inhabited by Serbians went to Yugoslavia. With the aim of bringing about some moderation of the conditions of the Treaty, the regime carried on unbridled propaganda against the neighbouring peoples. This chauvinism and irredentism became the foundations of the policy pursued by the Horthy system.”*

Ezt a könyvet parádés kiállításban adták kézbe az idegeneknek a magyarországi kommunista komány követségein.

Egy másik példa: az 1974-ben idegenforgalmi, turisztikai céllal kiadott díszes fotóalbumban – *Hungary Today* – olvasható: *„The Trianon Treaty dictated by the Imperialist Powers, which determined the countrys new borders, was signed by the Counter Revolutionary Government in June, 1920. Huge areas, chiefly populated by various national minorities, were handed over to Czechoslovakia and Yugoslavia.”*

Azt, hogy a „különböző” nemzeti kisebbségek mellett négymillió magyart is elcsatoltak, a könyv kiadói lényegtelennek tartották megemlíteni. Történészek, vagy pszichológusok egyszer talán elfogadható választ adnak majd arra, hogy Magyarországon a baloldali politikai csoportok milyen okból helyeselték és helyeslik ma is Magyarország megcsonkítását, és az elszakított területeken élő négymilliós magyar nemzetiség kipusztítását.

Ezek a dolgok bizonyára felháborították a magyar nép többségét, de a lelki terror méretét jelzi az is, hogy nem lehetett ellene felszólalni. Ezek a dolgok háborították fel a magyar emigránsokat olyannyira, hogy a legvirágzóbb politikai tevékenység a Trianon-irodalom lett az emigrációban. A nemzeti emigráció sajtója és egyesületei rendszeresen, minden évben június 4-én megemlékeznek Trianonról, és folytatólagosan felszínen tartják az érdeklődést az elszakított részek magyarsága iránt. Folyóirataink nívós cikkekben ismertették évtizedeken keresztül a kisebbségbe került magyarok sorsát, és e tekintetben egyedüli forrásai ennek a kérdésnek a vonatkozó időszakban. Nagyon sokára fog az otthoni publicisztika a feladat szintjére emelkedni, hogy ennek az emigrációs Trianon-irodalomnak legalább a javát a magyar közönség ismert kincsévé tegye.

Még nagyobb feladat vár a magyarországi könyvkiadásra, ha a magyar közönség kezébe akarja adni az emigrációban megjelent könyveket Trianonról és a kisebbségi problémákról, vagy amit nem is remélhetünk egyhamar, ha idegen nyelvű tájékoztató könyvek megjelentetését elhatározza. A magyar közönség talán még ma sem tudja, milyen hálával tartozik professzor **Aylmer Macartney**-nek. 1945 óta Magyarországon nem jelent meg egyetlen olyan nagyvonalú történelmi munka, mint Macartney October *Fifteenth, A History of Hungary* című műve. De az, ami a mi tárgykörünkbe tartozik, ugyancsak Macartney professzor munkája, az 500 oldalas *Hungary and Her Successors*, ami első ízben 1937-ben jelent meg. 54 év után sem lehet hozzájutni Magyarországon ahhoz az egyedülálló tudományos történelmi munkához, ami a trianoni béke következményeit dolgozta fel.

A kisebbségi kérdéssel bőségesen foglalkoznak magyar szerzők angol nyelvű művei is. Itt említem meg **gróf Wass Albert** *Danubius Press* kiadóvállalatát, amely számos könyvet és füzetet jelentetett meg, főleg Erdéllyel kapcsolatban, és ezeket el is juttatták megfelelő helyekre.

A kisebbségi kérdés legmagasabb fokú tudományos művelője az Olaszországban élt, sajnos két évvel ezelőtt meghalt **Illyés Elemér**, akinek számos tanulmánya mellett két jelentős könyve jelent meg a *Columbia University Press, New York* kiadásában. Az egyik címe: *National Minorities in Romania*, a másiké: *Ethnic Cotinuity in the Carpatho-Danubian Area.*

Ausztráliában **dr. Varsányi Gyula** nemzetközi jogász, történész szerzett érdemeket tanulmányaival és *Border is Fate* című könyvével, amiben az államhatárok sorsdöntő szerepére mutat rá.

Egyedülálló elgondolás volt az Amerikában élő emigráns, **Sisa István** vállalkozása, a *Spirit of Hungary* című pazar kiállítású képeskönyv, ami bő tájékoztatást ad a kisebbségi helyzetről, nagyon mértéktartóan és tárgyilagosan. Ez a könyv nagy sikert és elismerést aratott korábbi kiadásaiban is, és nagyon alkalmas kézbe adni tájékozódásra vágyó politikusoknak. A magyar könyvkiadás büszkesége lenne, ha otthon jelent volna meg, és kitűnő szolgálatot tenne a külképviseletek kezében. Sajnos, az utóbbi törekvés zátonyra futott egy oktalan, még bolsevista időkből származó beidegződésen – Sisa Istvántól éppen a napokban érkezett levélből idézem – *„Más forrásból arról értesültem, hogy a Spirit of Hungary egy példányát valamikor odaadták a Sajtófőosztály korábbi vezetőjének recenzálásra, de az ő véleménye, aminek írásos nyoma nincs, az volt, hogy a könyv romániai, erdélyi vonatkozású megállapításai a románok érzékenységét sértik, és tiltakozásukhoz vezethet, emiatt hivatalos magyar terjesztése nem vállalható.”*

Azt hiszem, a románok érzékenysége mindaddig sérült lesz, amíg ki nem pusztul az utolsó magyar is. Ha a minisztériumban erre az elvtársi figyelmességre továbbra is tekintettel lesznek, akkor csak olyan könyveket fognak kézbeadni a külképviseleteken ezentúl is, mint amilyeneket fentebb idéztem.

Nem véletlen, hogy magyarországi tartózkodásom idején érdeklődtem a kisebbségi kérdéssel foglalkozó irodalom iránt. Azokban a hónapokban csak egy könyv jelent meg ebben a témában, **Kocsis Károly** *Magyarok a határokon túl* című munkája, a Tankönyvkiadónál. A rendszerváltozás első idejének nagyon élénk érdeklődő szakaszát addigra a könyvkiadás, vagy helyesebben könyvvásárlás mélypontra zuhant állapota váltotta fel. Szerencsére még az érdeklődés időszakának tetőpontján jelent meg **Rónai András**: *Térképezett történelem*, **Raffay Ernő**: *Trianon titkai, avagy hogyan bántak el országunkkal*, és **Palotás Zoltán**: *A trianoni határok* című kötete.

Palotás Zoltánt említve, ő volt az egyetlen, aki a mi kérésünkre megemlékezett az idei trianoni évfordulóról, egy cikk és egy rádióelőadás keretében.

Nem lehet azt mondani, hogy a magyarországi sajtó mellőzi vagy szabotálja a kisebbségi témakört, sőt egyes cikkek nagyon tiszteletreméltó módon foglalkoznak vele, de általában nem tartom arányosnak a probléma kezelését a fenyegető veszély nagyságával.

Amennyit mi a Magyar Életben foglalkoztunk a kisebbségi kérdéssel, felér egy jókora gyűjteménnyel. Trianon, a határkérdés, a kisebbségi kérdés mind elválaszthatatlan Közép-Európa jövője kérdéseitől. A jelen kor magyarjainak a felelőssége, hogy Európa új rendjébe miként jut be a magyar nép – egységben, vagy hány részre szakítva. Egyet meg kell jegyeznünk: könnyebb nem változtatni. Ennél fogva semmi nem fog változni, ha mi tétlen maradunk. Ismét egy terület, ahol az emigrációra kezdeményező feladat vár. Itt hozhatja meg a gyümölcsét az a kertészkedés, amit mi a kisebbségvédelem faiskolájában gyakoroltunk négy évtizedben át.

Meg kell mondani azt is, hogy a magyar külpolitika nagyon határozottan felvállalta a határokon túli magyar kisebbség védelmét. Ha nem is érte el még azt, hogy a kisebbségvédelem önálló kötelezettségként terhelje az államok kormányait, mint ahogyan az emberi jogok alaptörvénybe iktatását szorgalmazzák a nemzetközi fórumokon, annyit elért a magyar külpolitika, hogy a kisebbségi problémák emlegetésekor odafigyelnek. Ennek értékét akkor ér- zékeljük, ha összehasonlítjuk például azokkal a régi időkkel, amikor Grósz Ceausescuval találkozott Aradon.

Nagymértékben segítette a románok marosvásárhelyi arroganciája és a szerbek jelenlegi magyarellenes viselkedése a magyar kisebbségi kérdés színretételét. Ennek a lendületével kellene tudatosítani elsősorban Európa-szerte azt a felismerést, hogy a most felszabaduló Közép-Európában nem lehet követni az egységesítésnek azt a gyakorlatát, amivel létrehozták Nyugat-Európában a gazdasági közösséget. Ennek oka abban rejlik, amiben eltért Európa e két részének átrendezési módszere. Vagyis az, hogy amíg Nyugat-Európában vajmi keveset változtak az államhatárok, és azok változásakor figyelembe vétetett az etnikai helyzet, addig Közép-Európában a határok nagy mértékben változtak, és nagy mértékben nem vették figyelembe a nemzetiségi térképet.

Közép-Európában a határokat a bosszú, a gyűlölet és a győzelem mámora hozta létre kétszer fölhabzó eufóriával annak a politikai tervnek megfelelően, hogy ne legyen akadálya, ellenfele a világhatalmi célokban partnerré emelt Szovjetuniónak. Most azonban, a terv csődje hangulatában, itt az ideje a Szovjetunió túlzott szerepéből visszahúzódása után helyreállítani azt a rendet Közép-Európában, ami megfelel a természetes történelmi fejlődésnek.

Nekünk, magyaroknak, egy kötelességünk van, és egy feladatunk, ha meg akarunk maradni: kötelességünk megmenteni a kisebbségi sorba került négymillió magyart az európai, keresztény, magyar kultúrkör számára. Miképpen? Minden lehetséges módon! Ami a feladatot illeti: vissza kell hozni az európai Európába azokat a területeket, amiket az ortodox-szláv Balkán és Kelet elragadott. De ez nem csak a mi feladatunk, hanem Nyugat-Európáé is.

A mai Európa irtózik a konfliktushelyzetektől. Ez látszik most a délszláv háború nyomán. Európának azonban meg kell tanulnia, hogy Balkán népei csak államhatár-kategóriában tudnak nemzeti politikát folytatni, és ha ez ellen nem lesz receptje, még évszázad múlva is fellángolnak a határok tágítására vívott háborúk. Ez természetes velejárója a nemzetállam-eszmének, amit arrafelé komolyan vesznek. Federációt még a nyelvrokonokkal sem akarnak, nemhogy másféle népekkel.

Ha úgy fogjuk fel a népek, az országok közösségét, mint az egyének társadalmát, akkor el kell jutni addig a felismerésig, hogy az állami egyedeknek épp úgy törvénytartóknak kell lenni, mint az embereknek. Ma a nemzetközi térségben még anarchia uralkodik, amiben a csendes időszakot egy-egy nagyhatalom tekintélye, terrorja biztosítja. Lehetetlen állapot, hogy a magyar népet azért lehet ötfelé szakítani, mert az ellene szövetkezők erősebbek. Ötfelé szakíttatásunknak, ebbéli állapotban tartásunknak ez az imperialista összeszövetkezés az egyetlen fizikai és jogi alapja.

Rajtunk múlik, hogy hangot adjunk minden fórumon annak, hogy az elképzelt közös európai házban már ne érvényesülhessenek a háborús zsákmányolás törvényei. Ehhez azonban az kell, hogy kidolgozott tervünk legyen a magyar jövő megmentésére, és ezt a tervet el kell fogadtatni azokkal, akik a sorsunkat intézik. Ehhez pedig három dolog kell: információ, információ, és információ!

(Elhangzott Canberrában, **Csapó Endre** előadásában, a nagykövetségi 2-ik magyar tanácskozás keretében.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (14)

Az emigrációnak van még feladata

1991

Beszámolót várnak tőlem sokan magyarországi utamról. Olyanok is, akik önmaguk már többször hazalátogattak. Nyilvánvalóan arra kíváncsiak: én hogyan látom az otthoni változásokat, lehetőségeket. Ha a kérdést úgy tennék fel, hogy találkoztam-e olyan jelenséggel, ami váratlan volt, ami megdöbbentett, azt kell mondanom: igen, volt ilyen is. Erre is kitérek. Számomra azonban ennél fontosabb az, hogy a Magyarországon szerzett helyi tapasztalatok nem cáfolták meg azt a képet, ami még elutazás előtt alakult ki bennem a másodkézből kapott ismeretek alapján. S örömmel tapasztaltam, hogy mindaz a tudósítás, amit újságunkban nyújtunk az otthoni helyzetről, milyen nagy mértékben helytállónak bizonyult.

Elutazásom előtt **Józsa Erika** interjút készített velem. Ennek során kifejtettem, hogy engem elsősorban az fog érdekelni, hogy milyen mértékű változást képes a magyar nép kitermelni saját erkölcsi tartalékaiból, és meddig mehet el ez a változás a nemzetközi akadályokkal szemben. Kíváncsiságomnak ez a része bizonyult részemre a legfontosabb kérdésnek, azzal a különbséggel, hogy a változásoknak sokkal inkább belső, mint külső akadályai vannak. Külső akadályként olyasmire gondoltam, hogy a nagyhatalmak előírnak bizonyos korlátokat, mint ahogy megszoktuk, elsősorban az elszakított területek magyarsága védelme terén. Nos ilyen tilalmakról nem hallottam, ilyen természetű utalást nem találtam a hírek között.

Otthoni tartozódásom alatt történt az a történelmi esemény, hogy 1944 óta első ízben nincsenek megszálló csapatok a trianoni Magyarország területén. A keleti nagyhatalom kivonta fegyveres alakulatait Magyarországról. E cselekedettel megszűnt a lehetősége is annak, hogy Moszkvában előírjanak magatartásunkat illetően bármiféle tiltást vagy tennivalót. Az ország visszanyerte szellemi és megnyilatkozási szabadságát. A nyugati nagyhatalom túl messze van ahhoz, hogy beleszóljon a dolgainkba, ami ezen a tájon részükről közvetlenül sohasem volt meg. Természetesen azt kívánják tőlünk a nyugati hatalmak, hogy az országban nyugalom legyen, érvényesüljenek a demokratikus szabadságjogok, és ha fennáll az élet- és vagyonbiztonság, akkor szívesen lépnek velünk politikai és gazdasági kapcsolatba. Ez örvendetes légkör, olyan, amit 1914 óta nem élvezhetett az ország.

Azután, hogy leszögezhettük cselekvési függetlenségünk fennállását a nagyhatalmak viselkedése és türelme folytán, a kérdésnek csak az első része vár megválaszolásra, vagy talán jobb, ha átfogalmazzuk, így: Miért nem képes a magyar nép kellő mértékű változást kitermelni saját erkölcsi tartalékaiból, annak ellenére, hogy a nagyhatalmak, ebben már nem akadályozzák? Ebben már benne van az az állítás is — amit korábban csak olyan jelekből következtethettünk, amikről szerettük volna, ha nem bizonyulnak megbízhatóknak —, hogy a magyar nép erkölcsi tartalékai túlságosan megfogyatkoztak annak a történelmi feladatnak a végrehajtására és az alkalom kihasználására, hogy a bolsevizmust felszámolja.

A kommunista állam megszűnt, de a bolsevisták maradtak. Ha körültekintünk a környező országokban, azt látjuk, hogy Magyarországon épült ki a legnagyobb mértékben a kommunista hatalmi szervezet nemzetellenes jellege. Nálunk az ún. nemzeti kommunizmus elképzelhetetlen volt, mert a mi bolsevistáink, születhettek bár az ország gyermekeiként, de nem tartoztak a nemzethez. Ezt folyamatosan sokszor ki is nyilvánították. Ötvenhatban pontosan ezen a vonalon futott végig a forradalom barikádja. Az erkölcsi törést viszont Kádár három évtizedes uralma hozta létre. A kádári párthatalomban a marxizmus materiális érdekeltségű szocialistái leszorították a pályáról a kommunizmus idealistáit, és letérve a munkáshatalom amúgy is hazug elméletéről, az értelmiségre tették le uralmuk alapjait. Harminc év elég volt ahhoz, hogy a spiclirendszer szitáin fennakadó, és Ötvenhatban megnyilatkozó nemzeti érzésűeket lesodorják az értelmiségi pályáról.

A kádári időkben kinevelődött elit a változás idejére olyan sok szállal kötődött a hatalomhoz, hogy annak jó része nem a kommunista idők vezetőinek a bukásában, hanem az átmentésben volt érdekelve. Mi több, ezen az átmentésen már hosszú éveken át dolgoztak olyan eredménnyel, hogy amikor beérett a változás ideje, már bent ültek új pozícióikban. Materialista imazsámolyaikat megfordították keletiről nyugati irányba, s immár a demokrácia és liberalizmus hittételeit hirdetik ugyanolyan meggyőződéssel, mint előbb a szocializmust, hiszen akkor az, most ez védi jogaikat az elnyomott és kifosztott néppel szemben

Innét messziről néhány dolgot nem értettünk meg, avagy félreértettünk. A 80-as évek közepén oly bátor és derék ellenállók, szamizdat-készítők ma egytől-egyig az ellenzék legnemzetellenesebb megnyilatkozói, a kommunisták védelmezői, az ország külföldi hírnevének rongálói és minden nemzeti megnyilvánulás gyalázói, vagy legalábbis ellenzői. Akkor hirdetett elveik megtagadása csak az egyik élmény; a másik az, hogy előre tudatosan becsapták az országot, és még azt is kimanőverezték, hogy az országos választások nemzeti és keresztény többségével megválasztott kormány a nép háta mögött egyezséget kötött velük. Így állt elő az a helyzet, hogy az ország szabadsága és függetlensége elnyerése, a választások eredménye, a nép többségi akarata ellenére a magyar nép nem volt képes véghezvinni kellő mértékű változást a kommunistáktól való megszabadulás terén.

Magyarországi tartózkodásom idején, az emberekkel való beszélgetéseim során nagyon hamar előjött ez a kérdés. Abban szinte mindenki megegyezik, hogy jó dolog volt elkerülni a véres forradalmat, de nagyon veszélyes játék elkerülni az elodázott változást. És itt nem arról van szó, hogy miért hagyjuk futni a bűnösöket, hanem arról, hogy ezek a bűnösök, akik a párt védelméből élvezett kiváltságos pozícióikból kifolyóan kiemelt jómódot érdemeltek ki a múltban, most ennek a kormányzatnak a türelméből megtarthatták vagy átválthatták kiváltságos pozícióikat, és a jó időben lefolytatott privatizációval mérhetetlen magánvagyonhoz jutottak. Hatalmuk nem kevesebb, mint ami volt csak más természetű, és ha ebben konszolidálódnak, mind kevesebb mód lesz az elszámoltatásra.

Az ország szociális feszültség lázában ég. Ha ez így megy tovább, két tábor szellemi, vagy ki tudja milyen háborújára kerülhet sor. Az elégedetlenség egyelőre még nem politikai jellegű, a gazdasági bajok miatt még csak szociális tartalmú. De már folyik az ún. liberális sajtó részéről a politikai heccelés, amivel nem éppen kívánatos irányba akarják hajtani az indulatokat, csak azért, hogy lejárassák azt az oldalt, amelyik már türelmetlen a bolsevisták túlkapásai miatt. (A bolsevista jelzőt használják Magyarországon a volt kommunisták megjelölésére, jelezve, hogy a kommunizmus megbukott, de a bolsevisták még itt vannak.) Azt hiszem, felesleges itt utalni a sajtó, rádió és tévé viszonyaira, ezek itt is eléggé ismertek. Talán kevésbé ismert az a nemtelen háború, amit a néhány nemzeti szellemű újság és folyóirat ellen folytatnak.

Az újságterjesztés még ma is postai monopólium. A Posta nemcsak szállítja az újságokat, hanem értékesíti is, saját eladóhálózata által. Az újságárudák nagy része a postáé, ezért is nem lehet a postát kikerülni. Az újságok kiadói nem írhatják elő a postának, hogy hova mennyit küldjön, így az teljesen meghatározza a lap sorsát. Ha meg akarnak buktatni egy lapot, akkor keveset küldenek oda, ahol elmenne és sokat oda, ahol nincs rá szükség. Ez is bolsevizmus. Néhány derék magyar író, szerkesztő hősi küzdelmet folytat, hogy legyen igaz tájékoztatás, miközben jó papíron, szép színes nyomásban ömlik az erkölcsi piszok és támadás minden ellen, ami erkölcsös és nemzeti.

A lélek elfásultságának a jelét is észre kellett vennem minduntalan. Nemcsak a fővárosban, de vidéki városokban, községekben is még hirdetik az emlékművek a hála és a köszönet kőbe vésett mondatait „a dicsőséges Vörös Hadseregnek hazánk felszabadításáért”. Semmi nem történt az oroszok kivonulását követően ezen a téren. Szomorú látvány annak, aki végre hazajut a felszabadult Magyarországra, hogy úton-útfélen ami kőbe vésett olvasnivaló van, az egy idegen hatalmat dicsőít, és a magyar nemzetet megalázza. Szomorú, hogy a fővárosi elöljáróságban senkinek nem jut eszébe eltávolítani a Lánchídról a kommunista rémuralom idejének államcímerét. Szomorú hogy nem akad parlamenti képviselő, aki törvényt javasolna a múlt rezsim szervilizmusa tárgyainak az eltávolítására. Szomorú, hogy nem akad egynéhány bővérű fiatal, esetleg Fidesz-tag, aki lehúzna egy-két szobrot, hogy ráterelje a figyelmet erre a mulasztásra. Nem ez lett volna a legfontosabb — mondta valaki, lemosolyogva fölháborodásomat. Na jó, de hol vagyunk még a legfontosabbtól, ha még itt sem tartunk?

A déli végeken magyar falvak ellen, védtelen magyar és horvát lakosok ellen fegyveres támadások folynak. A támadó a kommunista vezetők hadserege, és nincs, aki védelmet nyújthatna ellenük. A budapesti sajtó egy része a szerb hírügynökség közleményeit továbbítja, amelyek támadják a magyar kormányt amiatt, hogy szót emel a határokon túli magyarok érdekében. Ez a sajtó felelős azért is, hogy a magyar közönség nagy része nem tudja, hogyan és mikor kerültek ezek a magyarok a határon kívülre. Ez a sajtó nem emlékezett meg Trianon évfordulójáról, és nem fáradozik azon, hogy a magyar nép tájékozott és határozott legyen történelme olyan napjaiban, amikor a két világháború erőszakrendjének összeomlásakor esetleg sor kerülhet jobb körülményeket kialkudni nemzetközi fórumokon a négy millió hadifogoly magyar részére.

A felszabadulás folyamatában lévő Magyarországon nem találkoztam még olyan tanulmánnyal vagy törekvéssel, ami a forradalmi munkástanácsokra felhívná a figyelmet. Ha a mai parlament törvényhozóiban volna törekvés demokratikus intézmények létrehozására, csak szabad utat kellene adnia a tanácsok működésének. Ezzel csak megerősítené a rendszer demokratikus alapjait olyan intézménnyel, amit a nép magáénak érez, amihez ragaszkodna, és amin keresztül gyakorolná önkormányzati jogait. Hogy a párt- rendszer és tanácsrendszer között mekkora a különbség a demokrácia mérlegén, az megmutatkozott akkor, amikor a magyar szabadságharc elbukott. A politikai pártok a szovjet támadás napján megszűntek, ugyanakkor a munkástanácsok felvették a harcot a Kádár-féle bábkormány ellen olyan eredményesen, hogy egy álló hónapig a hazaárulók képtelenek voltak az országot kormányozni. Ezt követően még hat hónapig állták a harcot az üzemekben, csak az elhurcolások terrorja – amit a nyugati hatalmak megszemlélni sem voltak hajlandók – vetett véget hősi küzdelmüknek. Vezetőik mind áldozatul estek, börtön és halál várt rájuk. A világ elfelejtette őket, és a felszabaduló magyar társadalom első kormányzata még nem fordított rájuk figyelmet.

A munkástanácsok hőse 56–57-ben **Rácz Sándor** volt, akit hívei két évvel ezelőtt köztársasági elnöki tisztségre jelöltek. A szép szándék célját tévesztette. Rácz Sándor nimbusza alkalmas lett volna a munkástanácsoknak az ő elnöklete alatti újjászervezésével arra, hogy a munkásosztályt számereje, gazdasági és történelmi jelentősége szintjére emelje az új rendszer. Ezzel az új rendszer – a demokrácia eszménye szolgálatára tett történelmi és elvi jelentőségű cselekedet mellett – jóvátételt nyújthatott volna a munkásosztály részére azután, hogy a munkások nevétől hangos bolsevista pártdiktatúrában éppen a munkásosztály volt a legkifosztottabb, legelnyomottabb.

A békés átmenetnek áldozatává vált a nemzeti forradalom szá-mos követelése; hogy csak a legfontosabbat említsem, annak idején elvetette a kommunizmust, de nem akart kapitalizmust sem. A kapitalizmus restaurációját most a szocialisták végzik el, és ha ez a szép, békés, kerekasztalos változás megint elsikkasztja a forradalom követeléseit, akkor a magyar demokráciát eltemethetjük, mielőtt megszületett volna.

Végül hadd szóljak arról, hogy a magyar nagyközönségnek csak halvány és nem is megfelelő ismeretei vannak a magyar nemzeti emigrációról, pedig tanúsíthatom, hogy nagyon is érdekli az otthoniakat – hogy élünk, mit csinálunk. Készségesen álltam rendelkezésre, amikor csak kértek rá, hogy tájékoztatást adjak itteni életünkről. Három rádióadásban, négy újságban adtam interjút, négy községben tartottam előadást, két ünnepélyen szerepeltem az ausztráliai magyarok nevében, számos kisebb gyülekezetben, magántársaságban adtam tájékoztatót, találkoztam amerikai, kanadai, svédországi és németországi magyar vezetőkkel, tárgyaltam a Magyarok Világszövetsége új főtitkárával, a külügyminiszter úrral és a kabinetiroda főnökével, kihallgatást kértem a belügyminiszter úrtól, és üzenetet a köztársasági elnök úrtól. Sok száz emberrel beszéltem, és ennek alapján mondhatom, hogy megvan az érdeklődés a nemzeti emigráció iránt. Két láda újságot osztottam szét, és mondhatom, mindenütt a legnagyobb elismerést hallottam az ausztráliai Magyar Életről, nem egy esetben, mint az emigráció legjobb újságjáról. Ha nem is tudnak rólunk eleget, de az ausztráliai emigrációról szinte egyöntetűen úgy tudják, hogy megtartottuk magyarságunkat, s példásan dolgozunk hazánk és népünk érdekében.

A magam részéről örülök, hogy megtettem, megjárhattam ezt az utat. Sok értékes tapasztalatot, sok kapcsolatot és új barátot szereztem, akikkel a jövő terveit szőttük. Látom az együttműködés lehetőségeit mind társadalmi, mind politikai, mind gazdasági téren. Igyekszem ezeket a gyakorlati megvalósulás útjára terelni.

Az elmúlt negyven év sok kárt tett a nemzet lelkében és az ország javaiban. A magyar nép szorgalmas és bizakodó, de eredményes csak akkor lesz, ha megkapja felemelkedése feltételeit. Ezeket a feltételeket gátolja a bolsevisták jelenléte és berendezkedése a magyar gazdasági és szellemi életben, a tájékoztató iparban.

Amíg ez az állapot tart, nekünk, emigránsoknak van feladatunk.

Addig még ne beszéljenek arról, hogy megszűnt az emigráció létjogosultsága.

Csapó Endre

(Magyar Élet, 1991. október 3

[Ennek a sorozatnak ma, 2017-ben fontos szerepet szánunk. Magyarország nemzeti kormánya törvénybe foglalta, intézményekkel támogatja a nemzeti összetartozás gondolatát. A kárpátmedencei sikeres megvalósítás mellett a nyugati magyarság (diaszpóra) bekapcsolása kevés eredményt tud felmutatni a hazai nemzetpolitika tájékozatlansága miatt. Ezt kívánjuk pótolni korábbi írások közzétételével.]

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (15)

Emigráció a nemzeti újjáépítés szolgálatában

Visszaemlékező sorozatunk célja felidézni az ausztráliai magyar szervezetek és egyének igyekezetét, cselekvő részvételét a szovjet iga alól felszabadult Magyarország történelmi küzdelmében, amikor a nemzet jobbjai nagy erőfeszítéssel építették a független és szabad ország intézményeit, keresték a kibontakozás lehetőségeit. A korabeli beszámolók őrzik ennek a feladatnak a részleteit.

Kardos Béla beszámolója magyarországi küldetéséről 1992-ben

(Elhangzott 1992. október 24-én, a canberrai Magyar Nagykövetségen, a IV. Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Tanácskozáson.)

Ahhoz, hogy két hónapos kárpát-medencei utamról részletesen beszámoljak, talán egy teljes nap sem lenne elegendő.

Ezért kénytelen vagyok csak a főbb, lényegesebb eseményekkel foglalkozni. Azokkal, amik legközelebb állnak szívünkhöz és érzelmeinkhöz, amik leginkább foglalkoztatják elménket és fantáziánkat.

Elsőnek veszem a nemzeti emigráció és az otthoni mértékadó szervezetek közötti együttműködést. Különös tekintettel a magyar történelmi igazság hirdetésére, a külföld felé irányuló tájékoztató munka beindítására vonatkoztatva, az elszakított területeken élő véreink érdekvédelme és önrendelezési jogainak kivívására.

A *Határontúli Magyarok Hivatala*, augusztus 18-án e magasztos cél érdekében, **Bégány Attila** kormányfőtanácsos és **Zika Klára** rendezésében, egésznapos fórumot tartott, fenn a várban, kb. 4–500 főnyi hallgatóság előtt, ahol a de. folyamán számos értékes előadás hangzott el. Többek között **Csapó Endre**: *„A nemzeti emigráció kisebbségi politikája”* című értekezése, ami a nap leggerincesebb tanulmánya volt. Ezt **Ámon Antal** olvasta fel, és Ő ismertette a du. folyamán a tervezett *Külföldi Tájékoztató Intézet* (KÜTI) és a *Kisebbségi Adattár*ra vonatkozó ausztráliai javaslatot is.

Ekkor kaptam én is szólásra lehetőséget, hogy ismertessem az *Ausztráliai Magyar Szövetség*be tömörült szervezetek ezirányú ténykedését. Különös érdeklődésben részesült legújabb brosúránk, amit a vajdasági magyarok autonómiájának elérése érdekében jelentettünk meg. **Ágoston András**, és **Hódi Sándor** a *Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége* elnöke ill. alelnöke, külön köszönetét fejezte ki értékes és eredményes munkánkért. Felszólalásom után a román *Rompress* tudósítója azonnal interjút kért és kapott tőlem.

A fórumon **Dr. Entz Géza** a *Határontúli Magyarok Hivatala* működését felügyelő államtitkár, du. pedig **Dr. Pordány László** canberrai nagykövet elnökölt. A nap jelentőségét nagyban emelte, hogy felszólalt **Dr. Jeszenszky Géza** külügyminiszter is, és hogy szemünk láttára jött létre az anyaország, az elszakított területek, és a nemzeti emigráció képviselői között az a régen esedékes szellemi és fizikai kapcsolat, amit eddig hiányoltunk.

Öröm volt látni a téma szakembereit: **Magyaródy Szabolcs**ot Kanadából, **Sisa István**t az USA-ból, **Hódi Sándor**t a délvidéki Vajdaságból, **Duray Miklós**t a Felvidékről, **Jeszenszky Géza**t, **Entz Géza**t, **Bégány Attilá**t az anyaországból, és sokan másokat, amikor egymás kezét megszorítva, hitet és ígéretet tettek, az egyetemes magyar kérdések felvállalására és célra juttatására.

A tanácskozás folyamán **Duray Miklós** vezetésével működ bizottság összeállította azt a zárónyilatkozatot, amit végül is a *Magyarok Világszövetsége* küldöttközgyűlése és a *Magyarok III. Világkongreszszus*ának népes tábora a záró ünnepélyen egyöntetűen elfogadott, s ami a *Magyar Élet* hetilapunk hasábjain is megjelent.

Megjegyzem, hogy a fórumon ismertetett, általunk javasolt *Külföldi Tájékoztató Intézet* és a *Kisebbségi Adattár* megvalósításának kérdését a *Magyarok Világszövetsége* (MVSz) közgyűlésén, mint határozati javaslatot ismertettem, s azt a küldöttgyűlés egyhangúlag elfogadta, s így azok az MVSz feladatává váltak.

Ide tartozik az is, hogy a *Magyar Demokrata Fórum*-nak (MDF) is van *Határontúli Magyarok Osztálya*, ennek egyik elnökségi tagja, **Nahimi Péter** a vezetője. Vele is megismertettem az AMSz eddigi tényked-ését és a KÜTI felállításának terveit. Ő viszont ismertette elképzeléseit, és az általa szerkesztett *Nemzetpolitikai Szemlét*, amihez tőlünk is kért tanulmányokat.

Másodiknak szeretném a jelenlegi magyarországi helyzetképet felvázolni. Sokat hallunk mostanában **Csurka István** *„Néhány gondolat…”* című tanulmányáról. Igen érdekes és merész írás, ami hét és fél újságoldalon, azaz kb. 60 gépelt oldalon, minden kertelés nélkül bemutatja a jelenlegi magyarországi állapotokat: a rendszerváltozás hiányát, a számonkérés elodázádát, a privatizáció visszaéléseit, a részleges kárpótlás elégtelenségét, és a koalíciós kormány ill. annak vezető pártja az MDF hiányosságait. A tanulmányt Ausztráliában is bárki olvashatta, ha nem a Magyar Fórumban, akkor az újraközlésekben. Már tervbevették második javított kiadását.

Csurkánál betelt a pohár és kicsordult, és akire ráfröccsent azt vörösre festette. Olyanokat is, akiken nem lett volna szabad foltot ejteni, mert őket a nemzetközi közvélemény védi. Szóval, fél oldal jutott e nemzetközi „grál lovagokra” is… Most persze mindenki ezen a fél oldalon vitázik, felejtve a hét és fél oldalra tömörített valóságot, és a magyar megújhódás érdekében felvetett bátor elgondolásokat. Most aztán elhatárolódnak a tanulmánytól, mintha ezzel megoldanák a pohárban felgyülemlet keserveket.

Persze, ez talán túlzás részemről, mert például **Hasznos Miklós** országgyűlési képviselő a *Kereszténydemokrata Néppárt* (KDNP) alelnöke, többször is kiállt a Csurka által felvetett gondolatok védelmére, mind a sajtóban, mind a TV képernyőjén.

Antall József kormányfő is csak egyes pontoktól határolta el magát, mert szerinte Csurka e kérdésekben másként vélekedik mint a kormány és az MDF elnöksége. De ugyanakkor határozottan kijelentette, hogy véleménye szerint, Csurka nem fasiszta és nem antiszemita.

Sajnálatos dolog, hogy egyesek ebből az ügyből világbotrányt akarnak gerjeszteni és ezzel lejáratni Magyarországot. **Pozsgay Imre** például – Hasznos Miklóssal közös TV interjún –, határozottan visszautasította **Tom Lantos**, amerikai demokrata képviselő, e kérdésbeni véleményét és tényked-ését. Szerinte ez kizárólagosan magyar ügy, amit Magyarországon kell és ott fognak dülőre vinni. Annakidején minden kis ügyben Moszkvába rohantak árulkodni, most pedig Washingtonba. Ez nem szép és nem ildomos. Ez volt nagyjából Pozsgay véleménye.

Mennyire igazán valódi **Fónay Jenő** (56-os halálraitélt) kijelentése – amit szintén botrányos szenzációként tálalt az otthoni liberális sajtó –, miszerint aki ma, 1992-ben még mindig csak a 47 évvel ezelőtti megdöntött fasizmust és nácizmust itéli el, de hallgat az azt követő 45 éves kommunista terrorról, az bolsevista bérenc!

No, de nézzük, hol van a hiba? Miben kell keresni? Abban, hogy a kommunista éra alatt, 800 ezer párttag és a további 200 ezer besúgó, ezek családtagjai, rokonai révén, kitermelődött egy olyan kiváltságos osztály, akiknek rendelkezésére álltak az összes földi javak, nyitva álltak előttük az egyetemek kapui és az ösztöndíjak, s így gyermekeiket, unokáikat kitanítva, olyan jól fizetett komoly állásokba dugdosták, ahol megvetve lábukat, a mai napig is uralják a sajtót, a TV-t, a rádiót, és persze a közhivatalokat, az állami vállalatokat, és a társadalmi intézményeket.

Ez a réteg ma mintegy 10%-át teszi ki a lakosságnak. Jó megjelenésű, tanult, kitűnő kifejezőképességű, ravasz „szak”-emberek. Ma ők a legnagyobb demokraták, a legszabadelvűbb liberálisok. Számukra – „a mai világban” –, nevetséges dolog keresztény, nemzeti és népi eszmékről beszélni. Szerintük nem vállalható a keresztényi államiság, mert akkor kirekesztjük a zsidókat, az ateistákat, a mohamedánokat, és természetesen őket, s ez nem egyeztethető össze a demokráciával. A nemzeti elgondolást vallókra pedig egyből ráhúzzák kényszerzubbonyként az ultra-nacionalista, soviniszta, fasiszta, sőt az antiszemita jelzőt, s ettől a stigmától aztán nehéz megszabadulni.

A népi vonalat pedig egyszerűen mucsainak tartják, mert csak ők a felvilágosultak, a többi elmaradott, műveletlen alak. Ebben sajnos van némi igazság. Mert 40 évig a hatalomból kirekesztetteknek, a börtönt viseltekneknek, nem adatott meg a lehetőség felsőfokú tanulmányokra. Rossz volt a káderlapjuk, nem rendelkeztek megfelelő összeköttetéssel, s így csak segédmunkások és kishivatalnokok lehettek, kirekesztve mindenünnen ahol érvényesülhettek, felelősségteljes munkát folytathattak volna, s ezáltal gyakorlatiassá, versenyképessé, slágfertiggé válhattak volna.

Azon kevesek, akiknek valami isteni csoda folytán sikerült ebből az állapotból kilépniük, és megadatott számukra a magasabbfokú művelődési lehetőség, azok ma képviselők, miniszterek, államtitkárok, főosztályvezetők, nagykövetek stb. E kevesek majdhogynem közelharcot folytatnak a múltból visszamaradt beosztottjaikkal, akik gátolják minden lépésüket, nehogy sikeres legyen a redszerváltozás, mert azzal az ő hatalmuk csorbulhat meg.

A felősségrevonás, a törvény elé állítás, a számonkérés kérdésében az ellenzéki pártok két évvel ezelőtti hangzatos reform szózatai a valóságban prokommunista mentőakciókká silányultak. Hol van már a tavalyi hó…? Hol vannak Orbán Viktor és társai két évvel ezelőtti harcias szózatai, amiért rájuk szavaztak? Ma, e kérdésben – mert ezt kívánja érdeküket –, a keresztényi szeretetet és megbocsátást papolják.

Ez a helyzet ma Magyarországon. Az összes ellenzéki párt és a média koncentrált támadást folytat napmint-nap a koaliciós kormány ellen. Ez a kampány egyre erősödik, ahogy közeledik a '94-es országos választás.

Ebben a késhegyremenő harcban nagyra értékelem a koaliciós kormányfő Antal József bátor kiállását azokért a keresztényi, nemzeti eszmékért, amiket a nemzeti emigráció is zászlajára tűzött. Ezt a harcot a megújult történelmi egyházak püspökei is támogatják, és ez reménysugárt nyújt a jövő zavaros képébe.

Reménykeltő az is, hogy a fiatalabb politikai generáció soraiban is vannak tehetségesek Antall pártján, így pl. az említett **Nahimi Péter**, vagy a nálunk is járt **Horváth Béla** képviselő. Mindkettő az MDF nagy igérete. AZ MDF-től jobbra álló jelentékeny és felelős politikai erő nincs jelenleg Magyarországon. E világnézeti harc ismert áldozatait sorolom most fel: **Győri Bélá**t, a népszerű *Vasárnapi Újság* főszerkesztőjét hidegre tette **Gombár Csaba**, a Rádió elnöke; **Pálfy G. István**t, a *Hét* és a *Híradó* főszerkesztőjét leváltotta **Hankiss Elemér**, a TV elnöke; őket követte a múlt héten **Churinák Alajos**, a *Panoráma* c. műsor főszerkesztője a *Magyar TV* külügyi osztályának vezetője.

Résztvettem azon a kerekasztal megbeszélésen a margitszigeti *Ramanda Szálló*-ban, ahol **Tőkés** református, **Tempfli** katolikus nagyváradi pöspök, Dobos, Dupka, Szőcs stb. az elszakított területekről, arról igyekeztek Hankisst és Heltait meggyőzni, hogy mennyire fontosak a határon túli területelen élő magyarságnak ezek a műsorok. Kérték, ne tegyék olyan későre a péntek esti adást és a szombat de. ne szűnjön meg az ismétlés. Chrudinák menesztésével most teljesen bizonytalanná vált a Panoráma és héhány hozzáhasonló műsor jövője.

Kikkel találkoztam Magyarországon: **Göncz Árpád** köztársasági elnökkel, **Antall József** miniszterelnökkel és **Jeszenszky Géza** külügyminiszterrel, velük csak futólag. Hosszab-rövidebb ideig beszélgettem **Gergátz Elemér** földművelésügyi- és **Andrásfaly Bertalan** művelődési és közoktatási miniszterekkel. Tárgyaltam: **Kelemen András** külügyi- és **Entz Géza** miniszterelnökségi államtitkárokkal. Többször fölkerestem **Töttösy Magda** főosztályvezetőt a *Művelődési és Közoktatási Minisztériumban*, **Bégány Attila** kormányfőtanácsost és **Zika Klárá**t a *Határontúli Magyarok Hivatalában*. Négy püspökkel találkoztam és folytattam beszélgetést: **Gyulay Endre** szegedcsanádi katolikus megyéspüspök, **Tőkés László** református és **Tempfli József** katolikus püspök Nagyváradról és **Hegedűs Lóránt** református püspök Budapesten.

Az MDF elnökségéből: **Lezsák Sándor**ral, **Furmann Imré**vel és **Nahimi Péter**rel találkoztam ill. tárgyaltam. A képviselők közül: **Csurka István**nal, **Kozma Hubá**val (a *Gazdakörök Országos Szövetsége* elnöke), H**asznos Miklós**sal, **Horváth Béla**val és **Zétényi Zsolt**tal találkoztam.

Az ismertebb személyek közül a következőkkel találkoztam ill. folytattam megbeszélést: **Kincses Előd, Chrudinák Alajos, Győri Béla, Fejér Dénes** (a Zrínyi Kiadó igazgatója), **Ábrahám Dezső** (a Nemzetközi Transsylvania Alap főtitkára), **Palotás Zoltán** (a Trianon kérdés szakértője), **Szíj Rezső** (a Herman Ottó Társaság elnöke), **Kiszely István prof**. és felesége **Hankó Ildikó**, **Püski Sándor** (a Püski Kiadó igazgatója), **Pálfy G. István** stb.

A nyugati magyarság vezetői közül találkoztam és folytattam eszmecserét: **Sisa István**nal a Spirit of Hungary szerkesztőjével, **Mattyasovszky Zsolnay Miklós**sal, a Külföldi Magyar Cserkészszövetség v. elnökével, **Szén József**fel az MHBK franciaországi főcsoport vezetőjével, **Pásztor László**val és **Balogh Sándor**ral, az Amerikai Magyarok Országos Szövetsége elnökével ill. az IB elnökével, **Walter István**nal és **Mátrai Rózsá**val a Kanadai Magyarok Szövetsége elnökével és titkárával, **Jakabffy Ernő**vel a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége elnökével, **Szutrély Péter**rel a Németországi Magyar Egyesületek Szövetsége elnökével, **B. Szabó Péter**rel a Zürichi Kisebbségvédelmi Társaság főtitkárával, **Bánkúty Gézá**val (USA), **Melczer Aladár**ral (Magyaror-

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (16)

1992.

Akkor még bizakodtunk olyan Magyarországban, amely a sokáig remélt állami önállóság elnyerése után hazatérő, hazalátogató nemzeti emigrációt tárt karokkal fogadja, mint a nemzet értékes részét, amely kényszerű távollétében is az ország érdekeit szolgálta. Úgy képzeltük, hogy az új helyzetben az ország állami szerveivel folytathatjuk a munkát jobb körülmények között, nagyobb eséllyel.

Félreismert emigráció

Szükség lenne egy *Emigrációs Könyvkiadó* létrehozására, ami tervszerűen feldolgozná és közzétenné az emigráció irodalmát.

A Magyarok Világszövetsége dolgaival elég sokat foglalkoztak az otthoni napilapok mostanában, a december elején lezajlott közgyűlés óta. Közleményeik azonban nem sok tájékoztatást adnak, a szorgalmas olvasó sem tudja meg ezekből, hogy mi is volt hát ez a Világszövetség, és milyen kellene hogy legyen, mi lehetne a feladata, miként kellene létrejönnie. Az olvasó csak rövid híreket olvas, olyan riporterek tollából, akiknek a semminél csak alig több fogalmuk van arról amiről írnak, de valamit lefirkantanak az ott hallottakból, jól-rosszul, megnyújtják hogy ki legyen a rovat, majd bent esetleg kivesznek, vagy hozzátesznek valamit a szerkesztők, és kész a riport. De semmi panasz, ez történik minden mással is, mert hiszen ilyen az újságírás keleten, nyugaton egyaránt.

Érdemesebb odafigyelni a napilapok helyett a hetilapokra, ahol már előfordul valamivel alaposabb, tájékozottabb munka is. Egy teljes oldalravalót írt a kitűnő író és publicista **Benedek István** a *Magyar Fórum* november 21-i számában, *Amit az emigrációtól várnánk* címen, amire már rámondható, hogy elárul valamelyes tájékozottságot az emigrációról, bár a címmel ellentétben jó felerészt másról van szó benne. A magyar hiszékenység történelmi példái és a demokrácia magyarázata foglalja el a fele helyet, olyan feltevéssel indokolva, ami szerint az emigránsok a hiszékenység csapdájába estek, az otthoni változást, főleg a demokráciát illetően.

Fejtegetése érdekes, színes mint minden írása, csak nem tudom minő célt szolgál az emigránsok esetlegesen valóban létező ilyen naív és tájékozatlan csoportjával úgy foglalkozni, mintha ez jellemző volna az egészre. Én azt hiszem, közülünk nagyon kevesen kívánják politikailag ugyanazt megvalósulni Magyarországon, mint amit itt kint megismertünk. Az sem jellemző az emigránsra, hogy türelmetlenségében a „semmi sem változott" szólamot hangoztatja, de igaz, azt sem szeretné, ha a „rendszerváltozás folyamata", a többször beígért folymata, leállna. Nem vesszük mindannyian magunkra, hogy: „Abba kellene hagyni az improduktív siránkozást, panaszkodást, vádaskodást". Nem vitatjuk, lehet hogy ilyen is van, de ugyan miért kell hat hasábon keresztül négy hasábot arra szentelni, hogy az otthoni magyar már ilyennek lássa az egész emigrációt. Azt mi is tudjuk, hogy improduktív a többség, mármint a külföldön élő magyarok többsége, de az otthoni magyarság többsége is, csakúgy mint minden ország népe, az egész emberiség többsége improduktív. De éppen ezért jó a megkülönböztetés, illetve a külföldi magyar meghatározás keretén belül az *emigráns* meghatározás, ami a mi felfogásunk szerint politikai aktivitást jelent. Azt viszont nem ismerjük el, hogy a külföldi magyarok emigráns rétegét a panaszkodás és vádaskodás jellemzi.

Benedek István csak az *emigráns* kifejezést használja:

„Emigránsoknak a továbbiakban azokat az országunkból külföldre vándorolt magyarokat értem, akik nemcsak magyarul beszélnek, és a magyarsággal együttéreznek, hanem: akik Magyarországhoz tartozónak vallják magukat, bárhol is élnek, és jogot kérnek vagy formálnak arra, hogy a demokratikus új rendszer kialakításában részt vegyenek".

Természetesen mindenki szabadon alkothat meghatározást, az esetleg nem állja meg a helyét. Én úgy gondolom, hogy az emigránsoknak csak nagyon kis része akar a demokratikus új rendszer kialakításában részt venni. Sokkal többen vannak azok akik (köztük a már elhunytak) önzetlenül dolgoztak, adakoztak, éreztek és tettek a magyarságért negyven éven át, annak reménye nélkül, hogy valaha is hazajutnak, így nem is gondolhattak bármiféle otthoni szerepre. De még akár most is, amikor már lehetne, ha anyagilag is megtehetné, ha kedve is volna rá, ezer ok gátolja, elképzelése is alig lehet hozzá, hogy részt vegyen a demokratikus új rendszer kialakításában. Erre legfeljebb néhány kivételes tehetség (gondoljuk gróf Andrássy Gyulára) gondolhatna, ami nem is lenne ártalmára az országnak.

A jellemzésnek ez a része már vádként is elhangzott ilyenformán: – ne szóljanak bele a mi dolgainkba olyanok akik a jólétben dőzsöltek, amíg mi szenvedtünk. Benedek István nem így érti hanem egészen jóhiszeműen:

„Ha segíteni akarnak közös hazánkon, akkor ne tanácsokat adjanak, még csak ne is pénzt, hanem működjenek együtt velünk a talpraállásban".

Ha már segítségről van szó, nem tartom megvetni valónak a tanácsot sem, a pénzt sem. Ami pedig a talpraállás miképtjét illeti, teljesen egyetértünk a szerzővel mindazokban amiket felsorolt, csak abban nem, hogy azt el kellene kezdeni, mert mi azt már négy évtizede végezzük. A tájékoztatás fontosságáról szól, egyrészt az otthon élő nemzet, másrészt a külföld tájékoztatásáról.

Hadd mondjam el itt, hogy számos alkalommal felhívtak engem telefonon, avagy visszatérésük előtt levelet írtak Magyarországról itt látogató honfitársak, csakhogy közöljék, menynyire megszerették a *Magyar Élet*et, mert abból sokkal jobban megismerték nemcsak a külföldi, de az otthoni helyzetet is, mint az otthoni lapokból. Aki ilyen rá tudta venni itteni rokonát, megrendeltette vele az újságot, mert hazatérve is tájékozott akar maradni. Mit jelent ez ebben a válaszban? Azt, hogy mi törődünk azzal, hogy a mi közönségünk jól tájékozott legyen az otthoni magyarság dolgairól. Az otthoni lapszerkesztőknek volna a feladata, hogy tájékoztassák közönségüket az emigráció dolgairól. Mi eleget teszünk a mi részünknek, olvassuk az otthoni sajtót, idézzük, kommentáljuk. Az otthoni sajtót, csekély kivétellel, nem is érdekli, mit írunk mi itt, az sem hogy vagyunk. Ez felelet is Benedek István alábbi mondataira:

„Nagyra becsüljük azt, hogy őrzik magyar nyelvüket, talán még magyar identitásukat is, de nekünk ez nem elég. Becsüljük azt is, ha magyar iskolákat, templomokat, kulturális rendezvényeket létesítenek, könyveket és újságokat adnak ki, de nekünk ez sem elég. Azok a fontos adatok, amelyeket könyveikben és újságjaikban napfényre hoznak, kihez és hová jutnak el? Öncélúvá válik és lassan elsorvad az egymásnak írt, belterjes emigrációs irodalom".

Volt olyan próbálkozás odahaza, ami az emigrációs újságokból összeállított hetilapot szándékozott kiadni, de a nagy újságkínálat mellett sikertelennek látszott a megindítása is. Szükség lenne azonban egy ***Emigrációs Könyvkiadó*** létrehozására, ami tervszerűen feldolgozná és közzétenné az emigráció irodalmát. Nem csak a jelentős szépirodalmát, de a politikai tájékoztató irodalmat és memoár irodalmat is. Talán leghelyesebb lenne egy közös vállalkozás létesítése, amiből megértenék, megtanulnák az otthoniak, vezető politikusok is, hogy milyen a világ!, és hogy ne legyünk mi magyarok mégegyszer balekok.

A belterjes emigrációs irodalom sem leszólni való értelmetlenség. Szerepe döntő volt abban, hogy ma már az emigráns apák és nagyapák helyében az emigráns fiak és unokák végzik, immár az idegen nyelv teljes ismeretében, és az idegen társadalomba teljesen integrálódottan, ha kevesebben is, de nagyobb hatásfokkal, az egész Kárpát-medence magyarságát védő emigrációs tevékenységet. Ez az „öncélúvá vált és lassan elsorvadó belterjes emigrációs irodalom" megtartotta az *erkölcs* és *nemzet* régi szellemi értékeit, és most végre hasznosan felhasználható volna az erkölcsi és nemzeti értékek hiányában és megcsúfolásában fölnevelt magyar generációk figyelmének öncélú magyar öntudatra találása fölgerjesztésére. Amíg Magyarországon csodálkoztak, hogy Romániában magyarul is beszélnek, addig a mi gyermekeinknek Benedek Elek apó, majd Tamási, Sütő írásait olvastuk, és tanulták a cserkészpróbákon, óvodáinkban, iskoláinkban és az ausztrál középiskolák érettségijére második nyelvként elismert magyar nyelv és irodalom vizsgáin. A legutóbbi Magyar Találkozón Melbourne-ben 19 magyar ifjúsági tánccsoport lépett fel, és csak azért nem mind a 28, mert lehetetlen volt műsorba iktatni. Harminc éve folytatjuk ezeket a háromévenkénti nagy találkozókat, és még nem jutott eszünkbe, hogy öncélúan sorvadozunk.

A következő bekezdés is figyelemre méltó:

„Példaképp említem a müncheni Nemzetőr októberi számában megjelent Biológiai Trianon (Sisa Istvántól) és Válogató vizsgálat (Kubinyi Ferenctől) című írásokat, amelyek elmondhatatlanul fontos dolgokat közölnek – de kivel? Egymással, és tán tucatnyi hazai magyarral, kihez a lap véletlenül eljut. Pedig nem közömbös, hogy az egész magyarság tudomást szerezzen például a Katonapolitikai Osztály titkos tevékenységéről, vagy az abortuszok által elveszített magyarok hihetetlenül magas számáról".

Merő igazság. Azonban hadd állapítsam meg, hogy ezeknek a dolgoknak Magyarországon nem publikálása nemcsak az emigráció mulasztása. **Sisa István**, ha nem tévedek, már jó húsz éve írja cikkeit erről a borzalmas arányú nemzetpusztításról, amit az emigráció lapjai sorra közöltek is. Az egyéb célokra teremtett éber hazai figyelőszolgálat ezt nem vette észre, de a felszabadult magyar sajtó sem talál meg bármilyen fontos nemzeti célt szolgáló írást az emigráció sajtójában. Mi a mucsaiaknál is mucsaiabbak vagyunk, azzal a különbséggel, hogy büszkék vagyunk a mi kis magyar falvainkra. Biztosra veszem hogy Sisa István nem csekély utánajárással érte el budapesti tartózkodása alatt, hogy a *Biológiai Trianon* cikk megjelent az *Új Magyarország*ban, még mielőtt megjelent a *Nemzetőr*-ben. Tehát megjelent egy lapban már Magyarországon is, ami nyilván nem elég, hiszen még Benedek István sem vette észre, és a Magyar Fórum sem jelezte zárójelben. Ami pedig Kubinyi Ferencet illeti, publikálná ő bizony odahaza is szenzációs leleplező cikkeit, ha volna otthon lap amelyik elvállalná. (Szerényebb dolgait a Magyar Fórum már közli). Hiszen ezért ír külföldi lapban, noha valóban nem közömbös, hogy az egész magyarság tudomást szerezzen a bolsevizmus borzalmairól, amik Magyarországon mentek végbe. Itt pedig már nem az emigráció, hanem a magyar haza mulasztása mutatkozik meg.

Ha Benedek István olvasná az emigrációs újságokat, vagy tájékozódna az emigráció szervezeteinek törekvéseiről, nem ötletként adná az idegen nyelvű diplomáciai felvilágosító munka fontosságát, hanem a hazai illetékesek arcpirítására említené, hogy bizony tanulhatna a magyar külügyi tájékoztatás attól a számos emigráns amatőr csoporttól elszánt, áldozatkész diplomáciai törekvést, akiknek köszönhető, hogy a kezdetben ránkszórt *ex enemy* sár lehullt, és hogy a nyugati politika és zsurnalisztika tudja, hogy hol van Magyarország, nem keverik össze Budapestet Bukaresttel, eszébe jut minden évben 1956, ismeri Trianont, Erdélyt, tud a négymillió kisebbségről, és arról is, hogy Magyarország nem 1920-ban került a térképre.

Ha Benedek István mindezzel megismerkedik, és azzal is, hogy milyen nehézségekkel szemben kellett ellátni ezt a feladatot, meg fogja hajtani a fejét az emigráció előtt. De azért ne essen írása első bekezdésében említett csapdába olyan elvárásokkal, amiket a *Magyarok Világszövetsége* szerepeként kínál, aminőket Benes, meg Masaryk meg Lenin elértek mint emigránsok. Ahhoz hasonló politikai konstelláció is kellene. De a történelem nem ismétli meg magát, és én csak remélni tudom, hogy olyan eset mégegyszer nem fordul elő, sem velünk, sem másokkal. (Arra a szabadkőművesek mozgatta Európa-ellenes összeesküvésre utalok, ami halálra ítélte Közép-Európa rendjét az amerikai–szovjet bipoláris világrend érdekében). Reménykedjünk abban és dolgozzunk érte, hogy Európa végre a szabad nemzetek nagy közös hazája lesz.

Teljesen egyetértünk azzal a mondatával, hogy:

„Helyileg működő belterjes lapok és egyesületek mellett szükség van egy olyan intézményre, amilyennek a Magyarok Világszövetségének kellene lenni: egy nemzeti érdeket interkontinentálisan összefogó nagy szervezetre, amely ezeket a fölvilágosító írásokat szórólapok formájában százezres példányban terjeszti ingyen Magyarországon kívül és belül, a fontosabbakat angol—német—francia nyelven is". (Most nem minősítem a hozzáragasztott mondatát: *„Ez az amire nem kell sajnálni a pénzt, és ez az amit ha megtesz az emigráció, akkor valóban tett valamit, nemcsak beszél, kritizál és egymás közt marakodik",* – mert a Világszövetségről volna még néhány mondatom).

Mi is megfogalmaztuk itt magunkban, hogy milyennek kellene lennie a Magyarok Világszövetségének. Úgy fogalmaztuk meg, hogy: semmi esetre sem olyannak, mint amilyen volt a Kádár rendszerben. Ha valami sem alapjaiban, sem részleteiben nem jó, akkor azt le kell bontani és újat kell építeni. A toldás-foltozás csak félmunka, benne maradnak olyan elemek amik gátolják az új épület kiképzését. Kifejeztük ebbeni véleményünket, bár senki sem kérdezett meg minket, mármint az ausztrál kontinens összmagyarságát. Hívatlanul, szívességből tett képviselettel mégis betolakodtunk, de a képviseletünkben kifejezett nézet megróvásban részesült. Nem baj. Nagyobb baj az, hogy a Magyarok Világszövetsége nem is akar megújulni.

A decemberi közgyűlésen kiöntötték a gyereket a fürdővízzel. Arról döntöttek, hogy ki vehet részt, ki léphet be, ki kit képviselhet. Mi mást vártunk. Azt, hogy végre létrejön egy olyan Magyarok Világszövetsége, amibe beletartozik tizenötmillió magyar. Az ótvarosok is. Persze, könnyű azt mondani most, hogy az emigrációval van a baj, mert marakodnak egymás közt. Csakhogy, ebbe a mismás Világszövetségbe beépítették ezt az emigrációs marakodást azzal a csökönyösséggel, hogy az emigrációt a régiek képviseljék, mármint azok akiket a kádári Világszövetség kinevezett, elismert. No hiszen ők nem politizáltak, csak anyanyelveztek.

Szóval, ilyen beveszlek–nemveszlekbe alapon, szerintünk nem lehet Világszövetséget alapítani. Ilyesmivel mi itt már sokat próbálkoztunk, a legkisebb siker nélkül. A szülőhaza megtehetné, hiszen nem a farka csóválja a kutyát. És ha lesz olyan Világszövetség amit hírneve, vállalt szerepe, érdeme szerint elismerhetünk, azt mi is támogatni fogjuk, és tevékenységünket beillesszük az össztevékenységbe. Mert ne felejtsük el, a Világszövetség csak az elvégzett emigrációs munkából épülhet fel. A létező szervezetek munkája folytán van világra szóló tevékenység, a mi munkánk összessége adja azt az összmunkát, amit a Világszövetség, mint a mi összesített jómagunk, a maga munkájának tudhat.

Így lesz, ha lesz egy olyan Magyarok Világszövetsége, amely méltó hozzánk.

(Magyar Élet, 1992. január 30.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (17)

Márciusi példamutatás
A kisebbségi hónap beköszöntője – 1992

Eheti írásom mondanivalójához érzelmekre ható szép mondatok kellenének. Ihletre vadászva elővettem néhány verseskönyvet, de hamar rájöttem arra, amit egyébként már régen tudok, hogy nem tudok hatni az érzelmekre, ehhez nemcsak a szótáram, de a gondolattáram is hiányzik. Így hát más megközelítésből kell valamiféle eredményre jutnom.

Két évvel ezelőtt a keszthelyi Helikon kastély tükörtermében a *Berzsenyi Társaság* tanácskozást tartott a kárpát-medencei magyar kisebbségekről. Szinte ünneprontásnak számított a hírlapi tudósító jelentésében az a megjegyzés, hogy mi magyarok hajlamosak vagyunk nagy nekibuzdulásainkból kampányt csinálni, majd amikor kifárad a nagy lendület, legyintünk egy nagyot, és arról kezdünk okoskodni, hogy miért nem sikerült a terv, holott oly szép és szívreható volt minden elhangzott hozzájárulás. És akkor az marad meg bennünk, hogy megint kudarcot vallottunk valamivel, megint nagyobb volt az elképzelés és a várakozás, mint az eredmény. Akkor, két évvel ezelőtt azt írta a tudósító, hogy alig múlik el nap, hogy valahol ne rendeznének az országban különböző megközelítésű és színvonalú tanácskozást a határokon túl élő magyarok helyzetéről.

Most, utólag visszagondolva, bizony igaza lehet a „károgó" riporternek, mert manapság alig hallani egyáltalán ilyenfajta rendezvényről, holott a kisebbségek helyzete sokszorosan rosszabbodott. Lehet hogy nemzeti sajátosságunk, hogy addig amíg csak terveket kell szőni, van rá energia, de ha már mindennapi tevékenységre kell azt átváltani, akkor megáll a lendület. Pedig voltak olyan reményeink is, hogy az immár felszabadulás útjára lépő magyar nemzet azt a két évvel ezelőtti mindennapos lelkesedést és tanácskozást gyakorlati tevékenységre váltja fel, és nekünk már csak válogatnunk kell a hivatalos állami szervek és önkéntes társadalmi szervezetek között, hogy a mi kis hozzájárulásunk szekerét melyikhez kössük.

Itt most nem a jótékonysági szervezeteket hiányoljuk, hanem azt a szervezeti hálózatot, ami a kisebbségi kérdést a legfőbb nemzeti kérdések sorába igyekszik fölemelni, ami kihasznál minden lehetőséget a külföld támogatásának megnyerésére, de számol avval is, hogy a nemzetközi beavatkozás elmarad, de akárhogyan is alakuljanak a dolgok, felszínen tartja a kérdést, határozott és nyilvánosan gyakorolt tevékenységével példát mutat és kifejezi az egész nemzet akaratát, azt hogy a kisebbségi kérdést meg kell oldani most, és minden békés és legális eszközzel. Ne legyen többé ez a kérdés tabu olyan alapon, hogy – ha csak beszélünk is róla – lehurrogjanak kívülről belülről, hogy: a panaszok fölvetése sérti a szomszéd népek nyugalmát és önérzetét. Egyszer már ébredjünk rá arra, hogy nekünk is lehet nyugalmunk és önérzetünk, amit a kisebbségek ellen elkövetett bűncselekmények hetven éve folyamatosan sértenek. Várjuk a szülőházától azt a határozott kiállást, amit hiába várt négymillió hadifogoly magyar 1945 óta. Várjuk azt a kiállást amihez hozzá tudjuk adni a mi külföldi szerepünket.

Kétségtelen, hogy együttes összefogással előbbre jutnánk, de addigis amíg ilyen kialakul nem lehetünk tétlenek, mint ahogy eddig sem voltunk tétlenek. Itt említem meg egy újabb hírlapi tájékozatlanság esetét, ami már kezd célzatos jelleget ölteni. A *Magyar Fórum* február 6-i számában, a *Postagalamb* rovatban egy levélíró (dr. Horváth László, Budapest) éppen Benedek István írására reflektálva, (amely cikknek a tájékozatlansága késztetett engem a *Félreismert emigráció* c. írásom megírására, ami a *Magyar Élet* január 30-i számában jelent meg) amely sommásan elintézi az emigrációt azzal a kijelentéssel, hogy *„a magyar emigrációk minden történelmi korszakban sokkal kevésbé hatékonyak, mint más kelet-európai országok emigrációi"*. Nem akarja részletezni az okokat, mert mint mondja: *„Ez esetben ugyanis ki kellene térnem emigrációnk belső életére, megosztottságára, ami csak termékenytelen, vádaskodó vitákhoz vezetne."*

Egyszer már nem ártana, ha az efféle „szakértő" onnét Budapestről kitérne a részletekre is, és ne mindig csak azt hallanánk, hogy nem érünk egy pipa bagót sem. Azt is megkívánnánk, hogy a nemzeti emigráció felfogásához közelálló *Magyar Fórum* ne adna nyilvánosságot ilyen sunyi és aláaknázó vádaknak, ha már az emigrációról nincs helye tárgyilagos tájékoztatást adni.

A lényeg, amiért ezt említem az, hogy ez a budapesti emigráció-szakértő feltalálta a *panyolviackot*, mondván, hogy: *„Emigrációnk vesse latba befolyását, anyagi erőforrásait és összeköttetéseit hazánk támogatása ügyében valamennyi nyugati ország parlamentjében és kormányköreiben... A szomszédországok magyarsága érdekében is igen sokat tehet az emigráció..."* Ilyenkor mi szívig számolunk, és megköszönjük a jótanácsot, negyven év után végre rájött valaki Budapesten, hogy mit tehetnénk világszerte. (Ha létrejöhetne dialógus, mi is meg tudnánk mondani, mit nem tett meg Budapest négy évtizeden keresztül, és azóta sem teszi amióta tehetné).

E kis kitérő után beszéljünk a mi problémánkról. Itt nem a magyar emigráció belső életével van a baj, hanem a közönnyel. Nincs hiány a szervezetekben, nincs baj a vezetőkkel sem, akad jószándékú munkavállaló is, ha szükség van rá. Vannak viták, de azok termékenyek, azokat nem a személyeskedés, hanem a nézetek tisztázása jellemzi. Mi itt már tettrekész társadalommá fejlesztettük magunkat, legfeljebb csak az a problémánk, hogy a tevékeny és segítőkész réteg még mindig kisebb, mint azok tábora akik valamilyen oknál fogva távolmaradnak a támogatástól. Mondjuk meg nyíltan: anyagiak hiányával küzd az a nagyszerű apparátus, amely a nagy távolság ellenére is napokon belül ott tudott lenni anyagi segítségével Erdélyben két évvel ezelőtt.

Nincsenek túlzott reményeink, tudomásul vesszük azt is, hogy számos magyar származású embertársunk érzéketlen a nemzet fájó tagjai, szenvedő kitaszítottjai iránt. Őnáluk nincsenek érveink, mert hiányzik náluk a közösségi tudat érzelmi antennája. De ugyanakkor azt is tudjuk, hogy sokkal több azoknak a magyaroknak a száma, akikben még él a közösség, a nemzet iránti érdeklődés és segítőkészség, mint azok száma, akik szinte kérés nélkül is mindig adnak. Nagyon szép eredménynek könyveltük el a két évvel ezelőtti rádiógyűjtést Sydneyben, ami 17 000 dollárt hozott be, de tudva azt, hogy ezt mindössze 220 személy vagy család adta, az már legalábbis elgondolkodtató.

A *New South Walesi Magyar Kisebbségi Alap* az évek hosszú önzetlen munkássága során már eljutott arra a bizalmi szintre, hogy meghirdessen olyan nagyszabású gyűjtést, mint amit most néhány hete bejelentett. Az Alap munkatársai most elsősorban nem azokhoz szeretnének fordulni, akik egy kis újságközleményre is készségesen adakoznak. A személytelen felkéréseknek közeli a határa. Sydney és környéke magyarjaihoz most személyre szólóan megküldik rövidesen a *Magyar Kisebbségek Hónapja* programját, ami adakozásra szólítja fel a széles magyar társadalmat, tehát nemcsak azt a néhány százat, akik eddig is mindig adtak. Most dolgoznak a címlistán, ami holt bizonyosan hiányos, és itt-ott téves is lesz. Mégis a szándék az, hogy minél több magyarhoz eljusson, így aki megkapja, még segíthet az üzenet továbbadásával ismerősei körében. Az akció másik korlátozottsága, hogy nem terjed ki egész Ausztráliára. A Kisebbségi Alap NSW-i szervezet, de a meghirdetett felhívás a Magyar Kisebbségek Hónapjára minden magyarnak szól azzal, hogy más körzetekben élők adakozhatnak a helyi kisebbségvédelmi szervezetükhöz is, hiszen azok is hasonlóan végzik tevékenységüket.

Felmerülhet a kérdés: mennyit adjunk? Fent a kampányról szóló példabeszéddel kezdtem. Ez most gyűjtési kampány. Ami azt jelenti, hogy jó ideig nem lesz illendő megint kérni, hiszen a gyakoriság kedvét szegi az adakozónak. Irtózom olyan szólamoktól, hogy „szíve szerint adjon", mert szíve szerint sok magyar adna millió dollárt is, és akkor hamar összejönne az a tízmillió, amiben egy lelkes honfitársunk megjelölte az ausztráliai magyaroktól illő segítség összegét. (Igaz, hogy más itteni népcsoportok közeli példájára utalt, de mi nem vagyunk adakozás tekintetében minden népnél előbbrevalók, ezt is számításba kell venni). A szív dolgát azért ne hagyjuk ki, de ha valami földönjáró ötletet kérnének tőlem, azt mondanám, hogy ez a gyűjtés csodálatos szép eredményt érne el, ha az adakozók száma elérné a négyszámjegyű létszámot, és az adakozók zsinórmértéke egyheti jövedelmük lenne. Itt be is fejezem, mert nem szeretném, ha a sokkhatást a további sorok elrontanák. Van jóraváló sokkhatás is, de ha a másik fajtát váltottam ki, akkor bocsánatot kérek. Én elég edzett vagyok, felajánlom egyheti jövedelmemet.

(Magyar Élet, 1992. február 27.)

A Szent Korona országa
Gondolatok a kisebbségek hónapjában 1992

Az utóbbi két esztendő a várakozások időszaka volt. Természetes, hogy Magyarországtól vártunk valamiféle határozott fellépést, olyant, ami a váratlan és nagy horderejű változások nyitotta helyzetet kiaknázva, új szemléletet hozott volna a határon kívüli magyarok helyzetének kérdésébe. Mert már belefáradt a nemzet abba az örökösen hangoztatott álláspontba, hogy Magyarországnak nincsenek területi igényei a szomszéd államokkal szemben. Különösen lehangoló ezt hallani gyakran és feltételek nélkül. Mennyivel megfelelőbb volna a történelmi adottságokhoz, ha egyremásra azt jelentené ki a magyar kormány, hogy igenis fáj nekünk az országcsonkítás, és semmiféle indokolása nem lehet színmagyar városok és falvak elvételének, és ezen felül nyugtalanul szemléli a szomszéd államok viselkedését a magyar kisebbségekkel szemben, és leszögezi, hogy ez a viselkedés nem felel meg többé a korszellemnek, az európai viselkedésnek és a jószomszédi viszonynak. Egyenes beszéd volna, ha pontosan megfogalmazná, hogy mik az elvárások, és azoknak mikor, miben nem feleltek meg az utódállamok. A nyitott kisebbségi politika útjára kellene lépni, ami a kisebbségi magyarok ügyének épp olyan bátor felvállalásában nyilatkozna meg, mint amit Németország felmutat szinte a háború befejezése óta. Ebben az esetben a megszállt vidékek magyarjai is jobban járnának, mert a védtelenek meghunyászkodása helyett a bátor helytállás talajára állhatnának.

A felvállalásnak lelki támaszpontokat is kellene építeni, már csak azért is, mert sajnos Magyarországon a nemzeti szempontú feladatoknak erős ellenséges tábora van, még a pártállam maradványaként. Ők az előidézői a határokon túli egyharmad magyar nép iránti közönynek és tájékozatlanságnak. Éppen ezért nem véletlen, hogy az emigrációból igyekszünk elindítani az egész magyar nemzetet magában hordozó eszmének a felújítását.

A *Szent Korona Társaság* vállalta a feladatot, hogy szorgalmazza az államhatároktól független magyar nemzettest jogállásának megfogalmazását. Ezt a kívánságot fejezte ki az a közös ***Memorandum***, amit ezév január első napján küldött meg a *Délvidéki Magyar Szövetség* és a *Magyar Szent Korona Társaság* a Magyar Országgyűlés elnökének. Ebben szószerint azt kérjük a magyar nép által megválasztott törvényhozóktól: *„...hozzanak olyan törvényt ami visszaállítja a magyar Szent Koronát történelmi szerepébe, a mai időknek megfelelően. Legyen benne ebben a törvényben az is, hogy a Szent Korona tagjaként a magyar nép alkotmányosan elismert tagja legyen mindenki, aki magát magyarnak vallja, bárhol is éljen. Ennek érdekében nem kell jogi ütközéseket leküzdeni, mert ez a szívnek és a léleknek a birodalma lesz, és ereje abban áll majd, hogy megfogalmaz egy olyan egységrendszert és kapcsolatrendszert, amely érvényesülni tud államhatárokon és ellenséges fondorlatokon keresztül is. Ha ötmillió magyar nem élhet Magyarország szűkreszabott állami impériumának kereteiben, készen kínálkozik az ezer éven át gyakorolt lehetőség: együvé tartozhatunk a Szent Korona lelki impériumában...."*

Bizonyára érezhető, hogy törekvésünkben olyan megoldás áll, ami akkor is működik, ha a jelenlegi határok még továbbra is kényszerűen fennmaradnak.

Sok szó esik az Egyesült Európáról és a határok légiesüléséről. Úgy látszik, hogy ezeknek eljöttek a politikai feltételei. De mi van akkor ha nincsenek meg a gazdasági feltételek? Nyugat-Európa államaiban ez azért nem volt gond, mert gazdaságilag együtt emelkedtek ki a háborús pusztulásból, de máris bevezettek védekező korlátozásokat a keletről várható munkaerő-invázió ellen. Mi magyarok vajon kinyithatjuk-e kapuinkat tágan, ha megindul a Kelet éhes tömege? Mert ha nekünk sikerül néhány éven belül valamellyest fölvergődnünk, épp olyan kívánatos célpont leszünk a románoknak és ukránoknak, mint amilyen a mi részünkre ma Ausztria és Németország. Ha pedig a határoknak ismét a történelem folyamán kialakult szerepe lesz, különösen Európa keleti felében, akkor a határok légiesülése csak ábrándozás, magyarok részére pedig öncsalás; legfeljebb csak arra való, hogy az élet természetes küzdőszellemét vele megbénítsák. Erre való szándék sajnos, túl sok van az országon belül is.

Szeretném érzékeltetni, hogy nekünk nem a politikai és gazdasági helyzettől és intézkedésektől kell várni a magyar nép összefogását egy határoktól független szolidáris egységbe, hanem a mi akaratunktól. Ennek tudná megvetni az alapját a Szent Korona eszmének törvényes vállalása, ami elvégezné hatásos feladatát az országon belül is. Szükség van a magyar szellem önvédelmére a belpolitikai porondon és főleg a szellemi élet területén, mert a bolsevizmus négy évtizedes fennállása alatt kiépült szellemi és tájékoztatóipari intézmények most háborút indítottak a nemzeti szellem friss erői ellen, hogy visszaszerezzék hatalmukat amitől a választások során a magyar nép megfosztotta őket. Ezt célozza az országos méretű félretájékoztatás. Befejezésül szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy mindaz amit mi feladatként magunk elé tűztünk, sokszorosan meghaladja a mi erőinket. Nem is áltatjuk magunkat azzal, hogy mi innét helyreállítjuk a Szent István-i szemléletet Magyarországon. Mindamellett büszkén és reményteljesen vállaljuk a kezdeményező szerepet, bizakodunk a mustármagról szóló példabeszédben, és ezért folytatjuk a munkát, továbbra is együttmaradunk és hallatjuk hangunkat.

(Részlet Csapó Endre, a Szent Korona Társaság előadói délutánján február 29-én, Sydneyben elhangzott előadásából).

(Magyar Élet, 1992. március 12.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (18)

A nemzeti emigráció kisebbségi politikája

Csapó Endre tanulmányát **Ámon Antal** olvasta fel 1992. augusztus 18-án Budapesten, a *Magyarok Világkongresszusa* keretében megtartott *Határontúli Magyarok Fórumán.*

A nemzeti emigráció nem valamiféle egységbe szervezett társadalom, nem valamiféle politikai világszervezet, hanem a nyugati világban szétszórtan élő magyarok körében olyan egyénekből és kisebb-nagyobb létrehozott szervezetekből álló munkacsoportok sokasága, akik a helyi körülmények és lehetőségek között a magyar nemzet érdekében álló tevékenységet folytatnak. Másszóval, a nemzeti emigráció nem valamiféle fentről megszervezett politikai hálózat, hanem mindenütt helyi kezdeményezéssel és egymástól függetlenül létrejött munkaegységek hálózata, ami nem került soha egységes vezetés alá, illetve nem épült ki valamiféle egységesen elismert felső szerve. Ha lehet történelmi hasonlattal élni, a török idők végvári vitézeihez hasonlíthatók, akik a haza szeretetében, szilárd eszmei egységben harcoltak, harcmodoruk hasonlított egymáséhoz, nagyjából tudtak is egymásról, de nem tudott létrejönni olyan szerves kapcsolat, ami frontot képezhetett volna.

A nemzeti emigráció is egységes a haza szeretetében, a keresztény erkölcsiségben és mindazokban a szándékokban amik a magyar nép függetlenségét óhajtják. Csoportjaikban a mindenkor helyileg adott szellemi és anyagi erőknek megfelelően végezték dolgukat, harcmodoruk alapjában véve azonos volt, de sohasem koordinált. Ebből következik, hogy nincs rá felhatalmazásom, és senkinek sem lehet rá felhatalmazása meghatározni az emigráció kisebbségi politikáját, de igenis lehetséges meghatározni az emigráció kisebbségi politikájának alapelveit, aminek alapján megfogalmazhatók az emigrációs kisebbségi politika főbb vonásai.

Az emigrációs politikában két fő téma uralkodott: a *bolsevistaellenesség* és a *kisebbségvédelem.* Az emigráció *Trianon* gyermeke és áldozata, és mint ilyen, nagy figyelemmel kísérte a nálánál sokkalta mostohább körülmények közé taszított testvérei sorsát. Hovatovább, nem is egy ok miatt, a mindent megelőző fő tevékenység tárgya a trianoni, majd ismét a párizsi békében elszakított országrészek magyarjainak a sorsa lett. Ennek két legfőbb meghatározója a kommunizmus hanyatlása és Ceausescu faluromboló terve volt. A kisebbségek iránti aggodalom és segítőkészség csak fokozódott azóta, hogy a merev állapot feloldása egyrészt több lehetőséget nyújt a közvetlen és közvetett segítségre, másrészt szomszédainknál fokozódott és nyíltan kimondott illetve gyakorlott terv lett a magyar etnikum felszámolása.

A korai emigráció idősebb korosztálya még ápolgatta a „Mindent vissza" érzelmeket. Jól tesszük, ha ezt megértéssel kezeljük, hiszen a történelmi jog ma is alkalmazásban van, persze, ha van hozzávaló erő, továbbá mert az utódállamok létrehozásával ugyanúgy soknemzetiségű államokat hoztak létre. Az évtizedek folyamán – bizonyára annak köszönhetően, hogy az emigrációban állandóan napirenden volt a trianoni és a kisebbségi kérdés – a kárpát-medencei helyzet megítélésében közvéleményünk ma már egészen reális talajra talált.

Az elszakított területekkel való foglalatosság hasznos perspektívákat nyitott meg. A távolság nagyon sok esetben elősegíti a tisztánlátást. Távolság a történelembe visszatekintés is, de távlatot ad az is, ha négy évtizeden keresztül szemléljük a mi kis népünk sorsát a világesemények dimenzióiban. Távolság az is, hogy nem vagyunk szenvedő alanyai annak az agymosásnak, hogy az erdélyi magyarok sorsa román belügy, meg hogy a szocializmus megoldja ezeket a problémákat, hogy mindenki legyen hű polgára annak az államnak amiben él stb. Távolság az is, hogy nem mosták ki belőlünk a hazaszeretetet, a vallást, az áldozatkészséget, az érdeklődést.

A mindezekből összeálló távlati szemléletből következik az is, hogy nem tudjuk elfogadni azt az elvet, ami szerint az államhatárok mai helyzete szent és sérthetetlen. Elég csak végiglapozni Európa történelmi térképét, nem található benne olyan korszak, amiben valamiféle állandósági tendencia felismerhető. Mi több, itt forgalomban van egy olyan térkép, amiben az államhatárok tartósságát a határvonalak vastagságával jelzik, amiben a Kárpátok vonulatán ezeréves állandóság mutatkozik, tehát épp ez jelzi a párizsi határok tarthatatlanságát a Kárpát-medencében.

A távlati szemlélet abban is segít, hogy megérezzük a változás történelmi lehetőségét. Éppen a jelen évek mutatják meg világosan, hogy az erőszak által létrehozott helyzetet erőszak által csak ideig-óráig lehet fenntartani. A szuronyokon nem lehet sokáig ücsörögni, a béke és a haladás megköveteli a megnyugtató megoldásokat.

A változás történelmi lehetőségét fejezte ki **Szőcs Géza**, a *Romániai Magyarok Demokratikus Szövetsége* alelnöke, az alábbi két mondatban: *„A nemzetközi konstelláció Erdély aranykora óta talán még egyszer sem volt annyira kedvező számunkra, mint most. Ugyanis az erdélyi magyarság partikuláris érdekei százszázalékosan egybeesnek a világpolitikában érvényre jutó általános érdekekkel és erővonalakkal".* A felismerésben igazság van, de nagy kérdés, hogy az egyirányú érdekeket érvényesíthetjük-e nemzetünk egyesítésére. Ugyanis, mi nagyon hamar eljuthatunk az érdekek egybeesésének a felismeréséig, mert mi hetven éve várunk valamilyen csodát, de vajon a világpolitikában érvényre jutó érdekek és erővonalak nyitnak-e részünkre lehetőséget? Nem ismerem Szőcs Géza reményeit, de innét külföldről úgy ítélem meg a rendező nagyhatalmakat, hogy csak olyan változást fogadnak el, amit nem tudnak elhárítani. Egyébként még addig sem jutottak el, hogy felfogják a kisebbségi helyzet lényegét. Ez arra való figyelmeztetés, hogy nem elég az alkalom, a változást ki kell erőszakolni. Vitán felül kedvezőbb a nemzetközi konstelláció mint az elmúlt hetven évben, de az a kérdés: mit tudunk ebből realizálni?

Elméletileg két megoldás hozhat eredményt. Egyik az, ha a kisebbségi magyar így vagy úgy kikerül az idegen impérium alól, a másik pedig az, ha az idegen impérium elveti a homogén nemzetállam elvét és egyúttal teljes kultúrális autonómiát ad a magyar kisebbségnek.

A nemzeti emigráció nem hisz ebben a második lehetőségben. Nem tudhatom, de az az érzésem, hogy az utóbbi évek eseményei alapján a kisebbségi magyar sem hisz ebben a lehetőségben. Talán erre utal az Erdélyben elhangzott kijelentés: *„A harmadik évezred küszöbén, itt Romániában sem ígér semmi jót az állandó kérlelés, jogaink koldulása... Térden állva, lehajtott fővel nem lehet politizálni".* Mi ezt úgy fordítjuk gyakorlati értelemre, hogy az erdélyi magyarság dialógusa a román állammal, a bármikori román állammal, értelmetlen és reménytelen.

Az említett kedvező nemzetközi konstelláció annyit végre már nyújt, hogy az anyaország nyíltan kiállhat a kirekesztettek érdekében. Sok függ ennek a kiállásnak a minőségétől és mértékétől.

Annak érzékelésére, hogy mennyire reménytelen lett a hadizsákmány magyarság sorsa, idézem **Banner Zoltán** művészettörténészt, aki az ausztráliai *Magyar Élet* részére írt cikkében – ami ezév márciusában jelent meg – így ír: *„Sohasem hittem volna, hogy egyet fogok érteni Zolcsák Istvánnal, az Erdélyi Világszövetség brazíliai társelnökével. Még akkor sem, amikor 1977-es ausztráliai utamon személyesen ismerkedhettem a nyugati magyarság, de főleg az erdélyi emigráció szinte homogén módon egységes álláspontjával a szétszakított magyarság újraegyesítésének a kérdésében."*

Itt a továbbiakban felvázolta Banner Zoltán annak a bizakodásnak a légvárát, a „Szellemi Erdély Fejedelemség konstrukcióját", amitől otthon sokan remélték az erdélyi magyarság megmaradását a román állam keretében. Majd így folytatja:

„Mint az egyre mélyülő vízbe lép mind beljebb a gyanútlan, hiszékeny erdélyi ember a kisebbségi sorsra rendeltetésben, mígnem szájáig ér a hullám, s nem mindenki tud úszni, ki pedig tud, annak felfőzik a folyót. Igazat kell tehát adnom Zolcsák Istvánnak, mert három és fél év elegendő volt ahhoz, hogy ez az effektus kellőképpen kilazuljon bennem, s belássam: a hivatalos magyar külpolitika és az erdélyi magyar politizálás együttvéve sem képes megmenteni a mesterségesen szórvánnyá lefokozott magyarságot. Még akkor sem, ha a magyar külpolitikai koncepció azért engedte elsőszámú tárgyalási feltételként leszögezni, hogy a határokat sérthetetlennek tartja, mert a bizalomerősítésnek ezen a pontonhídján, s a további kis lépések taktikájával kíván mind közelebb férkőzni a másik fél szívéhez és tudatához, s végül eljutni a határokat átszellemítő, korszerű nyugati típusú szomszédsági állapotok, a fizikai és szellmi közlekedés szabadságához. Magyarországgal sem fognak soha, semmiféle szerződést sem tiszteletben tartani megfelelő nemzetközi garanciák és konzekvenciák nélkül."

Ebben a néhány idézett mondatban éreznünk kellett egy szemlélet drámai összeomlását, aminek szalmaszál mivolta mentőövnek tetszett a nagy árvaság árjában. Pedig csak át kellett volna ülni a másik oldalra, és beszíván annak a szemléletnek a levegőjét, talán nem is lett volna nehéz megérteni, hogy a területekkel és magyar lakossággal túlzottan megajándékozott országok mindenkori kormányai egészen normálisan és természetesen viselkednek: csupán kihasználják az adott lehetőséget, nevezetesen azt, hogy az általánosan uralkodó nemzetállam szemlélet alapján állva igyekeznek fölszámolni a háborús hódítás során szerzett területeken élő idegen lakosságot. Így ez a törekvés nemcsak állambiztonsági kötelesség, de gyökeredzik a kor szellemében is, igazolást kap az ősi román föld hitvallásában is. Ez nekik hősi, honszerző, országgyarapító korszak, történelmi alkalom, aminek fékezésére, visszafordítására, megcsorbítására nem lesznek hajlandók vállalni a „hazaáruló" szerepet, sem román–magyar megegyezéssel, sem valamiféle külhatalmi garanciák és konzekvenciák elismerésével.

Ezeket a kérdéseket és eshetőségeket az emigráció közel félévszázadon át latolgatta, és a legnagyobb aggodalommal szemlélte a trianoni és a kisebbségi kérdésre borított tilalom, agyonhallgatás és félretájékoztatás súlyos következményeit. Ennek a negatív kezelésnek tulajdonítható, hogy a magyar társadalom nagyobbrészt tájékozatlan a kisebbségi kérdésekben. E tájékozatlanság eloszlatására a mai nemzeti kormányzat sem tett meg eleget. Ezt példázza az is, hogy a Budapesten élő, magyar kisebbségi ügyek olyan szakértője, mint **dr. Palotás Zoltán**, előbb kap és könnyebben kap publicitást és biztatást munkájának folytatására az emigrációban, mint Magyarországon.

Íme nem megszűntek, hanem megsokasodtak a nemzeti emigráció feladatai.

Nem szeretek szükségtelenül nagy szavakat használni, de most megteszem azt a kijelentést, hogy a magyar nép közvetlen életveszedelemben van, mégpedig azért, mert az országhatárokon túli, immár hat államra szétosztott részeinek ellenálló ereje a zuhanás állapotába került. Ha ehhez hozzáadjuk az anyaországi állapotokat, különösen a nemzeti érzés és hivatástudat hiányát és a gyermekáldást nem vállaló országos öngyilkosságot, akkor országon belül is meggyorsul a zuhanás. A magyar nép erőinek egyesítése nélkül nem tud a felemelkedés útjára lépni. A kérdés tehát nem az, hogy miként tudunk megegyezésre jutni a szomszéd államokkal a kisebbségi jogok tekintetében, hanem az, hogy miként lehet hatálytalanítani a Kárpát-medence magyar népét szétválasztó határokat.

A két világháború közötti Magyarország közvéleménye egyszerűen fogalmazta meg ezt a kérdést: eleve elutasította a trianoni kényszerbékét és a területi revízióban látta a megoldást. Ez a megoldás 1938 és 1941 között létre is jött a nagyjában és többségében magyarlakta területek békés visszatérésével. Az akkori magyar kormány, ellenszegülve a közhangulat jelentős részével, nem igyekezett a revíziós igényeket a történelmi jogra helyezni, megmaradt kizárólag az etnikai igazság elvén, arra számítva, hogy az így létrejött határokat a Közép-Európán kívüli nagyhatalmak is tiszteletben tartják és elismerik. Ez részben akkor meg is történt. Az ország közvéleménye is megnyugodott ebben, és bizonyos hogy ez az elrendezés jobb feltételeket nyújtott volna hosszú távon a szomszéd népekkel való békés megegyezésre is.

Itt jutunk el az emigráció felelős tényezőinek álláspontjához, ami kifejezhető abban, hogy megvizsgáltunk minden olyan megoldást, ami szóbajött az elhatárolt magyarok területi revízió nélküli megmentésére, de ezek egyike sem mutatkozott mindezideig kielégítőnek. Így minden baj egyedüli oka az országhatár, ami útjában áll az egyesülésnek is és a megbékélésnek is. Ezért a magyar nemzeti emigráció foglalkozik a területi rendezés kérdésével és felkészülten várja a történelmi alkalmat, amikor ebben a magyar nép segítségére lehet.

Az ma a felelős magyar gondolkodó, aki nem mulasztja el azt, amit ma még meg lehet tenni. Amikor ma Európában minden átalakul, senki nem kívánhatja a magyar néptől, hogy önként elfoglaljon olyan elvi álláspontot, ami valamikor Közép-Európa és benne Magyarország tönkretétele érdekében készült.

Figyelemmel kísérjük, milyen körmönfont zsarolásokkal kényszerítik ki a szomszéd államok a magyar kormánytól annak ismételt kijelentését, hogy Magyarországnak nincsenek területi követelései szomszédaival szemben. Nekünk az különösen lehangoló, ha ilyen kijelentés elhangzik feltételek nélkül. Mennyivel megfelelőbb lenne, ha a magyar kormány tenné meg a követelést, ilyen formán: Ha nem rendezik a magyar kisebbség dolgát európai normák szerint, akkor elővesszük a határok kérdését. Elvégre nem a revízió felvetése a természetellenes, hanem a magyarlakta területek idegen megszállás alatt tartása, de mindenképpen a kisebbségek bántalmazása.

Gyakran hangzik el emigrációs körökben a panasz, hogy jobban megfelelne a történelmi adottságoknak, ha a magyar kormány egyre-másra azt jelentené ki, hogy igenis, fáj nekünk az országcsonkítás, és csak a háborús erőszak hozta létre azt, hogy a magyar nép egyharmada hadifogságban szenved. A békét úgy képzeljük el, hogy megszűnik a hadiállapot. Ezen felül nyugtalanul szemléli a szomszéd államok viselkedését a magyar kisebbségekkel szemben, s leszögezi, hogy ez a viselkedés nem felel meg többé a korszellemnek, az európai viselkedésnek és a jószomszédi viszonynak. Egyenes beszéd lenne, ha pontosan megfogalmazná, hogy mik az elvárások, miben nem feleltek meg az utódállamok. A nyitott kisebbségi politika útjára kellene lépni, ami a kisebbségi magyarok ügyének bátor felvállalásában nyilatkozna meg.

A magyar kormány ilyen megkívánt tiszta álláspontja nagyban elősegítené az emigráció munkáját is, amit azért vállalt és azért folytat szívós következetességgel, mert felmérte azt, hogy még ideje lejárta előtt hasznos munkát végezhet. Szerencsére ez a hátralévő idő meghozta a lehetőséget ennek a sorsdöntő kérdésnek is a felvetésére, és a végrehajtástól függő sikerére is.

A nemzeti emigráció egyszavas üzenetét küldöm:

Dolgozunk!

(Magyar Élet, 1992. szeptember 17.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (19)

Az emigráció kapcsolata a magyar kormánnyal 1991

Amióta a múlt év májusában megalakult a törvényes magyar kormány, azóta szóbeszéd tárgya az emigráció és a magyar kormány kapcsolata. Mi, ausztráliai magyarok különösképpen érdeklődéssel tekintettünk e lehetőség élé, hiszen ezen a földrészen volt talán a leghatározottabb az elzárkózás a párthatalommal szemben. Nagy lelkesedéssel üdvözöltük a magyar nép által megválasztott parlamentet és a nemzeti pártok koalíciójából összeállított felelős magyar kormányt. Vártuk a jelzést a kormány részéről, de nem türelmetlenül, mert ismertük a nehéz körülményeket, amivel a kormánynak szembe kellett néznie, és a fontossági sorrendre is tekintettel voltunk. Már csak azért sem siethettünk, mert még itt voltak a régi kormányzat külképviseleti emberei.

Nagy várakozással tekintettünk múlt év októberében az új nagykövet érkezése elé. **Dr. Pordány László** személye és politikai egyénisége mértéken felül kielégítette a várakozásokat, és reményeinkben az ő személyén keresztül mérlegeltük az Antall-kormányt és annak külpolitikáját.

A kormánytól két felületen kívántunk változást és nyílt szakítást az megelőző kormányokkal szemben. Kívántuk elsősorban azt, hogy minket, nemzeti emigránsokat a magyar nép és a magyar politika szerves részeként tekintsen. Másodsorban kívántuk, hogy érezze és éreztesse, hogy csak földrajzi távolság van közöttünk, és a hazától távoli életünk előnyeit felkínáló szándékainkat szívesen fogadja.

Mik azok az előnyök, amiket a hazától távoli tartózkodásunk hozott létre? Elsősorban az, hogy megismertünk egy más országot, más társadalmi és politikai körülményeket, megtanultunk egy világnyelvet, megismerkedtünk egy sikeres ország iparával, kereskedelmével, közigazgatásával. Ezidáig mindez csak egyéni előnyünket szolgálta. Hazánk részére ez a sok tapasztalat és nem lényegtelen szellemi és anyagi erő a magyar népre kényszerített ostoba politika miatt holt tőke maradt. Most, hogy Magyarország megszabadult a kapcsolattartás tilalmától, ez a holt tőke hasznos lendítő erővé válhat. Ehhez azonban szükséges a megfelelő szervező készség.

Volt ennek a külföldi létnek jó néhány olyan területe, ahol a magyar géniusz és hazaszeretet alkotni tudott. Ezek közül most kiemelném a tájékoztatást. Történészek, politikai elemzők számtalanszor rámutattak arra, hogy Magyarország a kellő tájékoztatás hiányában jelölheti meg huszadik századi tragédiáját. Számtalanszor bebizonyosodott, hogy a nemzetközi döntések során nem az igazság dönt, hanem a propaganda. Aligha kell idéznünk, milyen méretű képtelenségekkel vádolták a magyar népet, és vádolják ma is. Ebben a mulasztásban századunk legsötétebb korszaka 1945-ben kezdődött, amikor magyarországi harsonák versenyben gyalázták a nemzetet ellenségeivel. Ez a korszak még ma is tart bizonyos mértékig. E korszakban csak a nemzeti emigráció néhány kis áldozatos csoportja tette meg kötelességét erején felül. De ezek a kis csoportok jó munkát végeztek, nagymértékben járultak hozzá a külföld rólunk alkotott képe megváltozásához.

Amikor keressük az együttműködés módozatait a magyar kormánnyal, túlnyomórészt ennek a feladatnak a folytatását és immár hatásos kiterjesztését kívánjuk biztosítani. Érezzük, hogy igazán hatásosak csak együttes erővel lehetünk. Úgy tűnik, az új magyar kormány hajlamos arra a nézetre, hogy ma már kellő jó hírünk van és nincs sok tennivaló ezen a téren. Ha így hiszi, akkor bizony nagyon téved, mert még nem tapasztalta meg, milyen könnyű elveszíteni egy-két helyes lépés jó hangulatát a politikában. Mi még emlékezünk arra, hogy milyen gyorsan elfelejtette a világ 1956 dicsőséges glóriáját. A tájékoztatásban az a szabály, hogy mindig jelen kell lenni.

Az ausztráliai magyar emigráció méltóképpen kivette részét, számarányához képest kimagaslóan is, az angolnyelvű tájékoztató szolgálatból. Nem altattuk el lelkiismeretünket azzal, hogy Ausztrália nem vezető hatalom, ugyan mit tudunk mi lendíteni innen az ország kátyuba jutott szekerén. Ezzel szemben tettük a dolgunkat úgy, mintha éppen Ausztráliától kellene várnunk a segítő kezet. És miért ne lehetne olyan helyzet, hiszen Ausztrália jelen volt mint győztes hatalom mindkét végzetes békeszerződésnél Párizsban.

Tettrekész szándékkal kértük a múlt év végén Ausztráliában hivatalos látogatáson itt járt magyar külügyminisztert megbeszélésre, aminek egy célja volt, hogy megismertessük vele eddigi munkásságunkat, és felajánljuk további szolgálatainkat, mostmár olyan feladatok végzésére, amiket előzőleg egyeztetünk a magyar külügyi kormányzattal. Nem beleszólni akartunk az ő munkájukba, hanem a mi munkánkat kívántuk összhangba hozni és hatásosabbá tenni egyeztetéssel és együttműködéssel.

Dr. Jeszenszky Géza külügyminiszter úr megértette és értékelte szándékunkat, és meg is ígérte az együttműködést. Itt most fontosnak tartom saját szavait idézni, amit 1990. december 2-án mondott többek között Sydneyben a Shore Inn vendéglőben tartott fogadáson:

„Mennyire megható az, hogy ilyen közel állunk egymáshoz. Mennyire hasonlóan látjuk legalábbis a jelent vagy a közelmúltat. Egyértelműen benne van az a nemzeti elkötelezettség, szellem, amit a magyar kormány is képvisel a legjobb törekvése, a legjobb szándéka szerint, ugyanakkor – még akkor is ha egyes pontjaiban nekem más javaslataim is lesznek – rendkívül reális, rendkívül józanul számot vet azzal, hogy vannak vágyaink, vannak jogos törekvéseink, amelyek sajnos nehezen realizálhatók, de meg kell találnunk azt a pontot, azt a közös nevezőt, ami nem csupán a vágyainknak ad hangot, hanem ami reálisabb, végrehajtható programot fogalmaz meg... Arra ürítsük poharainkat, hogy ez a kapcsolat, ez a szellemi kapcsolat most már intézményessé váljon, ebből a kapcsolatból ne csupán ilyen nagyon baráti találkozók legyenek, hanem ebből állandó együttműködés legyen, jöjjön létre az a szövetség az otthon élő és a külföldön élő magyarság között, amire szükségünk van ahhoz, hogy ezt a történelemben példa nélkül álló kísérletet sikerrel hajtsuk végre. Most már nem csupán a diktatúrából a demokráciába kell átmennünk, amit nagyjából végrehajtottunk, hanem most egy új hazát kell építenünk. S ennek az új hazának az építéséhez, az új magyar köztársaság sikerére javaslom, hogy ürítsük a poharat."

Ezeket a mondatokat egy lelkes hangú vezércikkbe foglalva idéztem újságunk múlt év december 13-i számában. Nehéz elmondani, hogy azok akik résztvettünk ezen a fogadáson, milyen örömmel fogadtuk a szülőhaza prominens személyiségétől eddigi munkánk megbecsülését, és milyen várakozással tekintettünk a jövőbe, az intézményes kapcsolat és állandó együttműködés reményében.

Kérésemre **Márffy Attila** megindította a Magyar Életet légipostán a Külügyminisztérium címére, ami hivatva volt emlékezetben tartani az ausztráliai magyar emigrációt.

Sisa Istvánnal, a *Spirit of Hungary* című monumentális magyarságismereti képes album szerkesztőjével már korábban levelezésben voltam annak érdekében, hogy kidolgozzunk valamiféle közös álláspontot a magyar külpropaganda folytatására. Ezen a vonalon dolgozik évek óta a *Kanadai Magyar Öregcserkészek Hunyadi Mátyás Munkaközössége* nevében **Magyaródy Szabolcs**. Ez a Munkaközösség könyvek százaival látta el az amerikai egyetemeket, könyvtárakat, politikusokat. 1990 decemberében Memorandumot küldtek Jeszenszky Géza külügyminiszterhez, amiben kezdésre 5 jelentős könyv magyarországi újranyomására, újabb 8–10 könyv lefordítására, tájékoztató zsebkönyv kiadására, hasonló tárgyú folyóirat indítására szólítják fel a kormányt. (A könyvek címét itt most nem tudom felsorolni, mert az egész dossziét, ami egyéb idevonatkozó iratokat tartalmaz, átadtam dr. Pordány Lászlónak Budapesten, kérve őt, pártfogolja a kérést a Külügyminisztériumban).

Magyaródy Szabolcs 1991. május 7-én kelt, részemre is megküldött tájékoztató levelében közli, hogy a Memorandumra még nem kapott érdembeli választ. Ekkor határozta el **Sisa István**, hogy személyes rábeszélés útján próbál döntést kieszközölni. Ezért május 18-án Magyarországra utazott. Ebben az időben Magyarországon tartózkodott **Hites Kristóf** atya és **dr. Majláth (Taubinger) István** is. Amikor Sisa István értesült arról, hogy én is Budapesten tartózkodom, meghosszabbította ott tartózkodását, mert jeleztem neki, hogy Jeszenszky Géza külügyminisztertől nyilvánosan elhangzott igéretünk van az együttműködésre.

Budapestre 1991. június 9-én érkeztünk meg kocsival Németországból. Másnap, hétfőn reggel bejelentkeztem a Külügyminisztériumnál. Szerdára, 12-re kaptam időpontot **Sillár Emőke** kabinet iroda főnöknél. Csatlakozott hozzám **Sisa István**, aki a már említett Magyaródy-féle Memorandum kiegészítésére és gyakorlatibb megfogalmazására készült újabb Memorandumot hozta el, és tett javaslatot az általa szerkesztett *Spirit of Hungary* megvásárlására az állam által önköltségi áron 25 dollárért, ha arra a célra használják, hogy a külügyi szervek megfelelő külföldi kezekbe adják.

Sillár Emőke várakozáson felül nagyon kedvesen fogadott, visszaidéztük az ausztráliai látogatás eseményeit, köszönte az újság küldését, amit ott többen is elolvasnak, megkapta a Melbourne-i Találkozóról küldött levelemet és azzal együtt küldött fényképet amit Sydneyben készítettem róla a megbeszélés alatt. Hagytam érvényesülni Sisa Istvánt, hogy elmondja terveit, hiszen azokkal egyetértettem, ugyanakkor megemlítettem, hogy Sydneyből is hozunk terveket, amiket már dr.Pordány nagykövet úrral ismertettem, és amiket majd az ő ideérkezése után szeretnék előterjeszteni az ő jelenlétében, lehetőleg olyan valaki részére, akinek feladata lesz a kapcsolat tartása az emigrációval. Arra a kérdésére, szeretnék-e találkozni a Külügyminiszter úrral, azt feleltem, ne veszítsük az ő idejét, hiszen ő már elkötelezte magát a kapcsolattartásra és együttműködésre, és mi eddig is azt vártuk és most is azt várjuk, hogy a végrehajtó szervekkel találkozzunk. Sillár Emőke említette, hogy a külföldi magyarokkal a kapcsolatot **Horváth Balázs** tárcanélküli miniszter tartja hivatalból, míg a Külügyminisztérium részéről **Entz Géza** foglalkozik a kisebbségi és határokon túli magyarokkal. Sisa István kifejtette, hogy Entz államtitkár úrnak túl sok dolga van ahhoz, hogy egy ilyen önmagában is sok időt igénylő, egész világra kiterjedő kapcsolattartást mellékesen végezhessen. Megtámogattam ezt a véleményt azzal, hogy összehangolt tájékoztató feladatokat akarunk végezni, véleményünk szerint erre egy külön személyt kell hogy kijelöljenek, hogy más fontosabb dolgok ne hátráltassák a munkát. Erről a javaslatról Sillár Emőke jegyzetet készítet, a külügyminiszterhez előterjesztendő.

Amiközben a sydneyi tervekről volt szó, Sillár Emőke behívatta a leendő Sydney-i magyar főkonzult, **Veszely Tibor** urat, aki nagy örömmel vett részt a beszélgetésben, és élénken érdeklődött az ausztráliai helyzetről. Kiderült, hogy szorgalmas olvasója a Magyar Életnek, új feladatához való felkészülésében ez majdnem kizárólagos helyi forrásanyag. Minden jel szerint alaposan felkészül új munkájára, és az ismeretség rövidsége ellenére is az volt az érzésem, hogy ővele is szerencsénk lesz, és így Ausztrália mintaszerűvé válhat a kormány és az emigráció együttműködésével. Ezt követően Sisa István hazautazott Amerikába, kérve engem, hogy tovább szorgalmazzam az ő dolgát is a Spirit of Hungary felhasználására.

Ezekben a hetekben Budapesten tartózkodott az *Amerikai Magyar Szövetség* szinte teljes vezetősége, akik ugyancsak kapcsolatban álltak a Külügyminiszter úrral és hivatalával. Most már sajnálom hogy nem igyekeztem részleteket megtudni, hogy ezen a vonalon mire jutottak, de ez ma is még pótolható levelezés útján. Ugyanez vonatkozik az akkor ott járt svédországi vezetőkre, akikkel ugyancsak találkoztam. Dr. Majláth Istvánt „elvesztettem", beszéltünk arról, hogy még összeülünk csak mi ketten, mert sok mondanivalója van, amire a közös megbeszéléseken nem került sor, de nem adott címet, telefonszámot, és nem emlékszem, hogy én megadtam-e neki az én telefonszámomat.

Budapestre érkezésekor dr. Pordány nagykövet úrnak beszámoltam az addig történtekről, és abban maradtunk, hogy igyekszik majd választ kapni az immár leegyszerűsített kérdésre, hogy lesz-e valaki aki velünk foglalkozik. Átadtam Sisa István dolgaival kapcsolatos irataimat is, kérve annak is szóbaejtését.

Az *Új Magyarország*, a kormányhoz közelálló új napilap, 1991. július 8-i számában figyelemre méltó cikket közölt **Pusztaszeri László** tollából, aminek egyik lényeges mondanivalóját az alábbi idézet összegezi:

„...A nyugati magyarság többnyire azt tapasztalja, hogy a külképviseletek élén bekövetkezett személyi változások ellenére továbbra is azok a beosztottak és emigráns »együttműködőik« váltottak köpönyeget, akik a korábbi rendszert (és hírszerzését) is kiszolgálták. Emiatt a volt emigráció egyre szélesebb körei kezdik úgy érezni, hogy az új hatalom magára hagyta őket."

Felemlíti még, hogy: *„...a kormánynak minden korábbinál nagyobb figyelmet kellene fordítania külföldi honfitársaink rendszeres és hiteles tájékoztatására, valamint az ország külpropagandájának fellendítésére..."*

Majd odébb: *„ ... az új demokratikus hatalom nem mondhat le a nemzet azon részéről, amely a nemzettudat ébrentartása és a kommunista pártdiktatúra leleplezése terén a világ különböző részein elévülhetetlen érdemeket szerzett. Mivel pedig e téren késés mutatkozik, ezért a párbeszéd és felvilágosítás árnyaltabb és átgondoltabb újrakezdése nem tűr további halasztást. ... A tét korántsem lebecsülendő, mert az emigráció prominensei fontos hidat, összekötő kapcsot jelentenek a befogadó államok gazdasági, politikai, tudományos, stb. körei irányába .... arra kell ügyelni, hogy amiként legutóbb 1938-ban, most éppen úgy egy nemzeti konszenzus, az új országépítés jegyében kerüljön sor a világtalálkozó megszervezésére. Egyes elképzelések szerint már a jövő évben sor kerülhetne az eseményre, ami azonban semmi esetre nem lenne célravezető. Sokkal inkább alkalmasnak látszik erre a honalapítás ezeregyszázadik évfordulója, amikorra az országot és nemzetet – Vörösmartyval szólva – »kivíttuk a mély süllyedésből, s a szellemharcok tiszta sugaránál oly magasra tettük, mint lehet...« Meglehet, hogy Magyarország ma a közép-keleteurópai régió legkonszolidáltabb, legnyugodalmasabb állama, ám ennek a minősítésnek, egyebek mellett a vonzó és tapintatos emigrációs politika is fontos összetevője."*

Pusztaszeri László kiváló történész és publicista nem mulasztotta el a kínálkozó alkalmakat arra, hogy megismerkedjen az emigráció különböző csoportjaival. Mint történész, ismeri a korábbi emigrációk szerepét, és

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (20)

Az egység útjai

Az emigráció legnagyobb értéke, hogy megőrizte a nemzeti szellemet, és annak megfelelően végezte tevékenységét.

1993

Az 1989–90-ben lezajlott magyarországi változások kihatottak a külföldön élő magyarokra is. Nemcsak azért, mert az ország hivatalosaihoz már másként viszonyultunk, mert nagyon sokan közülünk megváltoztatták a hazalátogatásról már végleg lemondó véleményüket, hanem főleg azért, mert itteni, külföldi életünkben is nagy változást jelentett nekünk, hogy többé már nem szégyenkezve kell hallanunk a „kommunista Magyarország"-ról szóló híreket, tudósításokat. Elég fárasztó volt ismételgetni, hogy nem Magyarország a kommunista, hanem az a banda, amely magát magyar kormánynak nevezi, és Magyarország, a magyar nép csak áldozata ennek a világhelyzetnek. Szerencsére a világtörténelem legnagyobb hazugsága szétolvadt, és a nemzeti emigráció megszabadult attól az önmagára vállalt feladattól, hogy bizonygasson, és végre most már idejét, tehetségét más fontos feladatokra fordíthatja.

A közelmúltban részt vettem egy emigrációs szervezet konferenciáján Cleveland-ben, az Egyesült Államokban. Ennek a szervezetnek mindenütt működnek csoportjai a nagyvilágban, ahol csak magyarok élnek. Így egészen természetes, hogy a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége – mert hiszen erről van szó – tagjai révén minden más emigrációs szervezetben is jelen van. A Cleveland-i MHBK Főcsoport megalakulásának 40 éves jubileumát ünnepelte, aminek egyik fontos eseménye volt a már említett konferencia .

Érdekes, hogy mennyire egyformán viszonyulunk a főbb magyar kérdésekhez. Csak olyankor vesszük ezt észre, amikor becsöppenünk egy teljesen más vidék vagy éppen – mint esetünkben – egy más földrész magyar gyülekezetébe. Itt mindenképpen a nevelés munkál, az a régi iskola, amiből még nem tiltották ki az erkölcsre nevelő egyházakat, a hazaszeretetre nevelő tanárokat, az egyéniséget fejlesztő tantervet. Ezt megtetézi a katonai nevelés, ami összhangban volt a régi iskola említett tulajdonságaival.

Valójában túl sokáig tartott az ország megszállása ahhoz, hogy a nemzeti emigráció hathatósan hozzájárulhasson az erkölcsi romok eltakarításához. Ott, ebben az egykori katonák szervezetében érzékeltem igazán, hogy a korai emigráció legfiatalabb felnőttjei – egykori hadnagyok és hadapródok, akik most már a szervezet vezető helyeire kerültek, valamikori rövid katonai pályafutásuk és az azt követő, idegenben eltöltött hosszú civil foglalkozásuk, legtöbb esetben sikeres szellemi foglalkozású pályafutásuk eredményeként – milyen szerencsés ötvözetet képeztek az idősebbekkel, évtizedeken át, emigrációs feladatok ellátása terén. Katonai vonalon, mondhatjuk ennél fogva, hogy szakmai vonalon, már létrejött a kapcsolatuk jelenlegi magyar katonai vezetőkkel, a katonai nevelés mai tényezőivel. Ez természetes is, hiszen a mai felelős katonai nevelők nagyon jól tudják, hogy a magyar katonanevelésnek voltak olyan értékei a második világháború idején, amiket érdemes ma tanulmányozni. Ezt most csak mellékesen említem, az emigrációs értékek mellett.

Az emigráció legnagyobb értéke, hogy megőrizte a nemzeti szellemet, és annak megfelelően végezte tevékenységét, önként vállalva, és legtöbbször kézzelfogható eredmény reménye nélkül. Csak most érzékeljük, amikor azt tapasztaljuk, hogy megtorpan otthon az átmenet a diktatúrából a demokráciába, hogy milyen nagy problémát okoz a nemzeti szellem hiánya. De azt is érzékeljük, hogy mekkora értéket és milyen nagy lehetőséget képvisel az emigrációban megőrzött nemzeti érzés, feltéve természetesen, ha azt mozgásba hozzuk.

Aligha kell példaként felhozni, hogy milyen nagy jelentősége van, ha összefognak az egy akaraton lévők. Ez sem új ötlet, hiszen számos kísérlet történt létrehozni az emigráció felső szervezetét, vagy legalábbis egy olyan keretet, amibe beletartozhat minden hazafias szervezet, az úgynevezett nyugati világban. Ezek a kísérletek nem hozták meg az eredményt, elsősorban azért nem, mert teljességre törekedtek. A kudarc másik oka az volt, hogy valójában nem is ismertük egymást kellőképpen, országhatárokon és tengereken keresztül.

Most azonban megindult egy folyamat, egymástól függetlenül és bármiféle központi irányítás nélkül keresik egymást az emigráció tevékeny csoportjai, személyiségei. Többé már nem a politikai vagy szervezeti egységet keresik, hanem egyes feladatok megoldására kívánnak egységes előkészítést. Hadd mondjak csak egy példát. Amikor az erdélyi falurombolás terve fenyegetett, memorandumok, tájékoztató füzetek jelentek meg világszerte magyar szervezetek tevékenységeként. Hasonlóan most, a délvidéki magyarok fenyegetettsége idején, remek idegen nyelvű kiadványok láttak napvilágot, és jutottak el illetékes helyekre, ahol bizony, kellő ismeretek hiányában, nem érzékelték a Trianonban elhatárolt magyarok veszélyeztetettségét. Nagy kár, hogy ezek a feladatok nem zajlottak le egységesen, összehangoltan, a nagyobb hatásfok érdekében.

Clevelandben ez volt a témák egyike, és egyik legfontosabbja, s megegyezés jött létre, hogy a jövőben értesítjük egymást a tájékoztató szolgálatban tett lépés tervéről, hogy mind az előkészítésben, mind a kivitelezésben az együttes munka révén hatásosabb legyen a magyarságvédelem. Az együttműködés fontossága kérdésében teljes egyetértés volt, amit most már csak gyakorolni kell.

A clevelandi MHBK-megbeszélésre történt meghívás és annak elfogadása alapján részt kellett volna vennie a washingtoni magyar nagykövetnek is, amit sajnálkozással, és a mi sajnálatunkra is nem tudott teljesíteni Clinton elnök beiktatása körüli napok fontos diplomáciai feladatai miatt. Ez azért is sajnálatos, mert szó esett Magyarország hivatalos fórumaival (kormány, minisztériumok, állami szervek) fennálló kapcsolatok, főleg azok elégtelensége kérdéseiről. Különösen súlyos mulasztás terheli a külügyi szolgálatot, az idegen nyelvű tájékoztatás terén. Teljesen elhanyagolják a tájékoztató pamflet-kiadványok készítését és terjesztését. Ezen a téren az emigráció jóval többet tett azzal együtt is, hogy messze nem elég, amit e téren végezni tudott.

Örömmel tapasztaltam, hogy az ausztráliai magyar emigráció e téren végzett tevékenysége példaként áll a magyar szervezetek előtt Amerikában, amit módom volt még megerősíteni a fél évvel ezelőtt kiadott délvidéki, angol nyelvű tájékoztató füzetünk bemutatásával, és a Felvidék helyzetét ismertető, a közeljövőben elkészülő füzet bejelentésével, ami ezek után már közös vállalkozás lehet.

Itt kell megemlítenem, hogy a külföldi tájékoztatás terén számos szervezet és magánszemély évek, évtizedek óta nagyon értékes tevékenységet fejt ki Svájcban, az Egyesült Államokban és Kanadában. Nehéz lenne mindezeket összefogni egyetlen nagy erővé. Talán olyan általános szervezet kísérelhetné meg, mint a Magyarok Világszövetsége, de onnét a zajos megalakulás óta egyetlen hír sem zavarta meg a csendet. **Sisa István** a *Spirit of Hungary* című könyvével olyan egyéni mércét állított fel, amivel az otthoni országos szervek még évekig nem fogják felvenni a versenyt. Főként azért, mert fogalmuk sincs a külföldi tájékoztatás fontosságáról. (Egy kivételről tudunk: Illyés Alapítvány.) Pedig az emigrációban ez a fajta tevékenység szinte teljesen egyéni erőfeszítés, akkor is, ha szervezet nevében történik.

Ilyen többek között **Magyaródy Szabolcs** könyvakciója, ami a *Kanadai Magyar Öregcserkész Csapat Hunyadi Mátyás Munkaközösség* név alatt folyik. Az elmúlt három évben 112 egyetemi könyvtárba 1200 könyvet juttatott el, ami természetesen nagyszerű egyéni teljesítmény.

Találkoztam Vancouverben kiváló segítő társaival, **Huff István**nal és feleségével, **Éva**val, akik a közelmúltban is sikeres vacsorát rendeztek a cserkész-munkaközösség könyvakciója javára. No, de ilyen kellene száz vagy több száz hogy átütő sikere legyen, és ez ma már, a bolsevista kormányzás megszűnte után három évvel nem nyugdíjas magyar értelmiségiek elkeseredett magánakciója kell, hogy legyen.

Volt alkalmam beszélgetni **Pásztor László**val, az AMOSZ (Amerikai Magyarok Országos Szövetsége) elnökével, aminek során elmondtam amerikai utam célját, kiemelve a hatásos külföldi tájékoztatásra késztető javaslatunkat. Közölte velem, hogy az AMOSZ Nemzetpolitikai Bizottsága november 22-én Országos magyar nemzeti emigrációs kerekasztal-konferenciát tartott Orlandoban, ahol 56 emigrációs vezető jött össze, több mint 200 egyesületet és csúcsszervezetet képviselve. Ezen a konferencián sok fontos kérdés mellett szóba került és határozat tárgyát képezte az angol nyelvű, és lehetőleg még német és francia nyelvű tájékoztatás, amit ott a nemzeti emigráció elsőrendű feladataként jelöltek meg. Kifejezte Pásztor László örömét, hogy kerestem vele a kapcsolatot, mert mint mondta, szándékában volt kapcsolatba lépni velünk ezekben a kérdésekben.

Meglátogattam főtiszteletű **Dömötör Tibor**t, a *Szabad Magyar Református Egyház* püspökét és nevezetes létesítményét,a *Lórántffy Otthont*, ami nemcsak idős és rokkant magyarok otthona, ápolóintézete, hanem a nemzeti emigráció zarándokhelye is, nemzeti nagyjaink szobraival. Kemény munkával, kevés anyagiakkal és nagyon sok hittel hozta tető alá a feladat (jó értelemben vett) diktátora a nagy művet vagy húsz évvel ezelőtt, amit olyan személyiségek is meglátogattak, mint **Mindszenty József** hercegprímás, **Tőkés László** püspök. A száz alkalmazottal dolgozó intézet vezetése mellett Dömötör Tibornak még más magyar feladatokra is van ideje: hetilapot ad ki *Amerikai-Kanadai Magyar Élet* címén, és szorgalmas utánjárással használt orvosi felszereléseket gyűjt a magyar kórházaknak, ellátja gyülekezete papi teendőit, fiatal református papokat nevel, felesége magyar rádióműsort sugároz. Támogatásáról biztosított egyesületei részéről annak a törekvésnek az érvényre juttatásában, amivel el akarjuk érni, hogy alkotmányunk és törvényeink ne csak azt fogadják el magyarnak, aki magyar állampolgár, hanem azt is, aki a nemzetet szétszaggató sors szeszélyéből más állam polgára, de magyarnak érzi, vallja magát.

A *nemzetfogalom*★ törvényesítését követelő mozgalom szándékát azonnal megértéssel fogadták és magukévá tették, akiknek azt előadtam; pittsburgi házigazdám, jóbarátom **Rokop József**, **Borbás Károly** a *Hadak Útján* főszerkesztője és **Huff István** Vancouverben, aki az ottani egyesületekkel fogja ismertetni a tervet.

Nem fejezhetem be beszámolómat az MHBK-bál említése nélkül. Ha valaki arra gondol, hogy Clevelandben a *Magyar Harcosok Bajtársi Közössége* csupán egykori katonák, ma öregurak közössége, az nagyon téved. A *Clevelandi Főcsoport* vezetője, **Andaházy Géza**, báli megnyitó beszédében azzal dicsekedett, hogy az MHBK Főcsoport vezetőségének átlag életkora, amiben az ő maga 72 éve sokat nyom, mindössze 45 év. Mint jól vezetett társadalmi szervezet, állandóan megújul fiatalokkal, tánccsoport tagokkal, elsőbálozókkal. Megalakulásának 40-ik évfordulóját, jubileumát ünnepelte a Clevelandi Főcsoport negyvenedik, jótékony célú báljával a *Rockside Holiday Inn* báltermében.

Fényes esemény ez Clevelandben minden évben. A négyszáz főt kényelmesen befogadó impozáns bálterem széles parkettján, a megnyitó ceremónia alkalmával váratlan eseményként egy raj amerikai katonai akadémiai kadét vett részt, díszlépésben felvonulva, tisztelegni az amerikai és a magyar zászló előtt. Ugyancsak látványosan segédkeztek később az elsőbálozó leányok bemutatásánál. A bált a fiatalok díszmagyaros palotása és az elsőbálozók tánca nyitotta meg. A Clevelandi Magyar Cserkészek Regös csoportja magyar néptáncot mutatott be nagy sikerrel. Éjfélkor bálkirálynő választás volt.

Jelen volt Ohio állam kormányzója, egyik szenátora, a város néhány magasrangú vezetője. A nagyszámú védnökök élén **vitéz Martonfalvay Hugo**, az MHBK központi vezetője volt jelen feleségével. A bál főrendezője **Szent Királyi János** volt, és amit végül még meg kell említeni, az az, hogy a magyar asszonyok, lányok ott is nagyon szépek.

Hómentes enyhe télből jöttem vissza a 40 fok fölötti nyárba, barátságban megerősödve, új ismeretségekkel meggazdagodva, és megerősödve abban a tanulságban, hogy a személyes találkozást semmi nem pótolja. Így kell, hogy egymásra találjanak újra a nemzet részei a nagy szétszórattatás után.

Csapó Endre

(Magyar Élet, 1993. február 11.)

★ A fentebb említett *nemzetfogalom* törvényesítését követelő mozgalom 1993 elején indult útjára az *Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaság* kebelében *Egy a Nemzet Mozgalom* címen, a magyar nemzet együvé tartozásának, nemzeti önvédelemre összefogásának érdekében.

Az akkori Felhívásból idézünk néhány bekezdést:

„A magyar nép kirekesztett, elhatárolt egyharmada háromnegyed évszázados kálváriájának tragikus fordulatába lépett, nemzeti létében a hanyatlás zuhanásszerűvé vált a környező államok felgyorsult homogenizáló programjai következtében. Sem a nemzetközi helyzet, sem a magyarországi politikai helyzet nem érett arra, hogy ez a válság kedvezően kezelhető lenne. Az anyaország közvéleményéből kiirtották a nemzettudatot, két korosztály is felnőtt abban a programozott elbutító korszakban, amikor nem is hallottak négymillió hadifogoly magyarról. Irántuk társadalmi együttérzés nincs, és ezen felül a magyar állam törvényei között egy sincs, ami az elhatárolt nemzettesteknek a hazához való viszonyát egyáltalán érzékelné, akárcsak valamilyen módon törődne velük.

A felszabadulás nemcsak állami, hanem sokkal inkább társadalmi feladat. A világ közvéleménye, a nemzetközi politika hatalmasai, csak azoknak a problémáira figyelnek oda, akik felmutatják az akaraterőt, akik egységesen lépnek fel: akik ***követelnek****! A magyar nép egységes fellépése hiányának jelenleg az a magyar közjogi és közhangulati mulasztás az oka, hogy nincs a magyarságnak, a magyarság intézményeinek a nemzetszaggató államhatárokat áthidaló munkaprogramja és annak feltételeit megteremtő jogalkotása és abból fakadó társadalmi felelősségérzete.*

Erre a hiányra akar rámutatni az ***Egy a nemzet Mozgalom****, azzal az igénnyel, hogy ebből országos mozgalom fejlődjön Magyarországon.*

★★★

A Mozgalom részleteire sorozatunk következő számában visszatérünk.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (21)

Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaság

Amikor 1989-ben végre kezdett meginogni a föld a bolsevista egypártrendszer alatt Magyarországon, alakult meg, 1989. november 9-én az *Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaság*, amelynek keretében vállalták a célkitűzést és szervezést, **Debreczeny Ádám**, **Debreczeny Zsuzsa** és **Csapó Endre** és az *Ausztráliai Magyar Szövetség* részről **Kardos Béla** elnök és további alkalmi segítőtársak.

Akkor még feladataink között volt: törekvés a magyar koronás kiscímernek hivatalos magyar államcímerré visszaállítására. A következő év ezt a kívánságunkat meghozta.

Sajnos, a lendület megtorpant, Magyarországon a szentkoronás címer nemzeti jelképe mögött nem jött létre a nemzeti szellemiségű törvénykezés és kormányzás. A törvényhozók elmulasztották a sztalini alkotmány megtagadását, elvetését, elszalasztották az új alkotmányozás lehetőségét.

Várakozásaink nem teljesültek, de ez várható volt, mi a célt sokkal távolabbra tettük, feladatunkat már az elején így fogalmaztuk meg:

Törekvés a Szent Korona tiszteletének és közjogi szerepének visszaállítására. Előre látható volt, hogy ez nem lesz könnyű küzdelem, mert a bolsevista korszakban a Szent Korona lényegét és történelmi szerepét feledésre kárhoztatták. Ez határozta meg feladatunkat: elindítani a magyar közfelfogásban a Szentkorona-tan restaurációját, kimutatva azt, hogy az nem korszerűtlen, ellenkezőleg fontos eleme lehet a megváltozó európai körülmények között a nemzet hagyományokon alapuló egyénisége kifejezésének.

Nem összeegyeztethetetlen sem a demokratikus felfogással, sem a köztársasági alkotmánnyal, mert a Szentkorona-tan állandósult (statikus) nemzeti hagyomány és államjogi filozófia, a demokrácia viszont csupán a jelen idők korszelleme, a köztársaság pedig a jelen idők államigazgatási kerete, de nem megtestesítője a magyar népnek. A magyar nép, mint a Szent Korona tagjainak összessége, csak ennek az egész nemzetet összefogó filozófiának az értelmében lehet közjogilag is teljes egységet alkotó képlet, szemben a jelenlegi közjogi állapotokkal és a köztársasági államhatárokkal, amik kirekesztenek – és amelyek elfogadják, hogy kényszerű idegenségben és jogfosztottságban tartanak – minden harmadik magyart.

Hirdettük, hogy a Szentkorona-tan népszerűsítése ma nemzetvédelem.

Mi ezt a feladatot vállaltuk, mégpedig elsősorban Magyarországon. A népszerűsítés első terveként pályázatot hirdettünk meg Magyarországon az egyetemi ifjúság részére, az ottani Szent Korona Társasággal karöltve. A feladatot **dr. Kállay István** egyetemi tanár és **dr. Hasznos Miklós** országgyűlési képviselő látta el. A pályázat eredményeként három pályaművet jutalmaztunk. A díjakat Debreczeny Ádám adta át Budapesten 1991. szeptember 12-én Kállay István professzor jelenlétében **Koltay András** (A Szent Korona eszme), **Lugos József** (A Szent Korona tisztelete a Tripartitumig) és **Duska Ákos** (A Szent Korona eszme – múlt, jelen és jövő) egyetemi hallgatóknak. A pályázat témakörének meghatá-rozására **dr. Török Bélá**t (Sydney) kértük fel, aki többek között mint alkotmányjogász, történész, és jogtörténeti-, alkotmánytörténeti szakíró, ebben a kérdésben szaktekintély. Koltay András tanulmánya megjelent teljes egészében a *Magyar Élet* c. ausztráliai hetilapban.

1992 októberében kiadtuk **dr. Török Béla** tanulmányfüzetét, amelynek címe: *A magyar közjog múltja és jövője.* Ezt a füzetet megküldtük a magyar parlament mindenegyes képviselőjének. Tanulmányában a szerző vázolta a magyar közjog történetét és lényegét, majd azzal foglalkozott, hogy az adott politikai keretben és viszonyok között miképpen lehetne megközelíteni azt a célt, hogy az ország viszaállítsa a második világháború szerencsétlen kimenetele folytán elsodort történeti és rugalmas alkotmányát. Szakértőkkel, emigrációs szakértőkkel is kibővített bizottságot javasolt Török Béla, és az állampolgárok alapos tájékoztatása utáni népszavazást javasolt a történeti alkotmány helyreállítása érdekében.

1994-ben felkértük **Kocsis István** történészt egy összefoglaló tansegéd. let megírására a Szentkorona-tanról, ami megjelent 1995-ben Püski Sándor kiadásában, 300 oldalon. Történész-, bölcsész diákok részére kimerítő tan. segédlet a Szent Korona tana megis. meréséhez, A könyv nagyon kedvező fogadtatásra talált, és a Szent Korona közjogi szerepének visszaállítása ne. vet viselő küzdelmünknek jelentős állomása volt.

Egy a Nemzet Mozgalom

1993 elején indult útjára az *Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaság* kebelében az *Egy a Nemzet Mozgalom* a magyar nemzet együvé tartozásának, nemzeti önvédelemre összefogásának érdekében.

A magyar nép kirekesztett, elhatárolt egyharmada háromnegyed évszázados kálváriájának tragikus fordulatába lépett, nemzeti létében a hanyatlás zuhanásszerűvé vált a környező államok felgyorsult homogenizáló programjai következtében. Sem a nemzetközi helyzet, sem a magyarországi politikai helyzet nem érett arra, hogy ez a válság kedvezően kezelhető lenne. Az anyaország közvéleményéből kiirtották a nemzettudatot, két korosztály is felnőtt abban a programozott elbutító korszakban, amikor nem is hallottak négymillió hadifogoly magyarról.

A felszabadulás nemcsak állami, hanem sokkal inkább társadalmi feladat. A világ közvéleménye, a nemzetközi politika hatalmasai, csak azoknak a problémáira figyelnek oda, akik felmutatják az akaraterőt, akik egységesen lépnek fel: akik **követelnek**! A magyar nép egységes fellépése hiányának jelenleg az a magyar közjogi és közhangulati mulasztás az oka, hogy nincs a magyarságnak, a magyarság intézményeinek a nemzetszaggató államhatárokat áthidaló munkaprogramja és annak feltételeit megteremtő jogalkotása és abból fakadó társadalmi felelősségérzete.

Néhány részlet **Csapó Endre** 1993. február 28-án Sydneyben megtartott előadásából, amelyben részletesen ismertette az *Egy a nemzet Mozgalom* célját.

– A Mozgalom programjaként kifejtettük, hogy általa azon fáradozunk: jöjjön létre olyan törekvés Magyarországon, az elhatárolt területeken és a nagyvilágban szétszórtan élő magyarok között, amely feladatává teszi a magyar nemzet fogalmának és jogállásának törvényes meghatározását annak érdekében, hogy végülis a nemzet mint államjogi kategória újra helyreálljon egy olyan közjogi és magánjogi rendezés-, továbbá társadalmi akarat alapján, ami elveti azt az újkori etatista elvet, ami megtagadja a nemzethez tartozást azoktól, akik nem élhetnek a magyar állam határain belül, megfosztva őket olyan emberi és kollektív jogoktól, amikre ma már általánosan nemzetközi törvények vannak.

– Az Egy a nemzet Mozgalom propagálásakor nem kértünk többet, mint az elvi egyetértés kinyilvánítását. Csupán fel akartuk mérni, hogy a gondolat egyáltalán fogantatásképes-e, hiszen nyilvánvaló, hogy működőképes mozgalmat a gondolat érdekében nem indíthatunk el és nem szervezhetünk meg Ausztráliából. Abban reménykedünk, hogy Magyarországon megfelelő felkészültségű jogászok véleményezik illetve megszövegezik a felvázolt elvet, célkitűzést és programot.

– A feladat adva van: a nemzet egyharmada ma nem élheti életét a nemzet részeként, csak azért, mert idegen állam polgárává tették. Ennek a kornak az a bűne, hogy állampolgári kategóriákra szaggat kultúrköri kategóriákat. Az államhatárok alapján a gyakorlatban bűncselekménnyé válik részükre a nyelvi-, a történelmi-, az érzelmi-, a vallási- és a kulturális örökség megvallása és gyakorlása.

A védekezés módját ezzel szemben a nemzet fogalmának közjogi és alkotmányos tényezővé való avatásában látjuk. Ehhez nem kellenek nemzetközi jogi szabályok, ez a magyar nemzet „belügye", amit ha az egész magyar nemzet magáévá tesz, olyan erőforrást állít a megmaradás talapzatául, amit semmiféle nemzetközi szerződés, trianoni vagy párizsi „békeszerződés" le nem dönthet!

– A mai magyarországi nagyközönség új ismeretként vesz tudomást arról, hogy a szomszéd államokban is élnek magyarok, mégpedig milliós nagyságrendben.

– Végre már olyan helyzetbe kerültünk, amiben a megválasztott magyar kormány hivatalos kiadványában olvassuk: *„Tekintettel arra, hogy a magyarság egyharmada határainkon kívül él, a magyar államnak különleges felelőssége a magyar nemzet, mint kulturális és etnikai közösség megmaradásának támogatása."*

(A nemzeti megújhodás programja, Budapest 1990).

– A *Magyar Demokrata Fórum* népi-nemzeti körének második országos találkozóján **Antall József** miniszterelnök az alábbi kijelentést tette: *„Nincs olyan politikai irányzat és eszme, ami a nemzeti gondolatot a mi gondolkodásunkból száműzhetné. A nemzet igenis az a közösség, amelyik különböző történelmi korszakokban az együvé tartozást, a testvériséget jelenti. Számunkra minden politikai program, minden külpolitikai cél, minden átalakulás nemzeti gondolati keretben és a nemzetnek, mint testvéri közösségnek, mint az összetartozó emberek együttesének szolgálatában kell, hogy megjelenjék."*

Ezeket a megnyilatkozásokat örömmel és megnyugvással fogadtuk, mert a pártállam mélységes szakadékaihoz viszonyítva ezek magaslatnak számítanak. De fel kell tenni a kérdést ennek a valóban örvendetes állapotnak a harmadik évében: elegendő-e az ami tettben és ígéretekben eddig megnyilatkozott? Az őszinte válasz erre a kérdésre az, hogy: nem!

– A legnagyobb probléma az, hogy mind a közfelfogás, mind a magyar jogrend és a nemzetközi jogrend alapján is, a támogatásra szoruló magyarok egy-egy idegen állam polgárai lévén, teljes egészében alattvalóivá váltak az elszakított terület új gazdájának, megszakítva minden jogi köteléket a szülőhazával. Egyre nyíltabban és határozottabban fokozzák a homogenizáció programját, ami eredményesnek is bizonyul a tízezrével történő elmeneküléssel, kilakoltatással, katonai behívásokkal, átköltöztetésekkel, betelepítésekkel.

– Jól ismerjük a jelenlegi magyar kormány nehézségeit, korlátozott mozgásterét. Nehéz egy hét évtizedes irányzattól megszabadulni, különösen akkor, ha arra való erő hiányzik.

– A magyar kormány tiszteletre méltó mértékben igyekszik felszínen tartani külpolitikai szinten az elszakított nemzetrészek kérdését, bizonyára nem is eredménytelenül. De nagyon hiányoljuk, és ezt többször is szóvátettük, hogy a trianoni határok történelmét nem iktatják be a külföldi tájékoztatás keretébe. Pedig annak szárazon előadott története is alkalmas lenne adott esetben rávezetni a külföldi közvéleményt arra, hogy ezeknek a határoknak nincs meg az a bűverejük, amit hirdetnek róluk az európai biztonság vonatkozásában, ellenkezőleg útjában állnak a békének, a biztonságnak, a gazdasági és egyéb kapcsolatoknak.

– Sokszor hangsúlyozzák kormányszóvivőink azt is, hogy a határok szerepe megváltozik a jövő Európájában. Nagy tévedés lenne erre olyan politikát alapozni, ami szerint nem is kell már tennünk semmit, csak szépen kivárni ezt a történelmi fejleményt. Érdekeltek vagyunk mélyebben megvizsgálni a jövő lehetőségeit annak a szemünk előtt látható ténynek az ismeretében, hogy amíg Nyugat-Európában az államok egyesülése és a határok elmosódása a jellemző, egy lépéssel odébb, a mi térségünkben ennek szöges ellentéte zajlik, a szó szoros értelmében. Ez a teljesen ellentétes irányzat annyira következetes és annyira heves, hogy annak feltartóztatása és visszafordítása nagyhatalmi erő alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

A jelenkor legfontosabb magyar feladata az államhatárok korlátai fölött létrehozni a nemzeti összetartozás eszméjét, védekezésül az etatista-nacionalista magyarirtással szemben.

– Ennek elérése érdekében fel kell emelni a nemzet fogalmát olyan köztudati-, közjogi- és alkotmányjogi szintre, mint amivel felszerelte a polgári liberális államfelfogás és joggyakorlat az állampolgár fogalmát. Más szóval: hozzon a magyar törvényhozás olyan törvényeket, amik alkotmányos és jogi keretet adnak az egész magyar nemzetnek. Ilyen határozatot hozni a magyar népnek szuverén jogában áll. Hozzanak olyan törvényt, ami szerint: a magyar alkotmány a magyar nemzet tagjának tekint minden magyart, függetlenül attól, hogy mely államnak állampolgára.

– A magyar nemzet számára nem területei egy részének más állam szuverénitása alá hajtása volt a végzetes, hanem kulturális egységének megbontása, az ortodox kelet térhódítása által a Kárpát-medencében. Trianon nemcsak magyar veszteség volt, hanem annak az Európának is a vesztesége, ami a nyugati keresztény kultúrkörben fejlett ki világra szóló civilizációvá.

– Mi is kitagadottak vagyunk. És mert jogi kategóriaként nincs magyar nemzet, amely megnyilatkozhatna, de van jogi kategóriaként magyar államhatalom, ami Mohács óta gyakran van idegen kezekben, ennek folytán az állam lehetett bolsevista is, lehetett hazaáruló is.

Az állam, Trianon szellemében, szolgalelkűen és folyamatosan kitagad minket, kitagadja mindazokat, akik nem élnek a nagyhatalmi anarchia és diktatúra által kijelölt határok között.

Nem a magyar nemzet tagadott ki, a magyar nemzet sem kitagadni, sem visszafogadni nem tud senkit, mert a magyar nemzet nem jogi kategória, mert ebben a liberális-etatista rendszerben a nemzet szétszakítható, a nemzet elkergethető, kirekeszthető, mert a magyar nemzetnek nincs jogi kerete, nincs alkotmányos meghatározása és nincs törvényes védelme.

– Eljöttünk az országból azok miatt, akiknek a magyarsága az állami hovatartozás keretein túl nem terjed. Aki állampolgár, az lehet magyar, aki nem állampolgár az nem lehet. Így akarták Trianonban a nagyhatalmak, így akarták a bolsevisták, és így maradt most, a felszabadulás után is, mert nincs elképzelés, nincs érzés, nincs lélek: minden harmadik magyar „nem magyar". Mert a nemzetre nincs jogi keret!

– Ez a helyzet – véleményünk szerint – tarthatatlan, ez ellen az egész magyar nemzet nevében, és az egész magyar nemzet érdekében tiltakozunk, és megindítjuk a kultúrharcot. Lássuk hát, kik azok, akik akarják a magyar nemzet egységét és fölemelkedését, és kik azok, akik ellenzik, akik akadályozzák!

A mi jelszavunk: ***Egy a nemzet!***

★★★

Egy negyedszázad múltán, ma 2017-ben, a nemzetegyesítés feladatát a magyar jogalkotás a kettős állampolgárság intézményével oldotta meg. A nemzet fogalmának még ma sincs törvényes megfogalmazása, holott szentkoronás történelmünk az uralkodó és a nemzet közötti szerződésről szólt.

(Folytatjuk.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (22)

Magyar–magyar kapcsolat

A magyar–magyar kapcsolatok kiépülése is,mint minden kapcsolaté, kétirányú híd.

1993

Magyarország lassan-lassan újra felkerül a térképre. Értve alatta a független Magyarországot és a külföldi terepet, vagyis a nagyvilággal való kapcsolatot. A feladat nem könnyű, és ezért a kapcsolat nem is jön létre máról-holnapra, de a magyar kormány nem sokat mulaszt el a tennivalók terén. Az „új Magyarország" új külképviseletének legfontosabb feladata tudatosítani, hogy ez az ország nem most jött létre a nagy Szovjetunióból életrekelve, hanem egy már Európa megalapításánál jelen volt ország, amely most keresi jobb sorsra érdemes életének lehetőségeit, történelmi szerepének önbizalmával és egészséges érvényesülési vággyal. Mennyire más ez a fajta képviselet, mint az a Moszkva szekerének tolásába belehajolt szocreál-képre illő merevarcú diplomácia, ami olyan unalmasan jelen volt Nyugat fővárosaiban.

A canberrai magyar diplomáciai munka alkalmi látogatójaként feloldódott bennünk az a képzelt kép, amin komor zsakettos diplomaták jegyzékeket nyújtanak át egymásnak, feszes udvariassággal ebben a kissé feszes hangulatot keltő épületben, annak magyar történelmet idéző mennyezetképeivel égretekintésre késztető nagytermében. Nem tudni a titkát, de innét barátként távozik az első látogatásról a diplomata, és barátként jön el újra, amikor arra sor kerül.

Az ausztrál politikai életben kiemelt szerepe van a kötetlen beszélgetést célzó öszejöveteleknek. Egy időben meghívtuk nemzeti ünnepeinkre, jelesebb összejöveteleinkre, az ausztrál politikai élet érdemes tagjait, nem egyszer a legmagasabb rangút. Aztán valahogy leszoktunk róla, nem láttuk már értelmét, hiszen letelepedtünk, beépítkeztünk, egyénileg elértük amit akartunk, legtöbbünk már a csöndes nyugdíjas korát éli. Itt most azonban újabb feladat van, a szabad magyar–ausztrál kapcsolat épül, két ország javára. Akkor is érdekeltek vagyunk ebben, amikor szülőhazánkra gondolunk, és akkor is, amikor erre a hazára gondolunk, amiben élveztük a nap melegét és a rendezett társadalom biztonságát, amíg a szülőhaza egén viharfelhők tornyosultak. Abban az időszakban a mi gondunk volt belevinni az ausztrál politikai gondolkodásba egy szenvedő nép képét, azt remélve, hogy ha adódik alkalom, a mi barátaink tesznek vagy szólnak az érdekében.

Ezt a mi mezei diplomáciánkat már átvette a profi diplomácia. De elmondhatjuk, nem feledkezik meg rólunk ez a hivatalos diplomácia, számos alkalommal ott vannak az emigráció tagjai a canberrai teremben, találkozni ismert és még nem ismert ausztrál vezetőkkel, akik részére honfitársak vagyunk, csakhát azt a nyelvet beszéljük, abból az országból származott ausztrálok vagyunk, amelynek a házában találkozunk.

Gyakori ebben a házban a magyar–magyar találkozó is. Népes tanácskozások színhelye, vagy még gyakrabban kisebb megbeszéléseké, annak a kapcsolatnak az érdekében, amire oly régen várunk: az ország és az emigráció közötti kapcsolatnak.

Tulajdonképpen itt térek rá a kiszemelt témára a magyar–magyar kapcsolatra, vagyis az anyaország és a külföldi magyarok kapcsolatára. Ennek is van számos olyan vonatkozása, amit Canberrával lehet, vagy kell megbeszélni. Az otthoni nyáron pedig Budapesten jöttünk össze **dr. Pordány László** nagykövettel, **Weszely Tibor** főkonzullal, akik szabadságuk idején is rendelkezésre álltak arra, hogy feladatunkat könnyebben végezhessük.

Milyen feladatokról is van szó? Emigrációs évtizedeink során a külföldi magyarság világszerte az elszakított területek magyarságának a sorsáért aggódott, érdeklődött és cselekedett a lehetőségek korlátai között. A cselekvési lehetőségek korlátai az utóbbi évek változásai során kitágultak, de az is igaz, hogy a megszállt országrészeken a magyarüldözés módszere is változott, szélesebb társadalmi alapra támaszkodik.

Kardos Bélanak, mint az *Ausztráliai Magyar Szövetség* elnökének, egyik feladata volt Magyarországon felkutatni azokat a lehetőségeket és módozatokat, amikkel a társadalmi gyűjtésekből eredő anyagi támogatásunk a leghatásosabb lehet azáltal, hogy oda jut el közvetlenül ahol arra szükség van. Ennek érdekében helyi ismeretekkel felruházott vezetők társaságában járt Kárpátalján és Erdélyben. Ez utóbbi misszónak én is tagja lehettem, amiről annak idején röviden beszámoltam, és bízom benne, hogy a részletes beszámolóra tett ígéretemet is be tudom váltani.

A felvidéki Komáromban tett látogatásomról megírtam a részletes beszámolót, csakúgy a bécsi emberjogi konferencián tartott magyar kisebbségi vezetők sajtókonferenciájáról szóló tudósításomat.

Kardos Béla még ebben az évben el akar jutni Felvidékre és Délvidékre. Nagyon fontosak az ilyen látogatások, mert sok személyes élményre és kapcsolatra lehet szert tenni, amit levelezéssel nem lehet pótolni.

Ezeknek a látogatásoknak az alapján alakult ki az a vélemény, hogy minden anyagi támogatást a kisebbségi területek magyar fiataljainak anyanyelvében való megtartására kell fordítani. A legnagyobb veszély itt fenyeget, az elszakított magyarság beolvadása zuhanásszerű lesz, ha nem történik valami nagyszerű országos cselekedet. Szerencsére ez még sok esetben pénzkérdés, az átváltás miatt kevés pénzzel aránylag sokat el lehet érni. Persze összességében nagyon sok kellene. Ezért biztatok mindenkit, adakozzanak a *Kisebbségi Alapra*, vagy a *Nemzetvédelmi Alapra*, mert megvan az út arra, hogy bárminemű közvetítői vagy kezelési költség nélkül minden dollár biztosan eljut oda, ahol az közvetlenül szolgálja a magyar nyelv megtartását. Adakozzanak, rendezzenek gyűjtő magánpartikat, kérjenek Nemzetvédelmi Alap perselyt és ne mulasszák el végrendeletüket is ennek a szempontnak a figyelembevételével megfogalmazni, mert most történelmi méretű cselekedetekre van szükség.

A másik nagy feladat, kapcsolat az összmagyarsággal. Ennek a feladatnak az eszköze a *Magyarok Világszövetsége*. Az ausztráliai magyarok jó előkészítés után, nagy erőbedobással vettek részt a tavalyi újjászervező közgyűlésen. Megjelent jelöltjeinket beválasztották a vezetőségbe, akik azóta is ellátják feladatukat. Budapestről négy cikkben is beszámoltam ennek az évnek a folyamán a Magyarok Világszövetsége munkásságáról, így most nem térek ki annak részleteire, csak emlékeztetek néhány szempontra.

Az, hogy a Magyarok Világszövetsége székháza Budapesten van, nem azt jelenti, hogy az egy budapesti szervezet, amihez csatlakozunk, ha nekünk tetszően kérnek rá, vagy érdekeink így kívánják. A Magyarok Világszövetségének még csak a keretei állnak fenn. Örömmel jelentem, hogy a legjobban fennálló keretét az elhatárolt országrészek régiója képezi, amennyiben ott vannak a környező államokban működő magyar politikai szervezetek képviselői, és nagyon kielégítő módon ellátják feladatukat.

A nagyvilág magyarjainak a becsatlakozása még nem történt meg kielégítő módon és mértékben. Ausztráliával nincs probléma, mert nálunk az egyesületi hálózat piramidálisan összefogott az *Ausztráliai Magyar Szövetségben*, amelynek az elmúlt év elején Adelaideben megtartott tanácsülésén megszületett a döntés, csatlakozunk a Magyarok Világszövetségéhez. Ennek a csatlakozásnak még nem éltük át a tartalmi élményeit. Ennek kettős oka van. Egyik a budapesti MVSz iroda még kialakulatlan állapota, másik a nyugati emigráció gyenge szereplése, illetve megalapozatlansága a Világszövetségben. Ezekre a dolgokra nekünk ilyen távolról nem sok ráhatásunk lehet, de némely szempontnak hangot adunk.

Az ötödfél évtizedes magyar emigráció számos kísérletet tett egyetlen összefogó világszervezet létrehozására. Ennek mindigis megvoltak a nyilvánvaló akadályai, most csupán a tény rögzítése érdekes, elsősorban annak megállapítása, hogy kárbaveszett fáradság most, a 24-ik órában, törekedni arra, hogy létrehozzunk valamiféle külföldi magyarok világszövetségét annak a csalódásnak a kompenzálására, hogy a Magyarok Világszövetsége nem olyan lett, mint amilyennek elképzeltük.

Szögezzük le: Magyarok Világszövetsége a külföld magyarsága egységes részvétele nélkül nem jöhet létre. Bármi lett légyen is a budapesti bábák szándéka, a Magyarok Világszövetsége par excellence a külföldi magyarok szervezete: arra a célra, hogy az összmagyarság érdekeit szolgálja minden cselekedetével. Így még mielőtt bármi érdemében elindul, a külföldi magyaroknak fel kell állni és lépni kell. Ha nem működik jól a budapesti iroda, az is a külföldi magyaroknak a mulasztása, hát ennyire lényeges az ő hozzájárulásuk. Sajnos az amerikai szervezetek rivalizálása miatt elmaradt ennek a felismerése, és csak ott tartanak, hogy melyiknek milyen képviselete van, vagy nincs a „budapesti" MVSz-ben.

Kardos Béla, aki Ausztrália részéről elnökségi tagként vesz részt a vezetőség munkájában, ez év elején **Jakabffy Ernő** MVSz alelnökkel együtt Amerikában járt, ahol kísérletet tettek az egységes álláspont kialakítására. Útjuk hasznos volt, de nem egészen sikeres, így előfordulhat, hogy Kardos Bélának mostani magyarországi tartózkodása idején is lesz valamilyen szerepe a nyugati magyarságot egységbe hozó szándékok terén.

A magyar–magyar kapcsolatok kiépülése is, mint minden kapcsolaté, kétirányú híd. Nem elég csak azt várni, hogy onnét jöjjenek értünk, mert mi alig várjuk, hogy már jöjjenek. Bárhova mentünk magyarországi tartózkodásunk alklalmával, akarva akaratlanul is öregbítettük az ausztráliai magyarok jó hírét, ami kivétel nélkül mindenütt meg is előzött minket. Jól esett hallani, igen sok esetben, hogy a Magyar Életből ismernek minket, bár megfoghatatlan volt számomra, hogyan kerül annyi Magyar Élet Magyarországra. Viszik a látogatók, olvasóink küldik a rokonoknak és talán a szél is arra fújja. Igenis, megvan a kellő érdeklődés a külföldi magyarság iránt, minisztériumokban, állami hivatalokban, újságszerkesztőségekben, a koalíciós pártokban és a nagyközönség körében. A kapcsolatok azonban mégsem automatikusak. Elébe kell menni mind ennek, mert meg kell értenünk, a mi világunk az ő részükre olyan, mint amit mi éreznénk, ha minket most letennének Tokio közepébe.

Nagyon fontos szerepet töltene be a *Határon Túli Magyarok Hivatala*, már annál is inkább, hogy egy év óta már nem a miniszterelnökséghez tartozó titkárság, hanem önálló hivatal a külügyminiszter felügyelete alatt. Vezetője **Entz Géza** történész-művészettörténész, a kisebbségügyek szakértője. Itt is elmondható, miként a Magyarok Világszövetsége esetében, hogy ennek a Hivatalnak a tevékenységét zömmel a közvetlen határon túliak gondjai kötik le. És ez jól is van így, mert ott van helye és nagy szüksége az intézményes segítésnek. A Hivatal gondja, hogy a minisztérium tájékozott legyen az elszakított területek magyarságának helyzetével, hogy intézkedései megfeleljenek a kívánalmaknak. Ugyanez vonatkozik, illetve kellene hogy vonatkozzék a nagyvilágban szétszórtan élő magyarokra is. Itt megint csak azt tudom mondani, hogy akkor tudnak rólunk a valóságnak megfelelő képet alkotni, ha odamegyünk és bemutatkozunk. A *Magyar Élet* hetenként megérkezik, és el is olvassák, másológéppel sokszorosítva továbbítják az egyes osztályokra a fontosabb részeket. Jeléül annak, hogy számon tartanak, ha előkerülünk abból a számukra ismeretlen külföldi ködből.

Ezt is szem előtt tartva tettünk látogatást a Határon Túli Magyarok Hivatalában is Kardos Bélával, és most, hogy megint otthon van, ápolni fogja ezt a kapcsolatot is. Ebből azt is várjuk, hogy helyreáll a külföldi tájékoztatás terén végzett munkánk iránti érdeklődés, valamint azt is várjuk, hogy hasonló célzatú otthoni kezdeményezés során elismerést nyer azoknak az egyéneknek és szerveknek a munkája és nélkülözhetetlensége, akik évtizedeken keresztül végezték ezt a munkát a célállomásokon, szerte a nagyvilágban.

Éppen most jött ki a nyomdából ebben az évben már a második tájékoztató füzetünk, amit a *NSW-i Magyar Szövetség Emberjogi Bizottsága* állított össze, az *Ausztráliai Magyar Szövetség* adott ki az *Ausztráliai Nemzetvédelmi Alap* költségén.

Szeretném azt is megemlíteni, hogy az a panasz sem egészen indokolt, ami a nyugati magyar sajtóban gyakran felbukkan, hogy a magyarországi sajtó helytelenül tájékoztat rólunk, mi több ellenségesen. Igaz, erre is volt példa egyes olyan tollforgatók részéről, akiknek a külföldi magyarok nemzetszeretete fasisztaság, de azért nem ez a jellemző, a helyzet messze nem ilyen rossz. Ebben az évben Kardos Bélával és velem 16 különböző lap készített és jelentetett meg interjút, és még jó néhány maradt teljesítetlen. Rádió és televízió-interjú is készült velünk. Nyolc újságtól, folyóirattól kértek, írjak időnként lapjuk részére. Sok területe lehet még a magyar–magyar kapcsolatnak, hiszen a gazdasági területet még nem is említettem, és még a kulturális kapcsolatokat sem. Ez utóbbira jó alkalom lesz a januári sydneyi *IX. Ausztráliai Magyar Találkozó*, amire – mint a közleményekből már ismeretes – magasrangú személyiségek és neves művészek jönnek.

Még nagyon sokat kell tennünk a magyar–magyar kapcsolatért, de mi, ausztráliai magyar emigránsok már elindultunk az úton és megtapasztaltuk, hogy az út járható. Járjunk hát rajta sokkal többen is.

(Magyar Élet, 1993. szeptember 30.)

Megjegyzés 24 év múltán:

Kiváló kapcsolat volt a canberrai nagykövetséggel, élénk érdeklődés volt munkánk iránt a nemzeti érzésű embereknél, médiumoknál.

Rossz alapokra tették a Magyarok Világszövetségét, az amerikai küldöttek magukkal hozták egyenetlenségüket. A kormány nem igényelte az emigráció szolgálatait.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (23)

Kellene már védekezni!

A cím kifejezi a szándékot, ami az alább olvasható Memorandumban megnyilatkozik. A Memorandum elküldését az Ausztráliai Magyar Szövetség tagszervezetei jóváhagyták, ennek értelmében továbbította ***Kardos Béla*** *a Szövetség elnöke* ***Boross Péter*** *kormányfőhöz.*

1993

Memorandum

az Ausztráliai Magyar Szövetségtől Magyarország kormányához

a magyar nemzet önérzetének megnyilvánulása érdekében, egy inzultussal kapcsolatban, ami az ország területi integritását és nemzeti biztonságérzetét sérti.

(Javasolta, megfogalmazta ***Csapó Endre****)*

A román parlament két háza ünnepi ülést tartott december 1-én a 75 évvel ezelőtti gyulafehérvári gyűlés emlékére. Ezen a gyűlésen olyan manifesztáció történt, ami mellett a magyar kormány és társadalom nem mehet el szótlanul vagy közömbösen, de aminek figyelembe vétele és megfelelő kezelése esetén – véleményünk szerint – a magyar kormány eddigi külpolitikájának új alapokra helyezése szóba kell hogy kerüljön.

A gyűlésen a kormány tagjai is résztvettek, kivéve az államelnök és a külügyminiszter, egyéb elfoglaltságuk miatt. Meghívót kapott az összes bukaresti nagykövet. Népes delegáció érkezett Besszarábiából, Moldova Köztársaság 39 fős parlamenti küldöttsége **Victor Puscas** parlamenti elnök vezetésével, továbbá az unionista *Moldovai Kereszténydemokrata Népfront* 15 képviselője. E Népfront parlamenti frakciójának elnöke, **Valentin Bondaniuc**, mindjárt az ünnepség elején felszólalásra jelentkezett, aminek során kijelentette, hogy: *„1918-ban a románok Európának akarták tudtul adni, hogy a román nép természetes nemzeti határai között a Dnyesztertől a Tiszáig húzódó területen egységes nemzeti államban akar szabad lenni”.*

Az elhangzott nacionalista jelszavakra reagálva az együttes ülés valamennyi résztvevője, az RMDSZ frakció kivételével, ütemes tapssal, felállva köszöntötte a felszólalót. A hangzavar miatt, vagy inkább a hatás fokozása kedvéért Bondaniuc megismételte a Tiszára vonatkozó utalást, amire ismét felhangzott a taps. Erre a jelen lévő magyar, ukrán és bolgár nagykövet tiltakozásul kivonult a teremből.

A fenti eseményt és annak részleteit, a további esetleges lépéseket és következményeket a magyar kormány bizonyára nálunk jobban ismeri. Minket sem lepett meg a demonstratív román magatartás, mondhatnánk tőlük ez a természetes. Mi ebben az esetben a magyar magatartást vallatjuk. Úgy érezzük, a megalázkodó, mindent eltűrő magyar magatartásnak el kell jutni a provokációk során egy pontra, amikor a magyar viszonyulásban megérlelődik a változtatás igénye. Ezt követeljük, mert ezt követeli az idők változása.

Megváltozott a világpolitikai konstelláció: az a cél ami miatt szétdarabolták a Monarchiát és a magyar államot, már nem tartozik a nagyhatalmak törekvései közé. Sorsunk ma is a nagyhatalmi politikától függ, de amíg századunk két világháborúja a kontinens közepe elleni fegyveres és diplomáciai harc győzelmét célozta, ma a kontinens közepét is elfogadó szándékkal az európai egyesülés a cél. A mi reményeink csak ebben a célban rejlenek, ezért a mai magyar politikának fel kell ismernie az adódó lehetőségeket, és minden erőt ennek a politikai irányzatnak a támogatásába kell fektetnie. Ez önálló és öncélú politizálást követel.

A Trianon által létrejött magyar szuverenitás is csonka volt, de különösen a szláv-bolsevista megszállás óta a magyarság még kevésbé folytathatott önálló és öncélú politizálást. Ennek a sötét korszaknak a terméke az „utolsó Hitler-csatlós” a „háborús bűnös” a „fasiszta” a „soviniszta” magyar, és ennek a kornak a terméke a „bűnös nemzet” fogalma, ami nemcsak a magyar területekkel megajándékozott szomszédaink tudatában rögződött, de a kollektív bűntudat komplexusát rögzítette ez a kegyetlen korszak a mindenki által gyalázott, és senki által meg nem védelmezett magyar népben is. Ebből máig sem tudtunk kivetkőzni, ezt tükrözi még ma is a magyar külpolitika. Ez a viselkedés élteti szomszédainkban a magyargyűlöletet, akik ezekben az egyébként silány és igaztalan propagandaszólamokban erkölcsi igazolást találnak a magyarüldözésre és további hódító szándékaikra, de magyar részről sem jelentkezett még e beidegzés elleni küzdelem fontosságának felismerése.

Új korszak van kialakulóban. A kétezredik év körüli időszak legalább olyan jelentős változást hoz létre Európában, mint létrehozott az ezredik év körüli időszak annak idején. A tézis akkor is az integráció volt, akkor jött létre Európa első politikai térképe a keresztény nemzeti királyságok telekkönyvezésével.

A francia forradalom eszméiben fogant nemzetállam koncepció rektifikálni kívánta a feudalizmus által az uralkodócsaládok birtokrendszerébe torzult Európa-képet, de – talán akaratlanul – létrehozta az immár nemzetek közötti antagónizmust elsősorban Európa nyugati felében, ahol a hatalmi versengés kirobbantotta az első világháborút, ami viszont magával rántotta Európa keleti felét is, ráerőltetve az ott még dívó uralkodócsalád-birtokrendszerén alapuló államiságra a forradalmi nemzetállam-koncepciót, létrehozva addig soha nem volt új államokat. Csakhogy ez a rendezés nem a meghirdetett etnikai alapon, a népek önrendelkezése alapján jött létre, hanem a háborús gyűlölet, a bosszú és a zsákmány jegyében.

Ezek ismert dolgok, részünkre most csak annak a ténynek a rögzítése fontos, hogy a huszonegyedik század ádventjében induló európai integráció, a földrész nyugati felével ellentétben, az egykori vasfüggönytől keletre eső felében, ez utóbbit teljesen integrálhatatlan állapotban találja. Európa nyugati peremhatalmai abban találták meg biztonságukat, hogy a legyőzött Németországot és Olaszországot integrálták, pacifikálták, mintegy állandósítva a második világháború eredményeit (sokat tanulva a szovjet típusú integráció hibáiból).

A példa alapján Európa intergrálódni akar, ma már 12 tagja van az Európai Közösségnek. Kétségtelenül ez a jövő század európai kerete. De amennyire megkívánta Európa nyugati felének integrációja a határok érintetlenségét, ugyananynyira alapvető követelmény lesz az integrációt megelőző határrendezés Európa keleti felében. Ennek oka abban rejlik, hogy amíg a két világháború szinte érintetlenül hagyta a nyugati rész államhatárait, ugyanakkor mértéken felül szétdúlta a szervesen kialakult határokat a keleti részen. Ez nem hogy nem maradt nyomtalanul, de olyan súlyos kisebbségi problémákat okozott, főleg a magyar etnikum szétszaggatásával, amikkel lehetetlen az integráció útjára lépni.

Jó integráció csak kölcsönös jószándékkal, egyenlő erősségű érdekazonossággal, egyenlő alapokról indítva érhető el. A nemzet *a priori* entitás, az állam (földrajzi fogalmában) a megelőző háború-kialakította helyzet szubjektuma. A vegyes nemzetiségű területen létrejött nemzetállam a xenofób nacionalizmus diadala. **Minél nagyobb két szomszédos állam között egymás kisebbségeinek aránya, annál kevesebb remény van békés megegyezésre.** Másszóval az alkú tárgytalan. Magyarország és szomszédainak ilyen aránya páratlan Európában. Ezért a magyar helyzet különleges kezelést igényel.

Ha majd Európa komolyan foglalkozik a keleti részek integrációjának kérdéseivel, két utat választhat: a jelenlegi határokkal a sikertelenség útját, vagy az imperializmusban fogant akadályok eltüntetésén alapuló paritásos (egyenlő számú kisebbségek) utat. Az integráció az idő méhében van, de a megvalósulás részünkre veszélyesen hosszú időt vesz igénybe. A veszély nem kevesebb mint az, hogy még egy emberöltő, és a határokon túli magyarság létszáma a mainak a felére csökken.

Ehhez mérhető a felelősség, mindannyiunk felelőssége. A cél iszonyatos erőfeszítést követel, mert egy dologban mindenki biztos lehet, a magyar nemzetrészek megmaradásáért rajtunk kívül senki nem mozdítja a kisujját sem.

E Memorandum címzettje a magyar kormány, ennélfogva itt a magyar kormány felelősségéről szólunk. Ami a bukaresti parlamentben történt, az sem nem meglepő, sem nem szokatlan. Az sem szokatlan, hogy az ilyen viselkedésnek sehol semmi nyoma. Ugyanakkor, ha a magyar parlamentben egy valaki megemlíti, hogy sérelem éri a magyar kisebbségeket a szomszéd államokban, végigszalad a panasz a világon, a *fasiszta-nacionalista-irredenta* magyarokról.

Itt két alapállásról van szó, egyrészt a magyarüldözésről és a magyarokat rágalmazásról, másrészt a magyarüldözéssel szembeni hazai érzéketlenségről és minden rágalom szervilis eltűréséről.

Ők végzik az etnikai tisztogatást, és mi vagyunk a fasiszták, ők követelik a Tisza vonalát, és mi vagyunk a területrablók. Ők verik le a helység-névtáblákat, zárják be az iskolákat, és mi vagyunk akik felbolygatjuk a térség békéjét. A panasztt lehetne folytatni nagyon sokáig, de itt nem az a kérdés, hogy ők mit tesznek, mit mondanak, hanem az, amit a magyar kormány nem tesz és a magyar kormány nem mond.

Talán ott kellene kezdeni, hogy magyar részről szükség volna a régi beidegződésektől végleg elszakadni és kialakítani az új lelki alapállást. Lemenni egy olyan nulla pontra, ahol többé már nem győztesek és legyőzöttek, nem felsőbbrendű szlávok és betolakodott barbár magyarok, nem a nagyhatalmak kedvencei és népligeti pofozóbábuk, nem hetyke urak és utca rongyai társalognak egymással, hanem egy öntudatos nép, amely követeli a jussát a nap alatt.

Ha a román, a szerb, a szlovák stb. nép fiainak joga van nemzeti sajátosságához, nyelvéhez, kultúrájához ott ahol van, akkor a magyarnak is joga van mindezekhez a természeti jogokhoz ott ahol él. Ha ez nem adatik meg, akkor a határ rossz helyen van.

Magyarországon 1945-től 1989-ig nem törődtek a határokon túl hadifogságban szenvedő négymillió magyarral. Az új nemzeti kormány törődése ehhez a negyvennégy éves mulasztáshoz viszonyítva jelentős, de a mai veszély nagyságához képest végzetesen elégtelen.

A magyarüldözéssel való szembenállással egybekapcsolódó feladat a külföld tájékoztatásának feladata. Az ellenállás és a védekezés stratégiája nem nélkülözheti a helyes tájékoztatást. Ezen a téren iszonyatos nagy a mulasztás, ennek már bőséges irodalma van.

Mire mutatott rá a bukaresti incidens? Arra, hogy a szomszéd államok magyarellenes fasizmusát nem kezeljük megfelelően, valójában nincs is védekezési stratégiánk.

A magyar nép Európa legtagoltabb népe, annak ellenére, hogy földraj zilag összefüggő tájon lakik. A magyar nép ugyanakkor, nemzeti jellege megtartása tekintetében, Európa legveszélyeztetettebb népe. Ez teszi legfőbb feladattá a nemzeti megmaradást a Kárpát-medencében. Ehhez nagyszabású, történelmi méretű stratégia szükségeltetik.

A megfelelő stratégiát nem lehet egyszerűen megfogalmazni, mint ahogy azt sem lehet kategórikusan kijelenteni, hogy mindaz amit eddig tettünk céltalan és hiábavaló. Egy azonban bizonyos: ha végigtekintünk az elmúlt hetvenvalahány év eseményein, azt látjuk, hogy a magyarság elleni támadásnak sok válfaja volt, csakúgy mint a mi védekezésünknek, de mindvégig jellemző tünet a védekezésünk sikertelensége. Mindennél legrosszabb azonban az az ostobaság, hogy ne sértsük szomszédaink érzékenységét. Tudomásul kell vennünk, hogy az utódállamok semmilyen körülmények közt nem fogják abbahagyni a magyarság üldözését, mert a hódítást nemzeti, történelmi küldetésű cselekedetként élik meg, és csak a magyar kisebbség felszámolásával láthatják befejezhetőnek. A magyargyűlöletnek ez az alapja, és ameddig tart a négymillió, addig ez a gyűlölet nem csökken. Mi legyen tehát a stratégia: – Mindent elkövetni, hogy az elhatárolt négymillió magyar megtartsa magyar nyelvét, magyar szellemiségét, kultúráját, identitását.

Szólni kell a határok szerepéről is. A határ az állami szuverenitás területi meghatározója. Az állam politikai és hatalmi szervezet. A nemzet etnikai (kulturális, nyelvi) közösség. Az államnak a nemzet az alanya. Ahol több nemzet van jelen, ott vagy több államnak kell létrejönnie, vagy ha ez nem lehetséges (sehol sem lehetséges, legfeljebb megközelíthető) a **több nemzet képezzen egy államot. Közös államot**. Európában az egy nemzetre alapított nemzetállamok hozták létre a nemzetiségi elnyomást, amit a háborús időszak elleplezett és elmérgesített, ami most mutatkozik valódi veszélyességében kontinentális problémaként.

A problémára Magyarországnak kell élenjáróan rámutatni is, meg a megoldást kidolgozni is, mint a legérdekeltebbnek. Az alaptételnek egészen őszintének kell lenni: a probléma az államhatár. El kell határozni azt a napot, amitől fogva magyar részről nem hangzik el többé a határokra vonatkozó olyan kijelentés, ami csak a másik félnek érdeke és a magyaroknak nem érdeke. Ettől a naptól kezdve nyíltan és őszintén rá kell mutatni arra, hogy nem magyar érdek ezeknek a határoknak a megtartása, és ha módunk volna megváltoztatására, igyekeznénk is azt elérni.

Ha nem akarják, hogy erről beszéljünk, vagy a határmódosítást megkívánjuk, teremtsenek olyan körülményeket odaát, amitől eszünkbe sem jut, hogy minden baj forrása az, hogy a határok rossz helyen vannak.

Mondjuk meg őszintén, nekünk az a természetes törekvésünk, hogy együtt akarunk lenni azokkal a magyarokkal, akiktől a háború következménye elszakított bennünket.

Politizáljunk végre őszintén az összmagyarság érdekében a szétszakított nemzet egyesítése természetes céljaiért.

Sydney, 1993. december 15.
(Magyar Élet 1993. december 30.)

★★★

24 év múltán...

A Memorandum megfogalmazása idején a magyar államiság közel félévszázadra felfüggesztett állapota csak 30 hónappal előtte szűnt meg.

Európa felszabadult keleti fele reményekkel telten várták Európa újra egyesülését. Ma is úgy érezzük, hogy helyénvaló lett volna ilyen határozott kiállás magyar részről.

Az Európai Unióba vetett reményeink a csatlakozásunk óta fokozatosan zsugorodnak. Ha egy mondattal akarjuk megfogalmazni az unió erkölcsi bizonyítványát, az így hangzik: semmi nem változott, ez az Európai Unió, amely jogrendszerébe foglalta a benesi dekrétumokat, méltatlan a vállalt feladatra!

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (24)

A Magyarok Világszövetsége szerepe az emigráció és a magyarországi kormányszervek közötti kapcsolatban 1995

(Csapó Endre felszólalása a VIII. Magyar Tanácskozáson, 1995. január 28-án.)

Ezt a felszólalásomat az aggodalom szülte. Amiatt aggódom, hogy a tavalyi magyarországi választások számunkra váratlan és értelmetlen kimenetele kedvezőtlen hatással lesz az emigrációban évtizedek folyamán kialakult egységre, már ami a lényeges kérdésekben létrejött.

Ilyen alapvető kérdés volt az, hogy az egypártrendszer korifeusaival nem kerültünk kapcsolatba. Ilyen kísérleteknek ellenálltunk, és ezt a magatartást tiltakozásnak szántuk, nem ismertük el az egypártrendszert törvényesnek. A képlet ilyen egyszerű volt. Ugyancsak egyszerű volt a képlet az 1990-ben létrejött politikai garnitúrával szemben, amelyben nem vettek részt a kommunisták.

A probléma tehát tavaly májusban jött elő, azáltal, hogy a választók elé állított kínálatból a szavazás jogával élők olyan parlamentet választottak, amiben döntő többségbe kerültek a kommunisták, aminek eredményeként olyan kormányt kapott az ország, amelynek mindenegyes tagja kommunista.

Ez a helyzet **két** szemléletet ütköztet.

Az **egyik** valamikor így szólt: Nem fogadjuk el ezt a kormányt, mert ezt nem a magyar nép választotta. Majd ha lesz egy szabad választás, annak eredményét elfogadjuk. Ebben benne volt a bizakodás, sőt talán meggyőződés, hogy egy szabad választáson a magyar nép a pokolba küldi kegyetlen sanyargatóit. Most, hogy túl vagyunk két szabad választáson, ha csalódottan is, de ezek eredményét el kell fogadni, a választás érvényessége ellen nem lehet fellépni, a magyar nép így döntött, Magyarországnak van törvényes kormánya, mi ezt nem tudjuk kétségbevonni, ezzel a kormánnyal kell felvennünk a kapcsolatot.

A **másik** szemlélet megvallóit nem a pragmatikus tények, hanem az ideológiai tények vezérlik. Ennek értelmében abból indul ki, hogy közel fél évszázadon keresztül a kommunista elveket vallók, tehát kommunisták vezették az országot. Uralmukat a terrorra alapozták, az országot kszolgáltatták a szlávbolsevizmusnak, kiirtották a magyar középosztályt és pusztították a magyar érzést, az öncélú nemzeti gondolatot. Most hogy visszakerültek a hatalomba, nemzetellenes irányzatukat újra érvényesítik. Kommunistának lenni egyenlő a hazaárulással. Cselekedeteik azt mutatják, hogy nem változtak meg, noha demokratáknak, szocialistáknak nevezik magukat. Ezektől féltjük a magyar jövőt, a magyar demokráciát és ezekkel nem vehetjük fel azt a fajta kapcsolatot, amit a korábbi Antall–Boross kormányzattal, annak képviseleti szerveivel gyakoroltunk.

Kedves Hallgatóim, itt történelmi emlékezetű megosztottság réme merül fel. Afféle kuruc–labanc szembenállás. Ez veszélyes, ezt nekünk el kell hárítanunk. És itt, ezen a problémán az sem hozhat megoldást, ha például valamilyen szavazásra bízzuk a kérdést. Az emigráns szervezeti élet teljes egészében a voluntarizmus alapján áll. Önként vállatunk feladatot távoli hazánk, és szétszóratott népünk érdekében. Ha így szavazuk, ez a része fog tétlenségbe vonulni. Ha úgy szavazunk, az a része fog tétlenségbe vonulni. Az így meghozott döntés pontosan azt a szakadást eredményezheti, amit mindannyian szeretnénk elkerülni.

Az emigrációs vállalásnak az alapja elkerülhetetlenül világnézeti. Gyakorlati kifejezéssel: továbbra is ellenezzük a kommunizmust, mint egy világnézetet, vagy akár nevezzük hatalmi rendszernek, ellenezzük mindenképpen: ebből nem engedhetünk önmagunk egyénisége és közösségünk meghasonlása nélkül.

Remélem a probléma érzékelhető az alábbi mondatból: Magyarország jelenlegi törvényes és elismert kormánya mindenegyes tagjának kommunista múltja van. Ez tény. És az ilyen tény eo ipso fölveti a kérdést: visszajött-e hát részünkre az egypártrendszer idején fennállott helyzet?

Ennek is van másik oldala: úgy politizálni, ahogy a pártdiktatúra idején gyakorolták, ma már nem lehet. Vannak dolgok amik gyökeresen megváltoztak, és reméljük, hogy megmaradnak: a nemzetünknek azok a részei, amelyek a szomszéd államokban kénytelenek élni, politikai szervezeteket hoztak létre, jelét adták társadalomszervező erejüknek. Ezzel számolni kell a kisantant-kormányoknak is, meg a jelenlegi budapesti kormánynak is, mégpedik olyan kényszerűséggel, hogy a feladat alól már nem lehet kibújni. A kisantant a nyugati integráció miatt, a budapesti kormány a saját népe miatt. Ezekbe a folyamatokba kapcsolódott be az emigráció még a nemzeti kormány idején, és a kormányváltozás miatt nem szeretné ezt a szerepét elveszíteni, már csak amiatt sem, hogy a nemzeti emigráció az utóbbi évtizedek folyamán súllyal és zömmel az elszakított területek kérdéseire összpontosított.

Remélem érzékeltettem a problémát, legalábbis nagy vonalakban. Ez a kérdés itt szőnyegre kerül, és ebben a kérdésben az Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetségnek holnapi közgyűlésén döntenie kell. Ehhez ma itt csak javaslatot adhatunk, ez a mi íratlan, alkotmányos, demokratikus gyakorlatunk.

Ezekután rátérek a címben kifejezett témára, kérem ne feledjék az eddig mondottakat, mert a továbbiak ezzel lesznek kapcsolatosak.

Az öt évvel ezelőtti magyarországi változások egyik minket érintő következménye, a Magyarok Világszövetsége átalakítása. Tudjuk jól, a pártkormány alatt ez is – mint minden – pártszervezet volt. Nem éppen könnyű és éppen nem feszültségek nélküli események után, ma itt áll előttünk a Magyarok Világszövetsége, olyan formában, amit már elfogadhatunk, magunkénak vallhatjuk mint olyan szervezetet, aminek a révén a nemzeti emigráció súlyt kap a magyar politikai arénában. Érzékelnünk kell, hogy végre van olyan összefogó szervezet, amelyben egyaránt jelen vannak a magyarországi, az elszakított területek és az emigráció magyar szervezetei.

Természetesen korai volna azt mondani, hogy a Magyarok Világszövetsége ma már teljesen megfelel minden szempontból. De minden szervezet annyit ér, amennyi erőt beleteszünk. Nyolc–tíz évvel ezelőtt még álmodni sem mertünk ilyen szervezetről, tegyük hát azt olyanná ami nekünk megfelel. A határokon túlról résztvesznek benne mindazok a szervezetek, amelyek az elszakított magyarok autonómiájáért küzdenek. A Világszövetség hazai tagjai között nincsen egyetlenegy baloldali szervezet sem. Annak idején ezek fölényesen ignorálták, ma már számolni kénytelenek vele. Több elnökségi ülésen és küldött-közgyűlésen résztvettem, mindenkit megnyugtathatok, hogy ott a nemzetért aggódó és munkálkodó szellemet tapasztaltam.

A Világszövetség 92-ben megrendezett III. Világkongresszusán pártoktól és kormányoktól független civil szerveződésként határozta meg önmagát. Nagyon jól tudom: nincs az a kormány, amely nem kísérelné meg szekere elé fogni a Világszövetséget, de ha az ellenáll, ilyen törekvés csődöt mond. Az ellenállás sikere is attól függ, milyen erőket tud összegezni. A múlt évben nagyon sikeres erőfeszítést tettek annak érdekében, hogy megalapozzák anyagi függetlenségüket.

Ebben a szervezetben látom a mi jelenlegi problémánk megoldását. Ismeretes, hogy február utolsó hetében az ausztrál szövetségi parlament vendégeként magyar parlamenti küldöttség érkezik Ausztráliába. Valami oknál fogva ez a küldöttség, illetve a mögötte álló rezsim mindent elkövet annak érdekében, hogy a nemzeti emigráció szervezeti hálózata, vagyis az Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetség fogadás keretében üdvözölje őket. Annyira nagyon fontos lehet részükre egy ilyen fogadtatás, hogy ennek érdekében képesek voltak meghosszabbítani a leváltott nagykövet itt tartózkodását, majd a látogatás elhalasztása után az ugyancsak elbocsájtott főkonzul hivatali idejét hosszabbították meg, számítva arra, hogy az ő közöttünk élő presztizse révén ez sikeres lesz.

Most visszatérek egy mondat erejéig a felszólalásom elején kifejtett tézisre, arra, hogy milyen beláthatatlan következmények, veszélyek fe-nyegetik a sokáig megőrzött és ápolt egységünket. Említettem tehát a két szemléletet, amelyek egyike az, hogy fogadjuk az idelátogató budapesti korifeusokat, mintha csak a korábbi kormány személyiségeiről lenne szó, avagy hozzunk olyan határozatot, hogy negligálunk minden kapcsolatot, beleértve a külképviseleteket is.

Mindkét megoldás egyaránt veszélyes, és ránk nézve, szervezeteink békés munkásságára nézve végzetes lehet. Én, a veszélyt látva, azt javasolom, ne hozzunk ilyen salamoni ítéletet. Várjunk a jelenlegi budapesti kormányzat fogadtatásával, ne siessük el a dolgokat. E szélsőbaloldali kormányzat alatt inog a trón, ne rohanjunk oda megtámogatni.

Ezeket az aggodalmakat egyhangúan osztja velem az Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetség külügyi bizottsága. Ez a felelős egyénekből álló szervezet, ugyancsak az egység megőrzése érdekében javaslatot fogalmazott meg a Szövetség holnapi közgyűlése részére, amelynek a lényege a következő:

„A Szövetség egyik fő feladata a csonka haza határainak békés revíziójára irányuló felvilágosító munka, ezzel szemben a jelenlegi magyar kormány programjába vette, hogy ún. alapszerződéseket köt a szomszédos államokkal és következetesen kijelenti, hogy e tervezett szerződésekben elkötelezné az országot, hogy véglegesen lemondjon minden határmódosításról. A Bizottság úgy találta, hogy a jelenlegi hatalomnak, kormánynak és parlamentnek az összetétele és a korábbi egypártdiktatúrához való személyi és elvi azonosulása nyomán teljesen kilátástalan lenne bármilyen érdemi tárgyalás, akárcsak a tájékozódási szinten is, az érkező parlamenti küldöttséggel, mert egy ilyen találkozás úgy tűnhet fel, mintha a Szövetség – feladva a nemzeti emigrációban kiérlelődött álláspontot – támogatná a kormány vázolt politikáját. A kapcsolatfelvételt ugyancsak súlyosan megnehezíti a jelenlegi törvényhozói és kormányzati gyakorlat, aminek szinte egészével a keresztény erkölcsiség és nemzeti elkötelezettség alapján álló emigráció nem érthet egyet.

Mindamellett a Szövetség nem helyezkedik olyan álláspontra, hogy visszautasít bármiféle kommunikációs kapcsolatot a Magyarországon éppen hatalmat gyakorló állami szervekkel, ennek megfelelően – amikor a magyar nemzet érdekében álló esetekben szükségét látja, hogy a nemzethez tartozás jogán szóljon – ezt megteszi a Magyarok Világszövetsége közvetítésével.

A fentiek értelmében azt kéri a Külügyi Bizottság, hogy az Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetség hozzon olyan határozatot, hogy a február végén Ausztráliába hivatalos látogatásra érkező parlamenti bizottsággal és annak tagjaival a magyar szövetségi hálózat szervezetei nem kívánnak találkozni.”

Ha a holnapi közgyűlés ezt a megoldást magáévá teszi, azt hiszem elkerülhetjük a szakadást, ami ebben a kiélezett helyzetben, ebben a kialakulatlan állapotban minket fenyeget. Egyéb kapcsolatok felvételének későbbi, higgadt és tárgyilagos megbeszélésére ez a megoldás módot ad. Ne hagyjuk sorainkat szétzilálni!

★★★

Mi az emigráció mostanában?

Hiányoljuk Magyarországon a nemzet egészében való gondolkodást.

Változnak az idők, változnak az emberek. Változnak a körülmények, és miután az emigrációt a körülmények hozták létre, változik az emigráció. Csak egy dolog nem változhat: a magyar nép iránti elkötelezettség. Az Antall-kormány tagjai részéről elhangzott annak idején, hogy *Önök már nem emigránsok többé, mert az ország felszabadult.* Akkor azt válaszoltuk: ne siessük el a dolgokat, úgy érezzük, még nem vagyunk egészen feleslegesek. Azóta történt egykét dolog Magyarországon, amiknek során az a kijelentés, hogy nincs többé emigráció, értelmét vesztette.

Szabó Lőrinc *Ima a jövőért* című írásában, 1956. október 31-én így aggódott: *„Magyarország felszabadult. Hadd kérdezzem azonban magamtól és mindenkitől: igazán felszabadult-e?! Felszabadult-e a további lidércnyomás lehetőségétől, felszabadult-e a megismétlés veszélyétől?! ... Akként is fel kell szabadulnunk, hogy megmentsük magunkat és jövőnket az elmúlt tizenkét év bűneinek ismétlődésétől és ismétlésétől.”*

Magyarországon 1989-ben megbukott az egypártrendszer. Magyarországról eltávoztak a szovjet-orosz megszálló erők 1991-ben. Hadd kérdezzem azonban magamtól és mindenkitől: igazán felszabadult-e?! Elhárultak-e a nemzet feje felől azok a nemzetsorvasztó körülmények, amiket negyvenöt éven át idegen megszálló erők és nemzetellenes honi bolsevisták létrehoztak annak érdekében, hogy ez a nemzet a testi-lelki bomlásnak, az enyészetnek az útját járja?! Felszabadult-e az öncélú nemzeti tudat, a keresztény erkölcsiség, a magyar jövő vállalásának, a nemzeti hivatástudatnak a szelleme?! Valóban független lett-e az ország, valóban szabad lett-e a nemzet, valóban megindulhat-e a demokratikus polgári társadalom építése, a szellem szabadsága?! Felszabadultunk-e a politika önkényétől, a pártemberek manipulációjától, a sajtónak, rádiónak, tévének lélekromboló tevékenységétől, a maffia-gazdálkodástól?! Felszabadultunk-e a társadalom kollektív kizsákmányolásától, az érvényesülés korlátaitól, a bolsevizmus kiválasztottjainak az önkényétől, a megszólalás, a helytállás, a tiltakozás félelmétől? Az idegent kiszolgáló szolgalelkű beamter-szellemiségtől, letargiától, a reménytelenségtől és a jövőtlenség bénultságától?

A kérdések hosszú sorát lehetne még feltenni, de felesleges, hiszen ezek akárcsak egyike is – ha nemleges a válasz – elég annak megindokolására, hogy még ma is emigránsnak tekintjük magunkat.

De ha még magán a szón lovagolunk is, a szó emigráns, minden adott történelmi esetben valamelyest eltérő tartalmú, legfőképpen függ az elérendő céltól. Másképpen emigráns egy szökni kényszerült politikus, aki külföldön készül visszatérni a hatalomba, és más az a nagy tömegű emigráció, amelynek tagjai nemzeti helytállásuk miatt lettek veszélyeztetettek egy hatalomra került nemzetellenes irányzat által. Utóbbi, tehát a mi esetünkben, megszűnhetett bár az egyén életének, biztonságának, szabadságának veszélyeztetettsége, de esetleg nem szűnt meg a szülőházában a nemzetellenes irányzat hatalmi helyzete.

(Folytatjuk a sorozat következő számában.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (25)

Mi az emigráció mostanában?

1995

Hiányoljuk Magyarországon a nemzet egészében való gondolkodást.

(Folytatás a sorozat előző számából.)

Ha csak az egyén veszélyeztetettsége lenne az emigráns mivolt kritériuma, akkor már a hatvanas években beszélhettünk volna az emigráció fokozatos elpárolgásáról, legalábbis a hazalátogatók esetében, amikor már lassan azt sem firtatták, hogy tagja volt-e a hazalátogató vala- melyik egykori szélsőjobboldali pártnak, vagy szervezetnek – amiért kezdetben üldöztetés, bebörtönzés, akasztás járt. Ugyanígy nem feltétlenül határkő az egypártdiktatúra megszűnte, vagy az oroszok kivonulása, bár nagyon sokan közülünk a maguk szempontjából ezeket tekintik határkőnek, hiszen hosszú időn át ezeket jelöltük meg a felszabadulás fogalmi meghatározójának.

Ezek természetesen mind fokozatok, az időmeghozta elért eredmények a felszabadulás útján, és senki nem róható meg azért, ha ezek egyikét tekinti emigrációs mivolta végállomásának, noha feltehetően nincs megelégedve a hazai politikai helyzettel. De kiemelten tekintetbe kell venni azokat a személyeket, akik emigrációs mivoltukra alapozottan folytattak társadalmi, politikai, kulturális stb. tevékenységet, vagyis cselekvően emigránsok, mert hiszen a passzív emigráns csak statisztikai tétel. Ha az emigráció dolgozó rétegéből valaki abbahagyta a munkát, mert úgy érezte, eljött már a Kánaán, akár kijelentheti: megtettem a magamét, nem vagyok többé emigráns, senki nem vitatkozik vele. Lehet ilyen is, de a tapasztalat azt mutatja, hogy az emigrációban létrejött intézmények (egyesületek, szövetségek, mozgalmak, újságok, rádióműsorok, cserkészet, iskola, egyházközségek, sportegyesületek stb.) nem szűntek meg ezen fent említett határkő-időpontokban, vezetőik, tagjaik tovább végzik eddigi tevékenységüket, azt amit eddig vagy a kezdeti időkben emigrációs feladatnak neveztünk. Ma már nem feltétlenül fogalmazunk így, és ennek megfelelően nem is lényeges, hogy emigránsoknak valljuk-e magunkat.

De bizonyos feladatok továbbra is előttünk állnak, a feladatok jó része nem szűnt meg az otthoni politikai változások hatására, számos vonatkozásban inkább megsokasodtak. Jó példa erre a kisebbségi magyarok segélyezése, amire az egypárthatalmi rendszer összeomlása után bőséges lehetőség nyílott mind az ország társadalma, mind a Kárpát-medencén kívüli magyarság számára, mivel a határok átjárhatóbbak lettek a nagyközönség részére. Igen, némely feladatok feleslegessé váltak, mások pedig szükségessé. Nagy változás az is, hogy faladatainkat magyarországi szervek tevékenységéhez tudjuk kapcsolni, hangunk hallható az országban, írásaink megjelenhetnek az otthoni sajtóban. Ez mind eredmény, de nem minden.

Hiányoljuk Magyarországon a nemzet egészében való gon- dolkodást. Nem hozták meg a közelmúlt változásai a leszakadt, a megtagadott és a kitaszított nemzetrészeknek sem az érzelmekben, sem a jogrendszerben megnyilatkozó visszafogadását, visszakövetelését. Nem sokat változott a tájékoztatás eszközeinek a hangja a határontúli magyarok irányában, és még csak kísérlet sem történt a törvényhozás terén, hogy a nemzethez tartozásnak valamiféle jogviszonyt teremtsenek. A magyar joggyakorlat nem tesz különbséget a felvidéki magyar és a szlovák, az erdélyi magyar és a román, a délvidéki magyar és szerb stb. között. Egyaránt idegen állam polgárai. Az etatizmus átkaként: azt, hogy ki magyar, ki nem (noha mint magyart üldözik), az államhatárok határozzák meg. A nemzet ma már – és ma még – nem jogalkotási alap. A határontúli magyarok ügye jótékonysági kategóriába szorult. Az „anyaország" tartalom nélküli fogalom.

Minden harmadik magyar az államhatárokon kívül él, ez az állapot akaratuk ellenére jött létre. Hogy lehet ez ellen nem lázadozni, nem ellenállni? Hogy lehet hogy nincs ennek az állapotnak leküzdésére szervezett akarat, és hogy az nem tükröződik az ország törvénytárában? Hogy nem akadt még képviselő, aki ezt követeli, szóvá teszi a törvényhozás házában? Mi ez ha nem Trianon szindróma? Ha legközelebb levágnak egy vármegyét, a magyar törvények szerint annak lakói attól a perctől nem magyarok. Mint ország, ebben a társasjátékban nagyon készséges partnerek vagyunk. Könnyű préda.

De nem kell ám az emigráció sem. A primitív pártrendszerben annyi sok a szakember (mármint a pártokon belül) hogy nagyban-egészben, akár teljesen negligálható az a néhány tízezer magyar, akik külföldön nagyon is kellettek iparnak, kereskedelemnek, tudományosságnak. „Hogyisne, majd ők dirigálnak nekünk, hol voltak amikor az ég zengett?" Inkább fizetik a millió dollárokat a tanácsadó cégeknek, amelyek adnak olyan tanácsokat, amitől az ország belerokkan. Közben kiáramlik az országból a felkészült, tehetséges réteg, mert otthon nincs szükség rájuk.

Azt mondják, dialógizáljunk az otthoni kormányzattal. De hiszen az otthoni kormányzat az otthoni nemzettel sem dialógizál – hogy hallgatnának ránk? Nos hát itt van a gyenge pontja a „felszabadulásnak". Itt van ami nem változott, csak a jelvények, a jelszavak, a cégtábla. Bolsevisták egypártrendszeréből, bolsevisták kapitalista demokráciája lett.

Mi a problémánk a kormánnyal? Az, hogy nem lehet leváltani. Befutásuk vitorláját az a jól programozott közhiedelem dagasztotta, hogy a rendszerváltozásnak (már ami a szocializmusból a kapitalizmusba terelést illeti) a két baloldali párt jobb megvalósítója lesz, mint a nemzeti elveket valló pártok, mert náluk van a szakértelem. Nos, ha az elmúlt másfél évnek más tanulsága nincs is, egy bizonyosan van: oly távol vannak ők a gazdasági élet rendbetételétől, mint Makó vitéz annak idején Jeruzsálemtől. A korábbi kormánynak nem annyira a szakértelemben mutatkozott a hiánya, hanem az erélyességben, abban, hogy nem szorította ki a bolsevistákat a pénzügyi, a gazdasági hatalomból, a minisztériumokból, a tájékoztató iparból és a művelődés intézményeiből. Mert az ország arra várt, hogy a sarlatánok, a kuruzslók helyébe bekerüljenek a nemzet jól felkészült szakemberei, akiket eladdig a politikai hierarchia nem engedett döntéshelyzetbe, nagy károkat okozva ezzel az országnak. A mai állapotokért így közvetve az előző kormányzat a hibás, mert eredménytelenségével kaput nyitott a bolsevistáknak a gazdasági hatalom mellé a politikai hatalom megszerzésére is. A bolsevisták, másszóval internacionalisták, most már gátak nélkül teszik tönkre az országot, és mindent elkövetnek, hogy itt magyar föltámadás ne legyen.

Hazánkat nemcsak a szomszédos országok szemelték ki maguknak hódítási területként, hanem a nemzetközi nagytőke is. És amiképpen volt a magyar hazában túlontúl sok bolsi muszkavezető, van a magyar hazában túlontúl sok bolsi adóssággyarapító. Honfoglalás más eszközökkel. *„Adjátok a kezembe a pénzkibocsátás és ellenőrzés jogát, és engem nem érdekel, hogy kik hozzák a törvényeket".* (Rothschild: *„Let me have the power to issue and control a Nation's money, and I care not who writes its laws".)* A neves bankár múlt században tett híres mondása úgy hangzik, mintha csak kívánság lenne, vagy ha úgy tetszik figyelmeztetés. Azóta a bankárok kezében van a pénzkibocsátás joga és a hitelnyújtás joga, és ma már ott tartunk, hogy nemzeti bankok, nemzeti bankárok nincsenek: a pénz nemzetközi. A mai bankár azt mondja: engem nem érdekel, hogy melyik politikai párt kerül kormányhatalomba, annak minden mozgásterét én határozom meg. Azok, akik a Szovjetuniót életre finanszírozták, győzelemre pénzelték, mindezt üzleti számításból tették. Akik a kommunista pártkormányoknak hiteleket adtak, a pártkormányok bukása után az egykori szovjet csatlósállamokban ugyanabba a hatalmi helyzetbe kerültek, amiben Moszkva volt. Ezek az egykori hitelek kamatrabszolgaságban tartják az országot, nincs mód gazdaságilag talpraállni. A nemzetközi hitelképesség a bűvszó, ezt nem szabad elveszíteni, ezért vállalja az ország a kommunisták adósságát. Vállalásával azonban a gazdasági élet a holtponton marad. De a nemzetközi hitelképesség is elvész, ha az ország gazdaságilag holtponton marad. A nemzetközi bankároknak érdeke, hogy olyan kormány legyen Magyarországon, amely elfogadja utasításait, amely partnere az ország kifosztásában. Erre a bolsevizmus-kitermelte réteg készséges társ. Nem mi mondjuk, gyakran idézzük magyarországi újságokból, hogy az ország kiárusítása gátlástalanul folyik.

Amíg ilyen állapotok vannak Magyarországon, mi bizony emigránsok maradunk. Mindezekkel kapcsolatban felmerül a kérdés, milyen viszonyban vagyunk, legyünk, vagy maradjunk a Magyar Köztársaság itteni külképviseleti szerveivel. Ez a kérdés feljött már az év elején is az *Ausztráliai Magyar Szövetség* tanácsülésén. Ott a határozat lényege az volt, hogy semmi esetre sem térünk vissza a pártkormányidők gyakorlatára, amikor az akkori külképviselet személyiségei persona non grata voltak. Kománok jönnek, kormányok mennek Magyarországon, külképviseletnek kell lenni folyamatosan, és nekünk sem mellékes, hogy miként viszonylunk hozzájuk. Nem tehetjük meg azt, hogy most Ipper Pál-nak tekintjük a nagykövetet, és ha holnap nemzeti elkötelezettségű kormány jön otthon hatalomra, akkor odamegyünk hozzá, hogy mostantól kapcslatban lehetünk. Nem nekünk fontos, hanem az otthoni magyar nemzetnek, hogy a nemzet részeként szavunkat hallassuk. Intellektus kérdése, hogy ki milyen szinten, hőfokon, modorban, hangnemben gyakorolja az összeköttetést, feltéve hogy azzal nemzete érdekeit akarja szolgálni. Lehetnek a kapcsolattartásnak politikától teljesen mentes alapjai, mint ami egy kultúrattasé, sajtóattasé, katonai attasé feladata. Lesz olyan is, aki egyáltalán értelmetlennek tartja a kapcsolattartást, ezt is tudomásul kell venni és meg is kell érteni, hiszen egy bizonyos álláspont kifejezése.

Nem tartom megfelelő kifejezésnek, amikor a külképviselet részéről úgy hangzik el, hogy rajtuk keresztül a szülőhazával tartunk kapcsolatot. Szerencsére ma már nem áll az állam az otthoni egyén és az itteni egyén, vagy az otthoni egyesület és az itteni egyesület közé, mert tilos a közvetlen kapcsolat. Tulajdonképpen az ország és az emigráció közötti kapcsolat eseteinek csak kis százaléka az, amihez a külképviseleti csatorna szükséges. Az ő feladatuknak is csak kis része kapcsolódik hozzánk. Természetesen nemcsak elképzelhető, hanem normális állapot lenne, ha például az ország jó hírnevének, törekvéseinek, támogatottságának, megértésének kérdéseiben együtt fáradoznánk a külképviselettel. De ehhez még hiányzik Magyarországon az az állami intézményrendszer, amely az említett feladatok elvégzésére lenne rendeltetve, szakszerű, profi alapon, ahol érzékelik és értékelik az emigrációnak e téren szerzett tapasztalatait és szakértelmét. És miután ez hiányzik, de még a koncepció megértése is hiányzik, és egy jó ideig nem is lesz rá megfelelő éghajlat, így maradunk emigránsok – a szó mai értelmében.

(Magyar Élet, 1995. október 5.)

Újévi gondolatok

1996 Részlet.

Itt nem politikai válság van, hanem gazdasági válság.

Útra bocsátjuk a '95-ös esztendő végeztével a *Magyar Élet* ezévi utolsó számát, és mert a '45-ös és az '56-os fogadalom szerint „tovább harcolunk", ennek a hagyományos rovatnak a címével máris az újévet köszöntjük – reményteljesen. Abban reménykedünk, hogy olvasók és szerkesztők együtt maradunk a következő évben is, még mindig megfelelő létszámmal ahhoz, hogy ezt a tájékoztató szolgálatot elláthassuk. Számos hűséges Olvasót elveszítettünk, akik földi pályafutásuk végére értek. Dehát ez a világ rendje. Ismét számos új Olvasót köszönthettünk az év folyamán. Növekvő érdeklődést tapasztaltunk újságunk iránt a kárpát-medencei magyarság körében. Egy-egy hazaküldött példány otthon kézről-kézre jár, különösen a megszállt területeken. Kérjük, ne dobják el a kiolvasott Magyar Életet, küldjék haza rokonoknak, barátoknak. Kitűnő ajándék előfizetni otthoni címzettek részére. Újságunk sikerét azzal az érdeklődéssel mérjük és értékeljük, ami a magyarországi politikai és gazdasági fejlemények iránt nyilvánul meg Olvasóink részéről.

Sajnos az elmúlt esztendő csak tvább fokozta a lejtőt, amire az országot rákényszerítették. Politikusok nyüzsögnek és viaskodnak egymással, és pártpolitikai megoldást erőszakolnak minden kérdésben, ott is ahol annak nincs helye. Például a gazdasági kérdésben. Egyre tisztábban látható és érzékelhető, hogy elmaradt a nemzeti forradalom. (Kérem az Olvasót, ne gondoljon véres eseményekre, a magyar forradalmak vérnélküliek, azokat idegen hatalom támadta meg; amikor vér folyt, de az már szabadságharc volt.) Ám nevezhetjük rendszerváltozásnak is, ahogy tetszik, a lényeg a határozott változás: az, hogy ha eddig a nemzet érdekei ellen kormányoztak, ezután a nemzet érdekeinek megfelelően kell kormányozni és politizálni. Ez lett volna a változás.

A nemzet érdekében állt volna teljesen felszámolni az egypártdiktatúrát, kiiktatni mindenünnen a nemzetellenes uralomban résztvevő, vezető helyeken szereplő egyéneket. Negyvenéves hazaárulás fejében tíz évi politikai jogoktól való eltiltás. Ez még csak nem is büntetés, csupán alkalom a nemzet saját lábra állásához. (Bár megérdemelnék azt, amit éppen ötven évvel ezelőtt elkezdtek az ún. népbírósági ítéletekkel). De ne bonyolódjunk bele a „mi lett volna, ha..." történészkedésbe. Mindamellett felsorolhatjuk, mi volt helytelen, mi az ami még most is helyes lenne.

Például az alkotmány kérdése. Semmi nem indokolja, hogy ne tagadja meg az ország a jelenlegi bolsevista eredetű alkotmányt. Öt év tapasztalata után minden azt indokolja, hogy el kell vetni ezt az alkotmányt, és vissza kell térni a sok évszázados magyar közjogi gyakorlathoz.

Magyar Élet, 1995. december 28.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (26)

Megjegyzés 2017-ben

A nemzeti emigráció nagy lelkesedéssel és várakozással fogadta a történelem kedvező fordulatát, amely meghozta a Szovjetunió összeomlását, a magyarországi politika átváltását az egypárt-diktatúrából a nép által választott parlamenti demokráciára.

Megindult a hazalátogatók sokasága a szabaddá vált szülőhaza, rokonok, barátok, régi emlékek felkeresésére. A nyugati országok, így Ausztrália is, új magyar külképviseletet kaptak, a pártállamiak hazatértek. A sok-sok személyes kapcsolat mellett kiépült a termékeny párbeszéd a nemzeti emigráció és a szabaddá vált ország intézményei között is. Hazaköltözésre, négy–öt évtized távollétben megalapozott letelepedés után csak kevesen vállalkoztak, de megnyílt a lehetőség a hazaiak világlátására is.

Nagyon természetes módon jelentkezett a nemzeti emigráció a haza szolgálatára. Ennek ma bő negyedszázada. Ha várakozásainkhoz mérjük, erdménye nagyon gyér. A sorozat mai részében **Kardos Béla** beszámolójából még a bizakodás érződik, hogy valamit még el lehet érni az ország és emigráció együttműködése létzehozásában a Magyarok Világszövetsége által. Mert az együttműködés megtagadása Jeszenszky Géza külügyminiszter nevéhez fűződik.

Ennek a sorozatnak a 19-ik oldalán részleteztem találkozásomat a külügyminiszterrel, amikoris választ kaptam Sydneyben tett arra az ígéretére, hogy a magyar kormány készségesen együttműködik az emigrációval. Ezt az ígéretét szegte meg, amikor fogadott hivatalában 1991. augusztus 16-án du 4 órakor. Megismételt kérdésemre röviden azt válaszolta, hogy nincs rá embere, ők maguk is kevesen vannak a feladatokhoz, túlterhelten dolgoznak mindannyian.

Ezzel nemcsak jelezte, de véglegesítette: a magyar kormány nem számít az emigráció szolgálataira.

Későbbiek során számos elutasító kijelentést tett az emigrációra.

A sajnálatos ebben az, hogy ez állandó álláspont lett a következő kormányok számára is, a mai napig.

1994
Kardos Béla:
Magyarországi beszámolóm

Elhangzott a NSW-i Magyar Szövetség 1994. december 14-i tanácsülésén.

Beszámolómat azzal a kérdéssel kezdem, amely talán a legfontosabb a jelenlegi magyar konstellációban, s ami mindannyiunkat egyformán érdekel: miként tudunk a magyar sorskérdésekkel úgy foglalkozni, hogy tényked esünk egyrészt maximálisan eredményes legyen, másrészt hűek maradjunk emigrációs múltunkhoz és önként vállalt feladatainkhoz?

Erre – válaszul több megoldás is kínálkozik, de – a kulcs e megoldások nyitjához a Magyarok Világszövetségének kezében van. Ezért veszem komolyan a Világszövetségben vállalt elnökségi tagságom. Ezért szorgalmazom, hogy minél több nyugati szervezet kapcsolódjon a Világszövetség munkájához, mert az általunk megőrzött töretlen magyar szellem – még akkor is ha az nem mindenben reális és nem mindenkor racionális –, képviseli azokat az örök eszményeket, amelyek nemzetünket az elmúlt ezeregyszáz évben megtartották, és amelyek Európa történelemi színpadán a függetlenségi küzdelmek és a szabadságharcok drámai jeleneteivel az egész világ elismerését vívták ki.

Ezt a nyugaton megőrzött keresztényi szellemiséget, ezt a mindenek felett álló hazaszeretetet kell a világszövetség tálcán kínált adottságainak megfelelően igénybe venni, és az anyaországban ismét széles körben meghonosítani. Az MVSZ által létrehozott és támogatott szakmai szervezetek: az Egészségügyi Társaság, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Társasága, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Világszövetsége, a Magyar Cserkész Fórum, a Baross Gábor Társaság, gazdaságfejlesztési célkitűzéssel, a Külhoni Magyar Média Társaság, mind ezt a célt szolgálják. Ennek érdekében munkálkodnak az MVSZ égisze alatt a Rákóczi-, és a Hunyadi Szövetség, a Magyar Szellemi Védegylet, a Herman Ottó Társaság, a Politikai Foglyok- és a Szabadságharcosok Szövetségei, és sok más szervezet és alapítvány, mint például a Magyar Jövőért Alapítvány, a Lakitelek Alapítvány stb. Ebben a munkában segítségünkre vannak az elszakított területek kisebbségben élő, de többségében az egész nemzetben gondolkodó magyar véreink is teljes szervezeti hálózatukkal.

E sokszínű, sokrétű magyarságot kell a világszövetségnek koordinálni és a rendelkezésére álló csekély eszközök segítségével a magyar nemzet érdekében integrálni. Ebben igyekeztem az elmúlt három hónap során is közreműködni, ezúttal főleg az európai színtéren.

• Résztvettem, a *Magyar Élet* képviseletében, a zalakarosi négynapos Külhoni Magyar Médiumok II. Világtalálkozóján, ahol 16 ország közel 150 résztvevője tárgyalta az elektronikus média szerepét, mind a rádió- és televízió-szerkesztőségek, mind a nézők szemszögéből nézve. Az MVSZ szervezésében megrendezett találkozón kiváló előadók ismertették a jogi, a gazdasági és technikai kérdéseket, valamint bemutatták a legkorszerűbb felszerelési tárgyakat. A találkozón résztvett Sydneyből két rádiósunk: **Menyhárt Jenő** és **Gyenizse Emese**. Mindketten otthonosan és szakszerűen mozogtak az előadások szüneteiben, és számos interjút vettek fel a megjelentek körében, mint ahogy velünk is számos interjú készült az elszakított területeken való bemutatás érdekében. Elmondhatjuk, hogy kialakult a kapcsolatrendszer az elszakított területek és a nyugati rádió állomások és televízió stúdiók szakemberei és a most induló, kezdő szerkesztői között. Megalakult a *Külhoni Magyar Média Társaság*, amelyben Gyenizse Emese és Menyhárt Jenő vezetőségi tag lett. Ez újabb elismerés az ausztráliai magyarság munkásságáról.

• Előadást tartottam Innsbruckban az *Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége* által szervezett tanácskozáson, ahol kb. 120-an jelentek meg Európa különböző országaiból, beleértve a Kárpát-medencét is. A tanácskozás témaköre: a *„Szórvány magyarság szervezettsége és kapcsolatrendszere”* volt. A kétnapos tanácskozáson 16 értekezés hangzott el, s az általam ismertetett ausztráliai helyzetkép és nemzetpolitikai magatartás kedvező fogadtatásra talált. A tanácskozáson részt vett Menyhárt Jenő, a NSW-i Magyar Szövetség alelnöke is.

• Az MVSZ októberi küldöttközgyűlésének előkészítése és a nyugati régió legitim delegátusainak megválasztási procedúrájának lebonyolítása érdekében **Jakabffy Ernő** alelnök, **Szilágyi Katalin** európai referens, **Timkó Iván** elnöki tanácsadó és **jómagam**, szeptember végén és október elején meglátogattuk a franciaországi, németországi és svájci országos tanácsokat és résztvettünk közgyűléseiken. Párizsban, az *MHBK* franciaországi főcsoportjának meghívására, előadást tartottam a Magyar Házban az MVSZ stratégiájáról és az *Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetség* működéséről. Az előadást **Dr. Szén József**, az MHBK franciaországi főcsoportvezetője szervezte, s azon megjelent **Sujánszky Jenő** a *Szabadságharcos Szövetség* elnöke is. Ulmban, a közgyűlés után, beható beszélgetést folytattam a megválasztott delegátusokkal a világszövetség arculatának markánsabbá tételéről. Bernben, a közgyűlésen az MVSZ eddig elért eredményeit ismertettem. Úgy érzem, mindenütt sikerült az MVSZ értékelését megnövelni.

• Az októberi *MVSZ Küldöttközgyűlést Előkészítő Bizottság* tagjaként számos megbeszélésen vettem részt. Ennek eredményeként a közgyűlés példamutatóan jól sikerült. Az első napon a délelőtti megnyitó a *Magyar Tudományos Akadémia* dísztermében zajlott le. **Sütő András** tiszteletbeli elnök megnyitó szavaiban úgy vélekedett, hogy *„a küldöttközgyűlésen meg kell vitatni az autonómiatörekvéseket is gátló ellentéteket, és lehetőség szerint kísérletet kell tenni ezek megoldására.”* Csoóri Sándor elnöki megnyitójában többek között ezeket mondta: *„Az állam dolgaival elsősorban a politikusok foglalkoznak, a nemzet dolgaival a szellem emberei.”* … *„a Magyarok Világszövetségének, amely az összmagyarság érdekében próbál gondolkozni, stratégiát kidolgozni – érzelmit és gondolatit egyaránt –, nem szabad szorosan a politikához kapcsolódnia. Számunkra a kérdés nem a kormányhoz, hanem az önmagunkhoz való viszony.”* A megnyitót követően az új főtitkár, **Bakos István** bejelentette, hogy 27 országból 67 nyugati, 71 utódállambeli és 76 anyaországi küldött regisztrált a közgyűlésre. Ezután a három régió alelnöke **Dobos László, Fónay Jenő és Jakabffy Ernő** beszámolói következtek.

Délután a Parlament felsőházi tanácstermében folytatódott a díszülés. Itt, főleg a kormány és parlamenti pártok képviselői szólaltak fel. A szomszédos országokkal kötendő alapszerződésekkel kapcsolatosan az MVSZ elnöke úgy vélekedett: *„Addig nem lesznek igazán jó szerződések, amíg két állam nem egyenrangú harmadik személyként tiszteli meg a kisebbségeket.”* … *„Az alapszerződések kidolgozásában az MVSZ szakértői szinten mindenképpen részt akar venni. Arra azonban nem tartunk igényt, hogy a gyakorlati kormányzati munkába beleszóljunk. Az MVSZ inkább morális szinten akar ezekkel a kérdésekkel foglalkozni.”* **Horn Gyula** miniszterelnök kijelentette: „Ez a kormány egy pillanatra sem fogja cserbenhagyni a határon túli magyarságot”. … *„Elutasítok bármely olyan nézetet, amely megkérdőjelezi a Duna TV létjogosultságát”.* **Gál Zoltán**, az Országgyűlés elnöke hangsúlyozta, hogy *„…az alkotmányozás folyamatába az egész magyar nemzetet be kell vonni, függetlenül attól, hogy ki hol él. A külföldi magyarok szavazati jogának problémájára pedig vissza kell térni az új alkotmány kidolgozása során”.* Úgy vélekedett, hogy e találkozóval az Ország Háza, most már a Nemzet Háza lett! **Szabó Iván**, az MDF frakcióvezetője e témakörben kifejtette: *„Mi nem akarunk egyedül lenni, a világ problémái megoldásának részesei akarunk lenni, egyben engedjék meg nekünk mindemellett, hogy magyarul gondolkozhassunk, szabadon használjuk nyelvünket és így erősítsük nemzeti öntudatunkat”.* **Tőkés László** királyhágómelléki ref. püspök óvott a szomszédos országokkal való *„látszatmegbékéléstől”. „A magyar kisebbség helyzete valóban drámai, beolvasztás fenyegeti őket”* – mondotta. Este, a Nemzeti Színházban **Sütő András**: *Ugató madár* című drámáját tekintették meg a küldöttek.

A második napon a küldöttközgyűlés jelképesen elfoglalta az új székházat a Semmelweis utcában. Délelőtt három szekcióban folytatódtak a megbeszélések:

1. Az alapszabály-módosítási tervezet véglegesítése.
2. A honfoglalás 1100. évfordulójának és a magyar oktatás millenniumi ünnepségének előkészítése.
3. Az MVSZ stratégiájának kidolgozása.

Délután, a plenáris ülésen már határozatokként kerültek elfogadásra a szekciók által kidolgozott javaslatok. **Tőkés László** szerint, az MVSZ jelképes szervezetből tényleges szervezetté formálódott. Ennek a folyamatnak megnyilvánulásaként tekinthető a parlamenti tanácskozás. A nemzetiségi gondolatot nem lehet megkerülni. Nem képzelhető el olyan magyar kormány, olyan politika, amely figyelmen kívül hagyja a világszövetséget. Igaza van Csoóri Sándornak, aki záróbeszédében azt mondta: – Feltámadni csak magunk tudunk!

A küldöttközgyűlésen Ausztráliát és Új-Zélandot rajtam kívül: **Dr. Ábel András, Garamy József, Galántai Ferenc, Schwanner Antónia** és **Menyhárt Jenő** képviselte. Az igazság kedvéért meg kell említenem, hogy a kormánypolitikusok beszédeit követő tapstól egyedül a mi delegációnk tartózkodott, tüntetően!

• Az MVSZ szeptember 10-i és október 20-i Elnökségi Ülésein főleg a két székházzal kapcsolatos gazdasági kérdéseket, ennek megoldására létrehozott egyszemélyes kft. jogi és működési feltételeit tárgyaltuk. Elhatározást nyert, hogy az új székházban jövőre beindítjuk az MVSZ Akadémiát **Pozsgai Imre** és **Medvigy Endre** közreműködésével. A szeptemberi ülésen **Csapó Endre**, az októberi ülésen **Dr. Ábel András, Garamy József** és **Menyhárt Jenő** is résztvett.

• Október 23-án a 301-es parcellánál rendezett ünnepségen két helyen folyt a koszorúzás. A dísztéren az emlékműnél, ahol a megbékélést szuggeráló emlékbeszédek hangzottak el, itt koszorúzott a köztársasági elnök, a kormány és az intézmények, a díszszázad közreműködésével, és a parcelláknál, ahol a különféle szabadságharcos szövetségek koszorúztak szerényebb körülmények között. Az ellenzék is az emlékműnél koszorúzott (**Fűr Lajos, Csóti György, Gyimóthy Géza** stb.), de csak a végén, a hivatalos ceremónia után, némán, tüntetően. A temetőben rendezett megemlékezésen velem volt a NSW-i Magyar Szövetség alelnöke, **Menyhárt Jenő** is.

• **Fónay Jenő**vel, a POFOSZ újraválasztott elnökével, többször találkoztam MVSZ-beni tényked esünk során. E találkozások azonban nem nyújtottak lehetőséget egy kimerítőbb, meghittebb eszmecserére. Ezért felkerestem a POFOSZ irodájában és ott nyugodtan elbeszélgettünk az otthoni szomorú állapotokról és a személyét ért becstelen támadásokról. Megállapítottuk, hogy a rendszerváltozás óta, a magyarság keresztény, nemzeti és népi elkötelezettségű vezetőit, akikre az emberek fölnéztek, az ún. liberális sajtó mind kikezdte, meghurcolta és mindent elkövetett erkölcsi tönkretételükre. Ennek a szisztematikus hadjáratnak, egymás ellen ugratásnak lettek sorjában áldozatai a szabadságharcos vezetők, és ezzel a módszerrel akarták őt a POFOSZ-ban, Csoóri Sándort az MVSZ-ben „kikészíteni”, de ez nem sikerült! Ez folyik most, az utódállamok kisebbségi vezetőinek lejáratási, összeugratási folyamataiban is. Mert nincs szükség a jelenlegi konstellációban az egyetemes magyarságban gondolkodó emberekre. Bemutatta az ellene felsorakoztatott abszurd vádak sajtóban megjelent dokumentumait, s ezek között a helyreigazító nyilatkozatokat, amelyek a szenzációkeltést követően „eső után köpönyeg” értékűek. Ezen dokumentumokból néhányat átadtam a *Magyar Élet* főszerkesztőjének, **Csapó Endré**nek, aki rövidesen foglalkozni fog e témával.

Befejezésül arra a konklúzióra jutottunk, hogy a jelenlegi helyzetben nem szabad meghátrálni, hanem a politikai és társadalmi élet minden területén tartani kell eddigi állásainkat. Sőt ahol lehet ellentámadásba kell lendülni. A POFOSZ, mint érdekvédelmi szervezet, és az MVSZ, mint társadalmi világszervezet sokat tud tenni a magyar érdekek képviseletében. Az emigráció feladata: a kritikus együttműködés! A demokrácia adta lehetőségek maximális alkalmazásával a kormányzati szerveket rászorítani a demokratikus formák mindenkori betartására! Ez kell legyen az emigráció feladata, mert miután nincs függőségi viszonyban senkivel sem, ezért szabadon és felelősségteljesen nyilváníthatja ki véleményét a magyar nemzetet érintő sorskérdésekben. De ezt a nemzetmentő munkát csak a kerítés belső oldalán, kritikusan együttműködve végezheti el.

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (27)

Szabad-e megtagadni a magyar jövőt?

1994

A nemzeti emigráció álláspontja a készülő alapszerződésekről

Az emigráció Trianon gyermeke és áldozata, és mint ilyen, nagy figyelemmel kísérte a nálánál sokkalta mostohább körülmények közé taszított testvérei sorsát. Hovatovább, nem is egy ok miatt, az emigráció minden mást megelőző fő gondja a trianoni, illetve a párizsi békében elszakított országrészek magyarjainak a sorsa lett.

A kisebbségek iránti segítőkészség csak fokozódott azóta, hogy a pártállam idejében fennállott merev állapot feloldódása több lehetőséget nyújt a közvetlen és közvetett segítségre, de fokozódott az aggodalom is, mert szomszédainknál nyíltan kimondott és gyakorlott terv lett a magyar etnikum felszámolása.

A múltban Magyarországról mást sem dobtak felénk, mint azt, hogy nem akarjuk tudomásul venni a realitásokat, nevezetesen azt, hogy Magyarország „szocialista ország és társadalom", meg hogy Erdély, Felvidék, Délvidék „véglegesen egy másik állam része lett". Mi erre azt mondtuk, hogy nekünk az a realitás, hogy a magyar nép szabad akar lenni, és hogy az elszakított területek magyarsága szabadulni akar a kettős járomból. Amaz előbbi „realitás" elfogadtatásával minket tétlenségre akartak késztetni, a mi felfogásunk realitása viszont cselekvésre buzdít.

Az elszakított területek problémáival való foglalatosság hasznos perspektívákat nyitott meg. A távolság nagyon sok esetben elősegíti a tisztánlátást. Távolság a történelembe visszatekintés is, de távlatot ad az is, ha négy évtizeden keresztül szemléljük a mi kis népünk sorsát a világesemények dimenzióiban. Távolság az is, hogy nem vagyunk szenvedő alanyai annak az agymosásnak, ami szerint az erdélyi magyarok sorsa román belügy, szlovák vagy szerb belügy, meg hogy mindenki legyen hű polgára annak az államnak amiben él stb. Távolság az is, hogy nem mosták ki belőlünk a hazaszeretetet, a vallást, az áldozatkészséget, az érdeklődést.

A mindezekből összeálló távlati szemléletből következik az is, hogy nem tudjuk elfogadni azt az elvet, ami szerint az államhatárok mai helyzete szent és sérthetetlen. Elég csak végiglapozni Európa történelmi térképét, nem található benne olyan korszak, amiben valamiféle állandósági tendencia felismerhető, ez is jelzi a párizsi határok tarthatatlanságát.

A távlati szemlélet abban is segít, hogy megérezzük a változás történelmi lehetőségét. Éppen a jelen évek mutatják meg világosan, hogy az erőszak által létrehozott helyzetet, erőszak által csak ideig-óráig lehet fenntartani. A szuronyokon nem lehet sokáig ücsörögni, a béke és a haladás megkövetelik a megnyugtató megoldásokat. Aki békét akar, az oldja meg a békétlenség görcseit. Ez akkor is meghozza a hasznát, ha le kell mondani a hadizsákmányról. Szomszédok között a gyűlöletben fogant foglalás tartósan kizárja a megegyezést.

Elméletileg két megoldás hozhat eredményt. Egyik az, ha a kisebbségi magyar így vagy úgy kikerül az idegen impérium alól, a másik pedig az, ha az idegen impérium elveti a homogén nemzetállam elvét és egyúttal teljes kultúrális autonómiát ad a magyar kisebbségnek, és szabadabb gazdasági és kulturális közlekedést biztosít részükre az anyaországgal.

A múlt évek, évtizedek eseményei alapján a kisebbségi magyar nem hisz ez utóbbi lehetőségben. Talán erre utal az Erdélyben elhangzott kijelentés: *„A harmadik évezred küszöbén, itt Romániában sem ígér semmi jót az állandó kérlelés, jogaink koldulása... Térden állva, lehajtott fővel nem lehet politizálni".* Mi ezt úgy fordítjuk gyakorlati értelemre, hogy az erdélyi magyarság dialógusa a román állammal, a bármikori román állammal, értelmetlen és reménytelen.

Az említett kedvező nemzetközi konstelláció annyit végre már nyújt, hogy az anyaország nyíltan kiállhat a kirekesztettek érdekében. Sok függ ennek a kiállásnak a minőségétől és mértékétől.

Banner Zoltán, Erdélyből áttelepült művészettörténész, aki felvázolta annak a bizakodásnak a légvárát, a „Szellemi Erdély Fejedelemség konstrukcióját", amitől otthon sokan reméltek az erdélyi magyarság megmaradását a román állam keretében, eljutott elképzelése állhatatlanságáig. Így szól erről:

„Mint az egyre mélyülő vízbe lép mind beljebb a gyanútlan hiszékeny erdélyi ember a kisebbségi sorsra rendeltetésben, mígnem szájáig ér a hullám, s nem mindenki tud úszni, ki pedig tud, annak felfőzik a folyót. Igazat kell tehát adnom ***Zolcsák István****nak, mert három és fél év elegendő volt ahhoz, hogy ez az effektus kellőképpen kilazuljon bennem, s belássam: a hivatalos magyar külpolitika és az erdélyi magyar politizálás együttvéve sem képes megmenteni a mesterségesen szórvánnyá lefokozott magyarságot. Még akkor sem, ha a magyar külpolitikai koncepció azért engedte elsőszámú tárgyalási feltételként leszögezni, hogy a határokat sérthetetlennek tartja, mert a bizalomerősítésnek ezen a pontonhídján, s a további kis lépések taktikájával kíván mind közelebb férkőzni a másik fél szívéhez és tudatához, s végül eljutni a határokat átszellemítő, korszerű nyugati típusú szomszédsági állapotok, a fizikai és szellemi közlekedés szabadságához. Magyarországgal sem fognak soha, semmiféle szerződést sem tiszteletben tartani megfelelő nemzetközi garanciák és konzekvenciák nélkül."*

Ebben a néhány idézett mondatban éreznünk kellett egy szemlélet drámai összeomlását, olyan szemlétetét, aminek szalmaszál mivolta mentőövnek tetszett a nagy árvaság árjában. Pedig csak át kellett volna ülni a másik oldalra, és beszíván annak a szemléletnek a levegőjét, talán nem is lett volna nehéz megérteni, hogy a területekkel és magyar lakossággal túlzottan megajándékozott országok mindenkori kormányai egészen normálisan és természetesen viselkednek: csupán kihasználják az adott lehetőséget, nevezetesen azt, hogy az általánosan uralkodó nemzetállam szemlélet alapján állva, igyekeznek fölszámolni a háborús hódítás során szerzett területeken élő idegen lakosságot. Így ez a törekvés részükre nemcsak állambiztonsági kötelesség, de gyökeredzik a kor szellemében is, igazolást kap az ősi (román, szlovák stb.) föld hitvallásában is. Ez nekik hősi, honszerző, országgyarapító korszak, történelmi alkalom, aminek fékezésére, visszafordítására, megcsorbítására nem lesznek hajlandók vállalni a „hazaáruló" szerepet sem román–magyar, szlovák–magyar stb. megegyezéssel, sem valamiféle külhatalmi garanciák és konzekvenciák önkéntes elismerésével. Őket csak egy érdekli: a magyar fél mondjon le a határok változhatóságáról a jövőre vonatkozóan is. Azért hogy ezt számonkérhessék. Amit ők ígérnek, az úgysem kérhető számon. Minden magyar gyengeség és elvtelen megállapodás a magyar hivatalosok részéről felbátorítja őket a magyar etnikum végleges felszámolására.

Ezeket a kérdéseket és eshetőségeket az emigráció közel félévszázadon át latolgatta, és a legnagyobb aggodalommal szemlélte a trianoni és a kisebbségi kérdésre borított tilalom, agyonhallgatás és félretájékoztatás súlyos következményeit. Ennek a negatív kezelésnek tulajdonítható, hogy a magyar társadalom nagyobbrészt tájékozatlan a kisebbségi kérdésekben. Nagyon aggasztó **Keleti György** honvédelmi miniszter Pozsonyban tett kijelentése július 23-án, amiről a *Magyar Nemzet* július 25-i száma így jelent: *„Keleti György az alelnököt is, miniszteri kollégáját is biztosította arról, hogy a magyar kormány nem foglalkozik Trianonnal, elfogadja a jelenlegi határokat, ezért döntött úgy, hogy azok sérthetetlenségét garantálja az alapszerződésben".* Aggasztó, mert az a kormány, amely nem foglalkozik Trianonnal, nem fog foglalkozni annak következményeivel sem.

A magyar nép közvetlen életveszedelemben van, mégpedig azért, mert az országhatárokon túli, immár hat államra szétosztott részeinek ellenálló ereje a zuhanás állapotába került. Ha ehhez hozzáadjuk az anyaországi állapotokat, különösen a nemzeti érzés és hivatástudat hiányát és a gyermekáldást nem vállaló országos öngyilkosságot, akkor országon belül is meggyorsul a zuhanás. A magyar nép, erőinek egyesítése nélkül, ma már aligha tud a felemelkedés útjára lépni. A kérdés tehát nem az, hogy miként tudunk megegyezésre jutni a szomszéd államokkal a kisebbségi jogok tekintetében, hanem az, hogy miként lehet hatálytalanítani a Kárpát-medencében élő magyar népet szétválasztó határokat.

A két világháború közötti Magyarország közvéleménye egyszerűen fogalmazta meg ezt a kérdést: eleve elutasította a trianoni kényszerbékét és területi revízióban látta a megoldást. Ez a megoldás 1938 és 1941 között létre is jött a nagyjában és többségében magyarlakta területek békés visszatérésével. Az akkori magyar kormány, ellenszegülve a közhangulat jelentős részével, nem igyekezett a revíziós igényeket a történelmi jogra helyezni, megmaradt kizárólag az etnikai igazság elvén, arra számítva, hogy az így létrejött határokat a Közép-Európán kívüli nagyhatalmak is tiszteletben tartják és elismerik. Ez részben akkor meg is történt. Az ország közvéleménye is megnyugodott ebben, és bizonyos, hogy ez az elrendezés jobb feltételeket nyújtott volna hosszú távon a szomszéd népekkel való békés megegyezésre is. Az 1943-as határok sem voltak tökéletesek, kiigazításra szorultak volna pro és kontra, de legalább egyensúlyba hozta a kisebbségek arányát a szomszéd országokkal, ami gátolta a korábbi és mostani birtokon belüli zsarolások gyakorlását.

Az emigráció felelős tényezőinek álláspontja kifejezhető abban, hogy megvizsgáltunk minden olyan megoldást, ami szóbajött az elhatárolt magyarok területi revízió nélküli megmentésére, de ezek egyike sem mutatkozott mindezideig kielégítőnek. Így minden baj egyedüli oka az országhatár, ami útjában áll az egyesülésnek is és a megbékélésnek is. Ezért a magyar nemzeti emigráció foglalkozik a területi rendezés kérdésével, és felkészülten várja a történelmi alkalmat, amikor ebben a magyar nép segítségére lehet. Részünkre a tétel egyszerű: Amikor a magyar nép jelentős részét a pusztulás veszélye fenyegeti, nem fogadhatjuk el a határok állandósága elvét. Ellenkezőleg mindent elkövetünk, hogy a világ megtudja, hogy ezeknek a határoknak milyen súlyos következményei vannak. Az ma a felelős magyar gondolkodó, aki nem mulasztja el azt, amit ma még meg lehet tenni. Amikor ma Európában minden átalakul, senki nem kívánhatja a magyar néptől, hogy önként elfoglaljon olyan elvi álláspontot, ami valamikor Közép-Európa és benne Magyarország tönkretétele érdekében készült.

A felelős vezető a magyar megmaradásnak és felemelkedésnek tartozik felelősséggel elsősorban. Lehet taktikai lépés, hogy nem követel határrevíziót, amikor még éretlen, előkészítetlen a helyzet, de mindent el kell kövessen annak érdekében, hogy elősegítsen érvényesülni olyan szemléletet, főleg a sorsunkat intéző nagyhatalmak politikai köreiben, ami bennük a problémák megoldásának kötelezettségét felkelti, és a megoldást a szétszakított magyar nemzettest egyesítésében jelöli meg, mint tették annak idején a szlávokkal kapcsolatban. Az is céltudatos nemzeti szempontokat követő törekvés volt, amit évtizedes szívós munkával vittek sikerre. A háborús megoldás az oka, hogy ugyanannyi kisebbséget hoztak létre, mint amennyit megszüntettek, mert a háború egyúttal zsákmányszerző alkalom is. A zsákmány túlméretezettsége teszi lehetetlenné a megbékélést, mégpedig mindkét részről. Figyelemmel kísérjük, milyen körmönfont zsarolásokkal kényszerítik ki a szomszéd államok a magyar kormánytól annak ismételt kijelentését, hogy Magyarországnak nincsenek területi követelései szomszédaival szemben. Nekünk különösen lehangoló, ha ilyen kijelentés elhangzik feltételek nélkül. Mennyivel megfelelőbb volna, ha a magyar kormány tenné meg a követelést: – Ha nem rendezik a magyar kisebbség dolgát európai normák szerint, akkor elővesszük a határok kérdését. Elvégre – az első világháborúban a győztesek által hangoztatott etnikai elv alapján – nem a revízió felvetése a természetellenes, hanem a magyarlakta területek idegen megszállás alatt tartása, de mindenképpen a kisebbségek bántalmazása.

Gyakran hangzik el emigrációs körökben a panasz, hogy jobban megfelelne a történelmi adottságoknak, ha a magyar kormány egyre-másra azt jelentené ki, hogy igenis, fáj nekünk magyaroknak az országcsonkítás, és csak a háborús erőszak hozta létre azt, hogy a magyar nép egyharmada hadifogságban szenved. A békét úgy képzeljük el, hogy megszűnik a hadifogoly állapot. Természetesnek tartanánk, ha a magyar kormány kijelentené: nyugtalanul szemléli a szomszéd államok viselkedését a magyar kisebbségekkel szemben, s leszögezné, hogy ez a viselkedés nem felel meg többé a korszellemnek, az európai bánásmódnak és a jószomszédi viszonynak. Egyenes beszéd volna, ha pontosan megfogalmazná, felsorolná, hogy mik az elvárások, miben nem feleltek meg az utódállamok. A nyitott kisebbségi politika útjára kellene lépni, ami a kisebbségi magyarok ügyének épp oly bátor felvállalásában nyilatkozna meg, mint amit Németország felmutat szinte a háború befejezése óta. Ebben az esetben a megszállt vidékek magyarjai is jobban járnának, mert a védtelenek meghunyászkodása helyett a bátor helytállás talajára állhatnának.

Jelenleg, amikor már megfogalmazták a felvidéki, a kárpátaljai, az erdélyi és a délvidéki magyar szervezetek autonómia-követelésüket, a magyar kormánynak maradék nélkül mögéjük kell állni, hivatkozva a demokratikus jog alapjaira. Ne Budapestről mondják meg azt, hogy milyen körülmények között éljenek az elszakított nemzetrészek. Egyedül ők hivatottak erre, a magyar kormány kötelessége ezt tudomásul venni és támogatni.

Az alapszerződésekbe bevenni a határok örökérvényűségét, amiért még egy tál lencsét sem adnak, nem más, mint Trianon elvtelen elismerése, legalizálása. Persze hogy ez a jelen valósága, meg az is, hogy ma a revíziót nem lehet követelni, de nem szabad elvetni egy olyan jövő lehetőséget, amiben a történelemformáló hatalmak politikája vagy az európai önépítkezés elve nem szorgalmazza többé a peremhatalmak Közép-Európa-ellenes politikáját. Mert ennek a politikának lejáróban van az ideje, amit szorgalmazni jövőbe tekintő magyar érdek. Bornírt mazochizmus egy 75 éves majd egy 45 éves háborús rendezés nagyhatalmi döntését önként önmagunk ellen örökérvényűvé szerződni azokkal, akik nem szűntek meg gyűlölni és pusztítani a magyart és mindazt ami magyar. Gondoljunk csak bele, miért találták ki a kisantant-fővárosokban a határok örökérvényűségét, és miért követelik oly hevesen annak alapszerződésbe vételét? Azért, hogy szóba se jöhessen a magyarlakta területek visszacsatolása, amikor ebben a nagyhatalmi vákumban felerősítik a magyar kisebbségek elpusztítását, és ne legyen még ez a kátyalap sem a magyar fél kezében.

Csak az van végleg elveszve, amiről a nemzet önként lemond. De a nemzet nevében nincs joga semmiféle négy évre választott pártkormánynak lemondani semmi olyanról, aminek az elvesztése a nemzet érdekei ellen van.

(Magyar Élet, 1994. augusztus 11.)

Helyünk a Nemzeti Összetartozás rendszerében (28)

Magyar–magyar kapcsolat, kormány és emigráció

Külpolitikánk és a nyugati magyarság

Dr. Pordány László nagykövet visszaemlékezése a '90-es évek elejére.

Bevezetésként a '80-as vagy még korábbi évekre-évtizedekre visszamenő előzményekkel kellene kezdeni, de hely hiányában itt csak néhány mondatos összegzésre futja. Eszerint és a dolgok akkori lényege szerint az emigráció jobb esetben nem létezett, rosszabb esetben ellenség volt a hatalom számára.

A diplomácia irányítói nyugati útjaik sorában általában nem látogattak meg magyar szervezeteket, nem, vagy csak szigorú szelekció alapján találkoztak nyilvánosan magyarokkal, és csak a legritkább esetben szóltak valamelyik „külföldre szakadt hazánkfiáról". Akikről feltételezték, hogy a rezsim mellé állíthatók, vagy legalább ilyen nyilatkozatokra bírhatók, azokat a legkülönbözőbb módon és eszközökkel igyekeztek hazacsalogatni, a *honvágy-daloktól* és az *anyanyelvi konferenciáktól* kezdve az egyénibb változatokig. A többieket nagyjából a *disszidensektől* a *fasisztákig* terjedő skála valamelyik hozzávetőlegesen meghatározott pontjára utalták. A külképviseletek ide vonatkozó „munkája" javarészt kimerült a megosztást és széthúzást célzó aknamunkában vagy az egyszerű kémkedésben, ennek a fajta dicstelen tevékenységnek az utómozdulatait és nem utolsósorban mérhetetlen kárát volt „szerencsém" személyesen tapasztalhatni 1990-ben, nagyköveti szolgálatom kezdetén. Hogy a kérdéssel foglalkozó korabeli hazai sajtó torzításai, elhallgatása vagy egyszerű hazudozásai mennyi tájékozatlanságot és tévhitet okoztak a hazai lakosság, sőt a „szakemberek" körében, azt talán egy konkrét példa érzékelteti leginkább: a mostani külügy és kisebbségi vezetés prominens tagja a következő kérdést tette fel az egyik nyugati országból éppen hazatért magyar diplomatának (az ottani magyarokról, 1994-ben!): „Ugye, azok ott egy szélsőjobboldali nacionalista társaság?"

A rendszerváltozás kezdetén, azaz részben már évekkel korábban itt is nagy változások történtek. A kölcsönös „lazulásnak" hála, megindult, majd fölgyorsult és megsokszorozódott a közvetlen kommunikáció. Az egyik oldalon növekvő számú nyugati magyar látogatott haza, leküzdve félelmét vagy megtörve fogadalmát, másrészt egyre több hazai író, művész és más értelmiségi kereste föl odakint a nyugatiakat, tágítva *egyúttal a jól* megfontolt itthoni politikai engedékenység kereteit. Végül valamikor a '80-as évek második felében megindult a hazai *ellenzék* és a *majdani politikusok* növekvő hada is Nyugatra, hogy kapcsolatokba lépjen az emigráció képviselőivel. Tájékoztatni-tájékozódni nem utolsósorban – erkölcsi és/vagy anyagi – támogatást kérve-remélve. Beszédesek a nyugat-európai és amerikai magyar szervezetek vendégkönyvei; érdekes munka lenne tartalmukat egyszer áttanulmányozni és földolgozni.

A politikai rendszerváltozás után a „hármas külpolitikai prioritás" megfogalmazásának idején megtörtént – anélkül, hogy a vonatkozó prioritás említésekor általában konkrétan kitértünk volna rá – a magyar kormány és az emigráció kapcsolatában is az áttörés. Vagy legalább is azt hittük, és sokan azt hitték.

A fölszíni, nem egyszer látványos folyamatok vitathatatlanok voltak. 1990 őszén magam is tanúja és részese voltam több esetben – például Jeszenszky Géza külügyminiszter kíséretében – annak a túláradó, mondhatni eufórikus lelkesedésnek, amellyel távoli országok (ez esetben Ausztrália és Új-Zéland) magyarsága fogadta „az első szabadon választott" kormány képviselőit. Az eufóriát persze mindig ellenkező folyamat és állapot követi kisebb-nagyobb mértékben. Vagy, mint a kérdéses esetben, nagyon nagy mértékben. Az egyébként is törvényszerűen bekövetkező, részben pszichikai *backlash*-t ugyanis siettette és enyhítette mindaz a *bizonytalanság, türelmetlenség és átgondolatlanság*, ami a kormányt minden jó szándéka ellenére ezen a területen jellemezte. Visszatekintve teljesen nyilvánvaló, hogy a külügyminisztériumban semmilyen átfogó koncepció nem készült sem a kezdetek idején, sem később a magyar–magyar kapcsolatokra.

De nem is készülhetett, mert a stabil, minisztériumi szakértői állomány, valamint a belső struktuális stabilitás hiánya eleve lehetetlenné tette. Ennek következtében nemhogy a kapcsolatteremtés és -tartás technikáját nem sikerült megtalálni, a közvetlen célok átfogó megfogalmazása is elmaradt. (Az általános és hosszú távú cél, azaz a magyarság összefogása természetesen egyértelmű volt, ez azonban az operatív munkában nem segített többet, mint bármelyik szlogen vagy végső célmegjelölés.)

A kormány és a külügy bizonytalankodása nehezen igazolható, különösen ha arra gondolunk, hogy nem költségekkel járó támogatásokról volt szó, mint a kárpát-medencei magyarság esetében, hanem arról, hogyan lehetne a nyugatiak politikai, gazdasági, szellemi, kulturális (és amíg volt: érzelmi) tőkéjét bevonni ahazai, s nem utolsósorban: az elszakított területeken megindult átalakulás folyamatába. Egyszerűen szólva: *főként nem adni kellett, hanem kapni lehetett volna.* Amíg volt rá esély. Megjegyzendő: a bizonytalankodásnak akadt némi időleges „haszna" is, főként azon nagykövetek esetében, akiknek volt nemzetpolitikai koncepciójuk vagy legalább elképzelésük, és a szoros értelemben vett diplomáciai feladataik mellett maradt idejük az emigrációs munkára. Nevezetesen: viszonylag szabadon és önállóan dolgozhattak, és ezért számos fontos részeredményt érhettek el, főleg a kapcsolatok szervezésében és a kölcsönös tájékoztatásban.

Ennek ellenére sem volt azonban elkerülhető, hogy bekövetkezzék a romlás – úgy 1992–93 táján – a kormány és az emigráció jól indulni látszó kapcsolatában. Mert a kapcsolatok valóban megromlottak, mielőtt érdemlegesen kifejlődhettek és megerősödhettek volna. Közrejátszottak benne a felsoroltak, az alapvető és döntő okok azonban az emigrációs helyzetértékelésekben olvashatók. Szerepel ezekben a dokumentumokban egy közös, központi tájékoztató intézet létrehozásának kívánalma, illetve a kormány részéről teljesítetlen ígérete, a jó értelemben vett nemzeti propaganda érdekében létrehozandó közös könyvkiadás (szinte elvetélt) terve, és egy egész sor olyan kérdés, javaslat, terv feladat, amiben a nyugatiaknak a miénknél sokkal több gyakorlata, tapasztalata és így szakértelme van és volt, de amit a magyar kormány sohasem vett kellő súllyal figyelembe.

A dokumentumokban olvasható végső értékelés azonban lényegében mindig így szólt: – Magyarországon nem történt meg az ígért és várt rendszerváltozás. Csalódásukat nagyon sokan közvetlenül az MDF-re vetítették. Nemcsak mint a legnagyobb, s így elsősorban felelőssé tett kormánypártra, hanem mint arra a pártra, amelynek Nyugaton pártoló tagszervezetei működtek, illetve működnek részben ma is. Néhány külügyi vezető mindezek után megsértődött. Egyik munkatársam 1993-ban az emigrációról már ismét mint „egy csomó szélsőjobboldali, tudatlan öregember"-ről beszélt.

Ami a '94-es választásokkal, illetve a választásokat követően történt, az, ami ha itt érne véget, epilógusnak volna tekinthető. De nem ért véget. Kezdve 1994 áprilisával: a választási eredményeket a nyugat magyarság nagyobbik része – állomáshelyemen például túlnyomó többsége – értetlenséggel és megdöbbenéssel fogadta. Akadt olyan nagykövet, aki ezt jelentésében őszintén megírta, ezért a mostani külügyi vezetők tisztában vannak vele. Ettől függetlenül (vagy ezért) a nyugatra látogató miniszterek és egyéb politikusok ma is igyekeznek találkozni olyan magyarokal, ahol és amikor csak lehet. De ez a kapcsolat már messze nem az, ami néhány éve volt, sem nagyságrendben, sem minőségben. Sőt néha kezd hasonlítani a sokkal korábbiakra.

Nemrégiben, ha talán nem is az illető szándéka szerint, de egyik igen magas közjogi méltóságunk látogatási terve súlyos vitát és majdnem szakadást eredményezett az illető ország magyar szervezetei között, mivel számosan nem voltak hajlandók fogadni.

Az összes kormányprogramban és koalíciós programban mindössze egy vérszegény sort sikerült fölfedezni a milliós nyugati magyarsággal való kapcsolatokról. Látványos kivételt képez természetesen az a néhány dúsgazdag nyugati honfitársunk, akitől a hazai politikai és gazdasági elit egyes tagjai remélnek valamit és viszont. Nekik (a dúsgazdagoknak) azonban nem sok közük van a nemzeti elkötelezettségű nyugati magyarokhoz, akik sokkal szerényebb anyagi lehetőségeik mellett már régóta önzetlenül és rendszeresen támogatják például a kárpát-medencei magyar iskolákat, kormánytól és magyar külügyektől javarészt függetlenül.

De a mostani állapot sem tart örökké. Talán sok tagtársam nem tudja, hogy az MDF-nek ma is van aktívan működő, derűlátással vezetett pártoló szervezete az emigrációban. Mostanában, ha rájuk gondolok, vagy telefonon beszélek valamelyikükkel, az jut rendszerint eszembe: ideje összeszedni magunkat itthon is.

Új Magyarország c. napilap
1996. február 13-i száma.)

Dr. Pordány László nagykövet és felesége, **Mária** asszony búcsúztatásakor, 1994. december 6-án, **Kardos Béla** többek közt az alábbiakat mondta:

Ma este azért gyűltünk össze, hogy istenveledet mondjunk egy olyan házaspárnak, két olyan egyéniségnek, akikről bátran elmondhatjuk, hogy az elmúlt négy esztendőben a szívünkhöz nőttek.

Négy évvel ezelőtt, amikor itt Canberrában először gyűltünk össze, hogy találkozzunk és Isten hozott-at mondjunk a 45 éves diktatúra után szabadon választott magyar kormányt képviselő Dr. Pordány László nagykövetnek és kedves feleségének, Mária asszonynak, egyikünk sem gondolta, hogy ilyen göröngyös út áll előttünk.

Mindannyian azt hittük, a kommunizmus egyszer s mindenkorra megbukott, most végre közös erővel nekiláthatunk szeretett hazánk újjáépítéséhez, azoknak az erkölcsi és szellemi normáknak alkalmazásával, amelyeket mi itt szabad földön évtizedekig melengettünk a szívünkben. Ma már azonban világos, hogy túlságosan sokat reméltünk. Nem kívánom most itt az elmúlt négy év kevésnek bizonyuló eredményeit, annál több nehézségeit és hibáit felsorolni, de egyet azonban biztosan állíthatok: a mi nagykövetünk lelkes és önfeláldozó munkával látott kitűzött feladatai ellátásának. Hivatalos diplomáciai munkája mellett, Mária asszonnyal együtt, rengeteg időt és fáradtságot fektettek az itt élő magyarság gondjai, bajai és érdemei megismerésére. Mindent elkövettek, hogy az itt élő magyarság hasznosan részt vegyen az ország felvirágozta. tásának munkálataiban. Nem rajtuk múlott, hogy Magyarországon más. ként alakultak a dolgok, s a hátsó ajtón ismét besétáltak és a magyar nép nyakába ültek a letűnt rendszer „szakemberei".

De talán kezdjem azzal, hogy amikor Ausztrália földjére lépett nagykövetünk és a sydneyi repülőtér VIP fogadótermében az Ausztráliai Magyar Szövetség nevében gomblyukába tűztem szimbolikusan a koronás magyar címert, ettől a perctől kezdve kialakult köztünk az a kölcsönös bizalom és barátság, amely négy éves együttműködésünk során sohasem lankadt, sőt egyre jobban erősödött.

Azzal, hogy mindjárt az elején, dokumentumokkal alátámasztva tájékoztattam, kik azok az ausztrál politikusok és közéleti személyiségek, akik pártolják a magyar ügyet, és hogy kik azok a magyar közéleti vezetők, akiknek hazafiságához nem fér kétség, rögtön olyan információk birtokába juttatták, amelyek segítségére voltak első kapcsolatai megteremtésében.

Ettől kezdve közösen munkálkodtunk az új-zélandi magyarok társulása, a hathónaponkénti Ausztráliai Magyar Tanácskozások megrendezése, a nagykövetségi értesítők beindítása, a Magyarországról jövő politikusok, gazdasági szakemberek és közéleti személyiségek fogadása, és minél szélesebb körben való bemutatása érdekében.

Így alakulhatott ki Ausztráliában és Új-Zélandon az a különleges állapot, hogy nemcsak a szövetségünkhöz tartozóknak adatott meg a lehetőség a magyar sorskérdésekben való munkálkodásra. Mindenkit szeretettel hívtunk és vártunk. Senkit sem zártunk ki. Ezért volt olyan eredményes a Kárpát-medencébe irányított anyagi és erkölcsi támogatásaink nagyságrendje és ezáltal minősült az ausztráliai magyarság magatartása egységesnek, ami nem kerülte el sem a magyarországi, sem az elszakított területek érdekeltjeinek figyelmét.

Az elmúlt esztendők során, évente kb. 100 ezer dollár segítséget küldtünk Ausztráliából a Kárpát-medencébe, főleg tanitézeteknek és a helybenmaradást elősegítő érdekvédelmi szervezeteknek. A NSW-i Magyar Kisebbségi Alap tavalyi akciója, — amelynek fővédnöke és lelkes támogatója nem volt más, mint nagykövetünk, – három hónap alatt 60 ezer dollárt gyűjtött össze az elszakított területek magyar kisebbségeinek támogatására.

Nyugodt lelkiismerettel állítom, hogy sehol a világon nem alakult ki a magyar szervezetek, a magyar társadalom és a nagykövet között ilyen bensőséges kapcsolat, mint itt Ausztráliában és Új-Zélandon. Pedig az elmúlt két esztendőben bejártam Európa sok országát és meglátogattam a szórványmagyarság főbb központjait: de sehol sem tapasztaltam ilyen példamutató és eredményes együttműködést a nagykövetséggel.

Ugyanekkor ennek az együttműködésnek viszonzásaként nagykövetünk pártfogásának köszönhetem, hogy mind Magyarországon, mind az utódállamokban nyitott ajtók fogadtak a legmagasabb szinten, s ennek tudható be, hogy tökéletes rálátásom nyílt az elszakított területek nehézségeire és azok orvoslására, és hogy személyesen utazhattam magas beosztású állami ügyvívőkkel: a Felvidékre, Kárpátaljára, Erdélybe és a Délvidékre, ahol ellenőrizhettem anyagi és erkölcsi támogatásaink célbajutását és eredményeit. Ennek köszönhetem azt a megtiszteltetést is, hogy az állami költségvetésből támogatott, és kizárólag a kisebbség gondjaival foglalkozó Illyés Alapítvány kuratóriumi tagja lehetek.

Mindez nem lett volna lehetséges Dr. Pordány László nagykövet és kedves felesége Mária asszony szívélyes támogatása nélkül. Pedig, – s ezen elgondolkodhatunk –, ha a nagyvilágba szétküldött nagykövetek mind ennyire tevékeny és eredményes munkát fejtettek volna ki, akkor talán nem így állna manapság a haza ügye, és nem következett volna be a májusi magyarországi választások ilyenforma eredménye.

Befejezésül minden jót kívánok az Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetség nevében e jeles házaspárnak életük új szakaszán. Biztos vagyok benne, akár hová állítja is őket a sors, nem feledkeznek meg rólunk, ausztráliai barátaikról, és kötelességül vállalják velünk együtt Kölcsey jeles mondatát: – *A haza minden előtt!*

Folytatása követhető a hetilap következő számaiban.